

วารสารวิชาการ

ราชภัฏกรุงเก่า

ปีที่ 10 ฉบับที่ 18 / 2546

ISSN 0859-1040

ปฏิรูปการเรียนรู้

วารสารวิชาการ
ราชภัฏกรงเก่า

ปีที่ 10 ฉบับที่ 18 / 2546

ISSN 0859-1040

วารสารวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ

ปีที่ 10 ฉบับที่ 18/2546

เจ้าของ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ที่ปรึกษา อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองอธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ และนักศึกษา รวมทั้งบุคลากรภายนอก
2. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อส่งเสริมภารกิจทางด้านวิชาการที่มีต่อสังคม

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันทนี แสนภักดี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ รัตนภาณุศร

กองบรรณาธิการ

นางสาวนงลักษณ์ แซ่มโซติ	นางสาวศิริพัฒน์ จันทศิริ
ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพนธ์ ทวีกาญจน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา รักสกุลพาณิชย์	ดร.จันทร์เพ็ญ คล้ายมุข
นางสาวบุญญเลขา มากบุญ	นายจำลอง ศรีสง่า
นางอริยญา จงกลรัตน์	นางสาวธราภรณ์ สถาปัตตานนท์

ปก-ศิลปกรรม-รูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพนธ์ ทวีกาญจน์ / ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา รักสกุลพาณิชย์
สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โทร/โทรสาร 0-3532-2950

ปก ถ่ายภาพโดย นายสมพร สุวิเศษ

คอมพิว นางนุชจรี เกาเพิ่ม

เนื้อหาสาระและทัศนะในวารสารราชภัฏกรุงเทพฯ เป็นหลักการและ
ทัศนะของผู้เขียน และผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน กองบรรณาธิการและสถาบัน
ราชภัฏพระนครศรีอยุธยาไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยเสมอไป

บทบรรณาธิการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 บทบัญญัติในมาตรา 43 และ 81 เป็นเรื่องของการศึกษา ที่จะต้องจัดการศึกษากันใหม่ จึงก่อให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ที่สุด

ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด หมวดที่ถือว่าสำคัญที่สุด คือหมวดที่ 4 แนวการจัดการจัดการศึกษา เพราะว่า เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้

ถ้าจะกล่าวว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ก็คงเป็นคำกล่าวที่ถูกต้องที่สุด ส่วนหมวดอื่น ถือเป็นเรื่องประกอบที่เข้ามาช่วย มาสนับสนุน การปฏิรูปการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

การปฏิรูปการเรียนรู้ ต้องถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ส่วนอื่นๆได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารการศึกษา ชุมชน ทรัพยากรทางการศึกษา สื่อ มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ล้วนเป็นเครื่องมือที่จะต้องมาสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนเก่ง คนดี และคนที่มีความสุข

คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งมี ศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นประธาน ได้กำหนดคุณสมบัติคนเก่ง คนดี และคนมีความสุขไว้ดังนี้

คุณสมบัติของคนเก่ง

ความรู้ไทย

ความรอบรู้

ความคิดสร้างสรรค์

ทันสมัยทันเหตุการณ์

เรียนรู้ด้วยตนเองได้

ความรู้สากล

ความสามารถพิเศษเฉพาะทาง

มีทักษะเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

ทันโลก ทันเทคโนโลยี

คุณสมบัติของคนดี

ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ	ดีทั้งจิตใจและพฤติกรรม
มีวินัยต่อตนเองและสังคม	มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย
ควบคุมตนเองได้	พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ
จิตใจดีงาม	มีคุณธรรม จริยธรรม
อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	ทำงานเพื่อส่วนรวม

คุณสมบัติของคนที่มีความสุข

ร่างกายแข็งแรง	ร่าเริงแจ่มใส
จิตใจเข้มแข็ง	มีความสุขในการเรียนรู้ และการทำงาน
มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง	มนุษยสัมพันธ์ดี
ปลอดพ้นอบายมุข	

ในอดีตที่ผ่านมา คนไทยส่วนมากมีการศึกษาต่ำ คนไทยมีการศึกษาภาคบังคับเพียง 6 ปี โดยเฉลี่ยคนไทยมีการศึกษาเพียง 7 ปี คือ เฉลี่ยแค่จบ ม.1 เท่านั้น คนไทยส่วนมากจึงไม่เก่ง ในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม โรงเรียนก็ไม่ให้ความสำคัญ สื่อ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์พยายามเผยแพร่ข่าวที่ทำลายคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ จึงเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ทำลายคุณธรรม สังคมจึงเสื่อมทรามลงตลอดเวลา เพราะคนขาดคุณธรรมในเรื่องของความสุข เด็กทุกวันนี้เรียนหนังสือไม่มีความสุข เรียนในห้องเรียนไม่พอ ยังต้องหาเวลาไปเรียนพิเศษจากข้างนอก ที่เรียนพิเศษก็ไม่ได้มีความสุขอะไร เห็นเพื่อนเรียนก็เรียนบ้าง ไม่ได้เรียนด้วยใจรัก

โลกในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคของการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันระหว่างบุคคล ระหว่างองค์กร และระหว่างประเทศ ความสามารถในการแข่งขันขึ้นอยู่กับความสามารถของปัจเจกบุคคล ประเทศใดที่จัดการศึกษาภาคบังคับไว้สูง ประเทศนั้นก็จะมีประกอบด้วยประชาชนที่เก่ง และฉลาดกว่าประเทศที่มีการศึกษาภาคบังคับต่ำ ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย กล่าวว่า ประเทศฟินแลนด์มีการศึกษาที่สูงมาก ชาวฟินแลนด์มีการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงที่สุดในโลก คือสูงกว่า 70% ญี่ปุ่นอันดับสองสูงกว่า 60% หลายคนคงจะเริ่มคิดออกแล้วว่าทำไมโทรศัพท์มือถือยี่ห้อ NOKIA ของฟินแลนด์จึงมียอดขายสูงที่สุดในโลก และญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ผลิตรถยนต์ออกจำหน่ายมากที่สุดในโลก

ส่วนประเทศที่มีความสามารถต่ำ ทวีปอาฟริกาเกือบทั้งทวีป (ยกเว้นอาฟริกาใต้เท่านั้น) ทวีปอเมริกาใต้หลายประเทศกำลังล้มละลายทางเศรษฐกิจ เช่น อาร์เจนตินาล่มสลายไปแล้ว ที่กำลังตามมาคือ เวเนซุเอลา ประเทศเหล่านี้ถูกบริษัทข้ามชาติที่มีศักยภาพสูงกว่า เข้ามาครอบครองเศรษฐกิจไว้หมด

โลกที่มีแต่การแข่งขัน และยังเป็นการแข่งขันที่ขาดคุณธรรม คนในโลกจะเกิดการแก่งแย่งชิงดี เมื่อใครยาวสาวได้สาวเอา ไม่มีใครเห็นใจใคร ทุกคนจำเป็นต้องเห็นแก่ตัว จึงเกิดปัญหาไปทั่วโลก เริ่มจากปัญหาในครอบครัว ในชุมชน ในประเทศชาติ และปัญหาโลก

ในการแข่งขันย่อมมีผู้แพ้ ผู้ชนะ ผู้คนจะไม่รักกัน มีแต่จะอิจฉาริษยา กัน ไม่เอื้ออาทรต่อกัน ผลที่สุดคนจะเกิดความเครียดจนถึงขั้นเป็นโรคประสาท บางคนถึงกับฆ่าตัวตาย

คนในโลกจึงหาความสุขได้ยาก ท่านพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ท่านกล่าวว่า ทุกวันนี้คนสุขยาก ทุกข์ง่าย ความทุกข์เป็นพื้นฐานของชีวิตเสียแล้ว ส่วนความสุขเป็นสิ่งที่จะมาชั่วคราว ชั่วครวญ พอความสุขผ่านไปก็ทุกข์อีก เพราะวามมนุษย์ไม่มีความสุขจากภายในตัวมนุษย์เอง จึงเที่ยวหาความสุขจากภายนอก

ปัญหาต่างๆของมนุษย์จะแก้ได้ก็ต้องสร้างคนให้เป็นคนเก่ง ให้เป็นคนดี และเป็นคนมีความสุข หนทางที่จะทำได้มีเพียงหนทางเดียว คือปฏิรูปการศึกษา คนไทยจะต้องมีการศึกษาภาคบังคับสูงขึ้น จาก 6 ปี เป็น 9 ปี ถ้ามีโอกาสเพิ่มอีก 3 ปี เป็น 12 ปี ความรู้อย่างเดียวไม่พอจะต้องสร้างคุณธรรมในตัวผู้เรียนด้วย และการปฏิรูปการเรียนรู้ควรให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข ควรมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของนักเรียน ให้นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะมีความสุข

วารสารวิชาการ ราชภัฏกรุงเทพฯ ฉบับ “ปฏิรูปการเรียนรู้” มีเจตนารมณ์ที่จะเผยแพร่การปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นไปที่การปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข สารสำคัญในวารสารจึงเป็นเรื่องราวหรือเนื้อหาที่จะปฏิรูปการศึกษา ผู้อ่านจะได้เห็นความจำเป็นของการปฏิรูปการศึกษา พอละมองเห็นทิศทางที่การศึกษาจะก้าวไปข้างหน้า เหมือนมีเข็มทิศนำทาง คนไทยจะได้ร่วมพลังกันปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จเป้าหมายโดยเร็ว

บทความ บทสัมภาษณ์ หรือคำบรรยายในวารสารวิชาการฉบับนี้ สารสำคัญจึงเป็นเรื่อง การปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษา

ส่วนบทความอื่นๆ ก็เป็นบทความที่มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจถือว่าเป็นอาหารสมองอย่างหนึ่งของผู้รักการอ่าน ในท้ายที่สุดนี้ คณะผู้จัดทำวารสาร ขอขอบพระคุณ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายปองพล อดิเรกสาร) เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้สัมภาษณ์ ขอบคุณท่านที่มีชื่ออยู่ในวารสารฉบับนี้ที่มีส่วนทำให้วารสารมีเนื้อหาสาระอันเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่วิชาการ เป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่ได้อ่านบทความ และที่จะลืมไม่ได้ก็คือ ผู้อ่านวารสาร ซึ่งเปรียบเสมือนผู้คอยให้กำลังใจเสมอมา

สารบัญ

1	การบริหารการศึกษา เพื่อคุณภาพการเรียนรู้.....	ธีระ รุญเจริญ
18	ครูยุคปฏิรูป...กับการวิจัยในชั้นเรียน.....	บรรลือ กันทะวงษ์
20	ทำไมจึงต้องมีการศึกษาก่อนวัยเรียน.....	สุรศักดิ์ หลาบมาลา
23	ไปดูเขา (ญี่ปุ่น) แล้วย้อนดูเรา (ไทย).....	อดิสร ภูสาระ
27	การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้.....	มงคล ขาวเรือ
36	ผู้ด้อยโอกาส...สะท้อนมุมมองจากองค์กรภาคเอกชน.....	สุธรรม ชาดะสิงห์
44	ปฏิรูปการเรียนรู้.....	อนันต์ รัตนภาณุศร
46	สัมภาษณ์ นายปองพล อดิเรกสาร	
	ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ.....	อนันต์ รัตนภาณุศร
		บุญญเลขา มากบุญ
	นายเดชาวุฒิ... วาณิชสรรพ.....	บุญญเลขา มากบุญ
	นางสาวสินวล... กิจเจตน์.....	บุญญเลขา มากบุญ
62	การติดตามและประเมินโครงการ กรณีตัวอย่าง : การประเมินผลโครงการ จังหวัดทดลองแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา.....	สุรพล กาญจนะจิตรา
67	อาจารย์ราชภัฏพื้นเมืองไทยได้.....	โสภณ สุภาพงษ์
70	ปัญญาเพื่อความเป็นไทย และความมั่นใจแห่งชาติ.....	ประเวศ วะสี
73	การก่อกำเนิด : การพัฒนาเศรษฐกิจที่ควรลืม.....	ลำยอง ปลั่งกลาง
80	ญี่ปุ่น อรุณสวัสดิ์ (ตอน 2).....	สุกิจ สุวานิช
88	การลงทุนที่เพิ่มขึ้นในอินเทอร์เน็ต.....	นิป เอ็มรัฐ
91	การออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ.....	อรุณ วิวัฒน์ปฐม
97	โครงการทดลองใช้โปรแกรม ACASI และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องยาบ้า เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.....	สุพร พูลสุข
102	วิเคราะห์การละเล่นพื้นบ้าน ราโหนด : ศึกษากรณีเฉพาะอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง.....	อมรา กล้าเจริญ
109	การศึกษาสูตรอาหาร MS ดัดแปลงที่เหมาะสม ในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อไม้พะยูง.....	ชาญ มงคล
111	สัมภาษณ์เปิดใจ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง	
119	ผลงานเด่น.....	นิพนธ์ พึ่งกาญจนา
135	ย้อนเวลา.....	
148	แนะนำผู้เขียน.....	

การบริหารการศึกษา

เพื่อคุณภาพการเรียนรู้

ศาสตราจารย์ ดร.ธีร: ฤทธิเจริญ

ในยุคปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การเป็นผู้บริหารมืออาชีพจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและทุกฝ่าย ทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาและ การบริหารโดยใช้องค์คณะบุคคล ตลอดจนนำการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ตามแนวการกระจายอำนาจ การบริหาร ซึ่งเน้นผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือนักเรียนและชุมชน

1. การบริหารการศึกษาต้องอาศัยมืออาชีพ

การบริหารกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้ธุรกิจต่างๆ เหล่านั้น ดำเนินการไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็ว อย่างไร้พรมแดน และกระทบกระเทือนไปทุกประเทศทั่วโลก

ในด้านการจัดการศึกษาก็ไม่มีเว้น มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์

ให้มองครีวชิพครุ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา...มีอำนาจหน้าที่กำหนด มาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตาม มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้ง พัฒนาศิพ...

มาตรา 53 หมวด 7

พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.1 การเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ซึ่งก่อให้เกิดความสลับซับซ้อนและปัญหาอย่างไม่มีสิ้นสุด จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมในการดำเนินการจึงจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่คาดไว้

1.2 พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาอบรมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติไว้

พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดเกี่ยวกับ

(1) จุดมุ่งหมายของการศึกษา (2) หลักการ (3) สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา (4) ระบบการจัดหรือรูปแบบการจัดการศึกษา (5) แนวการจัดการศึกษา (6) การบริหารและการจัดการศึกษา (7) มาตรฐานและการประกันคุณภาพ

การศึกษา (8) การจัดระบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (9) การจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (10) การส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

ในการดำเนินการตามแนวปฏิรูปการศึกษา ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติจะประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยองค์การปฏิบัติคือสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการตามแนวทางจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ

1.3 การบริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Professional) อาชีพหนึ่ง เพราะการบริหารการศึกษาดำเนินการตามเกณฑ์วิชาชีพชั้นสูงอื่น กล่าวคือ:

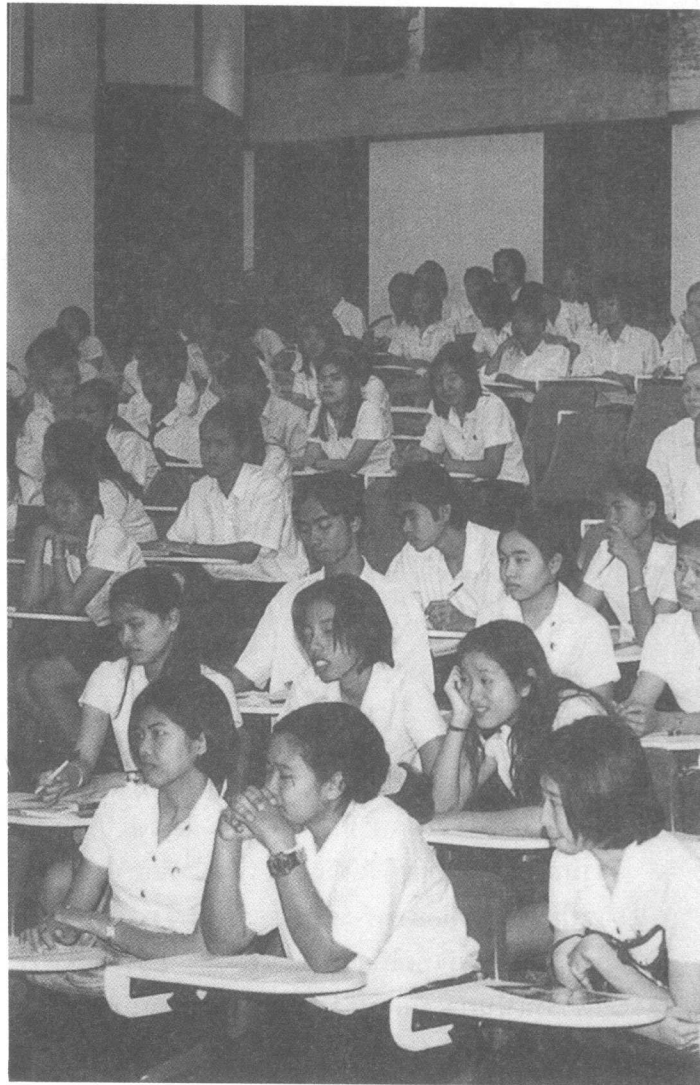
- (1) มีลักษณะการบริหารเฉพาะของตนแตกต่างจากวิชาชีพอื่น
- (2) มีความอิสระในการให้บริการ
- (3) ใช้วิธีแก้ปัญญาศึกษา วิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง
- (4) มีการศึกษามากพอดีคือ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- (5) มีองค์กรวิชาชีพควบคุม ดูแล และตรวจสอบ
- (6) มีจรรยาบรรณวิชาชีพเฉพาะ

นอกจากนี้ยังมีการเลือกสรรและกลั่นกรองคุณสมบัติและเกณฑ์มาตรฐานอื่นเป็นอย่างดี ผู้ที่จะเข้าสู่วิชาชีพการบริหารการศึกษาจึงเหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารการศึกษา มีอาชีพอย่างแท้จริง

1.4 พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ได้กำหนดให้ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้จะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการบริหารการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษากำหนด ซึ่งจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงแน่นอน นั่นคือ จะต้องเป็นผู้บริหารการศึกษามีอาชีพ

ในเรื่องนี้ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (พฤศจิกายน 2543) ได้กำหนดไว้ว่า "วิชาชีพชั้นสูง" คือวิชาชีพที่มีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยได้เสนอมาตรการไว้ดังนี้

- (1) มีองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลที่อยู่ในวิชาชีพ

ซึ่งได้แก่ สมาครูและบุคลากรทางการศึกษา

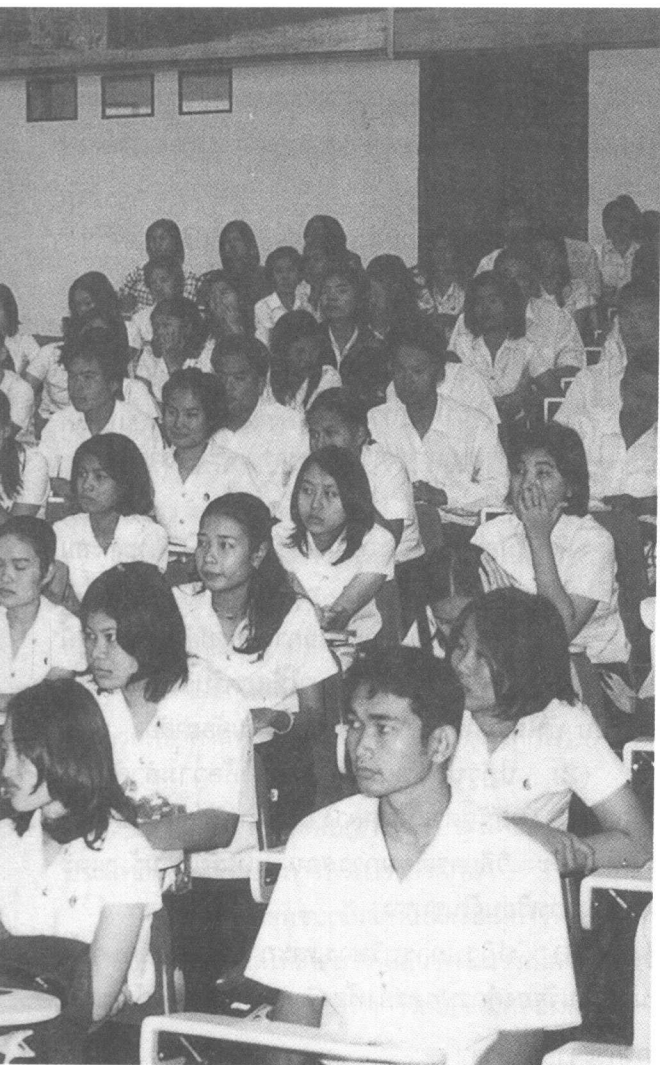
(2) มีการควบคุมโดยการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

(3) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้แก่ สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาและฝึกอบรม

(4) มีการประเมินทั้งภายในและภายนอก โดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

1.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) โดยการอนุมัติในหลักการของ ค.ร.ม. ในการประชุมเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2543 ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก:ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 27 มาตรฐาน โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย

ในการนี้ได้กำหนดมาตรฐานการบริหารและผู้บริหาร

สถานศึกษาด้านกระบวนการไว้ 4 มาตรฐาน และด้านปัจจัย
ไว้ 2 มาตรฐานดังนี้

มาตรฐานด้านกระบวนการ

“มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง
และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมาย
การศึกษา

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์
และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม
ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย
ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนา
บุคลากร/ครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ”

มาตรฐานด้านปัจจัย

“มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็น
แบบอย่างที่ดี

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความ
สามารถในการบริหารจัดการ

เมื่อวิเคราะห์มาตรฐานด้านกระบวนการและด้านปัจจัย
ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การบริหารและจัดการศึกษาของ
ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้ตามมาตรฐานและมีความเป็น
นักวิชาชีพ ไม่ใช่มีเกณฑ์มาตรฐานไม่ชัดเจนอย่างที่หลายๆมา

รุ่ง แก้วแดง (ใน อีระ รุญเจริญ และคณะ :
การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้, 2545) ได้กล่าวถึง
ความจำเป็นที่ผู้บริหารการศึกษาจะต้องเป็นมืออาชีพ ซึ่งเป็น
ผู้มีความรู้และประสบการณ์เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง
ทางการบริหารการศึกษา รวมทั้งจำเป็นต้องเป็น “ผู้นำ
ทางวิชาการ” เป็นผู้นำปฏิรูปการเรียนรู้ บริหารโรงเรียน
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)
ซึ่งหมายถึงความสามารถที่จะประสานการมีส่วนร่วมของครู
ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ
ความสามารถในการระดม และใช้ทรัพยากรเพื่อการบริหาร
อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนให้มีระบบ
การประกันคุณภาพให้การศึกษาเป็นไปตามมาตรฐาน
การศึกษาของชาติและเกณฑ์การวัดผู้บริหารมืออาชีพควร
ประกอบด้วย

(1) วัดจากความสำเร็จของการปฏิบัติงาน โดย
พิจารณาจาก:

– การบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและตาม
ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

– ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

(2) วัดจากความสามารถในกระบวนการบริหาร
โดยใช้กระบวนการ P-D-C-A คือ วางแผนแก่ง-นำแผนไป
ใช้ปฏิบัติจริง-มีการตรวจสอบการบริหารจัดการ-การปรับ
เป้าหมายการทำงานในขั้นต่อไปดีขึ้นตลอดเวลา ทั้งนี้ต้อง
อาศัยวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่สามารถเปลี่ยนวิกฤตเป็น
โอกาสเสมอ

และเมื่อวิเคราะห์ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ 2542
พบว่า ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องมีความรู้ ความสามารถ
ในเรื่อง:

(1) สามารถปฏิบัติตามที่กำหนดได้ครบถ้วน

(2) ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นประโยชน์

ผู้เรียนเป็นสำคัญ

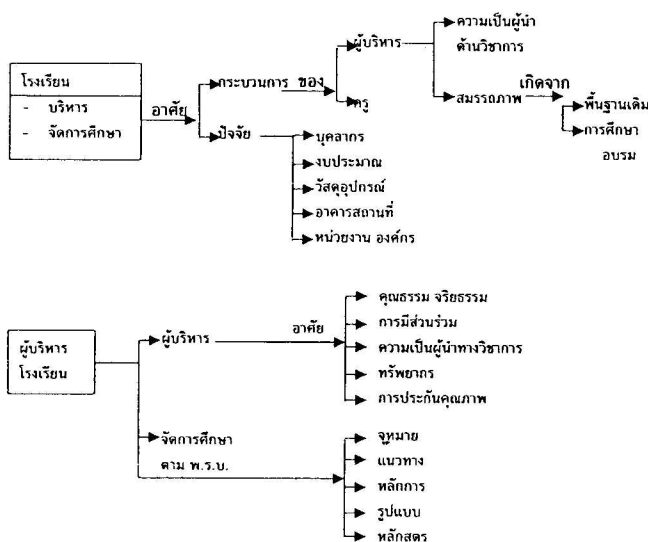
- (3) สามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ
- (4) ให้ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร
- (5) จัดระบบประกันคุณภาพภายใน
- (6) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการ

2. การบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อการปฏิรูป

การศึกษาที่พึงประสงค์

กรอบความคิดในการบริหารโรงเรียน

เมื่อพิจารณาภารกิจของโรงเรียนแล้วจะเห็นได้ว่า โรงเรียนมีภารกิจหลักคือ การจัดการศึกษาและการบริหาร ซึ่งต้องใช้ทั้งกระบวนการและปัจจัยจึงจะบรรลุผล ในกระบวนการจะอาศัยทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีศักยภาพหลายด้านจึงจะนำโรงเรียนประสบความสำเร็วดังแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบความคิดในการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียน (ธีระ รุณเจริญ)

เมื่อสรุปบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มี 2 ด้านหลักคือ

(ก) **การจัดการศึกษา** ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ แนวทาง รูปแบบการจัดการศึกษา หลักสูตร และกระบวนการ การจัดการเรียนการสอน

(ข) **การบริหารการศึกษา** ให้เป็นไปตามแนวทาง การบริหารที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 โดยเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย รวมทั้ง บิดา มารดา ผู้ปกครอง องค์กรของรัฐและเอกชน ตลอดจน ชุมชน สมาคมในสังคม

ในการปฏิรูปการศึกษา (สปศ., พฤษภาคม 2544) จำเป็นต้อง:

- ปรับวิธีคิดในการจัดการศึกษา
- ปรับโครงสร้างการจัดการศึกษา
- ปรับรูปแบบวิธีการเรียนรู้
- ปรับปรุงคุณภาพครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาอื่น

- จัดให้มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสม และเพียงพอ

ทั้งนี้จะต้องให้ความสำคัญในการปฏิรูปด้านต่างๆดังนี้

(1) ปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน ทั้งระบบ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

(2) ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญแก่หลักสูตร (หลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น) เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

(3) ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งหน่วยงานรัฐองค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน โดยเน้นการกระจายอำนาจ

(4) ปฏิรูปครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง เน้นมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

(5) ปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้เพื่อจัดการศึกษา จัดสรรทรัพยากรให้ถึงผู้เรียนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม มีระบบการบริหารทรัพยากรที่มีความคล่องตัวอย่างมีประสิทธิภาพตรวจสอบได้

และการปฏิรูปทั้ง 5 เรื่องดังกล่าวจะประสบผลต้องอาศัยปัจจัยอย่างน้อย 4 ปัจจัยคือ

(1) การมีส่วนร่วมของบุคคล กลุ่มบุคคล และสถาบันต่างๆในสังคม

(2) มาตรฐานและระบบประกันคุณภาพ

(3) การระดม การจัดสรร และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทุกด้าน

(4) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

อนึ่ง สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (พฤษภาคม 2544)

ได้สรุปผลที่คาดว่าจะได้รับจากการปฏิรูปการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการที่ชัดเจนในสังคมไทยอย่างน้อย 9 ประการ ดังนี้

- (1) จะเพิ่มคุณภาพของคนไทย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ
- (2) จะทำให้เกิดความเสมอภาคและสิทธิทางการศึกษา
- (3) จะทำให้สังคมเกิดศรัทธาต่อความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (4) จะเพิ่มความเข้มแข็งให้สถานศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักของความเปลี่ยนแปลง
- (5) จะทำให้เกิดการกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (6) จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาตามหลักการคนทั้งมวลเพื่อการศึกษา (All for Education)
- (7) จะทำให้เกิดเอกภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของระบบการบริหารการศึกษา
- (8) จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งและสังคมก้าวหน้า
- (9) จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง และจะส่งผลให้กระบวนการปฏิรูปทางการเมืองสัมฤทธิ์ผลได้

ธีระ รุญเจริญ (2543) ได้สรุปสาระที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1) การปฏิรูปโครงสร้างระบบบริหารการศึกษา

- (1) ให้รวมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยเป็นกระทรวงศึกษาธิการ
- (2) กำหนดให้มีโครงสร้างการบริหารการศึกษาเป็น 2 ระดับคือ
 - ระดับกระทรวง
 - ระดับท้องถิ่น : เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

2) การปฏิรูประบบการบริหารบุคลากร

- (1) ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา
- (2) ให้มีสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ
 - ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
 - กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ
 - พัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา
- (3) ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีใบประกอบวิชาชีพตามกฎหมายกำหนด
 - (4) ให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคล โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาเป็นข้าราชการในสังกัด โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารบุคคล
 - (5) ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่นสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - (6) ให้มีกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 - (7) ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย บุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- #### 3) การปฏิรูปการเรียนการสอน
- (1) ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยให้เรียนอย่างมีความสุข
 - (2) ให้ครูเป็นผู้สนับสนุน ผู้กระตุ้น ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

- (3) ให้มีการเรียนการสอนเป็น 3 รูปแบบคือ
 - (ก) การศึกษาในระบบ (Formal)
 - (ข) การศึกษานอกระบบ (Non-formal)
 - (ค) การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal)

- (4) ให้จัดการศึกษาโดยเน้น:

- ความรู้
- คุณธรรม
- กระบวนการเรียนรู้

และ - บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

- (5) ให้รัฐส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

- (6) ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจาก

- พัฒนาการของผู้เรียน
- ความประพฤติ
- การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการ

ร่วมกิจกรรม

- การทดสอบ

- (7) ให้มีหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรเฉพาะท้องถิ่นสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน

4) การปฏิรูประบบการศึกษา

- (1) ให้จัดการศึกษาเป็น 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ระหว่างรูปแบบหรือระหว่างรูปแบบเดียวกัน

- (2) ให้แบ่งระบบการศึกษาเป็น 2 ระดับคือ

- การศึกษาขั้นพื้นฐานมี 12 ปี
- การศึกษาระดับอุดมศึกษา
 - ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - ระดับปริญญาตรี

- (3) ให้จัดการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี

5) การออกกฎหมายและการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปด้วยดี จึงจำเป็นต้องออกกฎหมายการศึกษาใหม่และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3. ลักษณะการบริหารตามแนวปฏิรูป พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ 2542

ธีระ รุญเจริญ (2544) ได้ประมวลสรุปลักษณะเด่นในการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษาของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ 2542 ไว้ประกอบการพิจารณาดำเนินการดังนี้

- 1) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม/การบริหาร โดยองค์คณะบุคคล

- (1) ส่วนกลาง:
 - สภาการศึกษา
 - คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - คณะกรรมการอุดมศึกษา
 - คณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- (2) ส่วนท้องถิ่น: คณะกรรมการการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา

- คณะกรรมการสถานศึกษา

- 2) เป็นการบริหารที่เน้นการดำเนินจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน:

- เป็นการศึกษาที่ให้ทุกคน ทุกฝ่าย ทุกองค์กรมีส่วนร่วม

- เป็นการศึกษาที่มีหลักการ แนวทาง รูปแบบที่ชัดเจน

- เน้นการบริหารการเรียนการสอนใช้เทคโนโลยี

- 3) เป็นการบริหารที่ใช้บุคลากรมืออาชีพ (Professional)

- มีลักษณะเฉพาะ เช่น วิสัยทัศน์ เป็นผู้นำมนุษยสัมพันธ์

- ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

- ต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ: มีสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

- 4) เป็นการบริหารที่ต้องมีการตรวจสอบและประเมินตามมาตรฐาน:

- ภายใน โดยหน่วยงาน
- ภายนอก โดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

- 5) เป็นการบริหารที่เน้นเป็นพิเศษที่สถานศึกษา/โรงเรียน

- ใช้การกระจายอำนาจการบริหาร 4 ด้าน
- บริหารทั่วไป

- งบประมาณ
- บุคลากร
- วิชาการ

- เน้น SBM (การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School-Based Management)

- 6) เป็นการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจไป
 - ระดับท้องถิ่น: - เขตพื้นที่การศึกษา
 - สถานศึกษา
- 7) เป็นการบริหารที่อาศัยองค์กรวิชาชีพ:
 - สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - องค์กรกลางบริหารงานบุคคล
- 8) เน้นคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพมากขึ้น
- 9) เป็นการบริหารที่เน้นความทัดเทียมกัน
 - ในด้านปริมาณ: ประชากร จำนวน โรงเรียน ภูมิประเทศ การคมนาคม
 - ในด้านงบประมาณ: ค่าใช้จ่ายรายหัว
- 10) เป็นการบริหารที่ต้องประกันคุณภาพให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย:
 - นักเรียน
 - ผู้ปกครอง
 - ชุมชน สังคม

ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ หรือศักยภาพในการปฏิบัติของผู้บริหารการศึกษามืออาชีพ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหาร และการจัดการศึกษาตามแนวทางและหลักการที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

4. การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการยกระดับวิชาชีพ การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Professional) ซึ่งกำหนดแนวทางไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และค่อนข้างจะเป็นเรื่องที่อยู่ในระยะแสวงหาแนวทาง หลักการ และเกณฑ์มาตรฐานในการนี้จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาวิจัยมากมาย

4.1 **ผู้บริหารมืออาชีพ** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) โดยศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ เป็นหัวหน้าได้ทำการวิจัยเอกสาร

เกี่ยวกับการจัดระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมีข้อค้นพบและข้อเสนอเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวพอสรุปได้ดังนี้

1) ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ มีคุณภาพประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษา มีการประเมินตนเอง มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และกำกับดูแลให้ครูปฏิบัติตามจรรยาบรรณ

2) ผู้รับผิดชอบในการออกใบประกอบวิชาชีพบริหารอาจจะให้ครูสภาในโฉมใหม่ (ครูสภาแห่งชาติ) หรือตั้งสภาผู้บริหารการศึกษา

3) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควรมี 3 ประเภทคือ

- ใบอนุญาตชั่วคราว มีอายุ 3 ปี
- ใบอนุญาตแบบมาตรฐาน มีอายุ 5 ปีต่ออายุได้ โดยการประเมินจากผลงานและจรรยาบรรณต่ออายุแต่ละครั้ง เป็นการเคลื่อนขึ้น

- ใบอนุญาตถาวร
 ทั้งนี้ให้มีเงินประจำตำแหน่งและเงินเดือนใหม่
หมายเหตุ ในเรื่องนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มกราคม 2546)

4) การประเมินเพื่อขอรับใบประกอบวิชาชีพ

- ผู้บริหารปัจจุบันทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา จะได้รับใบอนุญาตชั่วคราว 3 ปี แล้วขอประเมินเป็นผู้บริหารมาตรฐาน

สำหรับผู้พึงสำเร็จการศึกษา อาจจะมี 2 ทางเลือก

- การรับรองหลักสูตรของสถาบันผลิตผู้บริหาร
- ถ้าไม่ได้เรียนทางการบริหารจะต้องผ่านการทดสอบ เข้าอบรมและได้ใบประกอบวิชาชีพชั่วคราว 3 ปี

5) การประเมินเพื่อขอใบอนุญาต

- พิจารณาตามตัวชี้วัด เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาและตามเส้นอาชีพ 5 ขั้น

6) การผลิตและพัฒนาผู้บริหารการศึกษามืออาชีพ

- ควรมีเป้าหมายเพื่อสร้างผู้บริหารวิชาการ

7) ควรมีคณะทำงานศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสม

8) ควรมีการศึกษาเชื่อมโยงระหว่างการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร การศึกษา ระดับเงินเดือนและ

คำตอบแทน การผลิตและการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา

จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดประชุมพิจารณาในเรื่องใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร การศึกษาและมีข้อสรุปดังนี้

ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ที่สัมมนาสมาชิกเห็นพ้องร่วมกัน

(1) วิสัยทัศน์ ในอนาคตผู้บริหารต้องมีใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาทุกคน เป็นผู้บริหาร มีอาชีพที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ด้านการศึกษา มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่งของ สังคม ตามเป้าหมายของโรงเรียน เป็นหลักประกันคุณภาพ การศึกษา อันจะส่งผลต่อการยกมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหาร การศึกษาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้บริหารการศึกษาจะได้พัฒนา ประเมินปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(2) องค์กรที่รับผิดชอบให้มีองค์กรเดียวในการออก ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและครู แต่บริหารจัดการภายในแยกกันเป็น 2 ส่วน

(3) คุณวุฒิของผู้บริหารการศึกษาในอนาคต ควรมี คุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโททั้งนี้ในช่วงแรกของการดำเนินงาน อาจใช้ประสบการณ์การทำงานผนวกกับคุณวุฒิได้

(4) ความเชื่อมโยง ระหว่างใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพกับระบบบัญชีเงินเดือนใหม่ ส่วนใหญ่เห็นพ้อง แต่ทั้งนี้การได้รับตอบแทนด้วยเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็น กุศโลบาย เพื่อการนำไปสู่คุณภาพการศึกษาเป็น เป้าหมายหลัก

4.2 ใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา อีระ ริญเจริญ และสงวนพงศ์ ชวนชม (2543) ได้วิจัยเกี่ยวกับ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารและพบว่า

1) ใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและครู อาจารย์ผู้ที่สนใจที่มีต่อ “การมี ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา” จำนวน 300 คน ของทั้งภาครัฐและเอกชน จากจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดใกล้เคียง ครั้งนี้เป็นการพิสูจน์ข้อสรุปเบื้องต้น ของผลการศึกษาวิจัย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ โดยมีศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ เป็นหัวหน้าคณะ ผลสรุปโดยรวมของความคิดเห็นของ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า “เห็นด้วย” ตามข้อสรุปเบื้องต้น

ใน “ระดับมาก” ทุกประเด็นกล่าวคือ

(1) การมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร ก่อให้เกิดประโยชน์มาก ในการ:

- เป็นผู้บริหารมืออาชีพที่มีคุณภาพ
- นำไปสู่ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา และการเรียนการสอน
- เป็นหลักประกันคุณภาพการจัดการศึกษา
- เป็นการยกมาตรฐานวิชาชีพ
- นำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงตัวเองอย่าง

ต่อเนื่อง

- นำไปสู่การปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่ง

วิชาชีพ

(2) ผู้จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี:

- วุฒิปริญญาโทขึ้นไป โดยมีข้อยกเว้น

บางประการ

- มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี
- เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา

ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

- มีความสามารถในการบริหารจัดการ
- มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอน

(3) องค์กรในการออกและเพิกถอนใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพของทั้งครูผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหาร การศึกษาควรเป็นองค์กรเดียวกัน

(4) การมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีความสัมพันธ์กับเงินเดือน และ ผลประโยชน์อื่น ตามขั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่กำหนด

(5) ควรปรับปรุง “คุรุสภา” เดิมให้เป็นคุรุสภา ใหม่หรือตั้งชื่อใหม่

(6) ควรใช้ระยะเวลากำกับใบอนุญาต แทน การมีใบอนุญาต “ชั่วคราว” หรือ “ถาวร” เพื่อการพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง

(7) อาจพิจารณาให้ใบอนุญาตจากการผ่าน หลักสูตรของสถาบันหรือหลักสูตรการฝึกอบรมโดยเฉพาะ

(8) ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันควรผ่าน การประเมินเพื่อมีใบอนุญาตแทนการมีโดยอัตโนมัติ

(9) ควรมีการติดตามประเมินผู้บริหารสถาน ศึกษาที่ได้รับใบอนุญาตแล้วเป็นระยะๆ เช่น ทุก 5 ปี เพื่อ การกำกับติดตาม

(10) ควรมีระดับชั้น (เช่น 5 ชั้น) ผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเพื่อกำหนดเงินเดือนและผลประโยชน์อื่น

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามตามหน่วยงานสังกัด ตำแหน่ง ระดับการศึกษา อายุ และสถานที่ตั้งในการปฏิบัติงาน ปรากฏว่า ส่วนใหญ่โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างทางสถิติแต่อย่างใด และมีเพียงบางประเด็นเท่านั้นที่มีความแตกต่างของความคิดเห็นได้แก่

(1) หน่วยงานสังกัด : มีความคิดเห็นแตกต่างกันเฉพาะระหว่างบุคลากรสังกัดกรมสามัญศึกษากับครูผู้สนใจ ผู้ปกครอง ฯลฯ ในเรื่องการมองปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในกระบวนการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

(2) ตำแหน่ง

– ผู้บริหารการศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกับครู ผู้สนใจ ผู้ปกครอง ในเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

– ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้บริหารการศึกษาและครู ผู้สนใจ ฯลฯ ในเรื่องเงินเดือนและสิทธิประโยชน์อื่น

– ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นแตกต่างกับผู้บริหารการศึกษาและครู ผู้สนใจในเรื่องการติดตามประเมิน

– ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารการศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกับครู ผู้สนใจ ผู้ปกครอง ฯลฯ ในเรื่องระดับชั้นของผู้บริหาร

(3) สถานที่ตั้งที่ปฏิบัติงาน: บุคลากรที่มีที่ปฏิบัติงานในเขตเทศบาลมีความคิดเห็นแตกต่างกับที่ปฏิบัติงานนอกเขตเทศบาล

2) ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในกระบวนการออกและเพิกถอนใบอนุญาตผู้บริหารสถานศึกษา ปรากฏว่าอาจจะมีปัญหา “มาก” ใน:

- การกำหนดเกณฑ์
- ความยุติธรรม
- ความแตกต่างระหว่างระดับการจัดการศึกษา

ของสถานศึกษา

- การให้สินบนหรือคอร์รัปชัน

ในการให้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะโดยอิสระ

ปรากฏว่า ได้รับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาหลายประการ อาทิเช่น

(1) ควรจัดดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเน้นเพื่อนำไปสู่คุณภาพของการจัดเป็นเป้าหมายหลัก

(2) ควรทำประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางก่อนนำมาปฏิบัติจริง

(3) ควรมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และบทลงโทษ เพื่อแสดงถึงความสำคัญและการมีศักดิ์ศรีสูงส่ง

(4) ควรตรวจสอบคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง

(5) องค์การที่รับผิดชอบ ไม่ควรขึ้นอยู่กับหน่วยงานใด และควรมีอิสระในการดำเนินการและมีบุคลากรที่น่าเชื่อถือ

(6) ควรให้ครู อาจารย์ในโรงเรียนมีส่วนในการประเมินด้วย

(7) ในระยะแรกควรใช้วิธีและเกณฑ์ง่ายก่อนแล้วค่อยเข้มข้น

(8) ควรให้ครู อาจารย์ (50%) และผู้ปกครองหรือประชาชนในท้องถิ่น (50%) เข้าชื่อถอดถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาได้ด้วย

(9) การถอดถอนใบอนุญาต ควรใช้วิธี double check

(10) ควรประเมินการปฏิบัติจริงมากกว่าจากเอกสาร

4.3 ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (กุมภาพันธ์ 2544) ได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและได้สรุปเสนอคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษาดังนี้

ก. กรณีผู้บริหารประจำการ

1) มีคุณสมบัติที่จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และ

2) มีวุฒิปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิตหรือสูงกว่าทางการบริหารการศึกษา หรือผ่านการประเมินประสบการณ์และผลงานที่มีค่าเทียบเคียงวุฒิปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษาดำเนินการหลักเกณฑ์ที่องค์การวิชาชีพกำหนด

ทั้งนี้ ต้องมีคุณสมบัติดังกล่าวภายใน 5 ปี นับตั้งแต่วันประกาศให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

ข. กรณีผู้บริหารใหม่

- 1) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และ
- 2) มีวุฒิปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษา ตามมาตรฐานหลักสูตรใหม่ขึ้นไป (ในอนาคตอาจต้องมีวุฒิ ปริญญาโททางการบริหารการศึกษาขึ้นไป)

ทั้งนี้ ต้องมีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

4.4 สภาพการรองรับการกระจายอำนาจ อีระ รุญเจริญ (2544) ได้ใช้การวิจัยเชิงเจาะลึกและเชิงสำรวจ เพื่อประมวลสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการบริหารเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณารายละเอียดของนโยบายและดำเนินการ เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามมาตรา 39 แห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกระจายอำนาจให้แก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งพอสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. โรงเรียนรับรู้เรื่อง แนวการจัดการศึกษาและการกระจายอำนาจการบริหารดีพอสมควร กลุ่มตัวอย่างประมาณ ร้อยละ 60 เห็นว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาใน “ระดับมาก” แต่การเตรียมการรับการกระจายอำนาจยังมีน้อย เพราะขาดความชัดเจนในเชิงปฏิบัติในหลายเรื่อง เช่น การบูรณาการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งบรรลุเกณฑ์มาตรฐาน ผู้เรียน และรายละเอียดการปฏิบัติในการดำเนินการตามแนวการกระจายอำนาจการบริหารให้แก่โรงเรียน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ไรก็ดี โรงเรียนเห็นว่า การกระจายอำนาจการบริหารจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากกว่าที่เป็นมา และคาดว่าจะพอทำได้

2. โรงเรียนส่วนใหญ่ได้พยายามดำเนินการปฏิรูปการศึกษา แต่มักจะยึดนโยบายและแนวทางที่กรมเจ้าสังกัดกำหนดเป็นหลัก การริเริ่มสร้างสรรค์ และการเป็นตัวของตัวเองยังมีไม่มากนัก โดยเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษา กล่าวคือ ได้มีการประเมินตนเอง (SSR) และจัดทำรายงาน และได้ประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่กรมกำหนดไว้ให้ดำเนินการในขั้นต้น โดยใช้คณะกรรมการที่สำนักงานแต่งตั้งขึ้น ส่วนโรงเรียนประถมศึกษามีการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานที่ สปช. กำหนดให้ทำขั้นต้น ส่วนโรงเรียนประถมศึกษามีการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานที่ สปช. กำหนดให้ทำขั้นต้นเช่นเดียวกัน แต่จัดทำในระดับจังหวัด

ผลการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา บางจังหวัดอยู่ในระดับคุณภาพ “ควรปรับปรุง”

บางจังหวัดอยู่ในระดับ “พอใช้” แต่ที่อยู่ใน “ระดับดี” มีน้อยมาก

3. ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูอาจารย์ยอมรับและเห็นด้วยใน “ระดับมาก” กับแนวทางการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ และโรงเรียนได้จัดกิจกรรมตามแนวทางดังกล่าว “ค่อนข้างมาก”

4. โรงเรียนมีศักยภาพในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร “ค่อนข้างมาก” แต่ศักยภาพด้านการบริหารวิชาการอยู่ในลำดับสุดท้าย และด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในลำดับแรก

ก. โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของ รัฐมีศักยภาพในการรองรับการกระจายอำนาจการบริหารอยู่ใน “ระดับค่อนข้างมาก” ในด้านการบริหารทั่วไป การบริหารบุคลากรและการบริหารงบประมาณ ส่วนด้านการบริหารวิชาการมีศักยภาพใน “ระดับปานกลาง”

ข. ศักยภาพในการบริหารทั่วไป ที่โรงเรียนทำได้มากคือ การดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติงานธุรการและสารบรรณ

ค. ศักยภาพในด้านการบริหารบุคลากร โรงเรียนทำได้ “ค่อนข้างมาก” ในเรื่องการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรพัฒนาดตนเอง การมอบหมายงาน และการใช้หลักคุณธรรมในการบริหาร ส่วนเรื่องการใช้อำนาจบุคคลหรือคณะกรรมการในการบริหาร ตลอดจนการสร้างขวัญกำลังใจ และการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากรยังทำได้น้อย

ง. ศักยภาพในด้านการบริหารงบประมาณ โรงเรียนทำได้ “ค่อนข้างมาก” ในด้านการใช้งบประมาณอย่างโปร่งใสและการจัดทำการเงินและบัญชี ส่วนศักยภาพในเรื่อง การจัดหารายได้เพิ่มเติมนอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดินมาใช้ในการจัดการศึกษานั้น ทำได้ “ปานกลาง”

จ. ศักยภาพในด้านการบริหารวิชาการ ซึ่งเป็นด้านที่มีความสำคัญที่สุดนั้น โรงเรียนมีศักยภาพลำดับท้ายสุด การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และการให้การศึกษอบรมแก่ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนอยู่ใน “ระดับปานกลาง” คือทำได้ไม่ค่อยดีนัก

5. เมื่อเปรียบเทียบกับที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน การกระจายอำนาจการบริหารจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการศึกษาได้ “ค่อนข้างสูงกว่าเดิม” ทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู เห็นว่าการกระจายอำนาจการบริหารเป็นสิ่งที่ควรทำ แต่ต้อง

เตรียมผู้บริหาร บุคลากร และกรรมการสถานศึกษาให้มีความพร้อม และควรมีการทดลองนำร่องก่อน

6. การดำเนินการตามแนวการกระจายอำนาจการบริหารจะมีปัญหา อุปสรรค โดยภาพรวมอยู่ “ระดับปานกลาง” โดยเป็นปัญหาในด้านงบประมาณ และอาคารสถานที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านครูอาจารย์ ด้านผู้ปกครอง ประชาชน และองค์กรต่างๆ และด้านผู้บริหารโรงเรียนตามลำดับ

7. ในประเด็นปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการกระจายอำนาจการบริหารนั้น ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งผู้บริหารสำนักงานจะยกประเด็นปัญหาด้านปัจจัยเช่น งบประมาณไม่พอ ครูไม่พอ และวัสดุอุปกรณ์ไม่พอ แทบไม่ได้ยกประเด็นปัญหากระบวนการ (คือการบริหารและการจัดการเรียนการสอน) และปัญหาผลผลิต (คือผู้เรียน) เลยมักจะปกป้องตนเองเป็นหลัก

ในการสนทนากับผู้ที่ไม่ใช่ผู้อำนวยการโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนจำนวนไม่น้อย หรืออาจจะเป็นส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่นอกโรงเรียนเป็นปกติ และความสนใจด้านวิชาการมีน้อยกว่าด้านอื่นๆ กอปรทั้งมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมากพอสมควร ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานว้าเหว่ และขาดขวัญกำลังใจ

โรงเรียนประถมศึกษาหลายแห่งมีอัตราครูต่อนักเรียนต่ำมาก เช่น ครู 11 คนต่อนักเรียน 157 คน (สัดส่วน 1:14) แต่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนระดับ 8 ในขณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาบางแห่งมีนักเรียนแออัด (ประมาณ 55 คนต่อห้อง) ทำให้การจัดกิจกรรมตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นไปด้วยความยากลำบาก

นอกจากนั้น ปัญหาการใช้ครู อาจารย์ ไปทำหน้าที่อื่น นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนมีค่อนข้างมาก ทำให้กระทบกระเทือนคุณภาพนักเรียน และหลายโรงเรียนประสบปัญหาบุคลากรเกษียณก่อนอายุราชการ

8. ผลงานของโรงเรียนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนที่นักเรียนมีคุณภาพดีมักจะเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนสนใจงานวิชาการ และอยู่ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบ ณ โรงเรียนมาก

9. ปัจจุบันชุมชน และสมาคมครูผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพียงการบริจาคเงินเป็นหลัก อีกทั้งการใช้คณะกรรมการโรงเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการศึกษายังไม่สามารถทำได้มากนัก ทั้งนี้เป็นเพราะ

แนวคิดตามวัฒนธรรมการปฏิบัติเดิม ความรู้ ความสามารถ และความชัดเจนในอำนาจหน้าที่รวมทั้งศักยภาพอื่นยังไม่มากพอ โดยเฉพาะในโรงเรียนห่างไกล โรงเรียนหลายแห่งเริ่มอยากได้แนวคิด หรือสมองจากคณะกรรมการโรงเรียนมากกว่าความช่วยเหลือด้านการเงิน

10. สหวิทยาเขตดีเฉพาะเรื่องการรับนักเรียน แต่ความร่วมมือด้านครูอาจารย์และการเรียนการสอนยังมีปัญหา

11. เพื่อให้การกระจายอำนาจการบริหารประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาตนเอง “มาก” ในเรื่องแนวปฏิบัติในการบริหารแบบกระจายอำนาจ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การเป็นผู้นำที่ดี และการจัดทำงบประมาณ

12. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ คุ้มภัยทศวรรษที่เน้นคุณภาพผู้เรียน การปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างวัฒนธรรมการบริหารโรงเรียน การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้มืออาชีพอย่างแท้จริง โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ เกณฑ์มาตรฐานและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหาร การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมโดยเน้นการศึกษาอบรมด้วยตนเอง การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรอื่น การกำกับติดตามนิเทศ และโดยการสรรหาผู้บริหารโรงเรียนแกนนำเพื่อเป็นแบบอย่างและสร้างเครือข่ายต่อไป

5. ลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ

เนื่องจากความสลับซับซ้อนของภารกิจและการเปลี่ยนแนวทางการบริหารตามการปฏิรูปใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำเป็นต้องมีผู้บริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถหรือคุณลักษณะเฉพาะหลายประการ กล่าวคือนอกจากต้องมีคุณสมบัติได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาตามเกณฑ์ที่จะกำหนด (เช่น ตามข้อเสนอลของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา) และตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการและด้านปัจจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติแล้วผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติเฉพาะดังนี้

5.1 เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา คุรุสภา (2540) ได้ออกประกาศเกณฑ์มาตรฐานการบริหารการศึกษาของคุรุสภา 12 เกณฑ์ดังนี้

- (1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา
- (2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน
- (3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติตามได้เกิดผลจริง
- (4) พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- (5) พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นไปลำดับ
- (6) ปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร
- (7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
- (8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- (9) ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
- (10) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- (11) เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ
- (12) สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ตุลาคม 2543) ได้กำหนดลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบ เพื่อบริหารและจัดการศึกษาตามแนวการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) คือการบริหารอย่างมีอิสระ (ตามการกระจายอำนาจการบริหารทั้ง 4 ด้าน ให้แก่สถานศึกษา) เพื่อให้เกิดความคล่องตัวต่อการบริหารด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมงานด้านวิชาการเป็นหลักสำคัญ อันจะก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูปการศึกษาโดยรวม

การกำหนดลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบดังกล่าวแบ่งเกณฑ์มาตรฐานออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนแรก เป็นเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารและจัดการศึกษามี 10 เกณฑ์มาตรฐาน

ส่วนที่สอง เป็นเกณฑ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น

- (ก) คุณลักษณะทางวิชาชีพ
- (ข) คุณลักษณะส่วนบุคคล

การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริหารและจัดการ

ศึกษาดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการกำหนดเพื่อการเป็นผู้บริหาร “การศึกษามีอาชีพ” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบหมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) คือ บริหารงานอย่างมีอิสระเพื่อให้เกิดความคล่องตัวต่อการบริหารด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมงานด้านวิชาการเป็นหลักสำคัญอันจะก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปเรียนรู้ และการปฏิรูปการศึกษาโดยรวม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผน นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา

(2) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างอิสระเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร และบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน บุคคลและหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน อาทิ ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ

(3) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งทางด้านวิชาการ อาทิ การจัดสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา เกม เทคโนโลยี ช่วยการเรียนการสอนและอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ

ตลอดจนการให้บริการและการจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้อบอุ่นเพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้และรู้จักแสวงหาความรู้

(4) การประสานความสัมพันธ์

ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล อาชีพผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้และประสบการณ์พิเศษที่โรงเรียนต้องการให้มาช่วยพัฒนาโรงเรียน ทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การกีฬา สื่อ เกม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

(5) การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร

ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องโดยการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนาและไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของโลก และเพื่อสามารถนำมาประยุกต์และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

รวมทั้ง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาแห่งอื่นๆ ตามความเหมาะสม

(6) การสร้างแรงจูงใจ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงานมีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นและเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่างๆ ให้ความสำคัญในความพยายามของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การแสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมงาน และการยกย่องให้รางวัล

(7) การประเมินผล

ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดให้มีการประเมินผล โดยส่งเสริมการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อรองรับการประเมินภายนอก มีการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษา

เพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร

(8) การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา

ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา โดยส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของครูและทีมงาน รวมทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย

(9) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับงานด้านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ โดยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันและสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

(10) การส่งเสริมเทคโนโลยี

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาด้านแบบหมายถึง ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะทางวิชาชีพและคุณลักษณะส่วนบุคคลตามเกณฑ์มาตรฐานดังนี้

ก. คุณลักษณะทางวิชาชีพ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีลักษณะความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหมายถึงสามารถชักนำหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานทางการศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมาย เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายทางการศึกษามีการวางแผนการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถ มีทักษะการบริหารที่ดีเยี่ยม มีการประเมินการทำงานอย่างครบวงจร มีประสบการณ์ด้านการบริหารเป็นอย่างดี และความตั้งใจจริงในการบริหารงานโรงเรียนด้วยความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของตน สามารถปฏิบัติงานในรูปแบบของการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วมและบริหารงานโดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้และรู้จักแสวงหาความรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ทุกฝ่ายกำลังร่วมมือกันปฏิรูปการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นอย่างดีให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาตนเอง นอกจากนั้น ยังต้องส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

ข. คุณลักษณะส่วนบุคคล

ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา มีบุคลิกภาพที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม มีความอดทนอดกลั้น มีความเสียสละ มีความสม่ำเสมอมั่นคง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร มีความกล้าในการพูดและการปฏิบัติ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีสุขภาพดี เป็นผู้ประสานงานที่ดี เป็นนักพัฒนาและนักบริการสังคม รู้จักพัฒนาตนเองและสังคม มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรักในสถาบันของชาติ และอนุรักษ์ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนั้น ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนอีกด้วย

5.3 ลักษณะนักบริหารการศึกษามีอาชีพ

ธีระ รุญเจริญ (2543) ได้เสนอลักษณะนักบริหารการศึกษามีอาชีพที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย

- (1) ลักษณะพื้นฐานธรรมชาติเดิมเป็นทุน
- (2) การศึกษา
- (3) บุคลิกภาพ
- (4) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ
- (5) ความสามารถ/ทักษะ
- (6) ความรู้ การมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการบริหาร

ซึ่งพอประมวลสรุปได้ดังนี้

1. พื้นฐานเดิมเป็นทุน: ผู้นำตามธรรมชาติ

- (1) ความถนัด (Aptitude) ในการเป็นผู้นำ

- (2) ลักษณะนิสัยในการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น
 - ร่วมทำงาน
 - เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์

2. การศึกษา: ปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษาขึ้นไป ครอบคลุมเนื้อหาสาระ

- (1) การบริหารและการจัดการศึกษา
- (2) จิตวิทยาการทำงานกับคนอื่น
- (3) พื้นฐานการศึกษาค้นคว้า วิจัย
- (4) บริบททางการบริหารการศึกษา
 - ระเบียบกฎหมาย
 - สังคมวิทยา
 - ปรัชญา
 - เศรษฐกิจ
 - การปกครอง

3. บุคลิกภาพน่าเชื่อถือ

- (1) นำเสียงการพูดน่าฟัง เข้าใจง่าย
- (2) อารมณ์มั่นคง (Emotional Quotient: EQ)
- (3) เข้มแข็งแต่ถ่อมตน
- (4) กิริยามารยาทเป็นที่ยอมรับของสังคม
- (5) การแต่งกายสอดคล้องกับกาลเทศะ

4. คุณธรรมจริยธรรม

- (1) มีวิสัยทัศน์ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลง
- (2) ยึดระบบคุณธรรมเป็นที่ตั้ง
 - โปร่งใส
 - ยุติธรรม
- (3) ซื่อสัตย์ ไม่คอร์รัปชัน
- (4) อดทน อดกลั้น
- (5) รับทั้งผิดและชอบ
- (6) เสียสละ
- (7) เป็นคนดีของสังคม

5. ความสามารถ/ชำนาญในการ:

- (1) บริหารและจัดการศึกษาตามหลักวิชาและการปฏิบัติ
- (2) นำองค์กรไปสู่เป้าหมาย โดยยึดองค์คณะบุคคลมีส่วนร่วม
- (3) ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม
- (4) ประสานงานเพื่อผลงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ
- (5) ปรับเปลี่ยนเทคนิค เพื่อสอดคล้องกับ

การเปลี่ยนแปลง

6. ความรู้สึกและรู้อบ

- (1) การบริหาร/จัดการ
- (2) การจัดการศึกษา
- (3) ระเบียบกฎหมาย
- (4) บริบททางสังคม
- (5) การวิจัย
- (6) จิตวิทยาการบริหาร

7. การมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา
เพื่อ:
(1) เป็นหลักประกันการบริหารที่มี
ประสิทธิภาพ/ประสิทธิผล

ท่านพร้อมจะเป็นนักบริหารสถานศึกษา
มืออาชีพหรือยัง?

6. แนวทางการประเมินผู้บริหารเพื่อการปฏิรูป การเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544)
ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ
เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ 3 เกณฑ์ใหญ่คือ
เกณฑ์ที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความ

- (2) จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
- (3) เป็นหลักประกันคุณภาพ
- (4) ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ
- (5) นำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงตนเอง
- (6) มุ่งมั่นปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

อย่างต่อเนื่อง

สามารถในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการปฏิรูป
การเรียนรู้ตามแนว พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ 2542 ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง
และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร เพื่อให้บรรลุ
เป้าหมายการศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และมีบทบาทในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community)

4. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

5. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

6. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

7. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น

8. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เรียน

10. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้

11. ผู้บริหารสถานศึกษามีศักยภาพในการพึ่งตนเองสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

12. ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐาน ดังนี้

1) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

2) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

3) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

4) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

5) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

6) ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

7) ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

เกณฑ์ที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

2. มีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน

3. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้

4. มีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ

5. มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา

เกณฑ์ที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารจัดการ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารสถานศึกษามีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์

3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สิน ล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขสิ่งเสพติด

4. ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความศรัทธาและยอมรับด้านคุณธรรม จริยธรรมจากนักเรียน ครู เพื่อนผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน

5. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารจัดการ

ท่านพร้อมที่จะรับการประเมินหรือยัง?
โปรดเตรียมตัวให้พร้อม

7. คุณลักษณะของสถานศึกษาที่จะสนองเจตนารมณ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามแนวคิดของ สปศ.

1. สถานศึกษาควรมีบทบาทหลักเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น และควรเป็นหน่วยนำสังคมของชุมชนนั้น โดยอาศัยกรอบนโยบายที่กำหนดในระดับชาติเป็นแนวทาง ไม่ควรกำหนดบทบาทให้เป็นเพียงหน่วยงานรองรับนโยบาย และสนองความต้องการของศูนย์อำนาจส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

2. สถานศึกษามีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่จะต้องพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งให้มีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง - อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาใดที่พัฒนาไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน จำเป็นต้องยุบ รวม หรือแปรสภาพเป็นแหล่งบริการทางการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ

3. สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนดด้วยตัวเอง ดังนั้น การตัดสินใจโดยสมบูรณ์ในการบริหาร งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไปที่เป็นส่วนของสถานศึกษาจึงควรเบ็ดเสร็จอยู่ที่สถานศึกษา

4. สถานศึกษาทุกแห่งสามารถประกันคุณภาพได้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนการดำเนินงาน และการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สามารถตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณชนได้

5. สถานศึกษามีการรวมพลังกันในการดำเนินงาน ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร และบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชนและการรวมกลุ่มสถานศึกษา จึงเป็นแนวทางหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพและเสริมพลังให้สถานศึกษาสามารถจัดบริการได้กว้างขวางหลายรูปแบบ

เอกสารประกอบการค้นคว้า

คุรุสภา. 2540. **เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ชัยสิทธิ์ เจริญมีประเสริฐ. 2544. **มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles** กับการจัดทำงบประมาณระบบใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัท อีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล และคณะ. 2545. **หลักสูตรสถานศึกษา ชุดฝึกอบรมครูของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์ทางหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

ธีระ รุญเจริญ. 2543. "สรุปสาระสำคัญที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542". **เอกสารประกอบการบรรยายในวิชาบูรณาการทางการศึกษา**.

ธีระ รุญเจริญ. 2544. "ลักษณะการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษา ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ". **เขตพื้นที่การศึกษา**. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องผลกระทบของการจัดให้มีเขตพื้นที่การศึกษา วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2544 ณ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

ธีระ รุญเจริญ. 2543. "ลักษณะนักบริหารการศึกษา. มืออาชีพ". **เอกสารประกอบการบรรยายบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**.

ธีระ รุญเจริญ และ สงวนพงศ์ ชวนชม. 2543. "ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการบริหาร". **รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**.

ธีระ รุญเจริญ. 2544. "สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย". **รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ**.

ธีระ รุญเจริญ, ปราชญา กล้าผจญ และสัมมนา รณิษฐ์. 2545. **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : บริษัท เฮลโลการพิมพ์.

ธีระ รุญเจริญ, กรองทิพย์ นาควิเชตร และยุพาพรรณ ชัยสุวรรณ. 2545. "การศึกษาศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามการรับรู้ของบุคลากรทางการศึกษาในเขตการศึกษา 11". **รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543. **ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. 2543. **ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ**. กรุงเทพมหานคร : เอกสารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. **ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ 2544**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542". กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2543.

ครูยุคปฏิรูป... กับการวิจัยในชั้นเรียน

บรรลือ กันทะวงษ์

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เริ่มประกาศใช้ บุคคลในวงการศึกษาจะมีความตื่นตัวกันมากเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่และเตรียมตัวเตรียมใจรับสถานการณ์ที่จะมาถึงในไม่ช้าซึ่งเป็นปรากฏการณ์ครั้งใหม่ที่มีความชัดเจนว่าสิ่งทั้งหลายที่มีอยู่แต่เดิมจะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันยุค ทันสมัย ทันเหตุการณ์ การจะหยุดนิ่งเฉยหรือย่ำอยู่กับที่จึงเป็นความล้าสมัย ก้าวไม่ทันโลก

ครูเป็นบุคลากรกลุ่มหนึ่งในวงการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้ให้เด็ก และจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ครูส่วนหนึ่งอาจจะเกิดความตื่นตระหนกตกใจกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ปฏิรูปการเรียนรู้... การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ... บูรณาการ... สื่อ... แหล่งเรียนรู้... ภูมิปัญญาท้องถิ่น... ฯลฯ คำที่เกิดขึ้นมาใหม่นี้ อาจเป็นคำที่บิปรัดหัวใจครูให้เกิดความหนักใจในการทำงาน เริ่มเกิดความไม่มั่นใจว่าจะสามารถปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้หรือไม่ เริ่มวิตกกังวลถึงสถานภาพของตนเอง

นอกเหนือจากคำถามต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยังมีคำอีกคำหนึ่งซึ่งเป็นคำที่ครูพูดถึงกันตลอดเวลา และออกจะเกรงๆ อยู่ไม่น้อย กับคำนี้นั้นคือคำว่า “การวิจัยในชั้นเรียน” คำว่า “วิจัย” เป็นคำที่ดูจะเป็นวิชาการมากเมื่อครูจำเป็นต้องปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เชื่อว่าครูส่วนใหญ่จะอึดอัด เกิดความคับข้องใจกับภาระงานชิ้นนี้ และประเมินตนเองว่าไม่สามารถจะทำได้ เพราะผู้ที่ทำวิจัยได้นั้นจะต้องเป็นนักวิชาการ เรียนจบระดับปริญญาโท หรือเอก จะต้องมีความรู้ด้านสถิติขั้นสูง จะต้องค้นคว้าเอกสารมากมาย และอื่นๆ อีกอีกปาดะ

การที่ครูมีความคิดเช่นนี้ ย่อมเป็นอันตรายยิ่งต่อการจัดการศึกษา ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาครู จำต้องเร่งปรับความคิดให้ครูเข้าใจว่า การวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่กระบวนการที่ซับซ้อน หรือยากเกินความสามารถของครู ความจริงครูมีวิธีการแก้ไขปัญหาคือการขอพร้องของนักเรียนอยู่แล้ว และเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงตามสภาพที่แท้จริงของนักเรียนด้วยซ้ำ ดังนั้นการทำความเข้าใจแก่ครูจึงจำเป็น และ

การให้กำลังใจก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครูไม่ย่อท้อ และ
พร้อมที่จะดูแลเด็กๆ ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ

จะสร้างความเข้าใจแก่ครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน
ได้อย่างไร

มีข้อเสนอแนะบางประการที่จะสร้างความมั่นใจให้แก่ครู
ในการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ครูต้องรู้จักเด็ก การรู้จักเด็กในที่นี้มิได้หมายถึง
การรู้จักชื่อเสียงเรียงนามเท่านั้น หากต้องรู้จักอุปนิสัยใจคอ
ความเป็นอยู่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความบกพร่องใน
การเรียนรู้ เด็กแต่ละคนมีความบกพร่องอะไร ความบกพร่อง
ในการเรียนรู้ไม่ใช่ความบกพร่องที่พบเห็นเพียง 1-2 ครั้ง
แต่ครูจะต้องพบเห็นระยะหนึ่งว่า เด็กผู้นั้นมีความบกพร่อง
ที่แท้จริง ซึ่งหมายความว่า “ทำกี่ครั้ง...ก็ครั้ง...ก็ยังไม่ทำได้...”
นั่นเอง

2. เลือกวิธีแก้ปัญหา วิธีใดก็ตามที่สามารถแก้ไขจาก
ความไม่รู้ของเด็กให้รู้มากขึ้น แก้ไขจากความบกพร่องมาก
ให้สามารถลดความบกพร่องได้ นั้นย่อมแสดงว่าครูได้ใช้
วิธีการอย่างเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาของเด็กแต่ละคน
ครูไม่ควรกังวลกับคำว่า “นวัตกรรม” เพราะจะทำให้ครู
เข้าใจว่า นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ใหญ่โต ซับซ้อน สร้างยาก ซึ่ง
ความจริงมิใช่เช่นนั้น การที่ครูคิดวิธีแก้ปัญหาได้ วิธีนั้น คือ
“นวัตกรรม” นั่นเอง

3. นำวิธีการที่เลือกแก้ปัญหามาใช้กับเด็ก จะใช้เวลา
มากน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา ขณะที่ใช้ครูควรเป็น

นักสังเกตถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็กว่าเปลี่ยนแปลง
ไปอย่างไร จดบันทึกไว้เป็นระยะๆ

4. ปรับปรุงวิธีการที่นำมาใช้มีขั้นตอนใดที่ยังมีปัญหา
หรือสิ่งที่นำมาใช้นั้นนำมาพิจารณาว่าได้ผลประการใด

5. ถ้าใช้ได้ผล ครูก็สามารถเขียนบอกเล่า ให้ผู้อื่น
ทราบขั้นตอนนี้คือการเผยแพร่ผลงาน ไม่จำเป็นต้องเขียน
ละเอียดเหมือนกับการวิจัยสมบูรณ์แบบเพียงแต่เล่าถึงปัญหา
ที่เกิดขึ้นว่ามีปัญหาอย่างไร ต้องการแก้ปัญหาด้วย
วิธีการใด ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างไร และผลเป็นอย่างไร

จะเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ที่ครู
จะต้องกังวลใจ ปีหนึ่งๆครูอาจจะทำวิจัยได้หลายสิบเรื่อง
โดยมิต้องยึดติดกับสูตรสถิติที่ยากซับซ้อน และแน่นอน
ครู...ย่อมเป็นครูยุคปฏิรูปที่มีความตั้งใจและปฏิบัติสมดัง
เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอย่างแท้จริง

ตราบใด...ที่ครูเห็นปัญหานักเรียน ตราบนั้นครูไม่ต้อง
กลัวว่าจะทำวิจัยในชั้นเรียนไม่เป็น

ทำไม จึงต้องมีการศึกษา ก่อนวัยเรียน

สุรศักดิ์ หลาบมาลา

ระหว่างปี พ.ศ. 2546 ข้าพเจ้าและคณะจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้มีโอกาสไปติดตามเยี่ยมเยียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูแห่งชาติและครูต้นแบบหลายท่านจากเหนือจรดใต้ คำถามที่ได้รับบ่อยคือจะเลือกการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมาย 12 ปี แบบ 3+6+3 นั่นคือ อนุบาล ประถม และมัธยมต้น หรือ ประถม มัธยมต้น และมัธยมปลาย คำตอบของข้าพเจ้าก็คืออยากจะได้ทั้งอนุบาล ประถม มัธยมต้น และมัธยมปลาย ครูทุกท่านที่ถามก็เห็นชอบด้วย แต่การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวความคิดด้วย

การเปลี่ยนแนวความคิด

การเรียนการสอนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด แต่การที่จะนำหลักการไปปฏิบัตินั้น ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต้องเปลี่ยนแนวความคิดใหม่ หากไม่แล้วการปฏิรูปคงจะบรรลุผลได้ยาก ดังนี้

1. ครูต้องเปลี่ยนความคิดจากครูเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียนแต่เพียงผู้เดียวมาเป็นครู นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียน นักเรียนมีโอกาเรียนจากเพื่อน จากครู จากผู้ปกครอง จากชุมชน และเรียนรู้ด้วย

ตนเอง รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น

2. ผู้ปกครองเปลี่ยนความคิดจากครูเป็นผู้รับผิดชอบ การให้ความรู้แก่นักเรียนแต่เพียงผู้เดียวมาเป็นครู ผู้ปกครอง ร่วมกันให้ความรู้แก่นักเรียน

3. ผู้บริหารเปลี่ยนความคิดจากการเป็นผู้บริหาร เอกสารมาเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอน ปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างในการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สนับสนุนครู นักเรียน และผู้ปกครองในการให้ความรู้แก่นักเรียน

4. ผู้เรียนเปลี่ยนความคิดจากการเรียนรู้จากครูเพียง อย่างเดียวมาเป็นเรียนรู้จากครู ร่วมกับครู แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับเพื่อน ศึกษาค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองมากยิ่งขึ้น

การเรียนการสอน

ปัญหาการเรียนการสอนในระดับก่อนวัยเรียนนั้น เคยพูดถึงการเตรียมความพร้อมหรือการเรียนวิชาการเพื่อ สอบแข่งขันเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การศึกษาก่อน วัยเรียนยุคปฏิรูปต้องรวมทั้ง 2 รายการเข้าด้วยกันอย่าง เหมาะสมจะทำให้การเรียนการสอนมีลักษณะดังต่อไปนี้ (Hyson, 2003)

1. ครูเลือกเนื้อหาวิชาการที่เชื่อมโยงกับความสามารถ และความสนใจของเด็ก เช่น ขนาดของรองเท้า ถุงเท้า เป็นต้น

2. ครูส่งเสริมความรู้ทางสังคมและอารมณ์ ความ สัมพันธ์แบบครอบครัวระหว่างครูกับเด็ก และวิธีการเรียน ที่สนุก เช่น วัดสวนสูง ไครสูงที่สุด เป็นต้น

3. ครูที่สอนเด็กอายุ 3-5 ปี ควรสำเร็จปริญญาทาง อนุบาลศึกษาหรืออย่างน้อยที่สุดควรสำเร็จหลักสูตรอนุบาล ศึกษา 2 ปีในระดับมหาวิทยาลัย ส่วนหลักสูตรครูพี่เลี้ยง ตามศูนย์รับเลี้ยงเด็กนั้นเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

4. ครูใช้ยุทธศาสตร์การสอน เช่น การเล่น การวาด ภาพ และการสนทนา การสอนรูปทรงทางเรขาคณิต ควรใช้ วิธีการเล่นกับสื่อรูปทรงเรขาคณิต หรือการวาดภาพ เป็นต้น

5. ครูใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสม เด็กเล็กทำข้อสอบ ได้ไม่ดี ผลการสอบวัดได้แค่มากจึงชี้บ่งอะไรได้ไม่มาก ควรใช้วิธีการสังเกตอย่างมีระบบ ประเมินกิจกรรมประจำวัน และความสัมพันธ์กับเพื่อนกับครูและผู้ปกครอง เป็นต้น

6. ครูสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีลักษณะ เอื้ออาทร สนุกสนาน ตอบสนองและให้ความสำคัญต่อ

วิชาการในลักษณะเล่นปนเรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมความ สนใจและความเอาใจใส่ต่อกิจกรรมต่างๆ ของห้องเรียนได้ดี เป็นการสร้างประสบการณ์และพื้นฐานอันแข็งแกร่งเพื่อ ความสำเร็จในอนาคตของเด็ก

ประโยชน์ของการอนุบาล

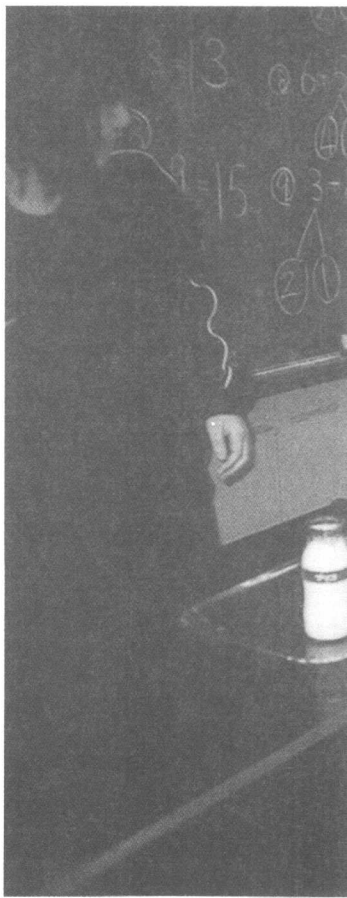
การส่งลูกเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลค่อนข้างจะมี ค่าใช้จ่ายสูง แม้แต่ศูนย์รับเลี้ยงเด็กก็มีค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครอง ต้องรับภาระ ค่าใช้จ่ายที่ลงไปในตัวเด็กนั้นให้ประโยชน์ แก่เด็กประการใดบ้าง นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความ คิดเห็นไว้ดังนี้

1. สร้างประสบการณ์ก่อนการอ่าน นักวิทยาศาสตร์ ด้านประสาทชื่อ เซวิทซ์ (Shaywitz, 2003) ใช้วิธี Functional Magnetic Resonance Imaging ดูสมองของเด็กขณะ อ่านหนังสือ พบว่า เด็กอายุ 4-6 ปี เป็นระยะที่สมองสร้าง ระบบประสาทที่รับผิดชอบต่อการอ่านแบบคล่องแคล่ว จึงเป็นระยะเวลาที่ควรสร้างความตระหนักในการออกเสียง ซึ่งจะ让孩子เติบโตเป็นนักอ่านอย่างอัตโนมัติ เมื่อเด็กย่าง เข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูควรสอนวิธีอ่านแบบ Achored Word Instrucion คือสอนการอ่านพร้อมกับเรียนรู้ศัพท์ จะทำให้เด็กรู้ศัพท์มากและมีประโยชน์ต่อการเรียนในระดับสูง ต่อไป

2. สร้างพื้นฐานทางสังคมที่คงทน บาร์เน็ตและคณะ (Barnett et al, 2003) ได้ติดตามโครงการอนุบาล 3 โครงการจนกระทั่งเด็กในโครงการย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ พบว่า คนกลุ่มนี้ทำแบบทดสอบเชาว์ปัญญาได้ดี เข้าเรียน ระดับอุดมศึกษาได้มากกว่า มีงานทำที่ดี ตกข้าน้อยกว่า และมีปัญหาทางอาชญากรรมน้อยกว่าคนนอกโครงการ

3. พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ เปียนตาและ ลาปาโร (Pianta and La Paro, 2003) กล่าวว่า ความสามารถในการเรียนจะมีความคงทน หากผู้เรียนใน วัยเยาว์มีประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน การประเมินความพร้อมในระยะนี้จึงไม่ควรจำเป็น เด็กจะมีความพร้อมที่จะเรียนเป็นระยะเวลาหลายปีหากในวัยอนุบาล ได้รับการดูแลเป็นอย่างดี มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มีกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอไม่ซ้ำซากและมีของเล่นที่กระตุ้น ความอยากรู้อยากเห็น เด็กมีประสาทที่พร้อมจะเรียนรู้ มากมายถ้าได้รับการส่งเสริมก็พร้อมจะก้าวต่อไป

4. เป็นโอกาสที่จะพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกัน

การเรียนการสอนในระดับอนุบาลที่ Reggio Emilia ในอิตาลี และ Project Zero ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา (Turner and Krechevsky, 2003) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบกลุ่มโดยใช้ขั้นตอน (1) มีความสงสัยร่วมกัน (2) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นในการแก้ปัญหา (3) สร้างความรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่มีประโยชน์ต่อเด็กในวันข้างหน้า

ข้อความที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาก่อนวัยเรียนนั้นมีความสำคัญพอกับการศึกษาในระดับอื่นๆ บางทีอาจจะมีความสำคัญมากกว่าเสียด้วยซ้ำ แต่เราต้องปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน สมาคมผู้ปกครองและครูควรจะมีบทบาทผลักดันการศึกษาระดับก่อนวัยเรียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ถ้าหากสมาคมผู้ปกครองและครูรวมตัวกันเป็นสมพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครูระดับจังหวัดและระดับประเทศได้ก็จะมีน้ำหนักในการผลักดันการศึกษาก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Barnett, Steven W. and Husted, Jason T. "Preschool : The Most Important Grade" Educational Leadership, April 2003, pp. 54–57.

Hyson, Marilou. "Putting Early Academic in Their Place" Educational Leadership, April 2003, pp. 20–23.

Shaywitz, Sally, "On the Mind of a Child" interviewed by Marcia D' Arcangelo in Educational Leadership, April 2003, pp. 6–10.

Turner, Terri and Krechevsky, Mara. "Who Are the Teachers? Who Are the Learner?" Educational Leadership, April 2003, pp. 40–43.

จากการศึกษาดูงานด้านการศึกษา การจัดการเรียนการสอน
ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีความเป็นเลิศด้าน
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่การศึกษาที่เน้นความเป็นเลิศ
กลับสร้างความเครียด และความวิตกกังวลให้กับเด็กนักเรียน
จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นสุขขึ้น

ไปดูเขา (ญี่ปุ่น) แล้วย้อนดูเรา (ไทย)

อดิสร กุสสาระ

สืบเนื่องจากผู้เขียนได้รับทุนจากมูลนิธิญี่ปุ่น เพื่อไปสังเกตระบบการศึกษา วัฒนธรรม และสังคมของประเทศญี่ปุ่น ได้มีโอกาสรับฟังการบรรยายจากนักวิชาการทางการศึกษาของญี่ปุ่น อีกทั้งได้ไปสังเกตการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับต่างๆ ตลอดจนการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาของญี่ปุ่นซึ่งในสภาพความเป็นจริงแล้ว การศึกษาดูงานในระยะเวลาเพียงน้อยนิด และความเข้าใจของผู้เขียนยังมีน้อย แต่ก็พอจะสรุปสิ่งที่พบเห็น การเปรียบเทียบความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย มีการปฏิรูปการศึกษาในระยะเวลาใกล้เคียงกัน

ก่อนปี ค.ศ. 1868 การจัดการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น จัดสำหรับลูกหลานของชนชั้นปกครอง พ่อค้าและสามัญชนที่มีฐานะดี จนกระทั่งปี ค.ศ. 1872 อันเป็นยุคปฏิรูปเมจิ ญี่ปุ่นเปิดประเทศ มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งแรก โดยนำเอาระบบการศึกษาแบบตะวันตกเข้ามาใช้ ทำให้มีการสร้างโรงเรียน รับเด็กเข้ามาศึกษาเป็นจำนวนมาก จนถึงปี ค.ศ. 1908 ญี่ปุ่นได้ขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 6 ปี

การปฏิรูปการศึกษาครั้งที่สองของญี่ปุ่นเกิดภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยญี่ปุ่นได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา ในปี ค.ศ. 1947 โดยมีหลักการจัดการศึกษา คือ ความเสมอภาคในโอกาสที่ทุกคนจะได้รับการศึกษาและ

การห้ามกีดกันการเข้ารับการศึกษาโดยเกณฑ์ของความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ความเชื่อ เพศ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม หรือพื้นฐานทางครอบครัว และมีการขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี (ระดับประถม 6 ปีและมีมัธยมต้น 3 ปี) โดยการศึกษาภาคบังคับเป็นการศึกษาแบบที่ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่ก็พบว่ามึ้นักเรียนมากกว่าร้อยละ 90 เรียนต่อจนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนร้อยละ 60 ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาต่างๆ

จากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาได้สะท้อนให้เห็นว่า ญี่ปุ่นสามารถใช้ระบบการศึกษาพัฒนาบุคคลจนมีคุณภาพสูง ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาของญี่ปุ่นน่าจะสมบูรณ์ที่สุดแล้ว แต่ก็พบปัญหาหลายประการที่ทำให้ญี่ปุ่นต้องปฏิรูปการศึกษาขึ้นใหม่ พอสรุปได้ คือ

1. ความไม่เป็นระเบียบในโรงเรียนและสังคม การทะเลาะวิวาท การขาดเรียน จนถึงปัญหาการก่ออาชญากรรมของนักเรียน ดังเคยมีกรณีตัวอย่างเด็กนักเรียนมัธยมฆ่าคนชราเพื่อต้องการทราบความรู้สึกของการฆ่าคน
2. การปรับระบบการศึกษาให้ทันต่อความก้าวหน้ากระแสของข้อมูลข่าวสารในยุคโลกาภิวัตน์
3. สภาพการจัดการศึกษาของญี่ปุ่น ระบบการแข่งขัน การสอบเข้าที่สร้างความกดดันให้กับนักเรียน ครู

และผู้ปกครอง

จากรายงานของกระทรวงศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของญี่ปุ่นได้พิจารณาถึงความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา ทำให้เกิดแผนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 (Education Reform Plan for the 21st Century) โดยได้กำหนดกลยุทธ์เร่งด่วน 7 ประการ (The Seven Priority Strategies) หรือ Rainbow plan ดังนี้

1. การปรับปรุงห้องเรียน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การกำหนดขนาดของชั้นเรียน โดยกำหนดแต่ละห้องเรียนมีนักเรียน 20 คน

2. การเสริมสร้างระบบจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชน การบริการสังคมในรูปแบบต่างๆ อันเป็นการทำให้เกิดสำนึกทางจริยธรรมด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมโดยไม่ใช้ครูและตำราเรียน

3. การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การเน้นกิจกรรมหรือชมรมรมด้านกีฬาและวัฒนธรรมการเรียนโดยไม่ต้องมีความเครียดและความวิตกกังวล การป้องกันนักเรียนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่จะสร้างความวิตกกังวลหรือเป็นอันตรายแก่นักเรียน

4. การทำให้โรงเรียนเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครองและชุมชน ปรับปรุงระบบการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานที่แตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน

5. การฝึกอบรมครูให้เป็นครูมืออาชีพทางการศึกษา โดยใช้ระบบเงินรางวัลและโบนัส การจัดการให้ครูออกมาทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ มีการประเมินผู้สอนที่ไม่มีความสามารถในการสอน โดยให้จัดการสอนชั่วคราว

6. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานระดับสากลมุ่งการจัดการศึกษาและวิจัยเพื่อให้เยาวชนเป็นผู้นำในยุคต่อไป อนุญาตให้นักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปี เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยได้ จัดระบบรองรับสำหรับการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาภายใน 3 ปี การเทียบโอนระหว่างสถาบัน การจัดหาทุนการศึกษา ความเที่ยงตรงในการตัดสินผลการเรียนและการออกเกรด และจัดให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์รวมของผู้ที่มีความสามารถทางวิชาการ

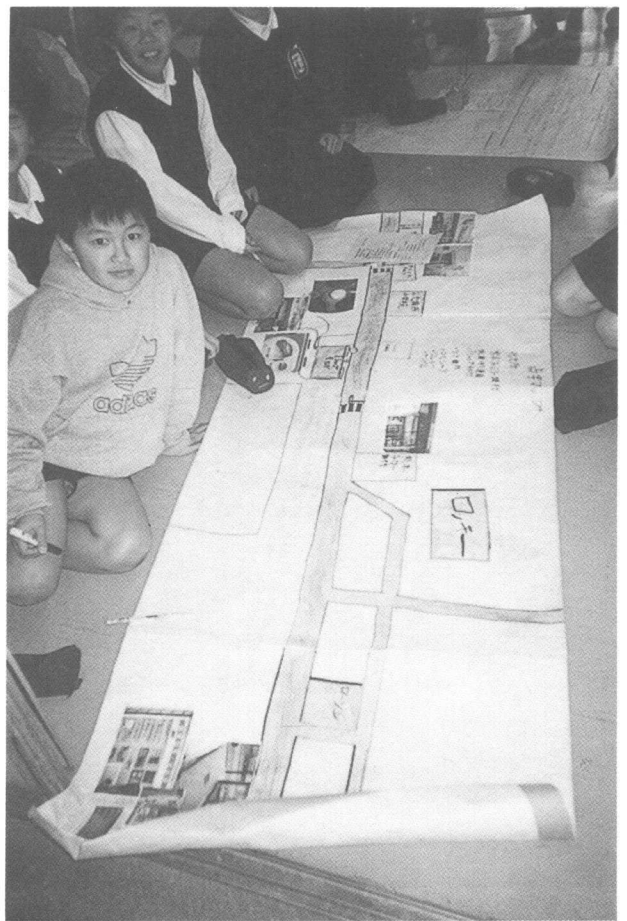
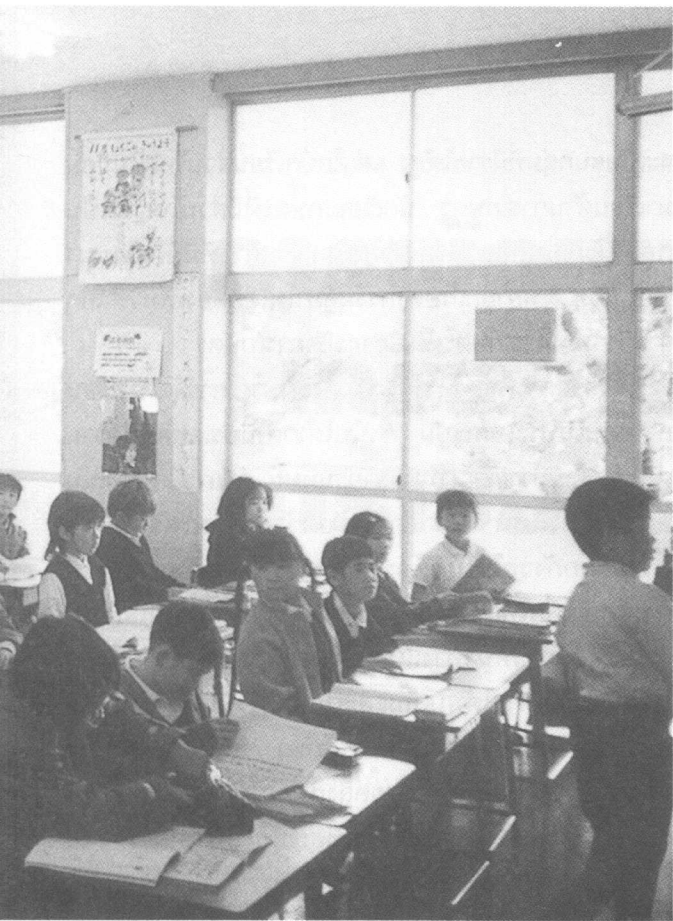
7. การกำหนดปรัชญาทางการศึกษาที่เหมาะสมกับ

ศตวรรษใหม่ การทบทวนกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ด้านการศึกษา กำหนดแผนงานในการพัฒนามาตรฐานทางการศึกษา

ภายใต้แนวทางการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ ซึ่งเริ่มปฏิบัติตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ. 2001 มีการชูประเด็นสนุกกับชีวิต (The Zest for Living) โดยมีการลดเวลาเรียนลงจากเดิมที่ต้องเรียนสัปดาห์ละ 6 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ ลงเหลือเพียง 5 วัน คือตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาใช้เวลากับครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น

จากการเยี่ยมชมโรงเรียนและการพูดคุยกับครูชาวญี่ปุ่นพบว่า ผู้ปกครองชาวญี่ปุ่นเห็นด้วยกับนโยบายด้านการปฏิรูปการศึกษา แต่ประเด็นบางอย่าง เช่นการลดเวลาเรียนก็ทำให้ผู้ปกครองส่วนหนึ่งซึ่งยังมีความคิดความเชื่อแบบเดิมที่เห็นว่าการเรียนหนังสือในโรงเรียน 6 วันจะช่วยพัฒนาสร้างเสริมภูมิปัญญาได้ดีขึ้น จะไม่เห็นด้วยกับนโยบายการลดเวลาเรียน อีกทั้งบริษัทส่วนใหญ่ในประเทศญี่ปุ่นเปิดทำการในวันเสาร์ ทำให้ไม่มีผู้ปกครองดูแลเด็กในขณะที่อยู่บ้าน บางโรงเรียนแก้ปัญหาโดยการกำหนดให้เด็กออกทัศนศึกษาหรือค้นคว้าตามสถานที่ต่างๆในวันเสาร์ หรือโรงเรียนเอกชนก็จัดสอนในวันเสาร์ ซึ่งอาจจะเป็นจุดขาย

ของโรงเรียน เพราะพบว่า มีผู้ปกครองย้ายเด็กนักเรียนไปเรียนในโรงเรียนเอกชนมากขึ้น

สำหรับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ผู้เขียนมีโอกาสเดินทางไปดูกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนทาคุมานิชิ จังหวัดคุมาโมโตะ พบว่านักเรียนประถมที่นั่นเรียนเป็นกลุ่ม มีการจัดกิจกรรมระบบกลุ่มแบบเดียวกับโรงเรียนประถมศึกษาของประเทศไทย ส่วนที่แตกต่างก็คืออุปกรณ์การเรียนการสอนและสื่อการสอนมีมากกว่าของประเทศไทย ส่วนที่แตกต่างไปจากประเทศไทยคือเวลารับประทานอาหารกลางวันจะมีการจัดเวรไปรับอาหารจากห้องครัวของโรงเรียนและตักเสริฟให้เพื่อนในห้องเรียน

ส่วนโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาผู้เขียนได้เดินทางไปโรงเรียน ทาคุมานิชิ ซึ่งจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโทเรียว จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และโรงเรียนชิวะโจกาคุนิ เป็นโรงเรียนเอกชนที่มีการจัดการศึกษาเฉพาะนักเรียนหญิงในระดับมัธยมปลาย คล้ายๆโรงเรียนคอนแวนต์ของประเทศไทย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะใกล้เคียงกับประเทศไทย จากการพูดคุยกับอาจารย์ ยาชูโนบุ นิชิโอกะ ซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษใน

ระดับมัธยมศึกษา อาจารย์บอกถึงปัญหาของเด็กมัธยมของญี่ปุ่นซึ่งก็คล้ายกับเด็กไทย คือการขาดโรงเรียน ก้าวร้าว แต่ยังไม่พบปัญหาเสพติด โรงเรียนมัธยมที่นั่นยังให้โอกาสเด็กนักเรียนได้แสดงออกมากกว่าเด็กไทย เพราะที่โรงเรียนโทเรียวจัดฉายภาพกิจกรรมกีฬาภายใน มีการจัดฉากสแตนดาร์ดเชียร์ พบว่าบางฉากติดภาพนักปฎิวัติชื่อดังแถบอเมริกาใต้เป็นฉากหลังอย่างชัดเจน ซึ่งถ้าเป็นประเทศไทยคงถูกสั่งห้ามไปก่อนแล้ว

สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ ยังพบว่านักเรียนทั้งระดับประถมและมัธยม เดินทางไปทัศนศึกษามากมาย ในวันที่ผู้เขียนเดินทางกลับจากเมืองคุมาโมโตะไปยังโตเกียว ก็พบคณะนักเรียนโรงเรียนทาคุมานิชิ ระดับชั้นเกรด 9 (ม.3 ของไทย) รอขึ้นเครื่องบินเดินทางไปทัศนศึกษาที่ โอกินาวา ซึ่งก็ไม่เฉพาะภายในประเทศเท่านั้นนักเรียนโปรแกรมนานาชาติชั้นเกรด 10 (ม.4) โรงเรียนโทเรียวก็น่าจะเดินทางไปทัศนศึกษาจากประเทศจีน และทางโรงเรียนก็มีสิ่งจูงใจให้นักเรียนพยายามฝึกฝนภาษาอังกฤษให้ดีเพื่อที่จะเดินทางไปพักแบบ Home Stay ที่ประเทศนิวซีแลนด์ในช่วงปิดภาคเรียน

การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาผู้เขียนได้มีโอกาสไปที่วิทยาลัยเกษตรกรรมคุมาโมโตะ ก็พบว่าแม้ว่าเกษตรกรรมญี่ปุ่น

จะเป็นชนกลุ่มที่มีรายได้สูง แต่เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ไม่นิยมมาเรียนด้านการเกษตร นักเรียนเกษตรที่นี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่ไม่ชอบศึกษาสายสามัญและจากการที่มีนักเรียนมาเรียนน้อย วิทยาลัยเกษตรกรรมคูมาโมโตะก็ต้องเพิ่มวิชาเอกจากวิชาทางการเกษตรเป็นวิชาธุรกิจการเกษตร

จากการศึกษาดูงานด้านการศึกษา การจัดการเรียนการสอนในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีความเป็นเลิศด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่การศึกษาที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการกลับสร้างความเครียดและความวิตกกังวลให้กับเด็กนักเรียน จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ชีวิตที่เป็นสุขขึ้น โดยมุ่งนำเทคโนโลยีและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมาจัดการด้านการศึกษาให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พบเห็นและปฏิบัติจริง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งก็มีลักษณะการจัดการปฏิรูปการศึกษาคล้ายคลึงกับของประเทศไทย ซึ่งในประเทศไทยอาจล้ำหน้าประเทศญี่ปุ่นในบางอย่าง เช่น การออกไปประกอบอาชีพครูและการจัดการฝึกหัดครูหลักสูตร 5 ปี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์ และคณะ. รายงานการศึกษาดูงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 8-20 พฤศจิกายน 2545 ; กระทรวงศึกษาธิการ ; 2546.

การพัฒนา เครือข่าย การเรียนรู้

มงคล ขาวเรือ

เกริ่นนำ

การดำรงชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนชนบท จะมีลักษณะความสัมพันธ์ในรูปแบบของ เครือญาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน เป็นพวกพ้อง มีการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกันอย่าง ใกล้ชิด ส่งผลให้มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกในชุมชนเพื่อช่วยเหลือและเรียนรู้ร่วมกัน ใน ทุกๆด้าน ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนั้น การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชน อย่างจริงจัง จะช่วยทำให้ชาวชุมชนมีการติดต่อสัมพันธ์กัน โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความรู้ เกิดกระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาต่างๆ ร่วมกัน และสามารถจัดการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์พัฒนาชุมชน ของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

แนวคิดเครือข่ายการเรียนรู้

เครือข่าย (Network) เป็นแนวคิดและกระบวนการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร ตลอดจนชุมชนให้เกื้อกูลเชื่อมโยงกัน โดยที่แต่ละฝ่ายต้องมีความเท่าเทียมกัน มีอิสระต่อกัน สามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง และพร้อมที่จะปฏิบัติงาน ร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน การมีความสัมพันธ์จะเป็นแบบเพื่อนร่วมงาน ประสาน ความช่วยเหลือกันและเป็นความสัมพันธ์เชิงแนวราบมากกว่า ที่จะเป็นแนวดิ่ง ดังนั้นเครือข่ายจึงเป็นสัมพันธ์ภาพของ มนุษย์กับมนุษย์ที่ครอบคลุมทั้งการให้และการรับ ยอมรับ คัดค้านและเอื้ออาทรต่อกันมากกว่าการออกคำสั่งบังคับบัญชา

การก่อเกิดของเครือข่ายอาจพิจารณาได้ 2 ทาง คือ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ซึ่งดูได้จากความเป็น เครือญาติกัน การมีภูมิลำเนาถิ่นกำเนิดเดียวกัน การมี ความเชื่อถือศรัทธาเหมือนกัน การมีปัญหาาร่วมกันและ การมีความสนใจร่วมกันในงานหรือกิจกรรม เป็นต้น อีกทาง หนึ่งคือ เครือข่ายโดยการจัดตั้ง ซึ่งจะต้องมีผู้คอยกระตุ้น ปลุกจิตสำนึกให้เกิดความคิดตระหนักถึงปัญหาของชุมชน ร่วมกัน และก่อให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มองค์กรขึ้นมาเพื่อแก้ไข ปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมักจะเป็นเครือข่ายใน ระบบราชการ แต่จะมีข้อจำกัดอย่างมากในการทำงาน เครือข่ายระหว่างราชการกับราชการและราชการกับประชาชน

เครือข่ายมีลักษณะเป็นวงจรเปรียบได้กับสิ่งมีชีวิต ธรรมชาติของเครือข่ายจะต้องมีการเจริญเติบโตอยู่เสมอ ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และต้องมีการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของเครือข่ายเช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิต ดังนั้น กรอบความคิดเรื่องวงจรชีวิตของ เครือข่ายจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่สำคัญ 4 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อตัว ระยะขยายตัว ระยะรุ่งเรือง และระยะถดถอย แต่อาจจะมีบางเครือข่ายที่สามารถก้าวไปสู่ระยะที่ 5 ได้คือ ระยะฟื้นตัว และอาจจะมีบางเครือข่ายที่ไม่สามารถพัฒนา ไปได้ครบทุกระยะ หรืออาจจะต้องสลายเครือข่ายไปเป็นต้น

การเรียนรู้ (Learning) เป็นกระบวนการศึกษา ตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่วัยทารกถึงวัยชราที่มีจุดเริ่มต้น จากการได้รับการอบรมสั่งสอนในครอบครัว ชุมชน และ สังคม จากการได้ฟังเรื่องเล่าสืบต่อกันมา กฎข้อห้าม ประเพณี วัฒนธรรมของสังคม ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคล

ต่างๆ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม การสนทนาระหว่างกลุ่มจากเพื่อนและการทำงานต่างๆร่วมกัน ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทุกสถานที่ ทุกเวลา ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน แห่งใด เมื่อไร หรือด้วยวิธีการใด เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สืบเนื่องติดต่อกันตลอดชีวิต โดยอาศัยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ต่างๆกัน

การเรียนรู้มีขอบเขตที่ครอบคลุมความหมายสำคัญ 2 ประการ คือ การเรียนรู้ในความหมายของ “กระบวนการเรียนรู้” (Learning Process) ซึ่งหมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน หรือการใช้วิธีการต่างๆที่จะช่วยให้บุคคล เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ และอีกความหมายหนึ่งคือ “ผลการเรียนรู้” (Learning Outcome) ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งความรู้สึนึกคิด หรือเจตคติ อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้หรือ การใช้วิธีการเรียนรู้แบบต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ มีลักษณะเป็นทั้งกระบวนการ หรือวิธีการที่จะนำไปสู่ เป้าหมาย (Means) และผลลัพธ์อันเป็นเป้าหมายปลายทาง (Ends) ซึ่งลักษณะทั้งสองประการนี้เป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันและส่งผลกระทบต่อกัน ถ้าหากบุคคลใดมี กระบวนการ และวิธีการแสวงหาความรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับตน บุคคลนั้นก็ย่อมมีโอกาสที่จะเกิด ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระความรู้ หรือกระบวนการ ต่างๆได้อย่างกระจ่างต้องแท้และลึกซึ้ง เกิดความรู้สึนึกคิดหรือ เจตคติไปในทิศทางที่เหมาะสมและเกิดการเปลี่ยนแปลงทาง ด้านการกระทำหรือเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เป็นการ ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการ เรียนรู้ต่างๆกันจากประสบการณ์เรียนรู้ของสมาชิกในชุมชน และสังคมมีหลายวิธี เช่น การอ่าน การฟัง การเขียน การซักถาม การโต้ตอบกับผู้อื่น การสังเกต การจดจำ การเลียนแบบ การดูตัวอย่าง การลองทำ การลงมือทำ การคิดแบบต่างๆ เช่น คิดเปรียบเทียบ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดประยุกต์ เป็นต้น ซึ่งวิธีการเรียนรู้ดังกล่าว นับเป็นกระบวนการหรือวิธีการย่อยๆในการเรียนรู้ที่สามารถ มองเห็นได้ง่าย ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วทำให้นักจิตวิทยา นักการศึกษา และนักวิทยาศาสตร์ สามารถศึกษาวิจัย ค้นคว้า ทดลอง จนกระทั่งได้องค์ความรู้หรือข้อความรู้

เกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ที่สลับซับซ้อนมากขึ้นจนสามารถอธิบาย กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ที่ละเอียดลึกซึ้งได้ทั้งในสิ่งที่ เรามองไม่เห็นชัดหรือมองไม่เห็น เช่น ลักษณะและกระบวนการ ทำงานของสมอง กระบวนการคิด การเกิดเจตคติ การเกิดค่านิยม เป็นต้น องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการ เรียนรู้ หรือวิธีการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นมากจากอดีตนี้ นอกจาก จะมีความละเอียดลึกซึ้งมากขึ้นแล้ว ยังมีความหลากหลาย และเหมาะสมกับการเรียนรู้ประเภทต่างๆที่มีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้นด้วย

สำหรับปรัชญาและแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้ของชุมชน สรุปที่สำคัญได้ดังนี้ คือ ยึดถือปรัชญา หรือแนวความคิดความเชื่อว่ามีศักยภาพในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ บุคคล กลุ่มองค์กรหลักๆ ในชุมชน ทุกฝ่ายต้องมาเรียนรู้ร่วมกัน มีรูปแบบการเรียนรู้ในแต่ละ ชุมชนที่หลากหลายแตกต่างกัน เป้าหมายการจัดกระบวนการ เรียนรู้เพื่อสร้างปัญญาให้กับคนในชุมชน กระบวนการ เรียนรู้ต้องเกิดจากความร่วมมือผผสานใจของทุกฝ่าย และ ต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยต้อง อาศัยแนวทางสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาดังกล่าวคือ รวมคน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุปบทเรียน และร่วมรับผล จากการกระทำ

เครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) เป็นการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ภูมิปัญญา เทคโนโลยีต่างๆของกลุ่มคน องค์กรในชุมชนที่มีความ สัมผัสสนใจสนใจในการเรียนรู้และมาร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปแบบการบริหารจัดการให้เป็นกลไกขับเคลื่อน เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ที่จะเรียนรู้ซึ่งจะต้องมีเงื่อนไข ข้อตกลงหรือระเบียบร่วมกัน กิจกรรมของเครือข่ายการ เรียนรู้ต้องมีลักษณะเท่าเทียมกันของคนที่มาร่วมและ มีความตระหนักร่วมกันในเป้าหมายและแผนงานที่จะทำ การเป็นสมาชิกเครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระ หรือความเป็นตัวตนของกลุ่มหรือองค์กรนั้นๆ

เครือข่ายการเรียนรู้มีพัฒนาการมาจากการตระหนัก ถึงปัญหาและความต้องการด้านเศรษฐกิจของชุมชน โดยมี ผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการใช้ เครือข่ายสังคมเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานในชุมชน และ มีการขยายเชื่อมโยงกับองค์กรเครือข่ายในภาครัฐ เอกชน ชุมชน ธุรกิจและองค์กรวิชาการ เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการ

การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายการพึ่งตนเองของชุมชนเป็นหลัก

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ จึงเป็นการทำให้บุคคล กลุ่ม องค์กรหรือชุมชนได้มีการติดต่อ และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความรู้ด้านต่างๆ ด้วยความร่วมมือกันอย่างสมัครใจ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ของเครือข่ายเป็นแนวทางในการดำเนินงานของเครือข่าย การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกเครือข่าย มีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนบนพื้นฐานของความเสมอภาคให้มาก นอกจากนี้ ควรมีระบบการติดต่อสื่อสารแบบสองทางระหว่างสมาชิกเครือข่าย ประโยชน์ของการสร้างเครือข่ายจะทำให้เกิดการไหลเวียนถ่ายเทของภูมิปัญญาความรู้ด้านต่างๆ ภายในชุมชน และระหว่างชุมชนได้อย่างมากมายหลากหลาย ซึ่งจะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

การจัดการและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ มีแนวทางในเชิงหลักการที่สำคัญและสอดคล้องครอบคลุมวงจรชีวิตของเครือข่าย 4-5 ระยะดังกล่าวข้างต้น ในที่นี้ไม่ได้ชี้เฉพาะเจาะจงกรณีเครือข่ายการเรียนรู้ประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะ เพราะบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการเครือข่ายมีทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชน โดยเหตุที่ในแต่ละภาคส่วนต่างก็มีบริบทและเงื่อนไขข้อจำกัดที่แตกต่างกัน เช่น ในด้านงบประมาณ กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ค่านิยมและวัฒนธรรม เป็นต้น ดังนั้นการนำแนวทางต่างๆ ในการบริหารจัดการและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ไปใช้ก็ควรพิจารณาให้เหมาะสมด้วย เนื่องจากแนวทางบางอย่างอาจเน้นไปที่บทบาทของหน่วยงานภาครัฐเป็นพิเศษ แต่บางแนวทางก็อาจนำไปใช้กับเครือข่ายของภาคประชาชนได้ จึงขอเสนอแนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่สำคัญเป็น 4 ชั้น ดังนี้

1. ชั้นการก่อรูปเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network Forming) การเกิดขึ้นหรือการก่อตัวของเครือข่ายมีสองแนวทางใหญ่ๆ คือ เครือข่ายที่เกิดจากรัฐเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มโดยเข้าไปกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงปัญหาของชุมชน สร้างความตื่นตัวให้เกิดความสนใจ และผลักดันให้เกิดการรวมตัวกันของประชาชน เช่น ส่วนราชการ

พยายามผลักดันให้เกิดกิจกรรมเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง เกษตรทฤษฎีใหม่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพต่างๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวทางหลักที่ประเทศไทยใช้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกแนวทางหนึ่งคือ ประชาชนเป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นแกนนำจัดตั้งขึ้นเองโดยประชาชนเกิดความตระหนักและตื่นตัวในปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้น แล้วรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไป แนวทางนี้ปัจจุบันมีความพยายามผลักดันให้เกิดเพิ่มมากขึ้น

ในขั้นของการก่อรูปเครือข่ายนี้ ควรดำเนินการทั้งสองแนวทางควบคู่กันไป โดยพิจารณาจากความสามารถในการรวมตัวของประชาชนในแต่ละชุมชนเป็นหลัก ถ้าประชาชนกลุ่มใดสามารถรวมตัวเป็นเครือข่ายและเกิดการเรียนรู้ได้เอง รัฐก็ควรเปิดโอกาสและช่องทางให้กลุ่มต่างๆ ในชุมชนดำเนินการและตัดสินใจได้อย่างมีอิสระ มีส่วนร่วมรับผิดชอบ และสร้างสรรค์ชุมชนด้วยตนเอง แต่หากประชาชนกลุ่มใดยังขาดสมรรถนะในการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายขึ้นเอง หน่วยงานภาครัฐก็ควรทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน (Supporter) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้เกิดการจัดตั้งโดยรวดเร็ว และสะดวกยิ่งขึ้น รัฐไม่ควรเข้าไปบงการหรือครอบงำ (Manipulate) ในการก่อตัวของเครือข่าย และควรคิดแทนประชาชนให้น้อยลงด้วย

การก่อตัวของเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง มีแนวทางสำคัญที่ควรดำเนินการ 4 ประการ ได้แก่ การสร้างความตระหนักในปัญหาและการสร้างสำนึกในการรวมตัว การสร้างจุดร่วมของผลประโยชน์ในเครือข่าย การแสวงหาแกนนำที่ดีของเครือข่าย และการสร้างแนวร่วมของสมาชิกเครือข่าย ถ้าเครือข่ายแห่งใดปฏิบัติได้ตามแนวทางดังกล่าวก็เชื่อได้ว่าจะสามารถก่อตั้งเครือข่ายในชุมชนได้อย่างแน่นอน

2. ชั้นการจัดระบบบริหารเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network Organizing)

การจัดระบบบริหารของเครือข่ายการเรียนรู้เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยให้เครือข่ายการเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น การบริหารงานเครือข่ายที่ประกอบไปด้วยคนหลายกลุ่มหลายประเภท ต่างความคิดเห็น ต่างความรู้และประสบการณ์ จำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการประสานประโยชน์ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายให้ดี ถ้าหากไม่มีการจัดระบบบริหารงานของเครือข่ายที่ดีแล้ว เครือข่ายก็อาจจะเริ่มแสดงอาการของการมีปัญหาเพราะจะเกิดสภาพของความสับสน

วุ่นวาย และความขัดแย้งระหว่างกัน ซึ่งเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนในบทบาท อำนาจหน้าที่ วิธีการทำงาน ตลอดจนการประสานงานระหว่างสมาชิกด้วยกัน

การจัดระบบบริหารเครือข่ายการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ มีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณา 5 ประการ คือ การจัดผังกลุ่มเครือข่าย (Mapping) การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย (Role and Responsibility) การจัดระบบการติดต่อสื่อสาร (Communication System) การจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning System) และการจัดระบบสารสนเทศ (Information System) ดังนั้นถ้าสามารถจัดระบบบริหารเครือข่ายได้ครบถ้วนดังกล่าว ก็คาดว่าเครือข่ายการเรียนรู้จะสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และบังเกิดผลดีต่อชุมชน

3. ขั้นการใช้ประโยชน์เครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network Utilizing)

เครือข่ายการเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละชุมชน ต่างก็มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของตนเอง เครือข่ายแต่ละแห่งสามารถจะดำเนินงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ ถ้าเครือข่ายใดสามารถดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ได้ครบถ้วนมากเพียงใด เครือข่ายนั้นก็จะยิ่งมีความเข้มแข็ง มีพลังในการเคลื่อนไหว และมีอิทธิพลต่อชุมชน ท้องถิ่น ในวงกว้างมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายการเรียนรู้ พิจารณาได้

จากการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การใช้เครือข่ายเพื่อให้เป็นเวทีกลางประสานงานร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในและภายนอกเครือข่าย การใช้เครือข่ายเพื่อให้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนสารสนเทศและความรู้ของสมาชิกเครือข่าย และผู้สนใจการใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนและระดมทรัพยากรร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีร่วมสร้างสรรค์และพัฒนาความรู้ใหม่ๆ ให้แก่สมาชิกทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย และการใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีสร้างกระแสผลักดันประเด็นใหม่ๆ ที่เป็นปัญหาของชุมชนและสังคม

4. ขั้นการธำรงรักษาเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network Maintaining)

เครือข่ายการเรียนรู้ที่ได้จัดตั้งขึ้นมาในชุมชน ท้องถิ่น และสังคมในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน หลายเครือข่ายจัดตั้งขึ้นมาแล้วดูคล้ายกับจะมั่นคงในช่วงแรก ระยะหลังปรากฏผลว่าไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ก็ค่อยๆ อ่อนแอลง และเสื่อมสลายในที่สุด บางเครือข่ายเริ่มดำเนินงานได้ไม่นานก็เลิกล้มไปโดยรวดเร็ว สาเหตุสำคัญประการหนึ่งน่าจะมาจากการที่เครือข่ายเหล่านั้นขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการธำรงรักษาเครือข่าย ตราบใดที่ภารกิจ เครือข่ายยังไม่สำเร็จ ผลก็ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องธำรงรักษาเครือข่ายไว้ และประคับประคองให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือถึงแม้ว่าเครือข่ายจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

เนื่องจากงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ต้องทำกับคนหรือมนุษย์
ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องนำเอาคน หรือมนุษย์เชื่อมต่อ
เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดระบบความสัมพันธ์กันใน
รูปของเครือข่ายการเรียนรู้ตามปรัชญา แนวคิด หลักการ
กระบวนการและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานด้าน
ต่าง ๆ ในชุมชนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการ

และเป้าหมายแล้ว ก็ยังจำเป็นต้องรักษาความสำเร็จของ
เครือข่ายไว้ให้ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ยาวนานตลอดไป

การธำรงรักษาเครือข่ายเพื่อให้ดำเนินการไปสู่ความ
สำเร็จนั้น มีแนวทางสำคัญที่ควรปฏิบัติ 6 ประการ คือ
การจัดดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
การรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย
การกำหนดกลไกและสร้างระบบแรงจูงใจให้แก่สมาชิกของ
เครือข่าย การจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียงและ
ต่อเนื่อง การให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหาอย่าง
จริงจัง และการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ถ้าเครือข่าย
การเรียนรู้แห่งใดสามารถปฏิบัติได้ตามแนวทางดังกล่าว
ก็คงจะทำให้เกิดการธำรงรักษาเครือข่ายไว้ได้ตลอดไป

กระบวนการและวิธีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

การสร้างหรือสนับสนุนการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย
การเรียนรู้ จำเป็นต้องมีกระบวนการ และวิธีการที่ดีมีความ
เหมาะสมสำหรับเครือข่ายแต่ละประเภท ตลอดจนบริบท
ทางสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชุมชนหรือสังคมด้วย ในที่นี้
สรุปกระบวนการและวิธีการสร้างเครือข่ายออกเป็นขั้นตอน
สำคัญๆ ได้ดังนี้

1. การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย
เป็นขั้นตอนที่ผู้ปฏิบัติงานหรือฝ่ายจัดการตระหนักถึงความ
จำเป็นในการสร้างเครือข่ายเพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
รวมทั้งพิจารณาถึงองค์กรต่างๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อรวม

เข้าเป็นเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน ซึ่งขั้นตอนนี้มีประเด็น
คำถามที่สำคัญคือ จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับองค์กรใด?
จะได้รับประโยชน์หรือต้องสละประโยชน์ด้านใดบ้างเมื่อเข้า
ร่วมเป็นเครือข่าย? และระยะเวลาในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย
นานเพียงใด? เป็นต้น

2. การติดต่อกับองค์กรที่จะร่วมเป็นเครือข่าย
หลังจากตัดสินใจเกี่ยวกับองค์กรที่เห็นว่าเหมาะสมในการ
เข้าร่วมเป็นเครือข่ายแล้ว ก็จะเป็นขั้นตอนการติดต่อสัมพันธ์
เพื่อชักชวนให้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการเรียนรู้ โดยต้อง
สร้างความคุ้นเคย การยอมรับและความไว้วางใจระหว่างกัน
มีการให้ข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล กระตุ้นให้คิดร่วมกันเพื่อ
แก้ปัญหาหรือพัฒนาในเรื่องเดียวกันของเครือข่าย ถือว่าเป็น
การเตรียมกลุ่มเครือข่าย

3. การสร้างพันธมิตรร่วมกัน เป็นขั้นตอนการสร้าง
ความผูกพันร่วมกัน มีการตกลงใจในความสัมพันธ์ต่อกัน
และตกลงที่จะทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย ซึ่งการทำกิจกรรม
เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาร่วมกันจะต้องมี
ความรู้เพียงพอที่จะทำกิจกรรมได้โดยการเชิญวิทยากรมา
ถ่ายทอดเพิ่มพูนความรู้ การไปศึกษาดูงาน เป็นต้น ทำให้
เกิดเป็นกลุ่มศึกษาเรียนรู้ขึ้นในองค์กรเครือข่าย

4. การพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกัน เป็นขั้นตอนที่
สร้างเครือข่ายให้เกิดผลงานเป็นรูปธรรม โดยเริ่มทำกิจกรรม
ที่ใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการตกลงในเรื่องการบริหารจัดการ
ขององค์กรเครือข่าย ซึ่งเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์

กำหนดกิจกรรมกำหนดบทบาทของสมาชิก รวมทั้งสิทธิหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องชัดเจนขึ้น เกิดเป็นกลุ่มกิจกรรมขึ้นในองค์กรเครือข่าย

5. การทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากมีการพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกันแล้ว และนำไปสู่การทำกิจกรรมร่วมกันจนมีผลงานเป็นที่ปรากฏชัดเกิดประโยชน์ร่วมกันในองค์กรเครือข่าย ทำให้ความสัมพันธ์ของเครือข่ายแน่นแฟ้นขึ้น พร้อมกับเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กรเครือข่าย และอาจจะขยายกิจกรรม ขยายกลุ่มองค์กรเครือข่ายมากยิ่งขึ้น

6. การรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรใหม่ร่วมกัน เป็นขั้นตอนหลังจากที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันมายาวนาน และมีการขยายตัวทั้งด้านกิจกรรมหรือการขยายกลุ่มออกไปกว้างขวางมากขึ้น ตามลักษณะของพื้นที่หรือกิจกรรม จึงทำให้เกิดการคิดจัดตั้งองค์กรใหม่ร่วมกันขึ้นมาเพื่อรองรับสมาชิกขององค์กรเครือข่ายที่ขยายเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีผู้ศึกษาสรุปประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของกลุ่มออกเป็น 7 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นการรู้จักกลุ่มหรือขยายแนวคิดเรื่องกลุ่ม ขั้นการประชุมกลุ่มเพื่อเริ่มต้นเครือข่าย ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานของเครือข่ายกลุ่ม ขั้นการทดลองทำกิจกรรมร่วมกันของเครือข่าย ขั้นการสร้าง ความชัดเจนของงานที่ทำร่วมกันของเครือข่าย ขั้นการพัฒนาเป็นองค์กรตามที่ต้องการ และขั้นการก้าวต่อไปขององค์กรเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืน

บทบาทของนักพัฒนาในการส่งเสริมองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

นักพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องแสดงบทบาทในการส่งเสริมองค์กรเครือข่ายให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการส่งเสริมองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของนักพัฒนาจึงต้องส่งเสริมในด้านต่างๆ ที่สำคัญดังนี้

1. ส่งเสริมให้องค์กรเครือข่ายกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดกิจกรรมหลัก และกิจกรรมรองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายด้วย โดยต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกขององค์กรเครือข่ายทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและ

กิจกรรมต่างๆของเครือข่ายอย่างแท้จริง

2. ส่งเสริมให้สมาชิกขององค์กรเครือข่ายดำเนินกิจกรรมต่างๆ และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เปิดโอกาสให้สมาชิกประชุม พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามความต้องการตามความสนใจ และก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่สมาชิกเครือข่ายในวงกว้าง รวมทั้งแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากิจการของกันและกันด้วย

3. ส่งเสริมให้สมาชิกขององค์กรเครือข่าย มองเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมในองค์กรเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม และเห็นประโยชน์จากการเรียนรู้ โดยการจัดระบบในการติดต่อสื่อสารการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความรู้และการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ระหว่างสมาชิกองค์กรเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

4. ส่งเสริมให้บุคคลหรือกลุ่มที่เป็นสมาชิกขององค์กรเครือข่าย ทำหน้าที่เป็นแกนกลาง ประสานความร่วมมือกับสมาชิกขององค์กรเครือข่ายอย่างเต็มที่และเต็มเวลา ถ้าหากผู้ประสานองค์กรเครือข่ายไม่สามารถทำหน้าที่ประสานเครือข่ายได้เต็มที่ก็ควรแนะนำถ่ายโอนภารกิจบางอย่างให้แก่เพื่อนสมาชิกคนอื่นได้ช่วยทำบ้างเพื่อให้องค์กรเครือข่ายมีความเข้มแข็งดังเดิม

5. ส่งเสริมให้มีกระบวนการหมุนเวียนบุคคล กลุ่มหรือองค์กรแกนกลาง ที่ทำหน้าที่ประสานองค์กรเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคล กลุ่ม หรือองค์กรอื่นได้หมุนเวียนมาทำหน้าที่เป็นแกนกลางประสาน เกิดการเรียนรู้อย่างทั่วถึงมากขึ้น และเป็นการป้องกันการรวมศูนย์อำนาจของกลุ่มแกนกลางประสานเครือข่ายอีกด้วย

6. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งคณะทำงานในเรื่องต่างๆ เพื่อคอยช่วยเหลือบุคคลกลุ่มหรือองค์กรแกนกลางที่ทำหน้าที่ประสานกับสมาชิกขององค์กรเครือข่ายอีกทอดหนึ่ง หรือคอยช่วยศึกษารายละเอียดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้ทำหน้าที่เป็นแกนกลางประสานงานมอบหมาย ซึ่งอาจจำเป็นมากสำหรับรูปแบบขององค์กรเครือข่ายกระจายเชิงซ้อน

7. ส่งเสริมให้สมาชิกขององค์กรเครือข่ายดำเนินงานหรือกิจกรรมพัฒนาด้านต่างๆ ตามหลักประชาธิปไตย โดยเสียงส่วนน้อยของสมาชิกองค์กรเครือข่าย ต้องได้รับการเสนอในที่ประชุมกลุ่มแกนกลางประสานด้วย เพื่อให้มีโอกาสพิจารณาถกเถียงแสดงความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจลงมติ ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและความผูกพัน

ระหว่างสมาชิกองค์กรเครือข่ายด้วยกัน และต้องเปิดโอกาสตลอดเวลาที่จะให้สมาชิกเครือข่ายมีบทบาทในองค์กรเครือข่าย

8. ส่งเสริมให้มีการแสวงหาทรัพยากรจากสมาชิกเครือข่ายหรือจากหน่วยงานต่างๆ ที่พร้อมจะให้การอุดหนุนหรือสนับสนุนให้เพียงพอต่อการดำเนินงานขององค์กรเครือข่าย ดังนั้น จึงควรจัดให้มีคณะทำงานทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะขึ้นในองค์กรเครือข่าย เพื่อให้เกิดการแสวงหาระดมทรัพยากรอย่างเต็มที่

9. ส่งเสริมและสร้างคุณภาพของข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปในนามขององค์กรเครือข่ายให้เป็นที่เชื่อถือได้ว่ามีความถูกต้อง และน่าสนใจ โดยสมาชิกองค์กรเครือข่ายทุกคนต้องร่วมมือกันในการพัฒนาข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ และสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กรเครือข่ายด้วย

10. ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงขององค์กรเครือข่ายให้ขยายอย่างกว้างขวาง โดยอาจจะเชื่อมประสานกับองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชนหรือประชาสังคมอื่นๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

11. ส่งเสริมให้องค์กรเครือข่ายมีสถานภาพที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยหาทางให้บุคคลหรือคณะบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นที่เคารพนับถือและเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือที่ปรึกษาขององค์กรเครือข่าย หรือหาทางพัฒนาองค์กรเครือข่ายให้ยกฐานะเป็นนิติบุคคล เช่น สหกรณ์ สมาคม มูลนิธิ เป็นต้น

12. ส่งเสริมการให้ความรู้ในด้านการบริหารจัดการเครือข่ายแก่องค์กรเครือข่าย โดยเฉพาะกลุ่มแกนกลางประสานเครือข่ายและสมาชิกองค์กรเครือข่ายให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง เช่น อาจจัดให้มีการประชุม ฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เป็นต้น

13. ส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการติดตามผล และการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายในด้านต่างๆ เป็นประจำสม่ำเสมอ โดยให้สมาชิกขององค์กรเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

จากที่กล่าวมาข้างต้นถ้านักพัฒนาชุมชน สามารถส่งเสริมองค์กรเครือข่ายทั้งหลายในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ก็เชื่อมั่นได้ว่าความเข้มแข็งของชุมชนคงเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน

กรณีตัวอย่าง : เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน เมืองพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาข้อมูลกรณีตัวอย่าง : เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา โดยการสัมภาษณ์ คุณชาวลิต โพธิ์เจริญ หัวหน้างานพัฒนาชุมชน กองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครนครศรีอยุธยา และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ชาดะสิงห์ ข้าราชการบำนาญ อดีตอาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน และรองอธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันเป็นประธานชุมชนศรีสรรเพชญ์ และประธานเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง เทศบาลนครนครศรีอยุธยาทำให้สรุปสาระสำคัญของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยาได้ดังนี้

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จัดตั้งขึ้นมาจากการที่หัวหน้างานพัฒนาชุมชนได้ไปกระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนต่างๆ ที่ได้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์มาก่อนหน้านี้แล้วได้มารวมตัวกันเป็นเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2541 ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มออมทรัพย์จากชุมชน 15 ชุมชน (ชุมชนในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยา มีทั้งหมด 53 ชุมชน ประกาศจัดตั้งเป็นทางการแล้ว 37 ชุมชน) คือ ชุมชนศรีสรรเพชญ์ ชุมชนสวนสมเด็จ ชุมชนหัวแหลม ชุมชนวัดศาลาปูน ชุมชนวัดป่าโค ชุมชนวัดตองปุ ชุมชนศาลเจ้าแม่ทับทิม ชุมชนป่าตอง ชุมชนป้อมเพชร ชุมชนวัดพนัญเชิง ชุมชนวัดพิชัยสงคราม ชุมชนเกาะลอย ชุมชนอาคารสงเคราะห์ ชุมชนคลองทราย และชุมชนตรอกขนมถ้วย

วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง ได้แก่ การร่วมมือกันสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนที่รวมตัวกันเป็นเครือข่าย รู้จักประหยัดและมีการออมเงินเพิ่มมากขึ้น มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพ และสร้างอาชีพให้แก่สมาชิกชุมชน ช่วยเหลือส่งเสริมผู้มีรายได้น้อยในชุมชนให้มีที่พึ่ง การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยในชุมชนให้เป็นระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

ผลงานและกิจกรรม ผลการดำเนินงานและกิจกรรมของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ที่สำคัญ คือ มีเงินออมทรัพย์หมุนเวียนประมาณ 2 ล้านบาท มีเงินกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) อยู่ในชุมชนประมาณ 1.5 ล้านบาท และมีเงินมียาชาวาเพื่อแก้ไขหนี้สินนอกระบบประมาณ 3 ล้านบาท สามารถสรุปกิจกรรมที่สำคัญตามลำดับได้ดังนี้

ปี พ.ศ. 2541 เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองเริ่มทำงานพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินโครงการก่อสร้างทางเดินเท้าคอนกรีตเข้าสู่ชุมชนวัดศาลาปูนเป็นอันดับแรก ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (พชม.) ของการเคหะแห่งชาติ และกองทุนพัฒนาสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย (DANCED) จากประเทศเดนมาร์ก เป็นเงิน 100,000 บาท

ปี พ.ศ. 2542 เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองได้จัดทำโครงการความร่วมมือกับ พชม. เป็นเงิน 10,000 บาท เพื่อดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายโดยเน้นการพัฒนาออมทรัพย์ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาอาชีพและกลุ่มสตรี นอกจากนี้ยังได้เข้าร่วมกับคณะทำงาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำโครงการขอเงินกองทุนซีพี (SIF) ได้รับเงินจำนวน 1,556,290 บาท เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าแก่ผู้ยากลำบากในชุมชน 9 แห่ง ได้แก่ ชุมชนศรีสรรเพชญ์ ชุมชนสวนสมเด็จ ชุมชนอาคารสงเคราะห์ ชุมชนวัดทองปูลุ ชุมชนหัวแหลม ชุมชนศาลเจ้าแม่ทับทิม ชุมชนตรอกขนมถ้วย ชุมชนป่าตอง และชุมชนวัดป่าโค

ปี พ.ศ. 2543 เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองได้ขอรับการสนับสนุนสินเชื่อมียาชาวาจาก พชม. เป็นเงิน 2,700,000 บาท ดอกเบี้ย 3% ต่อปี เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบและการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน 6 แห่ง คือ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนอาคารสงเคราะห์

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนตรอกขนมถ้วย กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนวัดป่าโค กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนวัดทองปูลุ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนป้อมเพชร และกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนศรีสรรเพชญ์ นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจาก พชม. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอีกจำนวน 150,000 บาท เพื่อพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ระดับภูมิภาค

ปี พ.ศ. 2544 เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองได้จัดสัมมนาผู้นำและสมาชิกเครือข่ายที่ค่ายเทพพระทาน อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2544 และเครือข่ายฯ ยังได้ร่วมมือกับเครือข่ายสิทธิที่อยู่อาศัยชุมชนเมืองจัดงานวันที่อยู่อาศัยสากล ปี 2544 ขึ้นในช่วงระหว่างวันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2544 ณ บริเวณสวนสาธารณะบึงพระราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปี พ.ศ. 2545-2546 เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองได้เข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาแผนงานและโครงการของเครือข่ายระดับจังหวัด (กอบกู่กรุงศรีฯ) เครือข่ายระดับภาคกลางตอนบน 9 จังหวัด เครือข่ายระดับภาคกลาง 28 จังหวัดที่วัดพระพุทธบาทสระบุรี และประชุมเครือข่ายระดับโซน ภาคที่เขตนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

นอกจากนี้เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองได้สนับสนุนร่วมมือกับกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนวัดป่าโคจัดตั้งและดำเนินงานวิฑูรย์ชุมชน การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงสีชุมชนแก่ชุมชนต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีการสนับสนุนด้านการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โดยชุมชนอาคารสงเคราะห์ดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยจำนวนประมาณ 60 ครอบครัว จากเดิมเป็นอาคารไม้เก่าชำรุดทรุดโทรม ปรับปรุงให้เป็นอาคารคอนกรีต (เสียเงินหน่วยครอบครัวละประมาณ 80,000 บาท) ซึ่งชาวชุมชนผ่านชำระคืนระยะยาว 15 ปี นับเป็นโครงการทดลองตัวอย่างของชุมชนเมืองเป็นแห่งแรก ส่วนชุมชนพิชัยสงครามได้ปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิมให้ดูสวยงามมั่นคงยิ่งขึ้น และชุมชนตรอกขนมถ้วยได้ดำเนินการปรับปรุงทางเดินเท้า ลานบ้าน และอาคารที่อยู่อาศัยให้ดูสวยงามมั่นคงแข็งแรงมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันเครือข่ายออมทรัพย์ชุมชนเมืองกำลังเข้าไปร่วมดำเนินโครงการบ้านมั่นคงด้วย การดำเนินงานดังกล่าวส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากสถาบันพัฒนา

องค์กรชุมชน (พอช.) และการเคหะแห่งชาติ

จากผลการดำเนินงานและกิจกรรมพัฒนาด้านต่างๆ ทำให้หลายชุมชนหลายเครือข่าย ทั้งภายในและภายนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสนใจและมาเยี่ยมชม ศึกษางานแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำ

ปัญหาและข้อคิดเห็น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ ชุมชนเมืองยังไม่มีสถานที่ประจำตัวของตนเอง เพื่อดำเนินงานและการประชุมสำหรับคณะกรรมการและสมาชิกของเครือข่าย ที่ผ่านมาทางเทศบาลนครนครศรีอยุธยา เคยอนุญาตให้ใช้อาคารเป็นสถานที่จัดประชุมหรือดำเนินงานได้ แต่ปัจจุบันใช้เป็นที่ทำงานของสำนักงานเทศบาลไปแล้ว นอกจากนี้เครือข่ายยังมีความต้องการสถานที่กลางเพื่อการจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ของสมาชิกเครือข่ายอีกด้วย ปัญหาหลักที่สำคัญ คือ ผู้เกี่ยวข้องกับเครือข่ายฯ ทุกฝ่ายยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และอุดมการณ์ในการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายอย่างจริงจัง ดังนั้น ผู้นำในการบริหารจัดการเครือข่ายจึงจำเป็นต้องมีความอดทนอย่างสูง และต้องเพียรพยายามพัฒนาเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ ชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพและเกิดความเข้มแข็งในโอกาสต่อไป

การดำเนินงานพัฒนาเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ ชุมชนเมือง เพื่อทำให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนมิใช่ทำได้ง่ายๆ เพราะสมาชิกหรือประชาชนยังมีปัญหาของตนเองอีกหลายด้านที่จะต้องแก้ไข จึงมักจะมองแต่เรื่องส่วนตัวเป็นหลักใหญ่ ไม่มองถึงประโยชน์ส่วนรวมที่จะต้องคิดทำร่วมกันอย่างแท้จริง นอกจากนี้สมาชิกยังไม่ค่อยมีความรู้ ความเข้าใจและสนใจการดำเนินงานเครือข่ายเท่าที่ควร จึงมักจะร่วมมือและให้การสนับสนุนแก่ผู้ให้การอุปถัมภ์ช่วยเหลือ โดยที่ตนเองไม่ต้องคิดต้องทำอะไรมาก รอรับประโยชน์ที่บุคคลอื่นจะหยิบยื่นให้เป็นสำคัญ จึงทำให้ระบบอุปถัมภ์พึ่งพาผู้มีอำนาจเหนือกว่ายังฝังรากลึกต่อไป อีกประการหนึ่งถ้าเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายฯ ยังไม่มีความเข้าใจตามหลักวิธีการพัฒนาชุมชน ก็จะเป็นผู้มีอำนาจขึ้นไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกหรือประชาชนมีอำนาจอิสระในการคิดเอง ทำเองด้วยตนเองเท่าที่ควร และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ถ้าคณะกรรมการหรือผู้มีบทบาทในการบริหารจัดการเครือข่าย ไม่มีความมั่นคงในอุดมการณ์ของการพัฒนากิจกรรมเครือข่ายร่วมกัน ก็ไม่สามารถรวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมนี้ได้

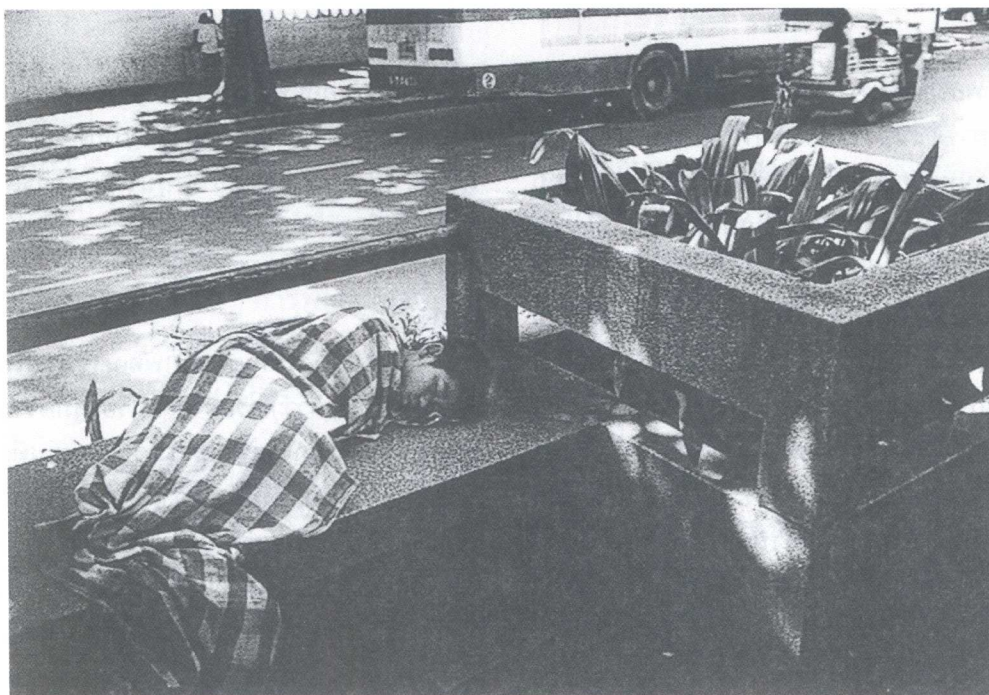
เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนเมือง ก็อาจจะเสื่อมสลายลงได้ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจำเป็นต้องร่วมมือกันพัฒนาเครือข่ายโดยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

สรุป

การดำเนินงานของนักพัฒนาชุมชนในสถานการณ์ต่างๆ ทุกวันนี้ คำว่าเครือข่ายการเรียนรู้มีความสำคัญอันดับสูงยิ่ง เนื่องจากงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ต้องทำกับคนหรือมนุษย์ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องนำเอาคนหรือมนุษย์เชื่อมต่อเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดระบบความสัมพันธ์กันในรูปของเครือข่ายการเรียนรู้ตามปรัชญา แนวคิด หลักการ กระบวนการและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาด้านต่างๆ ในชุมชนบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ เครือข่ายการเรียนรู้จึงเป็นคำที่นักพัฒนาชุมชนต้องใช้ทุกวัน เพราะนักพัฒนาชุมชนต้องทำงานกับกลุ่ม องค์กรและเครือข่ายต่างๆ ในชุมชนเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชน ผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชนและเครือข่ายในการบริหารจัดการชุมชน เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเอง และความเข้มแข็งของชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ การจัดการเครือข่าย : กุลยุทธ์ สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา, 2543, บริษัทเซสมิเดีย จำกัด
- ทิศนา ขัมมณีและคณะ กระบวนการเรียนรู้: ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อใจ, 2545, สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พก.) กรุงเทพมหานคร
- ประพันธ์ ช่วงภูศรี การทำงานกับองค์กรเครือข่าย วารสาร พัฒนาชุมชน ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน 2544 กรมการพัฒนาชุมชน
- ประพันธ์ ช่วงภูศรี การทำงานกับองค์กรเครือข่าย วารสาร พัฒนาชุมชน ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม 2544 กรมการพัฒนาชุมชน
- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ กระบวนการและเทคนิค การทำงานของนักพัฒนา, 2543, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กรุงเทพมหานคร

ผู้ด้อยโอกาส... สะท้อนมุมมองจากองค์กร ภาคเอกชน

สุธรรม ชาทะสิงห์

1. บทนำ

ท่านผู้มีเกียรติ ผู้ทำงานพัฒนาสังคม จากองค์กร
ภาครัฐและภาคเอกชนในเขตภาคกลางที่เคารพ

ผมมีความยินดีที่ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรบรรยาย
ในหัวข้อ “ผู้ด้อยโอกาส...สะท้อนมุมมองจากองค์กร
ภาคเอกชน” ในวันนี้คิดว่าสิ่งที่ผมจะบรรยายคงเป็นประโยชน์
ในแง่ของการนำเสนอความรู้ ความคิดแก่ท่านทั้งหลาย
ตามสมควร

ผมขอแนะนำตัวเพิ่มเติมเล็กน้อย เพื่อให้พอมอง
เห็นว่าทำไมผมจึงรับคำเชิญมาเป็นวิทยากร

อดีต ผมรับราชการเป็นอาจารย์ตำแหน่งผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ประจำสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เคยสอนที่สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ เคยเป็นรองอธิการบดี
และดำรงตำแหน่งทางการบริหารในสถาบันหลายตำแหน่ง
มีหน้าที่หลักคืองานสอนและพานักศึกษาออกไปเรียนรู้ปัญหา
และวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน

ปัจจุบัน เป็นอาจารย์พิเศษ เป็นประธานชุมชน
ประธานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ประธานกลุ่ม
ออมทรัพย์ ประธานเครือข่ายออมทรัพย์ชุมชนเมืองและอื่นๆ

*ประธานเครือข่ายออมทรัพย์ชุมชนเมือง รองประธาน
ศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
บรรยายเมื่อ 24 เมษายน 2546 ณ ห้องประชุมโรงแรม
กรุงศรีริเวอร์

มีโอกาสดูได้เรียนรู้ ได้ทำหน้าที่จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ประชุม แก้ไขปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านร่วมกับ ชาวบ้านช่วยผลักดันให้สามารถนำเงินกองทุนเพื่อสังคม (ซีป) มาช่วยผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ผลักดันดำเนินการให้ชาวบ้าน ได้มีโอกาสกู้เงินมีयाชาว เพื่อสร้างอาชีพและแก้ไขหนี้ นอกระบบ สนับสนุนการพัฒนาอาชีพด้วยการฝึกอบรม จัดการพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนแออัดในเมือง ขณะนี้กำลังลงโปรแกรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประชาชนหลาย ชุมชนเพื่อให้เกิดโครงการบ้านมั่นคง ช่วยสร้างความเข้มแข็ง ให้กับองค์กรชุมชน เคยเอาของไปแจกแก่เด็กๆในชุมชน เคยเอาอาหารและการแสดงไปเลี้ยงและสร้างความสนุกสนาน แก่คนชราที่บ้านวสนเวศน์ และวัดบางเพ็ญ วัดสระแก้ว เคยเข้าไปศึกษาวิถีชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำหลายแห่ง เคยไปศึกษาดูงานการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานจังหวัด ฉะเชิงเทรา จังหวัดนครปฐม และเคยประชุมร่วมกับเครือข่าย องค์กรชุมชนระดับภาคและระดับจังหวัดหลายครั้ง และ ลำคัญที่สุดคือ มีทั้งคนชมและคนด่า

ผมเห็นว่าหัวข้อการบรรยายที่กำหนดให้ผมบรรยาย ในครั้งนี้ ควรเริ่มจากการมองปัญหาอย่างกว้างๆ ว่าสังคมไทย มีจุดดีหรือจุดแข็งอะไรบ้างที่เราควรนำมาพิจารณา นำมาใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาความด้อยโอกาสของคนไทย สิ่งที่คนไทย ควรยึดถือเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน แนวทางการพัฒนา ที่สังคมไทยยึดมั่น ถึงแม้จะไม่ใช่วิธีทางที่จะสร้างความ เท่าเทียมกันให้แก่คนได้ทั้งหมด แต่ก็เป็แนวทางที่นานา ประเทศที่เจริญแล้วยึดถือ เป็นสิ่งที่คนไทยควรนำมาปรับใช้ ให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย แล้วจึงถึงทศนะที่เกี่ยวกับ ผู้ด้อยโอกาสและบทบาทขององค์กรภาคเอกชน ซึ่งเป็น หน่วยย่อยที่มีความสำคัญในสังคม

ความคิด ความเชื่อเรื่องคนเป็นทรัพยากรสำคัญ ของชาติ และอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เราต้อง มาคิดและหาทางแก้ไขปัญหาการด้อยโอกาสของคน เพราะ ถ้าไม่ทำ ปัญหาการด้อยโอกาสของคนจะมีมากขึ้น เดียวนี้ มีองค์กรอิสระทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน องค์การแรงงานระหว่าง ประเทศ องค์การยูนิเซฟ เขาดูแลติดตามการทำงานของ เราอยู่

แนวความคิดเรื่องสังคมในอุดมคติ หรือสังคมยูโทเปีย ของนักปรัชญาชาวอังกฤษที่ชื่อ โทมัส มอร์ (Thomas More) และแนวความคิดเรื่องคุณภาพชีวิต : จากครรภ์มารดาถึง

เชิงตะกอนของ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ คงเป็นแนวคิดที่แสดง เป้าหมายของการพัฒนาสังคม แสดงความมีคุณภาพชีวิต ของคนได้มากพอสมควร สังคมไทยมีปัญหา เช่น

จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ เนื่องจากเทศกาล สงกรานต์ (12-16 เมษายน 2546) ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นมาก กว่าปีที่ผ่านมา คือ

เสียชีวิต 570 คน เพิ่มขึ้น 7.28%

บาดเจ็บ 40,000 คน

โรคซาร์ส (SARS) มีคนเสียชีวิต เจ็บป่วยทั่วโลกมาก เช่นเดียวกัน แต่ใช้เวลานานกว่า

รายได้ของคนรวยกับคนจนต่างกัน 1 : 18 เท่า

ผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีมากขึ้นในรอบ 10 ปี ข้างหน้า

ไทยมีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด (รัฐบาล กำลังประกาศสงคราม)

นายแพทย์ประเวศ วะสี วิเคราะห์สาเหตุของวิกฤต ในสังคมไทยที่ผ่านมาว่ามาจาก 5 สาเหตุ คือ

1. ความอ่อนแอทางศีลธรรม (ไม่รู้ไม่ปฏิบัติตาม หลักศีลธรรม มีปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี)
2. ความอ่อนแอทางปัญญา (เน้นการท่องจำมากกว่า การคิด)
3. ความอ่อนแอของระบบเศรษฐกิจ (คนรวยรวย มากขึ้น คนจนยังจนเหมือนเดิม)
4. ความอ่อนแอของระบบรัฐ (คอร์รัปชัน ขาดการ ตรวจสอบ ติดตาม)
5. ความอ่อนแอของสังคม (สังคมนับถือผู้มี พังพา ไม่คิดพึ่งตนเอง ค่านิยมพึ่งพ่อ)

ทั้ง 5 สาเหตุ เป็นตัวทำลาย ฐานทางสังคม ฐานทาง วัฒนธรรม ฐานทางสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ และฐานทางจิตวิญญาณ

การพัฒนาสังคม (Social Development) เป็น กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบสังคม โครงสร้าง ทางสังคม สถาบันบริการ และนโยบายในอันที่จะทำให้ เกิด การเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อระบบความเป็นอยู่ค่านิยมและกระจาย โอกาสที่ดีขึ้นของบุคคล เป็นกระบวนการที่จะยกฐานะ ความเป็นอยู่ของคนในด้านการศึกษา การมีงานทำ ที่อยู่ อาศัย สวัสดิการทางสังคม ค่านิยม สุขภาพอนามัย การแสดงออกทางวัฒนธรรม การควบคุมสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (ดิเรก ฤกษ์ห่วย อ้างจาก สนธยา พลศรี 2545 : 57)

2. จุดแข็งของสังคมไทยที่ช่วยลดความต้อยโอกาส

1. คนไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นศาสนาหลักของคนไทยส่วนใหญ่ ศาสนาอื่น ๆ ก็มีความสำคัญสำหรับคนไทยที่นับถือศาสนานั้นๆ ถ้าคนไทยสามารถยึดถือและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาอย่างถูกต้องจริงจังแล้ว น่าจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาการต้อยโอกาสของคนได้มาก ศาสนาพุทธมีหลักคำสอนคืออริยสัจ 4 ซึ่งคล้ายกับหลักการทางวิทยาศาสตร์มีหลักของการไม่ทำบาป ทำความดี และทำกุศลให้ถึงพร้อม หลักกฎแห่งกรรม ฟังตนเอง ไม่เชื่อดวง ไม่เชื่อโชคกลาง นิยมการทำบุญ ทำทาน เมตตา กรุณา ช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยาก เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่กัน คิดดี พูดดี และทำดี ขณะนี้มีวัด สำนักสงฆ์และองค์กรต่างๆ ที่ช่วยเหลือผู้ต้อยโอกาสอยู่มาก ทำอย่างไรจึงจะมีมากขึ้น

2. ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะอาหารคนไทยน่าจะไม่ต้องตาย ถึงแม้จะต้อยโอกาสในบางเรื่อง สมกับคำกล่าวที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ใครใคร่ค้าช้างค้า...” ผู้คนมีสิทธิเสรีภาพในการทำมาหากินในการดำเนินชีวิต การมีชีวิตอยู่ใกล้กับทุ่งนา ป่า เขา ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง น่าจะช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

3. ประเทศไทยมีสถาบันพระมหากษัตริย์มายาวนาน เป็นสถาบันหลักเป็นที่พึ่ง เป็นศูนย์รวมของจิตวิญญาณของคนไทย เป็นที่รัก เคารพ และเทิดทูนไว้เหนือเกล้าของชาวไทย อยากให้ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระปิตมหาราช พระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจที่สำคัญ คือ การเลิกทาส ทำให้คนไทยที่ต้อยโอกาสมีความเป็นไทย มีอิสระเสรีหลุดพ้นจากการเอารัดเอาเปรียบจากการกดขี่ ขูดรีดเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมไทยครั้งยิ่งใหญ่ครั้งหนึ่ง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถและพระบรมวงศานุวงศ์ทรงเป็นนักสังคมสงเคราะห์และนักมนุษยธรรมที่ยิ่งใหญ่ นับตั้งแต่ทรงครองราชย์เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 และทรงมีปฐมบรมราชโองการแล้วว่า “เราจักปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระองค์ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่เป็นคุณประโยชน์ทรงช่วยเหลือผู้ต้อยโอกาสในสังคมตลอดมา พระองค์ทรงดำเนินโครงการและทรงจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการพัฒนา เพื่อเพิ่มโอกาสให้แก่คนไทยที่ยากจน เพื่อลดช่องว่างในสังคมและเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมโดยเฉพาะปัญหาความยากจนของคนไทยขึ้น

มากมาย เช่น มูลนิธิชัยพัฒนา มูลนิธิอานันทมหิดล มูลนิธิสายใจไทย มูลนิธิพระดาบส มูลนิธิเพื่อนพึ่งพาอาศัยกัน มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และมีมูลนิธิและองค์กรต่างๆ ที่อยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์อีกมากมาย นับเป็นงานช่วยเหลือผู้ยากลำบากเป็นงานสร้างอาชีพและรายได้แก่คนยากจนทั่วภูมิภาคของประเทศ นอกจากนั้นพระองค์ยังได้ทรงให้การช่วยเหลือด้านการแพทย์ การสาธารณสุข และการศึกษาแก่ประชาชนของประเทศใกล้เคียงด้วย จนทำให้ประเทศไทยและพระองค์ได้รับรางวัลจากองค์การสหประชาชาติในฐานะประเทศที่สนับสนุนและให้ความสำคัญแก่คนพิการ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จไปรับรางวัลเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 และรางวัล Franklin D. Roosevelt International Disability Award จากสถาบันแฟรงกลินเดอลาโน รูสเวลท์ ในปี 2535 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงได้รับรางวัลมนุษยธรรมดีเด่นจากมูลนิธิเด็กแห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2538 มหาวิทยาลัย John Hopkins แห่งเมืองบัลติมอร์ รัฐแมรี่แลนด์ได้ทูลเกล้าถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ Humane Letters แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ ในฐานะผู้ทรงบำเพ็ญประโยชน์ต่อคนไทย และต่อมวลมนุษยชาติและทรงได้รับรางวัลจากมูลนิธิลินเบอร์ก ถึงขนาดต่างชาติกำหนดให้มี Queen Sirikit's Day ด้วย

4. เรามีวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามหลายอย่าง เช่น ประเพณีการทำบุญตักบาตร การทำทานแก่คนยากไร้ คนพิการทุพพลภาพ ทำบุญแก่โรงพยาบาล สถานศึกษา องค์กรสาธารณกุศล เรามีประเพณีสงกรานต์ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุ ไหว้ครู บวชนาค เป็นต้น เสียหายที่คนไทยจำนวนหนึ่งยังมองไม่เห็นความสำคัญ ยังไม่เข้าใจแก่นสาระ คติธรรมที่แฝงอยู่ในประเพณีเหล่านี้ เราค่อนข้างจะมองประเพณีเป็นเรื่องของความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมมาก

5. กฎหมายที่เป็นหลักในการปกครองประเทศของสังคมไทย คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ซึ่งเราถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ร่างโดยผู้แทนประชาชนหลายกลุ่มหลายอาชีพ เช่น

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับ

ถ้าเราอยู่ในสังคมหนึ่งเราอาจไม่ทราบว่าเราด้อยโอกาสอะไร แต่ถ้าเราไปอยู่ในสังคมอื่น เราจะทราบว่าเรามีโอกาสดีกว่า หรือ ด้อยกว่าในสังคมอื่น ความอ่อนด้อยอะไรก็ไม่สำคัญเท่ากับ ความอ่อนด้อยทางความคิด และปัญญา

ความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

มาตรา 80 ในแนวนโยบายแห่งรัฐ กล่าวว่ารัฐต้อง
สงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและ
ผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

ปัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ
ข้อที่ 1 กล่าวว่า “มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระเสรีและ
เท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิทุกคนได้รับการประสิทธิ
ประสาทเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันอย่าง
ฉันพี่น้อง”

กฎหมายมิใช่ตัวความยุติธรรมแต่เป็นเพียงบทบัญญัติ
หรือปัจจัยที่ตราไว้เพื่อรักษาความยุติธรรมความเท่าเทียมกัน
ของคนในสังคม ในสังคมไทยยังมีปัญหาการบังคับให้คน
ปฏิบัติตามกฎหมายอยู่ ทำให้ปัญหาคนด้อยโอกาสยังไม่
เบาบางลงไปจากสังคม การควบคุมสังคมยังมีปัญหา เป็น
หน้าที่ของผู้เขียนกฎหมาย หน้าที่ของผู้รักษากฎหมายและ
หน้าที่ของประชาชนผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายที่จะพิจารณา
ว่ากฎหมายมีความเหมาะสมเพียงใด และจะช่วยรักษา
ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายไว้ได้อย่างไร

3. สิ่งที่คนไทยควรยึดถือเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน

1. คนไทยควรจะต้องยอมรับในความหลากหลาย
ของคนไทยด้วยตนเอง ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ
สติปัญญา ศาสนา เผ่าพันธุ์ และฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ
ซึ่งคนได้รับมาอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม และพยายามทำให้
ความหลากหลายเกิดการประสานสอดคล้อง (Harmony in
Diversity) ให้ได้ เช่น ไม่ควรมองว่าผู้หญิงอ่อนแอกว่าผู้ชาย
คนไทยเชื้อสายจีนขยันกว่าคนไทย

2. คนไทยทุกคนมีความเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน

3. คนไทยทุกคนได้รับการปกป้องคุ้มครองจากรัฐ
อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่นำเอาความแตกต่างของเพศ
อายุ การศึกษา ฐานะ มาเป็นเครื่องสกัดกั้น ไม่ทำให้

คนรวยๆมากขึ้น แต่ทำให้คนจนยิ่งจนลง ไม่ทำให้
คนจนมีโอกาสดำเนินการคุ้มครองทางกฎหมายน้อยกว่าคนรวย
กฎหมายที่ออกมาบังคับใช้คุ้มครองคนไทย
ควรนำไปใช้ปฏิบัติแก่ทุกคน โดยเท่าเทียมกันไม่มีการเลือก
ปฏิบัติ

4. คนไทยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะ
ได้รับการพัฒนา เช่น ถ้าอยากเรียน อยากฝึกฝน อบรม
ก็ควรได้รับโอกาสนั้น ไม่ควรเอาความแตกต่างทางฐานะ
เศรษฐกิจ ภูมิฐานะ ความพิการมาเป็นตัวสกัดกั้นโอกาส

5. คนไทยควรมีสันติภาพในหัวใจ กล่าวคือ รู้รัก
สามัคคี มีความสงบ ไม่มีอคติ ปราศจากความคิดแบ่งแยก
ไม่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา

4. แนวทางการพัฒนาที่สังคมไทยยึดมั่น

ถ้ายึดมั่นในแนวทางต่อไปก็ต้องทำแนวทางต่อไปนี้
ให้ดี

1. สังคมไทยยึดมั่นแนวทางการพัฒนาสังคมใน
เส้นทางประชาธิปไตย กล่าวคือ การให้สิทธิเสรีภาพแก่
คนไทย นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร กล่าวว่าพัฒนา
ประเทศโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางแนวทางนี้เป็นแนวทาง
ที่หลายประเทศในโลกยอมรับ การใช้สิทธิเสรีภาพของ
คนๆหนึ่ง จะต้องไม่กระทบกระเทือน สิทธิ เสรีภาพ
โอกาสของอื่น เช่น สังคมจะยอมให้คนๆหนึ่งค้ายาเสพติด
ไม่ได้จะให้ความมีพวกรวม มีอิทธิพลกีดกันโอกาสของคนอื่น
คุณภาพชีวิตและสวัสดิภาพของคนอื่นไม่ได้

2. สังคมไทยยึดมั่นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ
แบบเสรี หรือทุนนิยม เปิดประเทศ เปิดตลาด การค้า
เกี่ยวข้องกับตลาดโลก เศรษฐกิจโลก หมุนเวียนไปตาม
กระแส โลกาภิวัตน์ มีการแข่งขันสูง เศรษฐกิจจะดับ
มหภาคควรดำเนินไปแต่จะต้องพยายามไม่ให้กระทบ
ในทางลบต่อเศรษฐกิจจะดับครอบครัวยุคชนมากเกินไป

ไม่ควรเป็นลักษณะคนรวยยิ่งรวยมากแต่คนจนยังจนอยู่หรือ ยิ่งจนลง คงต้องพิจารณาว่าธุรกิจใหญ่ๆ ทำให้ธุรกิจ เล็กๆ คงอยู่ได้เพียงใด ร้านค้า ร้านอาหาร สถานบริการ สถานเริงรมย์ทำไมมีมาก ทำไมไม่กำหนดเวลาปิด เปิด เพื่อให้คนมีระเบียบวินัย เศรษฐกิจแบบเสรีเหมาะสำหรับผู้ที่ สามารถแข่งขันได้เท่านั้น สำหรับผู้ที่มีความสามารถจำกัด ควรได้รับการคุ้มครอง

3. สังคมไทยได้รับบทเรียนจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ส่งผลกระทบไปถึงคนไทยในระดับรากหญ้าก่อให้เกิดความยากจนทั่วกัน คนไทย 1 คน เป็นหนี้ ประมาณ 30,000 บาท ทำให้เกิดความคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ หรือเศรษฐกิจกระแสกลาง ผู้บรรยายเห็นว่าควรจะต้องเน้น และดำเนินการต่อไปอย่างจริงจังให้เป็นรูปธรรม เพื่อเกิดประโยชน์กับคนไทยกับ เกษตรกร ชาวไร่ ชาวนา ซึ่งยังด้อยโอกาส เช่น ตั้งราคา ผลผลิตไม่ได้ เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ

4. สังคมไทยกำลังอยู่ในยุคของการปฏิรูประบบ การบริหารราชการ มีกระทรวง กรมเกิดขึ้นใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเนื้อหาการบริหารงานแบบเดิม มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและองค์กรเอกชน การปฏิรูปจะสัมฤทธิ์ผลคงต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างจริงจัง ไม่มีข้อกล่าวหาเลื่อนลอย เช่น กล่าวหาว่าองค์กร ภาคเอกชนบางองค์กรมีพฤติกรรมยุยงให้ประชาชนก่อ การประท้วงรัฐบาลในลักษณะทำลายความมั่นคง การปฏิรูปบางกรณีเป็นการย้ายงานของกระทรวงและกรม หลายกระทรวง หลายกรมมารวมกันเป็นกระทรวงใหม่ กรมใหม่ แนวคิด หลักการและวิธีการทำงานควรจะต้อง ได้รับการเปลี่ยนแปลงไปด้วยหรือไม่ เช่น จากการทำงาน ในลักษณะเชิงรับมาเป็นการทำงานในลักษณะเชิงรุกมากขึ้น จากการทำงานในลักษณะไม่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรเอกชนมาเน้นการมีส่วนร่วมมากขึ้น จากการทำงาน ในลักษณะช่วยเพื่อให้เขาดีขึ้นมา เน้นช่วยเพื่อให้เขาสามารถ ช่วยตนเองได้มากขึ้น

5. สังคมไทยเป็นยุคข้อมูล ข่าวสาร ยุคของการ ตรวจสอบ ยุคของการแสวงหาความเท่าเทียมกันทางโอกาส ของการดำเนินชีวิตที่ประชาชนมีความพอใจ จึงมักเกิดการ ประท้วงการเรียกร้องอยู่บ่อยครั้ง เช่น กรณีเขื่อนปากมูล กรณีท่อก๊าซ กรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอก หินกรุด การให้ข้อมูล

ข่าวสารแก่ประชาชนจะต้องให้ประชาชนมองเห็นทั้งใน ทางบวกและทางลบ ไม่มีการกระทำใดที่จะก่อให้เกิดผล ทางบวกแต่อย่างเดียว การให้ข้อมูลต้องเปิดเผยต้อง ล่วงหน้าไม่รวบรัดและต้องกระทำก่อนการดำเนินงาน โครงการและไม่ควรมองว่าเป็นเรื่องการเมือง การตรวจสอบ ควรจะต้องดำเนินการอย่างกว้างขวางไม่เลือกปฏิบัติเช่น ไม่จับกุมเฉพาะผู้กระทำผิดรายย่อย ปลายแถว แต่ไม่ สามารถหาผู้กระทำผิดต้นแถวมาลงโทษได้ เกณฑ์การ ตรวจสอบจะต้องชัดเจน และเปิดเผยข้อมูลการตรวจสอบ ได้ตามกฎหมาย

5. ผู้ด้อยโอกาสและสาเหตุ

สังคมไทยเป็นสังคมกำลังพัฒนาเราต้องยอมรับว่า เรายังมีคนด้อยโอกาสอยู่มาก ขอสรุปง่ายๆว่า คนด้อยโอกาส คือ คนที่มีโอกาสน้อยหรือไม่มีโอกาสเลยในการที่จะดำเนิน ชีวิตหรือพัฒนาชีวิตของตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งๆที่ เขาควรมีโอกาสตามกฎหมาย และโดยมนุษยธรรม

เราจะดี ชั่ว ด้อยโอกาส หรือไม่ ก็ต่อเมื่อเรามีชีวิต อยู่ในสังคมไทย หรือ สังคมโลกนี้เท่านั้น ถ้าเราอยู่ใน สังคมหนึ่งเราอาจไม่ทราบที่เราด้อยโอกาสอะไร แต่ถ้าเรา ไปอยู่ในสังคมอื่น เราจะทราบว่าเรามีโอกาสดีกว่าหรือด้อย กว่าคนในสังคมอื่น ความอ่อนด้อยอะไรก็ไม่สำคัญเท่ากับความอ่อนด้อยทางความคิดและปัญญา

ความยากจนทำให้คนด้อยโอกาสในบางเรื่อง แต่ ความยากจนมิได้เกิดจากความด้อยโอกาสเสมอไป

ทุกคนไม่ว่าจะยากดีมีจน มีทางที่จะด้อยโอกาสได้ถ้า เขาไม่แสวงหาโอกาส ไม่รู้ว่าตนมีโอกาสรึเปล่าปล่อยให้ โอกาสหลุดลอย เช่น ไม่มีโอกาสทำบุญทำทาน ไม่มี โอกาสไปเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ในวันสงกรานต์ ไม่มีโอกาส สร้างความดีกับคนบางคน ไม่มีโอกาสอบรมสั่งสอนลูก

ความด้อยโอกาสเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ถ้าเราไม่ เรียนรู้เราก็จะมองไม่เห็นความด้อยโอกาส ถ้าเราพอใจใน ชีวิตของเรา เราก็อาจมองไม่เห็นความด้อยโอกาสของเรา

ความรวย ความจน เป็นค่าเปรียบเทียบ (Relative Value) อย่าทำให้ความรวยหรือความจนของท่านปิดกั้น โอกาสตัวเองหรือปิดกั้นโอกาสคนอื่น และควรหาทางแก้ไข ปัญหาการด้อยโอกาสของตนเองและของคนอื่นด้วย

ผลงานวิจัยพบว่า เด็กไทยสมัยใหม่อ่อนแอ ตายง่าย ติดวัตถุ เป็นนักบริโภค ชอบเลียนแบบ

ด้วยโอกาสเพราะ ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานของสังคม (Infrastructure) ประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ระบบการสื่อสาร (โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์ วิทยุ) การขนส่ง การพลังงาน (เช่น ธรรมชาติ เชื้อเพลิง ไฟฟ้า เป็นต้น) การเคหะ สาธารณูปการอื่นๆ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานทางการเมือง ได้แก่ กฎหมาย รัฐธรรมนูญ กฎหมายพรรคการเมือง รัฐสภา สภาท้องถิ่น กฎหมายลือมลชน การสื่อสารเผยแพร่กิจกรรมทางการเมือง ให้ประชาชนรับทราบอย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงและรวดเร็ว สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานทางด้านสังคม ได้แก่ ศาสนา การศึกษา การสาธารณสุข ค่านิยมทางสังคม (เช่น เกียรติศักดิ์ ความขยัน ความซื่อสัตย์ เป็นต้น) สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานยังสมบูรณ์มากขึ้นเพียงใด กิจกรรมทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคม ก็ดำเนินไปได้ด้วยดี คนมีโอกาและสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้นเพียงนั้น (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคินทร์ และคณะ, 2540 : 176) สิ่งเหล่านี้คือ ทูทางสังคม

ตัวอย่างการด้วยโอกาส เช่น ไม่มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนเพราะต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว เพราะยากจนไม่มีงานทำเพราะพิการจึงไม่มีใครรับ ไม่มี งานทำเพราะร่างกายไม่แข็งแรง ต้องตาย เพราะขาดคนช่วยเหลือ เพราะขาดเงินรักษาพยาบาล ไม่มีโอกาสพูดแสดงความคิดเห็นหรือต่อสู้เพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของตนเอง ไม่มีโอกาสอยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยเพราะไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ไม่มีทางสำหรับคนพิการนั่งรถเข็น ไม่มีทางจักรยานสำหรับคนจนในเมือง

ผู้ด้วยโอกาสจำนวนมากไม่สามารถช่วยตนเองได้ จึงเป็นบุคคลที่สังคมควรให้การดูแล ช่วยเหลือ แต่ไม่ควรทำให้เขามีความรู้สึกแปลกแยกมากขึ้น หรือทำให้เขาเกิดความรู้สึกต่ำต้อยน้อยหน้ามากขึ้น ผู้ด้วยโอกาสบางคนไม่พยายามแสวงหาโอกาสต่างๆ ที่มีโอกาสหรือเป็นเพราะคนและสังคมปิดกั้นไม่ให้โอกาสแก่เขา หรือเป็นเพราะเขาและสังคมไม่สามารถช่วยเสริมสร้างปัจจัยต่างๆ เช่น เงิน การศึกษา สุขภาพอนามัยที่ดีให้แก่เขา โดยสรุปคือการด้วยโอกาสของคนเป็นผลมาจากเหตุคือตัวคนๆ นั้นเอง

ภาพ : สุรัตน์ โอสถานุเคราะห์

อันได้แก่ พฤติกรรมและบุคลิกภาพ นิสัยใจคอ ความเชื่อของเขที่เกี่ยวข้องกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา เป็นต้น มาจากเหตุคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเสียระเบียบทางสังคม และการพัฒนาที่ยังมีข้อบกพร่อง เช่น ไม่ทั่วถึงและเป็นธรรม

ถ้าเรามองที่ตัวบุคคล เหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนด้อยโอกาสประการแรก คือ **ความไม่รู้ ถ้าไม่รู้มาก ๆ ก็กลายเป็นความโง่เขลา (Ignorance)** เช่น ไม่รู้จักตัวเอง ไม่รู้เรื่องการคิดดี พุทธิ ทำดี ไม่รู้จักการแสวงหาโอกาส ไม่คิดที่จะศึกษาหาความรู้ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ **เหตุปัจจัยประการที่สอง คือ ความยากจน (Poverty)** เป็นเพราะ **ไม่มี** ปัจจัยเครื่องยังชีพ ปัจจัยที่จะช่วยให้ชีวิตรอด **คนยากจนในสังคมไทยมีอยู่ประมาณ 9-10 ล้านคน เป็นเพราะมีไม่พอเป็นประเภท ไม่รู้จักพอ** ไม่รู้จักการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ก่อเกิดหนี้สินมีรายได้น้อยแต่ใช้จ่ายมาก และ **จนเพราะไม่มีหนทาง** เป็นลักษณะจนมุมไม่มีทางไปต้องติดอยู่กับสภาพเดิมๆ และที่สำคัญยากจนเพราะนโยบายและการกระทำของรัฐบาลและข้าราชการต้องระวังให้มาก **เหตุปัจจัยประการที่สามคือ ความเจ็บไข้** ถ้าเจ็บไข้เรื้อรังเป็นระยะเวลายาวนานย่อมหมดทางที่จะคิดทำอะไรต่อไปได้ ความเจ็บไข้บางครั้งเกิดขึ้นเอง เพราะความโชคร้ายบางครั้งเกิดจากวิถีชีวิตและการทำงานและที่สำคัญซึ่งไม่ควรเกิดขึ้นคือการหาโรคภัยไข้เจ็บเข้ามาสู่ตนเอง เช่น ยาเสพติด โรคเอดส์ การดื่มสุรา และสูบบุหรี่มากเกินไป นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคช่วยคนด้อยโอกาสได้มาก

ใครที่มีชีวิตเกี่ยวข้องกับเหตุปัจจัย คือ โง่ จน เจ็บ ย่อมยากที่จะหลุดพ้นจากวงจร หรือวัฏจักรชีวิตนี้ได้ และ มีผลทำให้เกิดการด้อยโอกาสตามมา

ประเภทของผู้ด้อยโอกาส

1. คนพิการยากไร้ ไม่แข็งแรง สติปัญญาไม่ดีเกิดมาพร้อมกับโรคภัยไข้เจ็บบางอย่าง หรือเกิดดีแต่ได้รับลักษณะไม่ดีเหล่านี้ภายหลัง
2. คนยากจน ยากไร้
3. ผู้สูงอายุที่ยากจนและขาดคนดูแล ถ้าไม่แก้ไข แนวโน้มจะมีมากขึ้น ต้องสร้างบ้านพักคนชรา คนไร้ที่พึ่งมากขึ้น
4. เด็ก เยาวชน และสตรีที่อยู่ในภาวะยากลำบาก เป็นเด็กเร่ร่อน ดิดยาเสพติด ขอดาน เป็นหญิงโสเภณี

เด็กกำพร้า เด็กขายดอกไม้ อาชญากร

5. คนที่ได้รับผลจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ตกงาน ขาดทักษะ ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ

6. ผู้ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น ภัยภัย อัคคีภัย อุทกภัย สังคมไทยไม่ควรมีหมู่บ้านแล้งซ้ำซาก หรือน้ำท่วมซ้ำซาก

7. ผู้ใช้แรงงานที่เสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้างเพราะโรงงานยุบ เลิกกิจการ

8. ผู้ต้องขังและผู้ถูกควบคุมความประพฤติ
การมองว่าชีวิตขึ้นอยู่กับโชควาสนา เคราะห์กรรม อาจทำให้เป็นคนยอมรับสภาพความด้อยโอกาสของตนและบางครั้งไม่คิด ไม่พร้อมที่จะรับโอกาสที่มีมาก็ได้

การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

ถ้าไม่ยึดการช่วยเหลือตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานบ้างก็คงจะดี ควรช่วยเหลือเพื่อให้เขาคิดช่วยตัวเองบ้าง การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสควรกระทำให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้ด้อยโอกาสและแก้ไขปัญหานั้นให้ได้อย่างมากที่สุดการแก้ไขปัญหานั้นอาจจะเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้าและควรนึกถึงผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวและการแก้ไขปัญหาระยะยาวที่จะเป็นความยั่งยืนด้วยการพิจารณาปัญหาควรทำความเข้าใจองค์รวมของปัญหาให้ได้ อาจนำเอานโยบายช่วยเหลือ เช่น กองทุนหมู่บ้านมาพิจารณาว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไร

คนพิการควรมีโอกาสทำงานประกอบอาชีพได้มากกว่าการขายล็อตเตอรี่ คนพิการควรมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน คนพิการควรมีโอกาสได้เล่นกีฬา (คนพิการคนไทยได้รับรางวัลในการแข่งขันเฟลปิกเกมส์มาก) ควรมีทางขึ้นลงสำหรับคนพิการนั่งรถเข็นในอาคารและทางเท้า

คนยากจนไม่ควรถูกหลอกลวงบังคับให้ไปทำงานในเรือประมง หรือถูกหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศ ในถนนควรมีทางจักรยาน ทางคนเดินและทางรถมอเตอร์ไซด์ สำหรับคนจน คนยากจนควรมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนแม้จะอยู่อาศัยในสถานที่ไกลความเจริญหรือยากจน คนเจ็บไข้ควรได้รับการดูแลรักษา คนวัยทำงานควรมีงานทำ คนขาดฝีมือในการทำงานควรได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงาน ผู้หญิงควรเป็นหัวหน้าหน่วยงานได้ถ้ามีความรู้ ความสามารถ คนไทยควรได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีสิทธิเสรีภาพในการคิดและการกระทำ

สรุป งานประชาสงเคราะห์ งานสวัสดิการสังคม งานสังคมสงเคราะห์ งานประกันสังคม งานพัฒนาสังคม ควรได้รับการพัฒนา ส่งเสริม ประเทศไทยควรได้รับการเลื่อนลำดับจากลำดับที่ 70 ของโลกในด้านคุณภาพชีวิตจากการจัดอันดับโดย UNDP เมื่อ พ.ศ. 2545 และจากลำดับที่ 64 ในจำนวน 102 ประเทศจากองค์กรเพื่อความโปร่งใสโดยสิงคโปร์มีปัญหาน้อยที่สุดด้านคอร์ปชั่นในเอเชียไทยอยู่ในลำดับที่ 9 ในเอเชีย

การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสควรกระทำด้วยความรักและเมตตา

6. องค์กรภาคเอกชนกับการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

องค์กรเอกชนในสังคมไทยมีอยู่จำนวนมาก เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของคนในสังคม มีระเบียบจุดมุ่งหมายหรืออาจไม่มีระเบียบจุดมุ่งหมายที่เด่นชัด มีการกระทำต่อกันของคนในองค์กรเป็นลักษณะเพื่อประโยชน์ของคนในกลุ่มเอง หรือเพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน การกระทำกิจกรรมในลักษณะนี้มีเป็นประจำหรือโดยครั้งคราว การคงอยู่ขององค์กรขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากองค์การภาครัฐและเอกชน

ผู้เขียนมีมุมมองเกี่ยวกับองค์กรเอกชนดังนี้

1. องค์กรหลายองค์กรยังไม่มี ความเข้มแข็ง คณะกรรมการและผู้น้ององค์กรขาดความโปร่งใส ขาดความรู้ ขาดการทำงานอย่างต่อเนื่อง ขาดวัสดุ อุปกรณ์ ขาดเงิน และสถานที่

2. องค์กรเอกชนบางองค์กรเกิดขึ้นตั้งอยู่เพราะการสนับสนุนจากนักการเมือง ไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ การกระทำขององค์กรจึงอาจไม่มีความเป็นกลางและไม่ได้ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและสังคมอย่างแท้จริง

3. การสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรบางองค์กรที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคม มีความเข้มแข็ง มีกิจกรรมต่อเนื่องจะช่วยแก้ไขปัญหาคาความด้อยโอกาส และเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ จะช่วยงานของภาคราชการได้

4. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคองค์กรเอกชนรวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคราชการที่จะมีต่อภาคเอกชนควรอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจอันดีร่วมกัน ไม่ควรมีลักษณะของการสั่งการมอบหมายควรมีส่วนร่วมกันในทุกขั้นตอน ไม่ควรมีข้อกล่าวหาที่คลุมเครือต่อองค์กร

เอกชนจากองค์กรภาครัฐ

5. ควรมีการประชาสัมพันธ์งานขององค์กรเอกชนผ่านสื่อหลากหลาย

ภาพ : สุรัตน์ โอสถานุเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **สังคมพหุเอกานิยม**. กรุงเทพมหานคร บริษัทซัคเซสเมเดีย จำกัด. 2543.

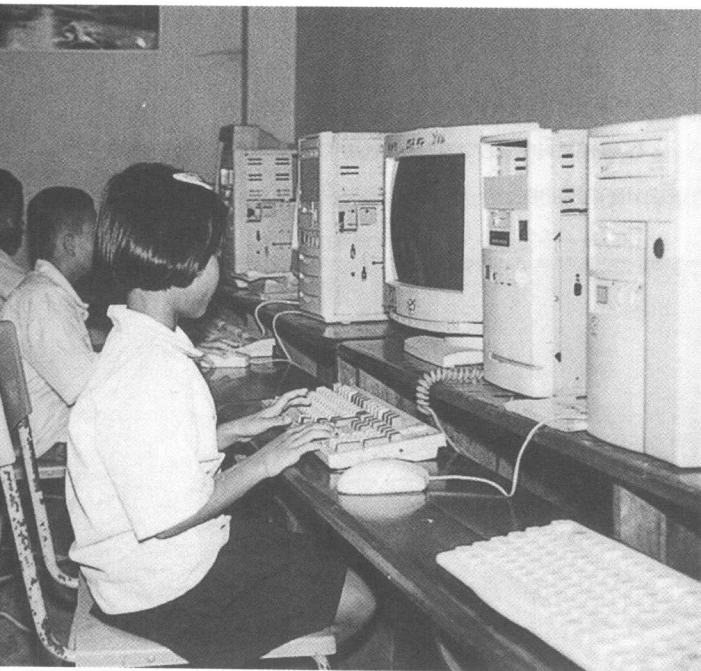
โครงการพบกันครึ่งทาง. **ไฟ**. กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. **วิถีไทย**. กรุงเทพมหานคร. บริษัทเอ็ดเวิร์ดเอฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด. 2543.

สภาร่างรัฐธรรมนูญ. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540**.

สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์. 2545.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคินทร์ และคณะ. **พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2540.

ปฏิรูปการเรียนรู้

อนันต์ รัตนภาณุสร

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ประกาศลงในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา ถือเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

หมวด 3 ระบบการศึกษา

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

หมวด 5 การบริหารและจัดการศึกษา

หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

หมวดที่ถือว่า เป็นหัวใจ หรือกุญแจแห่งความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา เพราะว่า เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดดังที่บทความของศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ กล่าวว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์ หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่า **ผู้เรียนสำคัญที่สุด**

ในหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา ปรากฏอยู่ในมาตราที่ 22 ถึงมาตราที่ 30 สรุปได้ว่าจะต้องจัดการศึกษาดังนี้

การศึกษาจะมี 3 รูปแบบ คือ (1) การศึกษาในระบบ (2) การศึกษานอกระบบ (3) การศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาต้องเน้นความรู้ คู่คุณธรรม

การเรียนการสอนควรสอนแบบบูรณาการ

ครูต้องเน้นความรู้และทักษะที่สำคัญคือ **คณิตศาสตร์ และภาษาไทย** เด็กไทยต้องใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง

นักเรียนจะต้องมีทักษะในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

จัดเนื้อหาคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

สอนให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น

สอนนักเรียนให้รักการอ่าน และใฝ่รู้ตลอดชีวิต

โรงเรียนจะต้องประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน

ในอดีตที่ผ่านมา การจัดการศึกษาของไทยไม่สามารถแก้ปัญหาของประเทศได้ และนับวันจะรุนแรง และสะสมปัญหาให้พอกพูนยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาความยากจน การไม่มีความรู้ ความเครียด ความรุนแรง ยาเสพติด โรคเอดส์ อุบัติเหตุ ความขัดแย้ง อาชญากรรม ครอบครัวแตกแยก ชุมชนล่มสลาย การทำลายสิ่งแวดล้อม และอื่นๆ

สภาพการเรียนการสอนก็มีการเรียนการสอนที่อยู่เฉพาะในห้องเรียนสี่เหลี่ยมแคบๆล้อมรอบตัวนักเรียนข้างหน้าก็มีครู โต๊ะครู และกระดานชอล์ค ครูมีหน้าที่พูด นักเรียนมีหน้าที่รับฟัง ครูให้เด็กคัดลอกบนกระดานเสร็จแล้วก็ให้การบ้านบางบทเรียนก็บังคับให้เด็กท่องจำเป็นอย่างนี้มาเป็นเวลาร้อยกว่าปี

การท่องเนื้อหาบางอย่างก็จำเป็น ไม่ควรปฏิเสธการท่อง (อย่าเถรตรง) เช่น ท่องสูตรคูณ ท่องสูตรคณิตศาสตร์ ถ้าเรียนภาษาต่างประเทศก็ต้องท่องศัพท์ ครูที่ฉลาดต้องเลือกเนื้อหาให้เด็กท่อง อะไรควรอะไรไม่ควร ความรู้บางอย่างที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ก็ไม่สมควรให้เด็กท่อง เพราะว่าในไม่ช้า ความรู้ที่ท่องก็ไม่ถูกต้องเสียแล้ว

การเรียนโดยการท่องหนังสือ หรือยึดตำราเป็นหลัก ไม่สามารถทำให้มนุษย์เผชิญและแก้ปัญหาได้ เพราะโลกแห่งวิภาษกับโลกแห่งความเป็นจริงต่างกัน

การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจะต้องให้นักเรียนเรียนรู้จากสถานการณ์จริง สถานการณ์จริงเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร นักเรียนก็เปลี่ยนไปตามสถานการณ์นั้น นักเรียนก็จะไม่ขัดแย้งกับสิ่งที่เรียน จะไม่เกิดปัญหาในการเรียน

การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือเป็นศูนย์กลาง ครูควรจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของนักเรียนเอง นักเรียนจะเข้าใจบทเรียนอย่างไม่มีวันลืม เป็นความรู้ที่ยั่งยืน ฐานความรู้จะแน่น เมื่อเรียนเรื่องใหม่ เรื่องใหม่ก็จะมาเพิ่มฐานของความรู้ หรือมาต่อยอดความรู้

ถ้าครูบอกความรู้แล้วให้เด็กท่องจำเนื้อหาที่เรียน โดยที่นักเรียนก็ยังไม่เข้าใจ ฐานของความรู้ก็ไม่เกิด ต่อไปเมื่อเด็กเรียนเนื้อหาใหม่ ความรู้ใหม่ก็ไม่สามารถมาเพิ่มฐานของความรู้เดิมได้ หรือมาต่อยอดได้

การศึกษาที่โลกส่วนใหญ่แยกชีวิตออกจากกัน การศึกษาก็อย่างหนึ่ง ก็ถือว่าผิดพลาดอยู่แล้ว การศึกษาที่เป็นอยู่ในประเทศไทย และเกือบทุกประเทศในโลกถือแบบฝรั่ง โดยเฉพาะลอกแบบมาจากสหรัฐอเมริกาจึงผิดซ้ำสอง

ผิดครั้งแรก คือ จัดการศึกษาไม่ตรงสภาพกับชีวิตจริงที่เป็นอยู่ผิดครั้งที่สอง คือ จัดการศึกษาตามแบบฝรั่งที่เรียกว่าตามกันฝรั่ง

ไทยกับฝรั่งมีวิถีชีวิตที่ต่างกัน สภาพแวดล้อม

ภูมิอากาศก็ต่างกัน ชาติพันธุ์ก็ต่างกัน เมื่อคนไทยไปเลียนแบบคนอเมริกัน คนไทยก็เสียภูมิปัญญาไทยกลายเป็นอาณานิคมทางปัญญาโดยไม่รู้ตัว

ดร.รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวว่าอนาคตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเด็ก และเยาวชนในวันนี้ เพราะในโลกยุคใหม่การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้ และความสามารถของคนในชาติโดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge – based Economy) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้ให้เร็วที่สุด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชน ให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม และรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นธงนำ หรือหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ถ้าทำเรื่องนี้ไม่สำเร็จ ถึงแม้ว่าอีก 8 หมวดจะทำได้สำเร็จก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร

บุคคลที่จะมาเป็นผู้ถือธงหรือแม่ทัพ ในการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญที่สุด คือ ขบวนการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพราะว่า ท่านควบคุมและกำกับนโยบายการศึกษาของประเทศทั้งหมด กำกับบุคลากรทางการศึกษาทั้งหมด สัญญาที่ส่งออกไปจาก ขบวนการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป พร้อมทั้งจะรับนโยบาย และพร้อมที่จะปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาไทย

ความคิดเห็นของ ขบวนการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นการชี้ทิศทางที่การศึกษาของชาติจะเดินไปข้างหน้าอย่างมีเป้าหมายและมีพลัง

คณะผู้จัดทำวารสารวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ ฉบับ “**ปฏิรูปการเรียนรู้**” พิจารณาเห็นสมควรสัมภาษณ์ นายปองพล อดิเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เนื่องจากผู้เรียน เป็นผู้รับผลของการปฏิรูปการศึกษาจากการปฏิรูปการเรียนรู้ สมควรที่จะรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากนักศึกษาเพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาได้มุมมองหลากหลาย คณะผู้จัดทำวารสารจึงขอสัมภาษณ์นักศึกษา คือ

นายเดชชาติ วานิชสรรพ และ

นางสาวสินวล กิจเจตน์

สัมภาษณ์ นายปองพล อดิเรกสาร

ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ณ กระทรวงศึกษาธิการ
วันที่ 1 สิงหาคม 2546

ถ้าประเทศไทยไม่มีการปฏิรูปการศึกษา ท่านคิดว่าคนไทย และประเทศไทยจะอยู่รอดปลอดภัยในโลกโลกาภิวัตน์หรือไม่

- อยากจะเรียนว่าการปฏิรูปใดๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปฏิรูปการศึกษามันไม่หยุดนิ่ง มันมีตลอดตั้งแต่ 111 ปี ที่เราตั้งกระทรวงศึกษาธิการมา ก็มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนากันมาตลอด จนมาถึงยุคนี้มันเป็นยุครอยต่อก็คือการ รักษาและนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องนำ วิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ๆ เข้ามาต่อยอด มาใช้ประโยชน์ เพราะเราอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ แล้วในช่วงหลังสงครามโลก ครั้งที่สองมานี้เป็นช่วงที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาก้าวหน้า อย่างเร็วมาก มากกว่าย้อนหลังไปเป็นร้อยปี เมื่อเป็นเช่นนี้ การศึกษาของเราจำเป็นต้องปรับให้เข้ากับระบบหรือยุค โลกาภิวัตน์ ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องมีและ ต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การปฏิรูปการศึกษาต้องปฏิรูปอะไรบ้าง

- ผมถือว่า พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ 2542 เป็น แม่บทของการปฏิรูปการศึกษาของไทย แต่เนื่องจากกฎหมาย ฉบับนี้มีทั้งหมด 78 มาตรา และเป็นเรื่องใหม่ทั้งสิ้นถ้าอ่าน ทั้งหมดอาจจะเข้าใจยาก ผมเลยกำหนดเป็นนโยบายที่ เรียกว่า ปัญหาการศึกษาต้องมี 5 ด้านด้วยกัน ได้แก่การปฏิรูป

ระบบการศึกษาของไทย การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูป ระบบการบริหารจัดการการศึกษา การปฏิรูปครูคณาจารย์ และบุคลากรการศึกษา และการปฏิรูประบบทรัพยากรและ การลงทุนเพื่อการศึกษา ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาของไทย ที่ทำอยู่ตอนนี้ก็จะมีอยู่ 5 ด้านดังที่ผมได้กล่าวไปแล้วก็จะ อยู่ใน 5 ด้าน

หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาหรือกุญแจความสำเร็จ อยู่ที่ การปฏิรูปการเรียนรู้ท่านเห็นด้วยหรือไม่

- ใช่ การปฏิรูปการศึกษาของเราเนี่ยมัน 2 ด้านใหญ่ๆ ด้านหนึ่งคือเรื่องโครงสร้างเรามีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง ของกระทรวงศึกษาธิการใหม่ แต่เมื่อโครงสร้างปรับเปลี่ยน เสร็จแล้วนี่ก็มาถึงด้านที่ 2 ซึ่งสำคัญมากคือการปฏิรูป การเรียนรู้ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ผมถือ 2 หลักเป็นใหญ่ เรื่องแรกคือเรื่องให้เด็กเรียนอะไร ใครสอน สอนอย่างไร ผมถือเป็นหัวใจของทุกระดับ การศึกษาเราแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ใหญ่ๆ คือขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา อันนี้ เป็นการศึกษาระบบ เมื่อเป็นเช่นนี้การเรียนรู้สำคัญ ให้เด็กเรียนอะไร ใครสอน และสอนอย่างไร ดังนั้นต้องมีการ จัดหลักสูตรให้สอดคล้องและให้เชื่อมโยงต่อยอดได้ ใครสอนนี่ก็ต้องมีการพัฒนาครูหรือผู้สอนให้มีศักยภาพ สอนอย่างไรเราก็เน้นวิธีการสอนให้เน้นเรื่องการฝึกทักษะ เรื่องปฏิบัติให้ครูกับ นักเรียนเรียนรู้ร่วมกัน อันนี้ก็ด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งที่สำคัญก็คือ ผมต้องการเตรียมความพร้อมให้ กับคนไทยใน 20 ปีแรกของชีวิต ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 20 ปี เพราะ 20 ปีนี้ เราถือว่าเป็นผู้ใหญ่บรรลุนิติภาวะ ดังนั้นความรู้ 20 ปีแรกนี้ถ้าสร้างความมั่นคง ความเข้มแข็งให้กับเขาที่สามารถจะไปประกอบอาชีพได้ หรือเรียนต่อให้สูงขึ้นได้ นี่คือหลักของผมในเรื่องการปฏิรูป การเรียนรู้

เด็กไทยควรเรียนรู้อะไรบ้างเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข

- เราจัดหลักสูตรใหม่แบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ขั้นพื้นฐานประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ รวมเป็น 8 กลุ่มด้วยกันอันนี้เป็นขั้นพื้นฐาน เพื่อ 12 ปี เพื่อเป็นการให้เด็กไทยมีพื้นฐานการศึกษาที่มั่นคง และ

สามารถไปเรียนต่อสูงขึ้น ไม่ว่าจะไปเรียนอาชีวศึกษาก็ดี หรือจะไปเรียนอุดมศึกษาก็ดี แต่วิธีสอนที่ผมบอกว่าจะสอนอย่างไร ถ้าไปดู พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ 2542 จะเป็นได้ว่ามาตรา 23 พูดไว้ว่าเรียนอะไร หลักสูตร 8 กลุ่มนี้เอามาจากมาตรานี้ แล้วก็มาตรา 24 ก็บอกว่าสอนหรือเรียนอย่างไร วิธีการ อันนี้ก็เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะหลักสูตรที่จริงแล้วสาระพื้นฐานนี้เปลี่ยนไม่ได้ แต่ว่าวิธีสอนเปลี่ยนได้ที่ผมเน้นมากเลยคือวิธีสอนคือสอนอย่างไร

ขอความกรุณาท่านรัฐมนตรีช่วยเสนอแนะวิธีการสอนแบบปฏิรูปด้วย

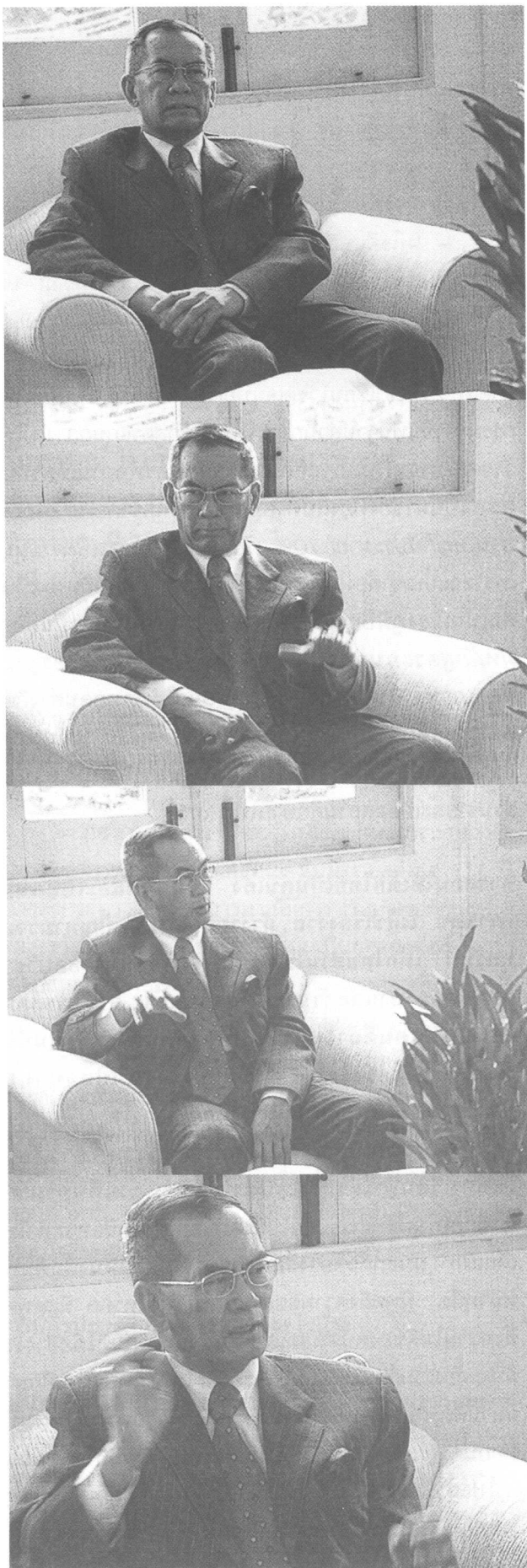
- มันมีอยู่ในมาตรา 24 หมดแล้ว 10 กว่าข้อ ตั้งแต่ ฝึกทักษะ ฝึกปฏิบัติให้เด็กรู้จักการเผชิญปัญหาและแก้ปัญหา สอนให้เอาความรู้หลากหลายมาบูรณาการร่วมกัน สอนให้ว่าครูกับนักเรียนเรียนรู้ร่วมกัน เพราะฉะนั้นคนรุ่นใหม่เราจะเน้นเรื่องการปฏิบัติให้มาก จากข้อนี้ผมจะนำไปสู่การเปลี่ยนวิธีสอนก็วิธีสอบที่ดี คือการวัดผลก็คือแทนที่จะให้เด็กไปอ่านหนังสือมา ท่องจำมาบ้าง แล้วมาตอบข้อสอบในห้องเรียน อาจจะออกไปทำงานวิจัยให้เด็กไปค้นคว้า เด็กก็ต้องไปอ่านแล้วก็มาทดสอบยกตัวอย่างนี้ ผมสนใจเรื่องสมุนไพรมานั่งทำหลักสูตรเรียนตั้งแต่ ป.1 ขึ้นไป เด็กไม่ใช่มานั่งตอบคำตอบในห้องเรียนว่าสมุนไพรมีอะไร เป็นอะไรบ้าง หรือสูตรยาไทยนี้ประกอบด้วยอะไร เมื่อเรา มีสูตร ครูก็จะหาสูตรมาให้แล้วให้เด็กไปค้นคว้าว่าในท้องถิ่นตัวเองมีสมุนไพรวกนี้ อยู่ไหม แล้วก็เขียนเป็นรายงานขึ้นมาแล้วก็มาทดลองทำต่างๆ นี่คือวิธีสอนแบบปฏิบัติ แล้วนอกจากนั้นผมกำลังให้มีการทดสอบแววจิตวิทยาเด็ก 10 แว คือตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อให้รู้ว่าเด็กเราเก่งทางด้านไหน มีทั้งอัจฉริยภาพและก็มีควมอัจฉริยะด้านไหนเก่งทางด้านไหน 10 แว มันมีตั้งแต่แว่นักคิด แวผู้นำ แว่นักประดิษฐ์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี กีฬา กีฬาไป เพราะว่าเรามีเด็กที่เรียนอยู่ชั้นพื้นฐานอยู่ 14 ล้านคน ผมต้องการแบ่งกลุ่ม 14 ล้านคนนี้ออกเป็น 10 กลุ่ม อย่างน้อย เมื่อแบ่งชัดเจนว่ามีเด็กเก่งทางด้านนี้ 2 ล้านคน 1 ล้าน หรือ 7 แสนคน การศึกษาต่อไปของผมนะได้วางแผนได้ถูกที่จะรองรับไปจนถึงจบมหาวิทยาลัย

ผมทราบมาว่า 8 สาระการเรียนรู้แบ่งสัดส่วนแกนกลาง 70% สัดส่วนท้องถิ่น 30% และทุกวิชาเหมือนกันหมดที่นี้วิชา คณิตศาสตร์ ถ้า 70 : 30 การคำนวณของเด็กไทยอาจจะน้อยไปหน่อยหรือเปล่า

- ไม่ใช่คืออย่างนี้ ผมต้องบอกอย่างหนึ่ง ของเราเนี่ยเวลาบอกอะไรออกไปนะมีอยู่สองอย่าง หนึ่งตีความตามตัวอักษรเป๊ะเลยที่จะทำ หรืออันที่ 2 ก็ตีความตามตัวอักษรเป๊ะเลยที่จะไม่ทำ ซึ่งที่บอกไป 70 : 30 ไม่ใช่ตายตัวคือมาตรา 27 เขาเขียนไว้ชัดเจนบอกว่าวรรคแรก เขาบอกให้กรรมการขึ้นพื้นฐานส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแกนกลางไปให้วรรคสองบอกให้สถานศึกษาทำหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่นทั้งหมดเลย ที่นี้เราก็บอกว่าโอเคส่วนใหญ่ก็มีประมาณ 70% กับ 30% ไม่ใช่ว่าเป๊ะตามนั้น เพราะฉะนั้นเขาต้องไปดูว่าอะไรคือภูมิปัญญาท้องถิ่น ผมเป็นคนเน้นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นมาก แต่ที่เราจำเป็นต้องมีหลักสูตรแกนกลางก็เพราะว่าต้องการให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพ ถึงต้องมีใจ ถ้าเราปล่อยให้เราทุกคนต่างคิดหลักสูตรขึ้นมาสอนอะไรก็ได้มันไม่ได้ทุกอย่างมันต้องมีมาตรฐาน คือเรานี้วางกรอบให้วางกรอบให้เท่านั้น ส่วนรายละเอียดสถานศึกษาไปทำเอา

การสอนให้เด็กไทยเป็นคนเก่ง เป็นคนดีและเป็นคนมีความสุข ไม่ใช่เรื่องง่าย ถ้าง่ายก็คงไม่เป็นปัญหามาจนทุกวันนี้ เด็กไทยส่วนใหญ่ไม่เก่งดูจากผลการสอบวิชาทักษะคือภาษาและคำนวณได้คะแนนต่ำ ส่วนการสอนให้เด็กเป็นคนดีถ้าไม่มีรูปแบบของคนดี สังคมที่ดีเด็กจะดีได้อย่างไร ดังนั้นเรื่องแม่ปูสอนลูกปู ท่านรัฐมนตรีมองปัญหาและทางแก้ไขอย่างไร

- นี่เป็นปัญหาของสังคมในส่วนรวม การเรียนในห้องเรียนทำได้ระดับหนึ่งเท่านั้น ผมเห็นมาที่เราฝึกอบรมเด็กดี พอออกไปสังคมนอก สังคมนี้แหละทำให้เด็กเสีย ผมยกตัวอย่างสื่อมวลชน ไปอ่านหนังสือพิมพ์หน้าหนึ่ง มีพูดถึงความดีของคนใหม่ ไม่มีหรือ มีแต่พูดถึงความไม่ดีของคนตลอดเลย แล้วจะให้คนดีได้อย่างไร มันจะต้องร่วมกันทั้งหมดไม่ใช่เอะอะอะไรก็มาโทษสถานศึกษา สถานศึกษาเราทำได้ส่วนหนึ่งเท่านั้น เราอบรมเด็กตามทีบอกนี่ครูทุกคนก็พยายามอบรมเด็กให้ดี แต่พอพ้นออกมาครูไปแล้วนี่จะเห็นได้ว่า ประถม โอ้ยดี พอมัธยมก็ลดน้อยลงไปหน่อย พอเข้ามหาวิทยาลัยนี่คุณไม่ได้เลย ก็เพราะสังคมใจ

เพราะสังคม เพราะฉะนั้นผมถึงบอกว่าต้องเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน แล้วก็อาจจะเป็นที่ว่าวิธีสอนสอนอย่างไรนี้สำคัญ ผมอยากจะถามหน่อยว่าถ้าสอนเรื่องคุณธรรมเน้นอะไร ประสบการณ์ของผม ผมถามหน่อยมีเน้นเรื่องพรหมวิหารสี่ มีไหม แทบไม่ได้พูดถึงเลย แต่นี่แหละคือหลักสำคัญและผมฝึกและปฏิบัติมา พรหมวิหาร 4 ไม่ต้องไปเอาเรื่องศีล 5 ศีลอะไร เอาเรื่องพรหมวิหาร 4 และนี่เป็นบ่อเกิดของความสุข เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เมตตามีความรัก กรุณาสงสาร มุทิตาคือไม่อิจฉาริษยา นี่แหละคือหัวใจ คนเราจะขัดใจความอิจฉาริษยาได้จนจบ มันจะลดความขัดแย้งต่างๆลงได้ และตามด้วยอุเบกขาคือมีความเป็นธรรม ใจหนักแน่น ต้องสอนอย่างนี้ แต่ที่ผ่านมาไม่ได้เน้นเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นถึงบอกสอนอย่างไร มาเรื่องวิทยาศาสตร์ เอ่ยคำว่าวิทยาศาสตร์เด็กก็กลัวแล้ว ผมให้เปลี่ยนใหม่ ผมบอกสอน ดิน น้ำ ลม ไฟ นี่ผมร่วมกับสถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ทำการฝึกครู ทำกับผม 6 โรงเรียนที่สระบุรี ครูที่จะสอนเด็กเกี่ยวกับเรื่องดิน น้ำ ลม ไฟ เด็กที่อยู่รอบๆบ้านนะ เพราะเรารู้ว่าดิน น้ำ ลม ไฟ ก็คือธาตุทั้ง 4 ของวิทยาศาสตร์นั่นแหละ แต่เราไม่พูดคำว่าวิทยาศาสตร์ พอบอกดิน น้ำ ลม ไฟ เด็ก โอ๊ยผมรู้ นี่ ดินนี่เย็นผมเดินอยู่ทุกวัน น้ำผมอาบอยู่ทุกวัน ก็อาบน้าดกนี่ไถลมก็พัด ไฟก็เห็นไฟป่าอะไรต่างๆนี่ เอาพวกนี้มา ผมบอกบางทีวิธีสอน บางทีเราไปเน้นซะจนผิด เพราะว่าคำว่าวิทยาศาสตร์มาจากไหน ก็แปลจากคำว่า Science Science มาจากคำลาตินแปลว่า Knowledge คือความรู้ มันก็คือการให้ความรู้แหละ ผมพยายามดึงกลับมาเรื่องเอาของใกล้ตัวมาสอน

ทำไมสื่อไม่ชอบเสนอข่าวการศึกษา แต่ชอบเสนอข่าวที่ไร้สาระ เรื่องไสยศาสตร์

—เรานี้เวลาเมื่อมีเรื่องก็โทษการศึกษาทำไมการศึกษา...ไม่เห็นช่วยอะไรเลย ผมถามแล้วคุณให้ความสำคัญของการศึกษาแค่ไหน ทุกคนบอกว่า...โอ้ย...การศึกษา กระทั่งการศึกษาธิการทำอะไร ไม่เห็นทำอะไรเลย ผมบอกไม่จริงหรอก สิ่งที่คุณไม่ได้เห็น ไม่ได้หมายความว่าเราไม่ทำ แล้วก็ไม่จริงอีก เพราะว่าหน้าการศึกษาอยู่หน้าที่เท่าไรของหนังสือพิมพ์ของคุณ หน้า 10 กว่าหน้า 20 กว่า มีข่าวเรื่องการศึกษาทุกวันลงในหน้าการศึกษา บางทีผมก็เขียนไปว่าคอลัมน์นิสต์ ในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น คุณวิจารณ์เรื่องการศึกษา นี่คุณ

เคยอ่านหน้าการศึกษาของหนังสือพิมพ์คุณบ้างหรือเปล่า ไม่เคยอ่านเลย เพราะว่าถ้าคุณอ่านคุณจะไม่มาพูดอย่างที่ คุณเขียน เพราะมันมีข่าวอยู่ทุกวัน อย่างผมตอนที่ผมเป็น รัฐมนตรีเกษตรผมไม่ได้อ่านหน้าศึกษา ผมอ่านหน้าเกษตร ตอนเป็นรัฐมนตรีก็พากันอ่านหน้ากีฬา ตอนนี้เป็นรัฐมนตรี ศึกษาผมอ่านหน้าการศึกษา แทบไม่ได้อ่านหน้าอื่น นี่ไง เพราะฉะนั้นที่หนังสือพิมพ์บอกว่า การศึกษาบอกลำคัญๆ แล้วทำไมคุณไม่ให้หน้าหนึ่งล่ะ ทำไมคุณไม่ให้อยู่หน้าสอง หรือหน้าสาม ทำไมคุณไม่ให้แทนหน้ากีฬาล่ะ นี่คือประเด็น ของผม การศึกษาเรามีตลอดนะ ความคืบหน้าตลอดเลย ก็คนได้อ่าน ต้องคนอยู่ในวงการการศึกษาถึงจะเปิดหน้า ศึกษาอ่าน ใช่มั้ย

ผมก็รู้มานานแล้วว่าสื่อ เราไม่สามารถที่จะไปเปลี่ยนแปลง อะไรได้ ทั้งๆที่เรา ก็ขอร้องว่า ถ้าต้องการให้ประเทศชาติ ก้าวไปข้างหน้าไปทางโลกวิทยาศาสตร์อย่าไปส่งเสริม ความมั่งงายอะไรต่างๆ ก็ไม่ได้ผล

– ก็นี่ไง ก็ผมถึงบอกว่ามันอยู่ที่สื่อ แต่ขณะเดียวกัน มันอยู่ที่ความเชื่อ เหมือนกับศาสนา อยู่ที่ความเชื่อ ซึ่ง

อันนี้ก็ฝืนไม่ได้ เพราะนั่นคือธรรมชาติของมนุษย์ แต่ทำ อย่างไรเราจะเอาความเชื่อให้มาใช้ในทางบวก ทุกอย่างมันมี ทั้งบวกและลบ ผมเป็นคนเชื่อในเรื่องทุกอย่างมีทั้งข้อดี ข้อเสียแต่เราเอาข้อดีมาใช้ มันมีทั้งนั้นแล้วแต่เราจะใช้ให้ เกิดประโยชน์

ท่านเป็นคนชอบอ่านหนังสือ และเด็กไทยขณะนี้ไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ มีตัวเลขสถิติวันนี้ว่าคนไทยอ่านหนังสือเฉลี่ยอ่านหนังสือ 3 นาทีต่อคนต่อวัน ตรงนี้ท่านจะช่วยอย่างไร

- ประเด็นแรกผมก็อยากจะรู้ว่าวิธีวัดเขาเอาอะไรวัด ผมเห็นมาเรามักจะเอามาวิจารณ์ คนไทยชอบตำหนิของเราด้วยกันเอง ขณะที่ไปยกย่องชาติอื่นเขามักจะบอกว่าคนไทยวิจารณ์กันอยู่เรื่อย เวลาจะพูดถึงคนไทยก็เอาเรื่องลบมาพูด แต่เวลาพูดถึงชาติอื่นเอาเรื่องบวกมาพูด ผมเจ็บป่วย ไอ้โฮ เด็กไทยจบ ป.6 ยังอ่านหนังสือไม่ออกเลย แล้วที่ ป.2 มันอ่านออกทำไมไม่พูดบ้าง ก็มีตั้งเยอะแยะ บอก อ้อยเราไม่เก่งวิทยาศาสตร์ แล้วที่มันได้เหรียญทองเคมี ฟิสิกส์จากการแข่งขันโอลิมปิกมาทำไมคุณไม่พูดบ้างล่ะ นี่คือประเด็นของผม เรามีข้อดีๆ เยอะเลย และผมว่าเรามีข้อดีมากกว่าข้อเสีย แต่ว่าเวลาเราวิจารณ์ เราเอาข้อเสียมาพูดจนกลบข้อดีหมด เราถึงมาดูว่าอะไรมันไม่ดีเลย ซึ่งมันไม่ใช่ แล้วเราก็บอกว่าเรานิสัประเทศเพื่อนบ้านไม่ได้ ไม่จริงเลย คุณไปดูสถิติตัวเลขจำนวนนักศึกษาต่างชาติมาเรียนอุดมศึกษาบ้านเรามี 4,300 กว่าคน ที่นี้เพื่อนบ้านนี้มากที่สุด จีนนี่ 900 คน อเมริกายัง 146 คนมาเรียนมหาวิทยาลัยบ้านเรา รอบบ้านนี้มหาหมดยะ ไม่ว่าจะเป็นพม่า ลาว เขมร เวียดนาม

แล้วทำไมคนไทยดูถูกกันเอง

- ก็นี่คือคนไทย นี่แหละคือนิสัยประจำชาติของคนไทยเราถึงได้มีคำอยู่สองคำซึ่งฝรั่งเขาไม่มีในภาษาอังกฤษ คือเกรงใจกับหมั่นไส้ไม่มีนะเรามีความเกรงใจ ขณะเดียวกันก็มีความหมั่นไส้ด้วย แต่ฝรั่งเขาไม่มี เขารักก็บอกว่ารักจะเกลียดก็บอกว่าเกลียดออกมาโดยตรงเลย ไม่มีคำว่าเกรงใจหรือหมั่นไส้

ท่าอย่างใครจะรักการอ่านหนังสือ เพราะท่านรัฐมนตรีชอบอ่านหนังสือ กรุณาช่วยแนะนำด้วย

- ผมเห็นว่าเดี๋ยวนี้คนไทยอ่านมากขึ้นนะ คนไทยอ่านมากขึ้นแต่ขณะนี้เราอาจจะเดินผิดทาง ก็คือต่างประเทศเขามีหนังสือภาษาฝรั่งเศสๆ เยอะ แล้วเราก็มาสอนคนไทยให้มาเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อจะไปอ่านเป็นภาษาอังกฤษ แต่ชาติอื่นอย่างเกาหลี ญี่ปุ่น เขาแปล เขาหาคนที่รู้ภาษาอังกฤษแปลหนังสือพวกนั้นมาเป็นภาษาเขาเขาได้อ่านได้ทำให้เกิดความรู้ แล้วของเรานี้เราชอบอ่าน ไปเดินดู

แผงหนังสือซี ไอ้โฮ สารพัดแมกกาซีนเลยมีมากมายหมด คือเรานี้ชอบอ่านแต่อยากอ่านในสิ่งที่เราอยากอ่าน เพราะว่าบางทีการผลิตเราไม่ได้ผลิตตรงตามที่ต้องการ ขณะที่ผมกำลังทำผมไปส่งเสริมให้นักเรียนตั้งแต่อนุบาลมานี้เขียนหนังสือเอง และจะให้กรมวิชาการพิมพ์ให้เด็กด้วยกันอ่าน ขณะนี้หนังสือที่เด็กอ่านคือหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียนให้เด็กอ่าน ซึ่งบางทีเด็ก ไม่อยากอ่านอย่างนั้นก็ได้ เรื่องนี้กรมวิชาการเคยทำการสำรวจหนังสือ 500 เล่ม ในดวงใจของเด็ก แล้วก็มียก 100 เล่ม หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า เป็นหนังสือ ที่ดี เด็กควรจะอ่าน เชื้อใหม่ครบปรากฏว่า 100 เล่มที่กระทรวงศึกษาทำอยู่ไม่อยู่ใน 500 ที่เด็กอยากอ่านเลย นี่ไง ดังนั้นที่บอกว่าคนเราอ่านน้อยก็เพราะว่าเราไม่เอาในสิ่งที่เขาอยากอ่านให้เขาอ่าน เห็นได้ชัดเลย ผมเอาเรื่องนี้ไปพูด กับสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยเหมือนกัน มันไม่เหมือนกันเลยในความเห็นของเราผู้ใหญ่ที่เราบอกว่านี่เป็นหนังสือดีนะควรจะอ่านนี้ แต่ไม่อยู่ใน 500 เรื่องที่เด็กอยากอ่านเลย

ท่าอย่างไ้จึงจะสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญา

- ก็ต้องประชาสัมพันธ์กันให้มากขึ้น ผมว่าเรามีอยู่แล้ว สังคมไทยเป็นสังคมของการเรียนรู้และปัญญามาตั้งแต่โบราณกาล การศึกษาคืออะไรละ การศึกษาคือการเรียนรู้ศิลปศาสตร์เพื่อให้ตนเองนั้นอยู่รอด หรือดำรงชีพอยู่ในแผ่นดินในสังคมนั้นได้ นี่คือการศึกษ เพราะฉะนั้นสังคมไทยเราสะสมภูมิปัญญาที่ทำให้บรรพบุรุษเราอยู่รอดในแผ่นดินนี้มาหลายชั่วอายุคน เป็นร้อยๆ ปี แต่เรามักจะลืมอันนี้ โดยไปเอาความรู้สมัยใหม่เข้ามา ลืมของดีที่เรามี ขณะนี้เราเน้นเรื่องความเป็นอยู่สมัยใหม่การเรียนรู้สมัยใหม่ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทุกอย่างต้องคอมพิวเตอร์ โยเทคฯ ผมถามหน่อย ถ้าวันใดผมดึงปลั๊กออกจากเครื่องพวกนี้มันทำอะไรได้ไหม ทำไม่ได้ต้องกลับมาอยู่อย่างที่บรรพบุรุษเราอยู่ เพราะฉะนั้นผมบอกต้องอย่าทิ้งภูมิปัญญาไทยนี้

ท่านรัฐมนตรีได้ไปศึกษาดูงานด้านการศึกษามาหลายประเทศ ท่านคิดว่าประเทศใดพอจะเป็นแบบอย่างให้ประเทศไทยได้ศึกษาบ้าง

- ไม่ต้องศึกษา ของเรานี้แหละ แต่ละประเทศมีทั้งข้อดีข้อด้อย บางประเทศเขามีข้อดีซึ่งเหมาะกับวัฒนธรรม

ของเขา เราก็มีของเรารั้วซึ่งเราสะสมของเรามาเหมือนกัน มันเหมาะกับคนไทย ผมยกตัวอย่างอย่างปอกผลไม้เราถือ มีดปอกออก ฝรั่งปอกเข้า ตกลงอันไหนเก่งอันไหนดีล่ะต่อไปนี้จะให้คนไทยไม่ปอกผลไม้แบบนั้น ปอกแบบนี้หรือ มันก็ไม่ใช่อีกแหละ เพราะฉะนั้นผมถึงบอกว่า ทุกประเทศ มีจุดแข็งจุดอ่อน เขาออกแบบการศึกษาของเขาทุกอย่างนี้ ให้เหมาะสมกับประเทศของเขา ของไทยก็เหมือนกัน เพราะฉะนั้นรูปแบบอย่างเขาแล้ว แต่เราต้องการอย่างไร สมมติเราต้องการเทคโนโลยีเราก็ไปเอาเทคโนโลยีมา มาต่อยอดของเรา แต่สำคัญที่สุดคืออย่าทิ้งของเดิมของเรา ซึ่งผมเชื่อว่าภูมิปัญญาไทยของเราสะสมมามากเลย

สถาบันราชภัฏจะมีส่วนช่วยปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง

– สถาบันราชภัฏประกาศไว้ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยของท้องถิ่น เพื่อท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ผมเน้นอยู่เสมอ สังเกตในการสัมภาษณ์ของผม ผมจะกลับมาเรื่องภูมิปัญญาไทย ก็คือเรื่องท้องถิ่น แล้วผมเชื่อว่าเรามีจุดแข็งของเรา จุดแข็งของเราอยู่ที่ความหลากหลายทางชีวภาพ จุดแข็งของเราอยู่ที่ปัจจัย 4 การดำรงชีพ อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัย เราต้องรักษานั่นไว้ แล้วสถาบันราชภัฏจะช่วยได้ในเรื่องพวกนี้เพราะเป็นมหาวิทยาลัยที่เรียนรู้ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่น ผมอยากจะเห็นเด็กไทยซึ่งส่วนใหญ่อยู่ชนบทเดินทางผ่านทุ่งนาเดินทางผ่านป่าบอกพืชท้องถิ่นได้หมดถึงประโยชน์ ข้อดีข้อเสีย แล้วเอามาใช้ แต่ขณะนี้เราล้ม ผมกำลังดึงเรื่องสมุนไพรกลับมา ก็คือการศึกษาพืชท้องถิ่น แล้วผมก็ร่วมกับสถาบันราชภัฏ ผมถึงพูดได้เต็มปาก เพราะตอนนี้สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณช่วยทำกับผมอยู่ เรื่องหลักสูตรท้องถิ่นที่จะสอนเด็กให้รู้ ผมต้องการจะเห็นเด็กประถม ป.1–ป.6 เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องหญ้าทุกชนิด เพราะเขาตัวเล็ก เขาสัมผัสกับหญ้าแล้วหญ้านี้ส่วนใหญ่เป็นสมุนไพร ให้เขาเรียนรู้เลย เขาเติบโตขึ้นทุกวันเดินทางทุกวันบางทีไม่รู้เราต้องให้เขารู้แล้วพอ ม.1–ม.6 นี้ให้เรียนรู้พืช 6 ชนิด เรียนปีละชนิด ให้รู้จริงเลย 6 ชนิดก็ต้องมีไม้ผล 2 ชนิด สมุนไพร 2 ชนิด พืชที่เป็นอาหารได้ 2 ชนิด แล้วหลังจากนั้นเขาสามารถจะต่อยอดให้เรียนอย่างอื่นได้ และทั้งหมดนี้สถาบันราชภัฏช่วยได้ เรื่องความเป็นอยู่เรื่องท้องถิ่นอย่างที่ผมบอก ถ้าเกิดวันใดเราไม่มีพลังไฟฟ้าที่จะใช้แบบปัจจุบันเราเคยดูหนังที่เขาคาดการณ์อนาคตต้องกลับมาอย่างเดิมหมด เหมือนใช้ชีวิตอยู่เมื่อ 100 ปีที่แล้ว เราจะอยู่

กันได้ไหม โลกปัจจุบันไฟดับ 6 ชั่วโมงนี่จะเป็นจะตายกัน พวกที่อยู่ในเมือง ใช้อะไรทำอะไรไม่ได้เลย แต่ของเราเนี่ยเราอยู่กับธรรมชาติ เพราะฉะนั้นผมก็สนับสนุนสถาบันราชภัฏ

ซึ่งกำลังร่างกฎหมายที่กำลังจะเป็นมหาวิทยาลัยต่อไป ก็ต้องศึกษาค้นคว้าวิจัยและก็รักษาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้

กฎหมายสถาบันราชภัฏปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ จะประกาศใช้เมื่อไร

– ก็ตอนนี้กรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาเสร็จแล้ว เมื่อเสร็จแล้วก็จะเสนอไปที่วุฒิสภาที่เป็นที่นายินดีก้าวหน้าไปได้

สุดท้ายนี้ขอความกรุณาท่านรัฐมนตรีช่วยเสนอความคิดเห็นผ่านวารสารราชภัฏกรุงเทพฯไปยังผู้อ่านทุกคนด้วย

– ก็ขอเรียนย้ำว่าเรื่องการศึกษาไม่ใช่เรื่องของใคร คนใดคนหนึ่ง เป็นเรื่องของทุกคน สังคมต้องมาช่วยกัน ทั้งผู้ปกครอง ครูและก็ตัวนักเรียนเอง ต่างบทบาทหน้าที่กันไปคนละอย่าง ผู้ปกครองก็ต้องช่วยดูแลนักเรียนเพราะ

นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่บ้าน เพราะฉะนั้นผู้ปกครองก็
ต้องหาเวลาที่จะช่วยดูแลเด็กลูกหลานของตนเอง สำหรับ
ครูอาจารย์ก็มีหน้าที่ให้ความรู้ที่สามารถจะ让孩子มีความรู้
ติดตัวไปประกอบอาชีพได้อยู่รอดในสังคมได้ อย่างที่ผม
บอกการศึกษาคือการเรียนรู้ศิลปศาสตร์ที่จะให้อยู่รอดใน
แผ่นดินอยู่ในสังคม ตัวนักเรียนก็เช่นเดียวกันก็ต้องมองถึง
อนาคตของตนเองว่าตัวเองต้องมีอนาคตนะ เพราะฉะนั้น
หลักของผมผมถึงได้เลือกอาชีพเป็นหลัก ผมกำหนดนโยบาย
เรียนรู้สู่อาชีพ เด็กทุกคนเมื่อจบการศึกษาจะต้องมีอาชีพ
มีความรู้จะไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองครอบครัวได้ ดังนั้น
ทุกส่วนจะต้องทำหน้าที่บทบาทของตนเองให้ดีที่สุด

สัมภาษณ์ ผศ.อนันต์ รัตนภานุศรี
อาจารย์บุญญา เลขา มากบุญ
ถ่ายภาพ ผศ.นิพนธ์ ทวีกาญจน์

ประวัติ

นายปองพล อติเรกสาร

วัน เดือน ปีเกิด : 23 มีนาคม 2485

ครอบครัว:

ภริยา: นางธิดา อติเรกสาร

บุตร 4 คน

1. นายภัทรพล อติเรกสาร
2. นางปัทมน ภิรมย์ภักดี
3. นายปรพล อติเรกสาร
4. นางสาวปัญญาชลี อติเรกสาร

เครื่องราชอิสริยาภรณ์:

- ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (2527)
- ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (2533)
- ประถมาภรณ์ช้างเผือก (2538)
- มหาวชิรมงกุฎ (2539)
- มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (2540)

ประวัติการศึกษา:

- มัธยม 6 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล (2500)
- มัธยมปลาย Wibraham Academy สหรัฐอเมริกา (2503)
- ปริญญาตรีด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จาก Lehigh University สหรัฐอเมริกา (2507)
- ปริญญาโทด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จาก American University สหรัฐอเมริกา (2509)
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น 32

ประวัติการทำงาน:

ราชการ:

- กรมเศรษฐกิจสัมพันธ์ กระทรวงเศรษฐกิจ (2509-2511)
- กรมประมวลข่าวกลาง สำนักนายกรัฐมนตรี (2511-2516)

ธุรกิจ:

- กรรมการผู้จัดการ บริษัทโรแยลโมเสค เอกซ์ปอร์ต จำกัด (2516-2520)
- ประธานกรรมการ บริษัทเครื่องหนังไทย จำกัด (2520-2524)
- ประธานกรรมการ บริษัทโรแยลเซรามิค จำกัด (2524-2526)
- ประธานกรรมการ บริษัทกระบี่มารีน จำกัด (2533-2535)
- ประธานกรรมการ บริษัทเอเรียสบุ๊คส์ จำกัด (2537-2540)

งานเขียน:

- ใช้นามปากกา Paul Adirex ประพันธ์นวนิยาย ภาษาอังกฤษจำนวน 4 เรื่อง คือ The Pirates of Tarutao, Mekong, Until The Karma Ends และ The Kingkong Effects (2536-2540)
- ประพันธ์นวนิยายภาษาไทยเรื่อง “พ่อ” และ หนังสือเชิงวิชาการ “เกษตรนำการเมือง” (2543)
- หนังสือ “เที่ยวไปในไทยกว้าง” (2544)

รัฐวิสาหกิจ:

- ผู้อำนวยการองค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (2529-2534)

การเมือง:

- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (2524-2526)
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสระบุรี (2526-2529, 2535/1, 2538-2539, 2539-2543)
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (2535)
- เลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร (2536-2537)
- รองหัวหน้าพรรคชาติไทย (2537-2540)
- รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (2538-2539)
- เลขาธิการพรรคชาติไทย (2540-2543)
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2540-2543)
- ผู้อำนวยการเลือกตั้ง พรรคไทยรักไทย (ส.ค. 2543-ก.พ. 2544)
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทย (4 ม.ค. 2544-19 มี.ค. 2544)
- รองนายกรัฐมนตรี (17 ก.พ. 2544 - 2 ตุลาคม 2545)
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (3 ตุลาคม 2545-ปัจจุบัน)

สัมภาษณ์ นายเดชาวุฒิ วานิชสรรพ
นางสาวสินวล กิจเจตน์
ณ. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
วันที่ 7 สิงหาคม 2546

นักศึกษาทราบหรือไม่ว่าวางการศึกษากำลังจะมีการ ปฏิรูปการศึกษา

สินวล - ทราบค่ะจากโทรทัศน์กับหนังสือพิมพ์ค่ะ
ก็เคยเปิดดูทีวีเขาก็มีการพูดคุยกันเกี่ยวกับกระบวนการ
เรียนรู้ในการปฏิรูปการศึกษาใหม่นี้

เดชาวุฒิ - ผมทราบจากอินเทอร์เน็ตครับ ปกติเป็น
คนที่เข้าเว็บไซต์อยู่แล้ว แล้วเปิดไปเจอในหลายๆเว็บไซต์
ก็จะมีพูดถึงเกี่ยวกับตรงนี้เรื่องการปฏิรูปการศึกษาอยู่

รู้ไหมว่าการปฏิรูปการศึกษาคืออะไร

เดชาวุฒิ - ก็น่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนการศึกษา
เหมือนของเมืองนอกที่มีการปฏิรูปมานานแล้วของอังกฤษ
ของสหรัฐ แต่ละประเทศก็จะมีปฏิรูปที่ต่างกัน ประเทศไทย
ที่เห็นออกมาเป็นพระราชบัญญัติที่เปลี่ยนให้มีหลักสูตร
การเรียนรู้ เรียนฟรี และเน้นการเรียนของบุคคลเป็นหลัก

สินวล - ในความคิดของหนูคิดว่าการปฏิรูปการ
ศึกษาก็คือการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการศึกษาของเด็กไทย
ในปัจจุบันให้เด็กมีความเข้าใจมีความรู้ที่จะทำให้เขาจบไป
แล้วเป็นคนที่มีคุณภาพ

คิดอย่างไรกับระบบการศึกษาในปัจจุบัน

เดชาวุฒิ - หลักสูตรการสอนก็มีบางอย่างที่ไม่
สมบูรณ์อยู่อย่างบางวิชาเรียนที่ว่าต้องผ่านการเรียนวิชานี้
ก่อนแล้วไปเรียนวิชานั้น วิชานี้เป็นพื้นฐาน วิชานั้นเป็นยอด
แต่บางวิชาเรียนยอดก่อนก็ได้แล้วก็ค่อยกลับมาเรียนพื้นฐาน
มันก็ยังไม่วาย น่าจะมีการจัดหลักสูตรให้ไล่เป็นระดับขึ้นไป
ตามเนื้อหารายวิชาน่าจะเรียนวิชานั้นเป็นพื้นฐานก่อน
ความจริงอย่างที่ผมเจอ เขาจัดวิชาเรียนมาเหมือนจะลงลึก
ผมเอกคอมพิวเตอร์ เขาย้ายวิชากันเป็นประจำ เป็นเรื่อง
ปกติที่ดังวิชานั้นของเทอม 2 มาเรียนเทอมนี้ ดังวิชาปี 4
มาเรียนก่อน หรือว่าดังวิชาของเทอมอื่นมาเรียน อย่างเช่น
วิชาซ่อมบำรุง เด็กเอกคอมพิวเตอร์จะต้องเรียนปี 4 เทอม 2
ตามหลักสูตรการเรียนที่จัดมาให้ แต่ความเป็นจริงน่าจะ
เรียนแรกๆเลย เพราะว่าเด็กบางทีทำคอมพิวเตอร์เสีย
ถ้าเรียนซ่อมบำรุงก็จะมีความรู้ซ่อมเครื่องเองได้ แต่นี่จับไป
เรียนปี 4 ทำให้ใช้ประโยชน์ของวิชานั้นได้ไม่เต็มที่

สินวล - ตามหลักสูตรมันต้องเรียนวิชาที่เป็น
พื้นฐานไปก่อน แล้วก็ไล่ไปที่ยากขึ้นยากขึ้น แต่ที่เจอมา
ไปเจอกับอาจารย์ผู้สอนวิชานั้นถามว่าผ่านตัวนี้มาหรือยัง
ผ่านตัวนั้นมาหรือยัง ก็หนูยังไม่ได้เรียนกัน คนที่จัด
หลักสูตรคงไม่ทราบว่าจริงๆแล้วจำเป็นต้องเรียนพื้นฐาน
มาก่อน เพื่อจะเรียนต่อไปเด็กจะเข้าใจได้ดีขึ้น

เรื่องอื่นๆเกี่ยวกับการเรียนการสอน

สินวล - อยากเป็นแบบระหว่างศิษย์กับอาจารย์ เป็นกันเอง พูดคุยกันมากกว่าที่จะมาอธิบาย แล้วให้เด็กต้องตั้งใจ คือถ้าพูดคุยกันเหมือนคุยกันให้ความรู้ต่อกันอะไรแบบนี้ คิดว่ามันน่าจะนำพาให้เด็กสนใจได้มากกว่า เด็กจะสนใจและติดตามเนื้อหาตรงนั้นไปเรื่อยๆ ในเนื้อหาวิชาของหนูมันจำเป็นที่จะต้องเขียนอธิบาย แต่ว่าถ้าพูดในลักษณะที่พูดคุยกันทำให้เด็กไม่เครียดในการเรียนนั้น จะทำให้เด็กสบายใจและพร้อมที่จะรับเนื้อหาวิชานั้นมากกว่า

เดชาวุฒิ - สภาพโดยรวมในห้องก็ได้อยู่แล้ว แต่ว่าวิชาที่ผมเรียนเน้นการปฏิบัติมาก สภาพในห้องเรียน คือตั้งใจเรียนดี แต่นอกห้องเรียนปฏิบัติได้ไม่ตามจุดประสงค์ คือการบ้านสั่งไปทำไม่ค่อยได้ ก็คือต้องปรับเปลี่ยนที่ตัวความพยายามของบุคคลให้มากขึ้น

คิดอย่างไรเรื่องการเรียนรู้โดยการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

สินวล - ในความคิดหนู การที่จะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหนูคิดว่า ไม่ใช่ว่าอาจารย์มาถึงแล้วจะสั่งงานหรือว่ามึ้งงานมาให้ท่านะ นักเรียนไปค้นคว้ามาตามที่สั่ง อันนี้มันเป็นสิ่งที่ดีเพราะทำให้เด็กรู้จักคิดค้นคว้า แต่ว่าการเรียนในห้อง การที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางน่าจะให้อาจารย์สอนในเนื้อหาวิชานั้นแล้วทำให้เด็กรู้จักคิดตามไปพร้อมๆกัน กับการที่เอานี้อามาให้แล้วบอกว่าให้ไปค้นคว้า หนูคิดว่ามันจะไม่เกิดประโยชน์เพราะว่าเด็กบางส่วนก็ไม่ได้คิดเองไม่ได้ทำเองด้วย ถ้าทำในห้องตรงนั้นอาจารย์นำพาให้คิดตามเนื้อหา นั้นไปจุดประกายให้เด็กคิดตรงนั้น

เดชาวุฒิ - คิดว่าน่าจะเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างนอกเหนือที่อาจารย์สอนก็ต้องไปศึกษาเอง อาจารย์จะให้หัวข้อไปเราไปศึกษาเพิ่ม แต่ที่นี้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนด้วยว่าผู้เรียนบางคนก็อาจควบคุมตัวเองไม่ได้ เช่นอาจารย์แจกหัวข้อให้ไปทำงาน บางคนก็รอลอกเพื่อนอย่างเดียว ตัวเองไม่ได้เป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ไม่ได้เป็นศูนย์กลางของตัวเอง น่าจะเน้นที่ตัวเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนรู้มากกว่า

คิดว่าการเรียนรู้ของเด็กไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร

เดชาวุฒิ - คิดว่าโดยรวมต้องมีต้นแบบจะคิดอะไรก่อนไม่ค่อยได้ จะต้องมีต้นแบบ แต่ว่าสติปัญญาเด็กไทย

ไม่ด้อยกว่าเด็กทั่วโลก อย่างที่เห็นแข่งโอลิมปิกก็ได้เหรียญทองเหรียญเงินแต่ที่นี้ว่าในแง่ของความคิดจะคิดเองไม่ค่อยได้ จะชอบแบบว่าตามแบบของเขา คิดได้แต่สร้างสรรค์อะไรออกมาได้น้อย ชอบที่จะทำตามแบบที่เขา มีอยู่แล้ว

การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ไหม

เดชาวุฒิ - น่าจะแก้ได้เพราะว่าจะเน้นการคิดมากขึ้น เวลาที่อาจารย์ให้หัวข้อมาเราจะเกิดคำถาม หัวข้อนี้ มันจะแตกแขนงไปทางด้านไหนบ้าง เราก็จะต้องคิดอีกว่าแล้วมันจะไปทางไหนบ้าง มันจะเน้นความคิดมากกว่าการสอนแบบเดิมที่ครูมาพูดให้ฟังก็ไม่ได้คิดอะไรตามเลยจำอย่างเดียว

ครูอาจารย์ในอุดมคติควรมีลักษณะอย่างไร

สินวล - หนูอยากได้อาจารย์ที่มีเหตุผลมีผลละ คือ หนูมีอาจารย์ในอุดมคติของหนูอยู่แล้วคนหนึ่ง คือท่านเป็นคนที่มีเหตุผลมากๆ เวลาเรียนท่านจะแสดงเหตุผลมาก่อนเลย ผลนี้พวกหนูเป็นคนคิด ชักนាំให้คิด

เดชาวุฒิ - ชอบสไตล์การสอนที่ทันสมัยทันกับโลก ปัจจุบันอย่างวิชาที่ผมเรียนคือคอมพิวเตอร์ ถ้าสอนตามหนังสือเป็นอะไรที่ไม่ทันโลก เพราะเทคโนโลยีมันก้าวไปเร็ว ต้องการการสอนที่มันทันเนื้อหาปัจจุบัน ไม่ใช่ว่ากางสือมาแล้วอ่านให้ฟัง ความรู้ได้ไม่ครบและความรู้ไม่ทันสมัยด้วย อยากให้ครูสอนแบบช่วยให้นักศึกษาคิดได้เหมือนปุ่นโดขั้นที่ 1 ให้เราคิดต่อไป แล้วก็คอยให้คำแนะนำมากกว่าการสอนธรรมดา

นักศึกษาควรมีสิทธิ์ที่จะเลือกอาจารย์ผู้สอนหรือไม่

เดชาวุฒิ - คิดว่าน่าจะมีครับ สมมติว่าวิชาเดียวกัน อาจารย์สอน 2 คน อย่างเช่นภาควิชาคอมพิวเตอร์ อาจารย์คนหนึ่งสอนเน้นสอนโปรแกรมมิ่ง อีกคนหนึ่งเน้นสอนทฤษฎี นักศึกษาก็จะเลือกอาจารย์ บางคนเขียนโปรแกรมไม่ได้ก็จะย้ายไปเรียนทฤษฎี หรือว่าเขาถนัดทางทฤษฎีเขาอาจจะไปเรียนทฤษฎี ทำให้ตรงนั้นเขาได้มากกว่า แต่บางคนถนัดโปรแกรมมิ่งก็มีสิทธิ์เลือกไปทางโปรแกรมมิ่ง ทำให้มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากกว่าเพราะว่าเป็นความสนใจของผู้เรียนด้วย น่าจะมีทางเลือกสำหรับนักศึกษาเพื่อการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เพราะว่านักศึกษาก่อนที่จะเลือกก็จะมี การตัดสินใจว่าตัวเองชอบ

หรือไม่ชอบ ชอบสไตล์การสอน ชอบลักษณะการสอนของอาจารย์ไหม น่าจะมีการเลือกครับ แต่ก็ขอติตรงที่ว่าบางคนเลือกอาจารย์เพราะว่ามีอคติกับอาจารย์ ไม่ได้เลือกเพราะว่าต้องการการเรียนรู้จริงๆ คือไม่ชอบหน้าอาจารย์ คนนี้ก็หนีไม่เรียน หรือว่าอาจารย์คนนี้ตดเกรดโหด ก็ไปเรียนกับอาจารย์ท่านอื่น

สินวล - หนูไม่เห็นด้วย เพราะเด็กแต่ละคนคิดไม่เหมือนกัน แล้วอีกอย่างหนึ่งคนหนึ่งเขาไม่ชอบอาจารย์คนนี้ แล้วถ้าเขาไม่เลือกทั้งที่อาจารย์เขาสอนดี อาจจะเข้าไปหน่อย แต่สอนดีมีเหตุผลเข้าใจง่ายก็เท่ากับว่าเด็กก็เสียโอกาสที่จะเข้าใจอะไรในห้องที่ดีกว่าไปเลย แล้วมันก็ยุ่งยากถ้ามันเกรงว่าคนนั้นจะไม่ชอบคนนี้จะไม่ชอบ แล้วเราต้องไปตามใจเด็กมากถึงขนาดที่ให้เด็กเลือกอาจารย์ที่จะสอนคิดว่ามันยุ่งยาก

นักศึกษาควรมีสิทธิ์ที่จะประเมินอาจารย์ผู้สอนหรือไม่

สินวล - มีค่ะ แต่ไม่ทราบว่าคุณวันนี้ก็ได้ประเมินการสอนของอาจารย์ แต่ไม่ทราบว่าคุณได้ อ่านบ้างหรือไม่ ถ้าไม่ได้อ่านหนูคิดว่าควรจะได้อ่าน จะได้มีการปรับปรุงเพราะว่าเท่าที่รู้มาจากเพื่อนๆ ประเมินไปก็ยังไม่เหมือนเดิม ไม่มีอะไรดีขึ้น

เดชาวุฒิ - เห็นว่าน่าจะประเมินครับ เพราะว่าการเปลี่ยนแปลงการศึกษาก็น่าจะเปลี่ยนที่อาจารย์ด้วย บางทีอาจารย์คิดว่าสอนถูกแล้วในมุมมองของตัวเอง แต่ถ้าเป็นมุมมองของนักศึกษาอาจจะเห็นอะไรที่มากกว่านั้น ก็น่าจะมีการประเมินเพื่อให้อาจารย์ปรับเปลี่ยนการสอนไปในทางที่ดีขึ้น

ถ้าประเทศไทยมีการปฏิรูปการศึกษา คิดว่าประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดบ้าง

เดชาวุฒิ - ถ้ามีการปฏิรูปจริงๆ คิดว่าบางส่วน นักศึกษานักเรียนบางส่วนยังไม่พร้อม บางส่วนยังไม่รู้ถึงความสำคัญของตรงนี้จริงๆ ก็อาจจะทำให้ได้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ อย่างเมื่อก่อนที่มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรโครงสร้างครั้งที่สามของมัธยมปลาย ที่ย่อวิชาเรียนให้นักศึกษาเรียนเอง ก็รู้สึกไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ปรับไปได้ 2 ปี แล้วก็เปลี่ยนกลับมาที่โครงสร้างที่สองใหม่ เพราะยังปรับตัวไม่ทันทั้งโรงเรียน ครู นักเรียน โดยเฉพาะวิชาที่ยากอยู่แล้วมาย่อเวลาเรียนเข้าไปอีก เพราะคิดว่านักศึกษาศึกษาเองจะศึกษาได้เร็วก็ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ก็น่าจะชี้แจงให้นักศึกษา นักเรียนที่เกี่ยวข้องกับตรงนี้เข้าใจว่าปฏิรูปโดยแท้จริงมีความสำคัญว่าอย่างไร

การปฏิรูปครั้งนี้ นักศึกษาคาดหวังอะไรบ้าง

เดชาวุฒิ - แน่นนอนครับ ปฏิรูปทั้งที่มันต้องดีขึ้น คาดหวังให้มันดีขึ้นแล้ว แต่ที่นี่ยังไงว่าไว้ควรเตรียมความพร้อมให้มากกว่านี้ ในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง

เชื่อได้มากแค่ไหนกับคำพูดที่บอกว่าการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา เป้าหมายคือปฏิรูปตัวเอง ผลดีเด็กออกมาให้เป็นคนดี คนเก่ง เป็นคนมีความสุขในการดำรงชีวิตในสังคม

สินวล - เชื่อค่ะ แต่ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร เพราะเราถูกสร้างให้มาเป็นแบบนี้ ก็คืออย่างการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จะให้เด็กรู้จักคิด ทั้งการท่องจำไป แต่ว่าการท่องจำเขาคิดว่าสิ่งที่เขาท่องมาถูก เพราะฉะนั้นจะเปลี่ยนมันยากเพราะถูกปลูกฝังมาในลักษณะนี้ การที่จะทำให้เขารู้จักคิดต้องใช้เวลา

เดชาวุฒิ - ผมคิดว่าโอกาสที่จะสำเร็จมีเท่าๆกับที่จะไม่สำเร็จ เพราะว่าขึ้นอยู่กับตัวบุคคล อย่างคนเก่งไม่ว่าจะเรียนโครงสร้างไหนมันก็ดี คนที่มีความรับผิดชอบ การปฏิรูปตัวเองการปฏิรูปการสอนคือใช้ตัวเองเป็นศูนย์กลางไม่ว่าอาจารย์จะให้งานอะไรมาก็ทำได้สำเร็จ ทำได้ดี แต่ว่าบางคนยังปฏิรูปตรงนี้เขาก็เห็นว่า สบายใหญ่เลย อาจารย์สั่งงานมาอย่างเดียวทำเมื่อไหร่ก็ได้ ก็จะทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่ได้รับประโยชน์ตรงนี้ ทำให้การปฏิรูปไม่ประสบความสำเร็จ

อยากให้ครูสอนอย่างไร สอนให้เก่งสอนไม่ยาก แต่สอนให้เป็นคนดีที่มีความสุขต้องสอนอย่างไร

เดชาวุฒิ - ก็น่าจะสอนจุดประกายให้นักศึกษาคิด เพราะว่าการปฏิรูปเน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง ถ้านักศึกษาคิดก็จะช่วยให้มีความสนใจในการศึกษาต่อไป ทำให้พัฒนาตัวเองได้มากขึ้น และก็อยากให้ครูเป็นมากกว่าผู้ให้การสอน ก็คือเป็นผู้ให้คำแนะนำ

สินวล - อยากให้อาจารย์เวลาสอนไม่ยากให้เครียดมาก เพราะว่าบางทีเนื้อหาหนักก็หนักอยู่แล้ว อยากให้อะไรที่มันผ่อนคลายบ้าง หนูเคยไปเรียนสถาบันที่ติวมา เขามีเทคนิคการสอนที่ทำให้นักเรียนผ่อนคลาย สนุกไปกับการเรียน ก็คืออยากให้ในสถาบันเป็นแบบนั้นบ้าง

นักศึกษามีหลักในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง

สินวล - สำหรับหนูยึดมาตลอดคือถ้ายังไม่ลองทำ ห้ามท้อ ห้ามบอกว่าทำไม่ได้ แล้วถ้าเกิดทำไปแล้วมันยาก อะไรอย่างนี้ก็ต้องพยายาม ถ้าไม่ได้เต็มที่แล้วก็เท่านั้น แต่ต้องให้เต็มที่ก่อน

เดชาวุฒิ - ตั้งใจทำทุกอย่าง เวลาจะทำอะไรก็ต้องตั้งใจทำให้มันจริงจัง แล้วก็มุ่งหวังให้มันประสบความสำเร็จ แต่ว่าความมุ่งหวังก็ดูระดับความสามารถของตัวเอง ความพร้อมของตัวเองด้วย ไม่คาดหวังอะไรให้มันสูงไป แต่ก็ไม่ใช่ไม่คาดหวังอะไรเลย ก็คือคาดหวัง มีจุดหมายในการดำรงชีวิต มีเป้าหมาย และก็พยายามทำให้ได้ตามเป้าหมายที่ตัวเองตั้งเอาไว้

เป้าหมายในชีวิตของนักศึกษาคืออะไร

เดชาวุฒิ - ก็เรียนจบ มีงานทำ เลี้ยงดูพ่อแม่ เป็นคนดีของสังคม

คิดว่าการศึกษาทุกวันนี้ช่วยเราได้ไหมให้บรรลุเป้าหมายที่เราตั้งเอาไว้

เดชาวุฒิ - ช่วยได้ เพราะมาเรียนก็คือมาหาความรู้กันอยู่แล้ว แต่ที่นี้ใครจะรับมากรับน้อย การศึกษาโดยเฉพาะแบบใหม่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล

สินวล - บางคนเรียนเพื่อรับใบประกาศแค่นั้น เหมือนกับว่าเพื่อรับใบประกาศเป็นหลักฐานในการทำงาน แค่นั้นเอง ถ้าเขามาแค่เฉพาะตรงนี้ เมื่อจบออกไปเขาก็ไปทำงานแบบไม่มีคุณภาพ ตัวเขาเองก็คงไม่ได้อะไร

คิดว่าสถาบันควรส่งเสริมกิจกรรมประเภทใดให้นักศึกษาบ้าง

เดชาวุฒิ - ตามความคิดของผมอยากให้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาการระหว่างสถาบันฯ เพื่อเป็นมาตรฐาน เหมือนว่าถ้าเขาแข่งกันแล้วหากสถาบันใดชนะสถาบันอื่น ปิดตัวไปก็จะมีการพัฒนาคุณภาพของวิชาการให้ดียิ่งขึ้นไป เหมือนว่าพัฒนาแข่งกัน เหมือนตอนที่ผมเรียนมัธยมปลาย จะมีแข่งขันวิชาการ ตัวแทนจังหวัด ตัวแทนเขต ควบคู่ไปกับการแข่งขันกีฬา แต่พอมาอยู่ที่นี้แล้ว (สถาบันราชภัฏ) วิชาการระหว่างสถาบันรู้สึกว่ามีน้อยมาก มีแต่แข่งขันกีฬาอย่างเดียว

สินวล - อยากให้มีกิจกรรมแบบทันเหตุการณ์ สมมติว่าช่วงนี้มีอะไรมาใหม่ก็อาจจะมีการจัดนิทรรศการ หรือพาเด็กไปดู

มองภาพรวมคิดว่านักศึกษาสนใจกิจกรรมหรือไม่

เดชาวุฒิ - บางคนสนใจแต่ไม่ทำ เพราะว่าเขาไม่รู้ว่ามันเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำ

สินวล - คิดว่าเขาสนใจที่เป็นบันเทิงค่ะ คือเข้าไปแค่สนุกๆ แต่สำหรับงานพิธีนี้เขาไม่สนใจเลยมากกว่า

ขอให้บอกวิธีการที่จะให้นักศึกษาเข้ามาสนใจกิจกรรม เห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมกันมากขึ้น

สินวล - ถ้าจะให้เชิญชวนระดับนี้คงไม่ไหวแล้วจะต้องบังคับแล้วละค่ะ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีเสนอกิจกรรม คือ

ให้สนุก แบบดูไม่น่าเบื่อ อย่างงานปีใหม่หรือแห่เทียนมีสิ่งใหม่ๆเข้ามา

คิดใหม่ว่าทำไมนักศึกษาไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม

สินวล - เขาคงรู้สึกที่ไม่มีส่วนร่วมมั้งคะ

เดชวุฒิ - ใช่ครับเหมือนว่าไม่มีส่วนร่วมก็ไม่อยากจะทำตรงนั้น คือต้องมีความรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญกับส่วนตรงนั้นที่จะต้องทำ มีหน้าที่ที่ตรงนั้น

สินวล - เหมือนกับว่าให้เขามีหน้าที่รับผิดชอบกับตรงนั้นบ้าง มันเป็นการกระตุ้นเขาทางหนึ่ง

มีอะไรอยากบอกคนที่อยู่ในวัยเดียวกับเราบ้าง

สินวล - ที่อยากจะพูดเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ที่หนูรู้มาก็คือการท่องเที่ยว มันไม่ดี แต่จริงๆมันอยู่ที่เนื้อหาวิชาแต่ละวิชาไม่เหมือนกัน ต้องดูด้วยว่าเนื้อหาวิชานั้นมันเป็นแบบใดจริงๆ การให้เด็กรู้จักคิดเป็นสิ่งที่ดีมาก แต่ว่ามันก็ต้องควบคู่กับการท่องจำไปด้วย ถ้าเกิดคุณไม่ท่องจำก็เอามาใช้ไม่ได้เหมือนกัน

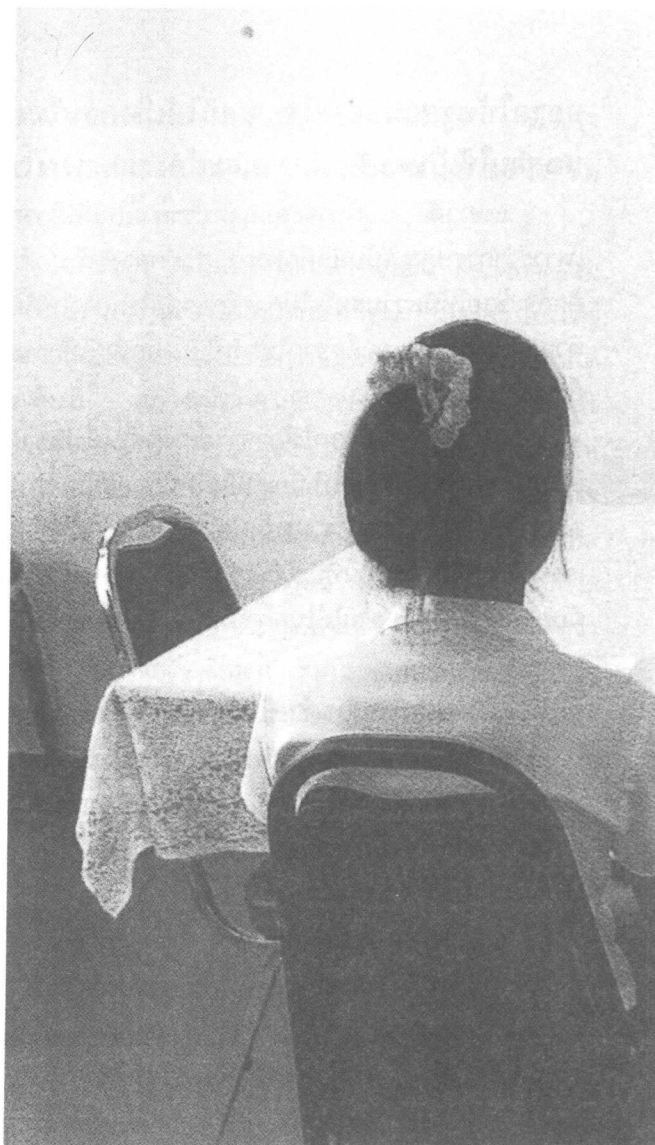
การศึกษาจะมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาสังคมหรือไม่

เดชวุฒิ - การศึกษาเป็นการยกระดับความคิดของตนเองให้ตัวเองมีเป้าหมายมีอะไรที่ดีกว่าการคิดอะไรที่มันฟุ้งซ่าน คิดว่าตัวเองอย่างนั้นอย่างนี้ไม่ดีก็ไปมีปัญหา

สินวล - มีส่วนมากๆคะ เพราะว่าการเรียนในห้องอาจารย์ไม่จำเป็นต้องสอนเฉพาะในเนื้อหา สอนการใช้ชีวิต จริยธรรมศีลธรรมเข้าไปด้วย จะทำให้เด็กรู้สึกเมื่อมีปัญหา ก็จะรู้สึกมีกำลังใจมีความคิดที่จะปรับปรุงไม่ห่อเหี่ยวไร้ง่ายๆ

ขอให้นักศึกษาฝากข้อคิดไปยังผู้อ่าน บุคคลทั่วไป ผู้บริหารและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา

เดชวุฒิ - การปฏิรูปครั้งถัดไปหากมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอนการเรียนรู้ก็อยากให้คนที่คิดหลักสูตรช่วยมีความละเอียด เล็งเห็นการแก้ปัญหาของส่วนที่บกพร่อง ที่ทำมาไม่ดีให้พัฒนาให้ดียิ่งๆขึ้นไป ฝากถึงนักศึกษาด้วยว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันมีความสำคัญต่ออนาคต เพราะว่าการศึกษาที่เรามีความรู้ ก็จะเป็นกำลังของประเทศชาติในวันหน้าด้วย

สินวล - อยากฝากถึงเรื่องการปฏิรูปการศึกษา อยากฝากแนวคิดไว้ว่าถ้าจะปฏิรูปจริงๆก็ควรให้คนทุกระดับมานั่งคุยกันว่าตอนนี้มันเกิดอะไรขึ้นมันมีปัญหาอะไร ณ ปัจจุบันนี้ แล้วก็มาคิดว่าเราจะแก้กันจุดไหน ก็คือให้คนทุกระดับมาคุยกันก่อน คือหมายถึงผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และประชาชนทั่วไป หนูว่ามันเป็นไปได้ยาก แต่ก็สู้มั่วอย่างเอา อีกอย่างก็คือไม่อยากให้ปฏิรูปการศึกษาตามอย่างของสากลตามประเทศอื่น ที่ว่าประเทศอื่นเขามีการปฏิรูปกันแล้ว พัฒนาในด้านการศึกษามากแล้วจริงๆการปฏิรูปการศึกษาเป็นสิ่งที่ดีแต่ควรจะเป็นในลักษณะใช้ภูมิปัญญาของประเทศเรา ประชาชนนักศึกษาแต่ละที่ไม่เหมือนกัน การดำเนินชีวิต วัฒนธรรมก็ต่างกัน เพราะฉะนั้นถ้าจะมายึดตามสากลคิดว่ามันเป็นไปไม่ได้ มันใช้ไม่ได้ผล

สัมภาษณ์ อาจารย์บุญญเลขา มากบุญ
ถ่ายภาพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพนธ์ ทวีกาญจน์

ประวัติ

นายเดชาวุฒิ วาณิชสรรพ

วัน เดือน ปีเกิด : 4 ธันวาคม 2526

ภูมิลำเนา : ตำบลท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ประวัติการศึกษา

- อนุบาลและประถมศึกษา โรงเรียนยอแซฟวิทยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
- มัธยมศึกษา โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
- มัธยมศึกษา โรงเรียนท่าใหม่ "พลสวัสดิ์ราษฎร์นุกูล" อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
- ปัจจุบัน เป็นนักศึกษาวិชาเอก วิทยาการคอมพิวเตอร์ชั้นปีที่ 3 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้รับทุน สควค. (โครงการส่งเสริมครูผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์)

ประวัติ

นางสาวสันทวล กิจเจตน์

วัน เดือน ปีเกิด : 4 สิงหาคม 2526

ภูมิลำเนา : ตำบลบ้านหลวง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประวัติการศึกษา

- อนุบาลและประถมศึกษา โรงเรียนจุฬาราชบุรีวิทยา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- มัธยมศึกษา โรงเรียนเสนา "เสนาประสิทธิ์" อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ปัจจุบันเป็นนักศึกษาวิชาเอกเคมี ชั้นปีที่ 3 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การติดตามและประเมินโครงการ

กรณีตัวอย่าง :

การประเมินผลโครงการจังหวัดทดลอง แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา

สุรพล กาญจนะจิตร

แนวคิดเรื่องการปรับปรุงการบริหารงานจังหวัดเป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการปรับบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างส่วนราชการเมื่อวันที่ 4-5 สิงหาคม 2544 ณ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีข้อสรุปประการหนึ่งว่า ควรนำแนวคิดในการบริหารงานเชิงธุรกิจมาใช้ในการบริหารงานระดับจังหวัดเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพโดยปรับให้จังหวัดมีฐานะเสมือนหน่วยธุรกิจเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Business Unit-SBU) ที่สามารถวินิจฉัยข้อมูลปัญหาอุปสรรค กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา และดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดได้อย่างครบวงจรภายในจังหวัดโดยปรับเปลี่ยนบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นผู้บริหารสูงสุดของจังหวัด (Chief Executive Officer:CEO) สามารถบังคับบัญชาสั่งการส่วนราชการต่างๆ ภายในจังหวัดได้อย่างมีเอกภาพเพื่อให้การดำเนินงานภายในจังหวัดเป็นไปด้วยความรวดเร็วตรงตามนโยบายของรัฐบาลและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละจังหวัด และได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบดำเนินการเป็นโครงการทดลอง

คณะรัฐมนตรีได้มีการพิจารณาและให้ความเห็นชอบในการดำเนินการให้โครงการนำร่อง การปรับปรุงการบริหารงานจังหวัด เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2544 โดยมีสาระสำคัญว่ากระทรวงมหาดไทยดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวโดยคัดเลือกจังหวัดที่เหมาะสมเป็นตัวแทนภาคต่างๆ

ที่มีที่ตั้ง สภาพเศรษฐกิจและระดับความเจริญแตกต่างกัน โดยกำหนดให้มีลักษณะเป็นจังหวัดที่ยากจน ปานกลาง จังหวัดที่มีระดับดี และเป็นจังหวัดชายแดน เพื่อเป็นจังหวัดนำร่องทดลองใช้ระบบบริหารจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา พร้อมกันนั้นให้คัดเลือกจังหวัดอื่นๆ ซึ่งมีที่ตั้งสภาพเศรษฐกิจและระดับความเจริญเปรียบเทียบกับกันเพื่อเป็นคู่เปรียบเทียบในการประเมินผล และเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสำเร็จในการบริหารงานด้วยมีจังหวัดที่ได้รับการคัดเลือกตามเกณฑ์ข้างต้น เป็นจังหวัดนำร่องทดลองใช้ระบบบริหารจังหวัดแบบใหม่นี้ จำนวน 5 จังหวัด คือ จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นจังหวัดขนาดกลาง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีปัญหาความยากจน จังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นจังหวัดเกษตรกรรม จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นจังหวัดท่องเที่ยว และจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดน ส่วนจังหวัดที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นจังหวัดที่จะใช้ศึกษาเปรียบเทียบกับจังหวัดนำร่องดังกล่าว ตามลำดับคือ พิจิตร โลก สุรินทร์ อ่างทอง พังงา และปัตตานี

สำหรับตัวบุคคลที่จะแต่งตั้งไปรับตำแหน่งเป็นผู้บริหารสูงสุดตามระบบบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการกำหนดให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมุ่งมั่นจะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้สำเร็จ (can do attitude)

ไปดำรงตำแหน่ง ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งส่วนราชการอื่นๆ ในจังหวัด ก็ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาคัดเลือกบุคคล ในทำนองเดียวกันในส่วนกลางก็จะมีการแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา (Advisory Board) ขึ้นเพื่อติดตามผลและให้คำปรึกษาตาม ความจำเป็น นอกจากนั้นแล้วยังพิจารณาเห็นว่าเพื่อให้การ ติดตามประเมินผลในเรื่องนี้มีความเป็นวิทยาศาสตร์และ เชื่อถือได้ คณะรัฐมนตรีก็ได้ให้กระทรวงมหาดไทยขอความ ร่วมมือสถาบันการศึกษาของรัฐและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ

วัตถุประสงค์ในการประเมิน

การประเมินผลโครงการจังหวัดทดลองแบบบูรณาการ เพื่อการพัฒนา มีวัตถุประสงค์จะประเมินการบริหารงาน แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาของจังหวัดทดลองว่า จะมี ประสิทธิภาพในการสนองวาระแห่งชาติ (National Agenda) และสร้างความพึงพอใจให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องได้ดีกว่า จังหวัดปกติหรือไม่

ขอบเขตการประเมิน

เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมวัตถุประสงค์ของ การประเมินที่กำหนดไว้ จึงกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย และระยะของการประเมินไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเด็นเนื้อหาที่ประเมินครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ คือ

ระบบเสริมสร้าง/สนับสนุนการทำงานของผู้ว่าราชการ จังหวัดซึ่งการประเมินจะครอบคลุมระบบสนับสนุนการบริหาร ราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดตามแนวทางที่กำหนดไว้ ในระบบบริหารราชการจังหวัด แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา ประกอบด้วยเรื่องการมอบอำนาจ การพัฒนาฐานข้อมูล การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และงบประมาณ

ระบบการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัด การประเมินจะครอบคลุมการบริหารงานของผู้ว่าราชการ จังหวัดเฉพาะเรื่อง การวินิจฉัยสั่งการ ในลักษณะการ บริหารงาน การบังคับบัญชา การบริหารงานบุคคล การติดตามผลงาน การรายงาน และระบบปฏิบัติการ ตามนโยบายของรัฐบาล

การเปลี่ยนแปลง (Status change) อันเป็นผลจาก การทดลองบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดตามนโยบาย

ของรัฐบาลในบทบาทบูรณาการ โดยเน้นการประเมินใน 4 ประเด็นคือ ผลความสำเร็จของงานด้านการแก้ไขปัญหา ความยากจน ผลความสำเร็จของงานด้านการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ผลความสำเร็จของงานด้านการแก้ไขปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน ความพึงพอใจของประชาชนในจังหวัด (ทั้งประชาชนที่มาติดต่อใช้บริการ ภาคเอกชน และ ประชาชนทั่วไป) ข้าราชการในจังหวัด (ทั้งในหน่วยราชการ ส่วนภูมิภาค และส่วนกลางที่ตั้งในจังหวัด) และผู้บริหาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ที่มีต่อการบริหารงาน ของผู้ว่าราชการจังหวัดและภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการจังหวัด

จังหวัดที่ประเมิน

จังหวัดตามโครงการทดลองกับจังหวัดที่กำหนดเป็น จังหวัดเปรียบเทียบรวม 10 จังหวัด กระจายอยู่ในภูมิภาค ต่างๆ และได้รับการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ดังนี้

1. จังหวัดทดลอง มีจังหวัดที่เป็นจังหวัดทดลองนำ ระบบบริหารราชการแบบบูรณาการไปใช้จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง ศรีสะเกษ ชัยนาท ภูเก็ต นครราชสีมา

2. จังหวัดเปรียบเทียบ เป็นจังหวัดที่เลือกไว้ เปรียบเทียบผลการประเมิน จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก สุรินทร์ อ่างทอง พังงา ปัตตานี ระยะเวลา การประเมินกำหนดระยะเวลาสำหรับการประเมินเป็นระยะ ครั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง เป็น 3 ระยะ ดังนี้

การประเมินสภาพของจังหวัดก่อนมีการทดลอง การดำเนินการรวบรวมข้อมูลของจังหวัดตามขอบเขตเพื่อ การประเมินผล ระยะที่ 1 เป็นการดำเนินการก่อนมีการนำ ระบบการบริหารในลักษณะบูรณาการมาใช้ในจังหวัดทดลอง คือ ดำเนินการเก็บข้อมูลให้เสร็จก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 2544

การทดสอบระหว่างโครงการครั้งที่ 1 เป็นการ ประเมินผลหลังจากที่ได้ดำเนินการทดลองนำระบบบริหาร ในลักษณะบูรณาการมาใช้ในจังหวัดทดลองผ่านไปแล้ว 6 เดือน คือ ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินผลภายในเดือน เมษายน 2545

การทดสอบระหว่างโครงการครั้งที่ 2 เป็นการ ประเมินผลหลังจากที่ได้ดำเนินการทดลองนำระบบบริหาร ในลักษณะบูรณาการมาใช้ในจังหวัดบูรณาการผ่านไปแล้ว 12 เดือน คือ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผล ภายในเดือนตุลาคม 2545

วิธีดำเนินการประเมินผล

โครงการประเมินผลนี้ เป็นการประเมินผลแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัดที่เป็นเป้าหมายหรือพื้นที่ใกล้เคียง ดำเนินการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยมีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐรับผิดชอบดำเนินการดังนี้

จังหวัดลำปาง และพิษณุโลก ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร

จังหวัดศรีสะเกษ และสุรินทร์ ได้แก่ สถาบันราชภัฏสุรินทร์

จังหวัดชัยนาท และอ่างทอง ได้แก่ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดภูเก็ตและพังงา ได้แก่ สถาบันราชภัฏภูเก็ต

จังหวัดนราธิวาส และปัตตานี ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

การสำรวจขั้นพื้นฐาน

การสำรวจขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโดยกระทรวงมหาดไทยเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการเลือกจังหวัดทดลองและจังหวัดเปรียบเทียบแต่ละคู่โดยใช้ข้อมูลตามตัวชี้วัดการพัฒนาของจังหวัด ข้อมูล กชช.2 ค. ข้อ จปฐ. และข้อมูลสถิติสำคัญ 75 จังหวัด มีข้อมูลพื้นฐาน (base line data) ที่นำมาใช้ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจข้อมูลที่ใช้ได้แก่ข้อมูลต่อไปนี้คือรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีรายได้ของครัวเรือน มูลค่าผลิตภัณฑ์สำคัญ 3 สาขา (พิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาต่างๆ ต่อมวลรวม) ผลผลิตการเกษตรสำคัญของจังหวัด กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินของเกษตรกร จำนวนกองทุนหมู่บ้าน จำนวนเกษตรกรที่พักชำระหนี้ จำนวนครัวเรือนที่กู้เงินเชื่อจากแหล่งต่างๆ คือ จากพ่อค้า จากกลุ่มออมทรัพย์ จาก ธ.ก.ส. จากธนาคารพาณิชย์ จำนวนโรงงาน จำนวนแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งข้อมูลภาพรวมฐานะทางเศรษฐกิจ (กชช.2 ค.) โดยพิจารณาจากจำนวนหมู่บ้านที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่างๆเปรียบเทียบกับหมู่บ้านอื่นๆส่วนใหญ่

ด้านสังคม คือประชากร โครงสร้าง ประชากร อัตราส่วนประชากรตามวัยและบทบาทต่างๆ (วัยเด็กวัยศึกษาภาคบังคับ วัยแรงงาน และอัตราส่วนการเป็นภาระ) จำนวนบ้าน/ครัวเรือน สภาพถนน (คอนกรีต ลาดยาง ลูกรัง)

หมู่บ้านที่ยังไม่มีน้ำประปาใช้ จำนวนผู้มีไฟฟ้าใช้ บริการสาธารณสุข (จำนวนประชากรต่อแพทย์) (จำนวนประชากรต่อพยาบาล) จำนวนหน่วยบริการสาธารณสุข จำนวนผู้ต้องหาคดียาเสพติด จำนวนหมู่บ้านมีปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม (อัตราคดีที่เกิด : ประชากรแสนคน) เช่น คดีอุกฉกรรจ์ และคดีสะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิต และร่างกายและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน คุณภาพชีวิตทั้งระดับคุณภาพชีวิตตาม กชช.2 ค. และจำนวน จปฐ. ที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวนหมู่บ้านในระดับการพัฒนาต่างๆ เช่น มีการพัฒนาดีกว่าหมู่บ้านอื่น มีการพัฒนาไล่เลี่ยกับหมู่บ้านอื่นๆ และมีการพัฒนาย่ำแย่กว่าหมู่บ้านอื่น

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม ได้แก่ พื้นที่จังหวัด พื้นที่ป่าสงวน พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชลประทานขนาดเล็กและชลประทานขนาดกลางถึงใหญ่

ด้านการบริหาร ได้แก่ จำนวนข้าราชการในจังหวัด จำนวนหน่วยราชการในจังหวัด จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.เทศบาล อบต.) จำนวนอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ประชากรและตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดความพึงพอใจ ในการวิจัยประเมินผลครั้งนี้เป็นกลุ่มที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบโดยตรงมากที่สุด จากการนำโครงการบริหารราชการจังหวัดในเชิงบูรณาการมาทดลองใช้ ซึ่งประกอบด้วยประชาชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ

จังหวัดทดลองทั้ง 5 จังหวัด มีความพึงพอใจมากกว่าจังหวัด เปรียบเทียบเกือบทุกด้าน ทำให้สถาบันการศึกษาทั้ง 5 สถาบัน ที่รับผิดชอบการประเมินผล มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจะ ขยายผลจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาหรือผู้ว่า CEO ออกไป ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ข้าราชการทุกระดับในจังหวัด มีรายละเอียดของประชากร
และตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ประชากร

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประเมินผลนี้ที่กำหนดไว้
จะดำเนินการสำรวจข้อมูลปฐมภูมิตามตัวชี้วัดความพึงพอใจ
ของประชากรแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ

ประชาชน ใช้หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทน หัวหน้า
ครัวเรือน ซึ่งได้แก่ภรรยา หรือสามี หรือบุตรคนโตที่
ตัดสินใจได้ หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในครัวเรือน และเป็นผู้มี
ชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในครัวเรือน
และเป็นผู้ที่อาศัยในชุมชนหรือหมู่บ้านในจังหวัดทดลอง และ
จังหวัดเปรียบเทียบ เป็นหน่วยในการวิเคราะห์

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้คณะเทศมนตรี
ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการบริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข้าราชการและพนักงาน
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในจังหวัดทดลอง
และจังหวัดเปรียบเทียบในการวิเคราะห์

ข้าราชการ ใช้ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปัจจุบัน
ในส่วนราชการทั้งที่สังกัดส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและ
รัฐวิสาหกิจ ยกเว้นส่วนราชการ ศาลยุติธรรม อัยการ ทหาร
และครู/อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานสอนในสถาบันการศึกษา ที่ตั้ง
อยู่ในจังหวัดทดลองและจังหวัดเปรียบเทียบ เป็นหน่วยใน
การวิเคราะห์

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประเมินผลครั้งนี้ใช้การ
สุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling)
จากประชากรแต่ละกลุ่มที่กำหนด โดยมีวิธีการกำหนด
ขนาดตัวอย่างและวิธีดำเนินการสุ่มตัวอย่างและวิธีดำเนินการ
สุ่มตัวอย่างจากแต่ละประชากร คือ

การกำหนดขนาดตัวอย่างในทุกกลุ่มประชากร ใช้การคำนวณตามสูตร N

$$n = 1 + N(e)^2$$

เมื่อ e เป็นความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างซึ่งกำหนด
ไว้ที่ 0.05

N เป็นขนาดของประชากร

n เป็นขนาดของตัวอย่าง

ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้ในแต่ละประชากร โดยใช้
ข้อมูลขนาดประชากรตามการประมาณของกระทรวง
มหาดไทย และโดยใช้ข้อมูลพื้นที่ของแต่ละจังหวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูลและระยะเวลา

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
(Field Sources) คณะผู้ประเมินผลใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
ดังนี้

กลุ่มประชากร ใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม
ด้วยพนักงานเก็บข้อมูลที่ผ่านการชี้แจงถึงรายละเอียดของ
แบบสอบถามและวิธีการสัมภาษณ์เป็นอย่างดีแล้ว เข้าไป
สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในชุมชน และหมู่บ้านตัวอย่าง

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้าราชการ
ใช้วิธีนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่าง และให้
กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง และรวบรวม
กลับคืนโดยกำหนดระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ครั้ง
ดังนี้

การสำรวจข้อมูลก่อนการทดลอง คณะผู้ประเมินผล
จะต้องสำรวจข้อมูลภาคสนามให้แล้วเสร็จก่อนวันที่ 1 ตุลาคม
2544

การสำรวจข้อมูลระหว่างทดลอง (ระยะ 6 เดือน)
คณะผู้ประเมินผลจะต้องสำรวจข้อมูลภาคสนามในเดือน
เมษายน 2545

การสำรวจข้อมูลหลังการทดลอง (ระยะ 12 เดือน) คณะผู้ประเมินผลจะต้องสำรวจข้อมูลภาคสนามในเดือน ตุลาคม 2545

ข้อมูลทุติยภูมิ (ข้อมูลตัวชี้วัดองค์ประกอบทางการบริหาร และตัวชี้วัดประสิทธิผลการบริหารงาน) ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากแบบรายงานที่คณะผู้ประเมินผลสร้างขึ้น และให้จังหวัด (สำนักงานจังหวัด) รวบรวมข้อมูลตามแบบรายงานจากส่วนราชการต่างๆ ในจังหวัดตามจวดยางงาน 3 งวด ดังนี้

งวดที่ 1 ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2544 ให้รวบรวมส่งกระทรวงมหาดไทยภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2544

งวดที่ 2 ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545 ให้รวบรวมส่งกระทรวงมหาดไทยภายในวันที่ 15 เมษายน 2545

งวดที่ 3 ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2545 ให้รวบรวมส่งกระทรวงมหาดไทยภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2545

การเสนอผลการประเมิน

คณะผู้ประเมินผล จะต้องรวบรวมข้อมูลประมวลผล และจัดทำรายงานการประเมินผลเป็น 3 ระยะ คือ

ผลการสำรวจข้อมูลก่อนการทดลอง คณะผู้ประเมินผลจะต้องจัดทำรายงานผลการสำรวจข้อมูล ในจังหวัดทดลองและจังหวัดเปรียบเทียบเสนอต่อกระทรวงมหาดไทย ผลการประเมินระหว่างทดลอง (ระยะ 6 เดือน) ที่แสดงผลการดำเนินงานของจังหวัดทดลองและจังหวัดเปรียบเทียบเสนอต่อกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงมหาดไทยจะจัดให้มีการสัมมนาเสนอผลการประเมินระยะ 6 เดือน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการทดลองครั้งนี้ (ประมาณ 50 คน) ได้ทราบถึงทิศทางการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ และข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

ผลการประเมินหลังการทดลอง (ระยะ 12 เดือน) คณะผู้ประเมินผลต้องจัดทำรายงานผลการประเมินหลังการทดลอง (ระยะ 12 เดือน) ที่แสดงผลการดำเนินงานของจังหวัดทดลองและจังหวัดเปรียบเทียบเสนอต่อกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีการสัมมนาเสนอผลการประเมินดังกล่าว ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการทดลองครั้งนี้และนักวิชาการ (ประมาณ 200 คน) ได้ทราบ

ถึงทิศทางการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสรุปผลการทดลอง ขณะนี้สถาบันการศึกษาได้ดำเนินการประเมินผลระหว่างทดลอง (1 ตุลาคม 2544 ถึง 30 กันยายน 2545) เรียบร้อยแล้ว และได้เสนอผลการประเมินต่อกระทรวงมหาดไทย ซึ่งสรุปได้ว่าระยะเวลา 12 เดือน จังหวัดทดลองโดยภาพรวมมีการทำงานได้ผลดีกว่าจังหวัดเปรียบเทียบ รวมทั้งความพึงพอใจของประชาชนทั้ง 3 กลุ่ม จังหวัดทดลองทั้ง 5 จังหวัดมีความพึงพอใจมากกว่าจังหวัดเปรียบเทียบเกือบทุกด้าน ทำให้สถาบันการศึกษา ทั้ง 5 สถาบัน ที่รับผิดชอบการประเมินผลมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจะขยายผลจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาหรือผู้ว่า CEO ออกไปทุกจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยก็ได้เสนอผลการประเมินผลดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบ ซึ่งฯพณฯ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีก็ได้ประกาศว่าจะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เป็นผู้ว่า CEO ในวันที่ 1 ตุลาคม 2546

กรณีศึกษาการประเมินผลจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา นี้ แสดงให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์ทางวิชาการของสถาบันศึกษามาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งถ้าหากสถาบันการศึกษามีการประสานงานกับรัฐบาลหรือหน่วยราชการให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้นก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมาใช้ในการบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาจารย์ราชภัฏพื้นเมืองไทยได้ (ถ้าอยากทำ) ตอนที่ 1

สกล สุกาพงษ์ *

อาจารย์สถาบันราชภัฏทั่วประเทศสามารถพื้นเมืองไทยได้ครับ...ใช่ครับ...ผมพูดถึงอาจารย์ราชภัฏ ไม่ได้หมายถึงตัวสถาบันราชภัฏ

อาจารย์เป็นผู้มีชีวิต สถาบันไม่มีชีวิต ถูกสมมติขึ้นเฉยๆ

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจึงสามารถเกิดได้จากชีวิตท่านอาจารย์ ไม่ใช่คอยสิ่งไม่มีชีวิตที่สมมติขึ้น

อาจารย์ราชภัฏทุกคน ใน 41 แห่ง ทั่วประเทศสามารถมีคุณค่า พลิกพื้นเมืองไทย

ถามว่า ทำได้ไหม

ผมอยากตอบว่า ทำได้ครับ และง่ายๆ ถ้าอาจารย์ต้องการทำ ด้วยวิถีคิดใหม่ๆ และมีแรงบันดาลใจของตนเองดีพอ

ผมมีเหตุที่มาหลายประการครับ

ประการแรก

ในเดือนพฤษภาคมนี้ สถาบันราชภัฏได้มีการสรรหาอธิการบดีใหม่ 41 คน เรียบร้อยแล้ว และกำลังอยู่ในกระบวนการออกกฎหมายเพื่อเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยทั้ง 41 แห่งทั่วประเทศ ดังนั้นท่านอาจารย์ทั้งหมดก็ควรใช้โอกาสนี้สร้างคุณค่าใหม่ต่อเมืองไทย ไม่ใช่แค่มีอธิการบดีใหม่ มีบรรดาศักดิ์เป็นมหาวิทยาลัยใหม่ แต่ถูกดูแคลนจากคนบางกลุ่มอย่างเดิม

ประการที่สอง

เป็นโอกาสที่สำคัญมากที่อาจารย์ราชภัฏจะร่วมกับประชาสังคมสร้างหลักสูตรการศึกษาใหม่ๆ ที่ภาคไทยที่ทุกขียากจากความไม่ยุติธรรมทางสังคมและความไม่ยุติธรรมทางเศรษฐกิจรวมทั้งความไม่ยุติธรรมต่อราชภัฏให้ม่กำลังปัญหาพึ่งตนเองได้ พาเมืองไทยไปสู่การพัฒนาที่แท้จริง คือสังคมเศรษฐกิจพอเพียง ด้านอาหารและการท่องเที่ยว เป็นที่พึ่งของคนทั้งประเทศได้

ประเทศไทยเรา พัฒนาตามที่ฝรั่งบอกมา 40-50 ปี ด้วยการกู้เงินฝรั่ง ด้วยการช่วยฝรั่งแย่งชิงทำลายทุนทางทรัพยากร เช่น แผ่นดิน แม่น้ำ ป่า และทำลายทุนทางสังคม เช่น ครอบครัว ผู้หญิง เด็ก แม่ ขยายสาธารณสุขโรค การศึกษา การรักษายาบาล เปลี่ยนเป็นเงิน เพื่อใช้หนี้ และดอกเบี้ยอย่างไม่มีวันจบสิ้น

แม่แทนที่จะได้เลี้ยงลูกตนเอง กลับถูกส่งออกไปเป็นคนใช้ที่ได้หัววัน เลี้ยงลูกคนได้หัววันเพื่อส่งเงินเข้าประเทศ ทรัพยากรนั้นเป็นทุนชีวิต โดยเฉพาะของคนชนบท ทุนทางสังคมนั้นเป็นทุนชีวิตของคนไทยโดยเฉพาะคนในเมือง สังคมเศรษฐกิจพอเพียงนั้นต้องตั้งอยู่ด้วยทุนทางทรัพยากรและทุนทางสังคม แต่กลับถูกวิถีคิดฝรั่งทำลายสิ้น และสิ่งที่วิถีฝรั่งได้ทำลายเมืองไทย ก่อนทำลายทุนทางทรัพยากรและทุนทางสังคม ก็คือทำลายวิถีคิดทางการศึกษา ซึ่งเป็นทุนทางปัญญาที่สำคัญของคนไทยทั้งหมดมามากกว่า 40 ปี จนเราพึ่งปัญญาตนเองไม่ได้

วิถีนี้ ผมขอเรียกว่า วิถีฝรั่ง สรณัง คัจฉามิ คือ วิถีของการยึดฝรั่ง เป็นที่พึ่งแห่งชีวิต อย่างหมดปัญญา

การเรียนหนังสือของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ จึงเรียนหนังสือจากหนังสือที่คนกรุงเทพฯเขียน ซึ่งเขียนจากการจำมาจากฝรั่ง

อาจารย์ประเวศ วะสี บอกว่า การยึดตำราคัมภีร์ฝรั่งเป็นตัวตั้งนั้น ก็เหมือนมีพราหมณ์บางคนเท่านั้นที่ท่องคัมภีร์ได้และมีเกียรติ คนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติไม่มีเกียรติ

ทางแห่งเกียรติจึงคับแคบและไม่จริงสถาบันการศึกษาได้สร้างความรู้สึกตลอดเวลว่า สถาบันมีเกียรติ ชาวบ้านไม่มีเกียรติ

ใช่ครับ...ผมเห็นจริงด้วย...การศึกษาของเราจึงเกิดหลงผิดคิดว่า ความเป็นเลิศ เป็นสากล คือเป็นฝรั่ง

แต่วันนี้ เราพบว่าฝรั่งบางส่วนนั้น นอกจากโกงแล้ว

ประเทศไทยเรา พัฒนาตามที่ฝรั่งบอกมา 40-50 ปี ด้วยการ
กู้เงินฝรั่ง ด้วยการช่วยฝรั่งแย่งชิง ทำลายทุนทางทรัพยากร เช่น
แผ่นดิน แม่น้ำ ป่า และทำลายทุนทางสังคม เช่น ครอบครัว ผู้หญิง
เด็ก แม่ ขยายสาธารณูปโภค การศึกษา การรักษาพยาบาล
เปลี่ยนเป็นเงินเพื่อใช้หนี้ และดอกเบี้ยยอย่างไม่มีความจบสิ้น

ยังไร้ด้วย ระบบวิชาความรู้โดยเฉพาะทางการเงินของ
ฝรั่งได้โกงเอาทรัพยากรของคนทั้งโลกรวมทั้งคนไทย แล้วยัง
ฆ่าฟันคนในประเทศยากจนเหมือนเป็นผักปลาดั่งเช่นทุกวันนี้
ครับ...

คนไทย คนจน ยังต้องใช้หนี้ให้กองทุนฟื้นฟูอีก 1.4
ล้านล้านบาท ที่เกิดจากวิชาการเงินเสรีซึ่งฝรั่งและพวกใช้
โกงคนไทย

เราจะเรียกว่าเป็นเลิศ อยู่หรือครับ...

ราชภัฏ ยังไม่ได้คิดเข้าไปเป็นทาสในวิถีดิตสู่ความ
เป็นเลิศแบบทาสฝรั่งเช่นคนอื่น ๆ เพียงแต่แค่อยากเป็น
จึงยังมีโอกาสกลับทางได้

ใช้วิถีคิดที่ดีของอาจารย์เองเถอะครับ...มันใจครับ
ว่าเราสามารถเป็นเลิศเพื่อฟื้นเมืองไทย รัฐธรรมนูญไทยที่
เน้นสิทธิในทุนทางทรัพยากรและสิทธิในทุนทางสังคม
ในความเป็นมนุษย์ รวมทั้งนโยบายปัจจุบันของรัฐบาลเพื่อ
ท้องถิ่นหลายประการ จะเป็นตัวพา หรือ กลไกพา ที่เรียกว่า
เป็นตัว CARRIER ทั้งเรื่องนโยบาย และเงินงบประมาณ
เพื่อร่วมสร้างวิถีการศึกษาใหม่

ยังมีอีกหลายประการครับ ที่ให้โอกาสราชภัฏไปสู่
คุณค่าใหม่ต่อคนไทย หลุดพ้นจากการดูถูกดูแคลนของพวก
ฝรั่ง สรณัง คัจฉามิ พาเมืองไทยไปสู่ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ
ยัตถธัมมะ และความเป็นธรรมทางสังคมเป็นที่พึงแห่งชีวิต

อุปสรรคอย่างเดียว คือ แรงบันดาลใจของท่านอาจารย์
ราชภัฏมากกว่า 10,000 คน ซึ่งต้องเอาไว้วัดในตอน
ต่อไปครับ...

อาจารย์ราชภัฏฟื้นเมืองไทยได้ (จะเชื่อฝรั่ง หรือพระพุทธรเจ้า) ตอนที่ 2

เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมาได้เรียนว่าอาจารย์ราชภัฏมากกว่า
10,000 คนทั่วประเทศ สามารถฟื้นเมืองไทยได้ถ้าอยากทำ
อาจารย์ราชภัฏก็มีหน้าตาแห่งโอกาสนี้หลาย
ประการครับ

ประการแรกคือ ราชภัฏกำลังมีอธิการบดีคนใหม่ทั้ง
41 แห่ง และสถาบันราชภัฏทั้งหมดกำลังจะเป็นมหาวิทยาลัย
ประการที่สอง ราชภัฏยังโชคดี ไม่หลงเป็นฝรั่ง
ยังโดนกลุ่มที่ยึดฝรั่งเป็นที่พึ่ง ดูถูกดูแคลนเสมอ

วันนี้ผมขออนุญาตพูด คือ โอกาสประการที่สาม
อาจารย์ราชภัฏยังมีโอกาสที่จะทบทวนว่า วิถีชีวิต
ของคนไทย ควรจะเชื่อฝรั่ง เชื่อพระพุทธรเจ้าดี

สังคมไทยเรา ได้สร้างชีวิตจากรากฐาน วิถีคิดทาง
พุทธศาสนาที่สอนความจริงเรา 2 เรื่อง

เรื่องแรก คือ ความอยากได้ ความโลภ ความตะกละ
นั้นเป็นสิ่งไม่ดี

ดังนั้น เรื่องที่สอง ความรู้ก็คือความสามารถที่จะ
เรียนรู้ขัดเกลาความโลภจากจิตของเราให้รู้จักใช้ชีวิตที่
พอเหมาะพอดี พอควร สมดุล พึ่งตนเองได้ ผลก็คือ
ยิ่งเรียนรู้มาก ยิ่งมีเหลือมาก ช่วยผู้อื่นได้มาก วิชาที่ได้จึงเป็น
วิชาที่ช่วยกัน เติบโตจากการเพิ่มทุนชีวิตร่วมกัน

การเรียนรู้จากรากฐานศาสนาจึงเป็นพื้นฐานวิถีคิดของ
สังคมเศรษฐกิจพอเพียงเติบโตจากการเพิ่มทุนทางทรัพยากร
เพิ่มทุนทางสังคม

ในวิถีของทุนนิยมฝรั่งเศสนั้น ได้สอนคนไทยว่าความอยากได้ ความโลภ ความตะกละ เป็นสิ่งที่ดี ซึ่งตรงกันข้ามกับพุทธศาสนา เราถูกฝรั่งเศสสอนว่ายิ่งอยากได้ ยิ่งบริโภคมมาก ตัวเลขเศรษฐกิจและ ธุรกิจก็จะเติบโตได้มาก

แต่ในวิถีของทุนนิยมฝรั่งเศสนั้น ได้สอนคนไทยว่า
เรื่องแรก ความอยากได้ ความโลภ ความตะกละ
เป็นสิ่งที่ดี ซึ่งตรงกันข้ามกับพุทธศาสนา เราถูกฝรั่งเศสสอนว่า
ยิ่งอยากได้ ยิ่งบริโภคมมาก ตัวเลขเศรษฐกิจและธุรกิจก็จะ
เติบโตได้มาก

ดังนั้น เรื่องที่สอง ความรู้แบบฝรั่งก็คือความสามารถ
ที่จะต้องแย่งให้พอกับความอยาก เมื่อตัวเองยังไม่พอกก็ไม่มี
เหลือไว้ช่วยใคร วิชาที่เรียนรู้อาจเป็นวิชาที่แย่งกัน วิชาที่จำมา
จากฝรั่งเศสสอนในสถาบันการศึกษาไทย ส่วนใหญ่จึงเป็น
วิชาเพื่อแข่งขันแย่งชิง ไร้หัวใจ ทำลายทุนชีวิต

เป็นความรู้ที่ฝรั่งเศสใช้ล่าอาณานิคม และแย่งชิงเงิน
ทำลายทุนทรัพยากรของประเทศยากจน ดูดเป็นเงินไป

เราจะต้องพระพุทธเจ้าและเศรษฐกิจพอเพียง หรือ
เชื้อทุนนิยมฝรั่งเศสของนายทุนที่ทั้งโกงทั้งใจร้ายทั้งพูดเท็จ

เราเคยเสียดินแดนให้จักรวรรดินิยม ยากจนเพราะ
วิชาการเงินเสรีของฝรั่งเศสและพวกที่โกงเอาไป

การศึกษาที่เป็นสากลนั้น ไม่ใช่เป็นฝรั่งเศสรับ การเป็น
สากล คือการเรียนรู้ความเป็นมนุษย์และหน้าที่ต่อเพื่อน
มนุษย์โดยเฉพาะผู้ที่อ่อนแอกว่า

อาจารย์ราชภัฏที่ยังไม่ได้เป็นฝรั่ง จึงยังมีโอกาส

ราชภัฏควรเน้นกระบวนการเรียนรู้ สร้างสังคม
เศรษฐกิจพอเพียงพึ่งตนเองไม่ใช่วิธีการเรียนหนังสือของฝรั่งเศสรับ

สมการง่ายๆ ในเรื่องนี้คือ

สังคมเศรษฐกิจพอเพียง = การเพิ่มทุนทางทรัพยากร
+ การเพิ่มทุนทางสังคม

แต่

ทุนนิยมฝรั่งเศส ค่าเสรีเงินเสรี = การทำลายทุนทาง
ทรัพยากร + การทำลายทุนทางสังคม (ดูดเป็นเงินไป)

ตัวอย่างง่ายๆ เช่น เราควรเลิกการเรียนหนังสือเพื่อ
เล่นหุ้น เลิกการเรียกพี่ การทำโครงการพลังงาน โครงการ

ขนาดใหญ่ที่ทำลายทุนทางทรัพยากรและทุนทางสังคม

เป็นที่ชัดเจนมากกว่า อนาคตของเมืองไทยเพื่อการ
พึ่งตนเองได้นั้น คือการสร้างสังคมเศรษฐกิจพอเพียงด้าน
อาหารและบริการ

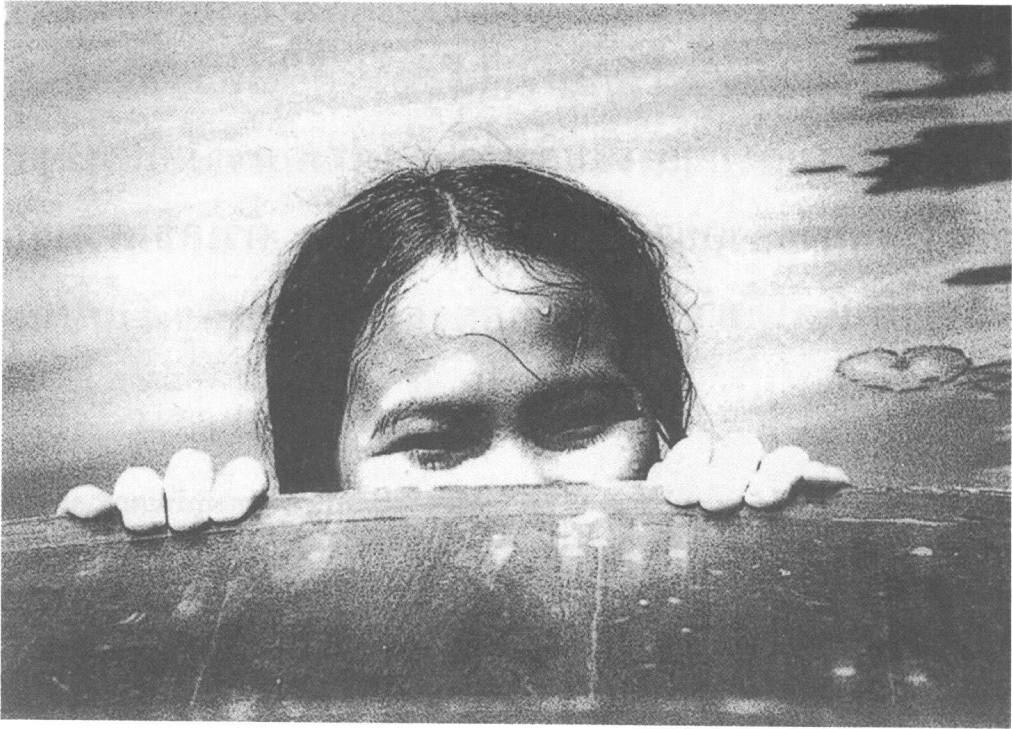
วิชาคหกรรมศาสตร์ จะกลายเป็นเรื่องสำคัญและ
ต้องไม่ใช่นำเข้าเข้าแป้งสาเลิมาทำขนมเค้ก แต่ต้องเป็น
หลักสูตรที่จะปกป้องทรัพยากรพันธุ์พืช พันธุ์ข้าวไทยเพื่อ
พัฒนาเป็นอาหารหลากหลายชนิด เพื่อเศรษฐกิจในประเทศ
และส่งออก

อาจารย์หมอบระเวศ วะสี ได้เขียนหนังสือสำหรับ
สถาบันการศึกษา เล่มล่าสุด ชื่อยุทธศาสตร์ทางปัญญา
บอกว่า พระพุทธเจ้ากับฝรั่งเลือกยุทธศาสตร์ต่างกัน ฝรั่งเศส
บังคับให้ทุกประเทศต้องใช้ระบบการค้าเสรีการเงินเสรีดูด
เอาทรัพยากรสิ้นไป ใครไม่ยอมทำตามก็ใช้กำลังบังคับหรือ
เช่นฆ่า

ราชภัฏ มีชีวิตมาเกือบ 100 ปี แล้วครับ...มีอาจารย์
ร่วม 10,000 คน มีลูกศิษย์มาแล้วเป็นล้านคน เป็นครูด้วย
สร้างคนมานานไม่ควรยอมแพ้นะครับ

ถ้าผมมีราชภัฏ ผมจะสามารถฟื้นเมืองไทยได้
สวัสดิ์ครับ

วุฒิสมาชิก บรรยายในรายการ “กรองสถานการณ์”
สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 เป็นจำนวน 2 ตอน ตอนที่ 1 วันศุกร์
ที่ 23 พฤษภาคม 2546 ตอนที่ 2 วันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม
2546 ทางกองบรรณาธิการได้รับอนุญาตให้เผยแพร่ต่อได้

ปัญญาเพื่อความเป็นไท และความมั่นใจแห่งชาติ*

ถ.นพ.ประเวศ วะสี

ในกว่า 100 ปีที่ผ่านมา เราถูกครอบงำด้วยอารยธรรม
ของฝรั่ง ซึ่งเป็นอารยธรรมแห่งการแย่งชิง
ต้องเข้าใจข้อผิดพลาดอย่างฉกรรจ์ของฝรั่ง
และสลัดตัวไปสู่ความเป็นไททางปัญญา

*จากหนังสือ ยุทธศาสตร์ทางปัญญาเพื่ออนาคตของ
ประเทศไทย ได้ขออนุญาตจากมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์เพื่อทำ
การเผยแพร่

ในกว่า 100 ปีที่ผ่านมา คนไทยตกอยู่ในความครอบงำทางปัญญา และถูกสะกดให้ดูถูกตัวเอง ว่าเราไม่มีฐานแห่งความดีของตัวเอง อะไรที่เก่ง อะไรที่ดี อะไรที่เจริญ ต้องเป็นจากฝรั่งและมาจากฝรั่ง ฝรั่งเป็นที่มาของความดีและความถูกต้องทั้งปวง เราต้องพัฒนาจากฐานของความไม่มี แต่ฝรั่งมี

การพัฒนาจากฐานแห่งความไม่มีหรือเราไม่คุ้นเคยทำได้ยาก และทำด้วยการขาดความมั่นใจ

ถ้าเราทำอะไรจากสิ่งที่เราเคยทำและเราคุ่นเคยเราจะมีความมั่นใจ

เมื่อเราทำจากสิ่งที่เราไม่มี เราก็มืดความกลัวและขาดความมั่นใจ เมื่อพัฒนาด้วยฐานความคิดอย่างนี้จึงเกิดการขาดความมั่นใจแห่งชาติ

การขาดความมั่นใจทำให้เป็นทุกข์ คลอนแคลน และอ่อนแอ อนันตริยกรรมของฝรั่งคือการทำลายความมั่นใจของคนที่ไม่ใช่ฝรั่งหมดทั้งโลก ทำให้คนทั้งหลายอ่อนแอและหมดภูมิคุ้มกันลง และยังถ้าวิถีฝรั่งหรืออารยธรรมตะวันตกไม่ดีจริง การตกอยู่ในความครอบงำของวิถีฝรั่งย่อมนำไปสู่ความทุกข์ยากและวิกฤตการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ในยุทธศาสตร์ทางปัญญา สังคมไทยต้องสามารถสลัดออกจากความครอบงำและการถูกสะกดดังกล่าวไปสู่ความเป็นไท และไปสู่ฐานแห่งความมั่นใจ เราต้องมีปัญญาสร้างความมั่นใจแห่งชาติ ที่ทำให้เราไม่กลัว มีความสบายใจ แข็งแรง และมีภูมิคุ้มกัน

ฝรั่งนั้นครอบงำเรามานาน ทั้งทางเศรษฐกิจ การศึกษา วิชาการ วัฒนธรรม และการสื่อสาร เรียกว่าเป็นการครอบงำเบ็ดเสร็จ การที่จะหลุดจากการครอบงำนี้ได้ต้องเข้าใจความเป็นมาของฝรั่ง และเห็นข้อผิดพลาดฉกรรจ์ของฝรั่ง

ในที่นี้จะเริ่มเมื่อคนยุโรปได้ค้นพบวิทยาศาสตร์อย่างที่เรารู้จักกันนี้ เมื่อประมาณ 400 ปีก่อน วิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการค้นหาและค้นพบความรู้ที่ทรงพลัง

คุณูปการของวิทยาศาสตร์ที่ควรอย่างยิ่งใหญ่ คือ การนำไปสู่ปัญญา (wisdom)

แต่คนยุโรปได้เลือกที่จะเอาวิทยาศาสตร์ไปสร้างเทคโนโลยี ที่ทรงอำนาจ เช่น เรือปืน ปืนใหญ่ ปืนกล แล้วใช้อำนาจเที่ยวไล่ฆ่าฟัน คนพื้นเมืองหมดทุกทวีป เพื่อแย่งชิงดินแดนและทรัพยากรของเขา

ที่ทวีปอเมริกาเหนือได้เช่นฆ่าคนอินเดียนแดง ที่ทวีป

อเมริกาใต้ได้ฆ่าชาวพื้นเมืองบางเผ่าถึงกับสูญพันธุ์ เป็นฆาตกรรมเผ่าพันธุ์ (genocide) มิได้เพียงใช้อาวุธเท่านั้น แต่ได้ใช้เชื้อโรค คือใช้ทรพิษโยนเข้าใส่ชาวพื้นเมืองทำให้ล้มตายเป็นเบือ

ทวีปแอฟริกาทั้งทวีปโดนชาวยุโรปเข้าไปยึดครองและปกครองอย่างทารุณ ดูได้จากคนผิวขาวที่เข้าไปกดขี่ข่มเหงคนผิวดำในแอฟริกาได้ แม้แต่มหาตมาคานธีเมื่อยังหนุ่มเป็นทนายความไปว่าความในแอฟริกาได้ก็ยิ่งถูกคนขาวจับโยนจากรถไฟ

ทางเอเชียฝรั่งก็รุกรานระมาตั้งแต่ตะวันออกกลาง จนจรดมหาสมุทรแปซิฟิก ยึดครองอินเดีย พม่า มลายู อินโดจีน บางส่วนของจีน ที่เมืองอมฤตสระในอินเดีย ทหารอังกฤษใช้ปืนกลยิงคนอินเดียที่ชุมนุมต่อต้านอังกฤษตายหมดทุกคน อังกฤษให้อินเดียปลูกฝิ่น แล้วเอาฝิ่นไปให้คนจีนสูบ จีนพยายามต่อสู้จึงเกิดสงครามฝิ่น จีนแพ้อังกฤษ จึงยึดฮ่องกง พอไปเห็นที่ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์สวยงามก็อยากได้เอาป็นโลงศพชาวพื้นเมืองเหมือนโลงศพจึงจำแล้วยึดเอาไปเป็นของตัวเอง

ในสมัยปัจจุบัน การแย่งชิงได้เปลี่ยนรูปแบบไป เป็นการใช้อำนาจทางทุนที่ตัวสะสมไว้มากกว่า ใช้ความสามารถในการจัดการที่สูงกว่า บังคับให้ทุกประเทศต้องใช้ระบบการค้าเสรีและการเงินเสรีแล้วดูดเอาทรัพย์สินของประเทศต่างๆ ใครไม่ยอมทำตามนี้ก็ใช้กำลังบังคับ หรือเช่นฆ่า 'ดังที่อเมริกาใช้เรือรบไปบังคับให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศเมื่อ ค.ศ. 1853 หลังจากที่เปิดประเทศมาประมาณ 260 ปี

สหรัฐอเมริกาได้พยายามฆ่าผู้นำหรือสนับสนุนให้เกิดรัฐประหารในประเทศที่คิดต่างไปจากตัว เช่น ประเทศชิลีที่ประธานาธิบดีอัลยันเดถูกฆ่าตาย (อัลยันเดเป็นประธานาธิบดีชิลีที่ได้รับการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย) ประธานาธิบดีซูการ์โนไม่เดินตามทางอเมริกาถูกรัฐประหารมีคนอื่นโค่นเสียตายไปประมาณ 500,000 คน โฮจิมินห์ต่อสู้กับฝรั่งเศสเพื่ออิสรภาพ

อเมริกายกกองทัพเข้าไปในเวียดนาม ทำให้ทหารอเมริกันตายไปประมาณ 58,000 คน คนเวียดนามตายไปกว่า 2 ล้านคน และทิ้งลูกระเบิดลงเวียดนาม เขมร และลาวอย่างหนัก รวมทั้งโปรยสารพิษทำลายป่า

เรื่วนี้นี้ ชัดดีม สุสเซน ประธานาธิบดีอิรัก ไม่ยอมลงให้อเมริกัน บุชกับแบลร์สั่งแสนยานุภาพมหา เข้าไปถล่ม

ในยุทธศาสตร์ทางปัญญา สังคมไทยต้องสามารถสลัดออกจากความครอบงำ และการถูกสะกดตั้งกล่าวไปสู่ความเป็นไท และไปสู่ฐานแห่งความมั่นใจ เราต้องมีปัญญา สร้างความมั่นใจแห่งชาติ ที่ทำให้เราไม่กลัว มีความสบายใจ แข็งแรง และมีภูมิคุ้มกัน

ประเทศอิรักเพื่อไล่สังหารชาติดัม ทิ้งๆที่สหประชาชาติและชาวโลกอีกเป็นอันมากไม่เห็นด้วย

โดยสรุปตะวันตกล่มสลายทางศีลธรรม จึงนับว่าเป็นผู้เจริญได้ มีแต่ความเจริญทางวัตถุ คนฝรั่งที่จิตใจสูงก็มีแต่กระแสการพัฒนาแบบทุนนิยมได้สร้างโครงสร้างที่โหดร้ายทารุณ ทำลายอุดมคติที่ตะวันตกเคยเชิดชู เช่น ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม

นอกจากอำนาจทางเศรษฐกิจและอำนาจทางการเมืองแล้ว สหรัฐอเมริกายังครองอำนาจทางการเมืองการสื่อสารที่จะให้โลกรู้ หรือไม่รู้อะไรตามที่เขาต้องการ จึงเป็นการครอบงำเบ็ดเสร็จ ยากที่ชาติต่างๆจะคิดเป็นอย่างอื่นได้

ภายใต้การครอบงำของกระแสโลกาภิวัตน์แบบตะวันตก แม้เรายังทำอะไรไม่ได้ แต่การมีปัญญารู้เท่าทันจะทำให้เป็นไท เมื่อเป็นไทแล้วปัญญาย่อมมองออกมาไปสู่การค้นพบทางออกได้

ต้นไม้มีรากฉันใด สังคมก็มีรากฉันนั้น

รากของสังคมคือวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มชน อันสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมหนึ่งๆ ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน

กลุ่มชนในสิ่งแวดล้อมหนึ่งๆ ก็จะเรียนรู้ให้รอดชีวิตและอยู่ได้อย่างสุขสบายพอสมควร

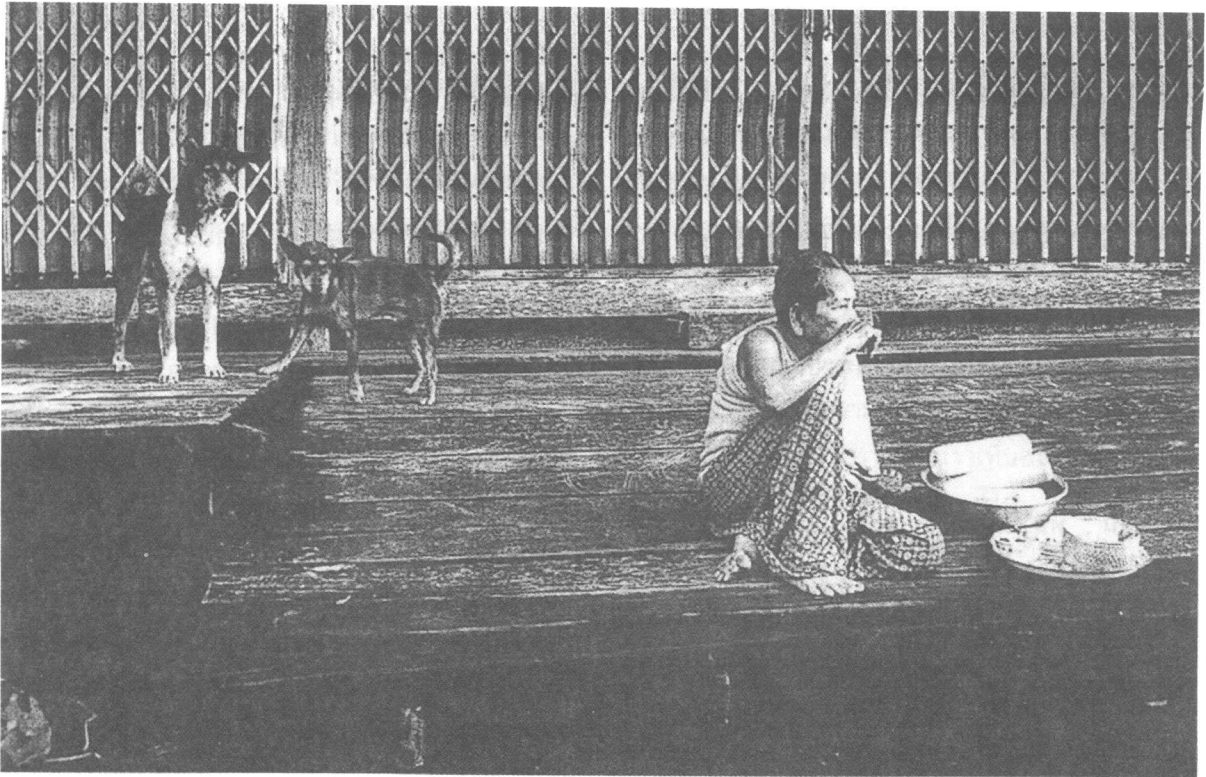
ในวิถีชีวิตจึงมีการสะสมภูมิปัญญาจากการปฏิบัติไว้เป็นอันมาก

ภูมิปัญญาในวัฒนธรรม คือ รากฐานของสังคม

การพัฒนาและการเรียนรู้ต้องมีวัฒนธรรมเป็นฐาน

ฐานทางวัฒนธรรมเป็นฐานที่เราเป็นฐานที่เราคุ้นเคย เราจึงมีความมั่นใจ ถ้าการพัฒนาอยู่ในฐานทางวัฒนธรรมของเรา เราจะเกิดความมั่นใจแห่งชาติ ไม่ใช่เราจะไม่เรียนรู้จากวัฒนธรรมฝรั่ง แต่ควรเอาเป็นตัวประกอบ ไม่ใช่เอาฝรั่งเป็นฐาน

กุญแจของเรื่องนี้อยู่ที่การเปลี่ยนฐานความรู้จากการถือว่าฐานความรู้มาจากตำรา ไปสู่การถือว่าฐานความรู้มาจากการปฏิบัติ และผู้ปฏิบัติ ดังจะได้กล่าวในตอนต่อไป

การก่อหนี้ : การพัฒนาเศรษฐกิจที่ควรลืม

ลายอง ปลั่งกลาง

ความนำ

จำเป็นเพียงใด? ที่รัฐบาลใช้แนวนโยบายให้ประชาชนก่อหนี้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยอ้างว่า เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ถ้าเรามองภาพรวมไม่ชัดเจน ลองมองเฉพาะส่วนหรือแบบจุลภาคก่อนก็ได้ เช่น ถ้าเรามีหนี้สินมากอยู่แล้ว และยิ่งไปก่อหนี้เพิ่มอีก แต่ไม่สามารถบริหารการใช้จ่ายหรือบริหารหนี้ไม่เป็น กลายเป็นปัญหาทับถมถึงลูกหลานโดยไม่มีทางใช้หมดในชั่วชีวิตนี้ ชีวิตจะสงบสุขได้อย่างไร?

ในภาวะปัจจุบัน พบว่า มีความพยายามจากภาครัฐอย่างมากที่จะสนับสนุนให้ประชาชนก่อหนี้ ให้เอกชนปล่อยกู้อย่างกว้างขวางและง่ายดาย มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่ตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2546 ผู้เขียนไปฝากเงินเหรียญที่บุตรและผู้เขียนร่วมกันสะสมที่ธนาคารออมสิน ขณะที่รอให้เจ้าหน้าที่นับเหรียญอยู่ ได้หยิบแผ่นพับโฆษณาามาอ่านมี 4 ใน 5 แผ่นที่เน้นการให้กู้แก่ประชาชน คือ (1) มหกรรมสินเชื่อเพื่อประชาชน สัญจรครั้งที่ 3 โดยนอกจากให้กู้แล้วยังให้คำปรึกษา และ

ถ้าใครกู้จะได้รับของที่ระลึกอีกด้วย จัดมา ตั้ง 3 ครั้ง เข้าไปแล้วก็ได้ผลดี ทั้งสินเชื่อธุรกิจห้องแถว ธุรกิจ SMEs สินเชื่อเคหะ และสินเชื่อคอมพิวเตอร์ (2) แผ่นที่ 2 เป็น 4 สีสวยงามสดดงาม ชื่อว่า “สามธนาคารรวมพลังสร้างเศรษฐกิจชุมชน” คือเป็นความร่วมมือทั้งสามธนาคารดังนี้ คือ ธกส. ธพว. (ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย) ธออมสิน และมีสโลแกนว่า “เชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน อย่างมีประสิทธิภาพ” และ (3) สินเชื่อเคหะเติมฝันให้คนรักบ้าน เน้นการเพิ่มวงเงินกู้เป็นร้อยละ 90 ของบ้านพร้อมที่ดิน และร้อยละ 80 สำหรับราคาประเมินห้องชุด และ (4) คือการชักจูงทำบัตรเครดิต วิซ่าอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมรับส่วนลด 5-50% สมัยครั้นนี้ฟรีค่าธรรมเนียมแรกเข้าและค่าธรรมเนียมเป็นรายปีในปีแรก และวันรุ่งขึ้นไปที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ก็พบแผ่นพับลักษณะและจุดประสงค์เดียวกัน คือมีทั้งให้กู้ซื้อ ที่ดิน อาคาร ห้องชุด กู้ปลูกสร้าง ต่อเติม ซ่อมแซม กู้ชำระหนี้อันเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและกู้ไถ่ถอนจำนองจากสถาบันการเงิน ฯลฯ

เมื่ออ่านแล้วรู้สึกไม่สบายใจ ความจริงก็รู้สึกมาช้านาน จนอดอดใจอยากลองพยายามเสนอความคิดเห็น รวมทั้งข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภาระหนี้สินของประชากรส่วนใหญ่ของโลกและของไทย พร้อมทั้งการวิเคราะห์เพิ่มเติมตามหลักคิดง่าย ๆ ของความสัมพันธ์ระหว่างภาระหนี้สิน และผลของการก่อหนี้โดยเฉพาะที่หลายประเทศบอกว่าเป็นการก่อหนี้เพื่อพัฒนาฟื้นฟูความเจริญให้กับสังคมประเทศของตน

ไทย = หนี้₁, หนี้₂, หนี้₃, หนี้_n

ทฤษฎีว่าด้วยตัวทวีในวิชาเศรษฐศาสตร์ที่นำมาจากคณิตศาสตร์นั้นได้ใช้อธิบายการขยายตัวของตัวแปรที่เกี่ยวข้องหลายตัวด้วยกัน โดยตัวทวีของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการขยายตัวของ GDP เช่น ตัวทวีของการลงทุนที่เชื่อว่าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในการลงทุนจะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน GDP โดยที่การเปลี่ยนแปลงของการลงทุนอาจมีเพียง 100 ล้านบาท แต่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน GDP เป็น 500 ล้านบาทได้ *โดยอาศัยเงื่อนไขของการใช้จ่ายของประชาชน* ทฤษฎีนี้อาจกล่าวได้ว่าล้าหลังมากในวิชาเศรษฐศาสตร์ตะวันตก แต่ไทยเรากลับนำมาใช้อย่างมโหฬาร ทั้งๆที่ควรรู้ว่าสถานการณ์จะยิ่งแย่ลง อาจมีผู้ได้ประโยชน์ตามนโยบายที่เรียกว่า หุจริตเชิงนโยบาย จากตัวอย่างการโฆษณาชักจูง ให้ประชาชนก่อหนี้ดังที่กล่าวแล้วนั้นเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ยังมีอีกมากมายซึ่งทั้งหมดล้วนมาจากนโยบาย ดังต่อไปนี้ เช่น

1. การให้เกษตรกรพักชำระหนี้ ถือได้ว่าเป็นวิธีการที่ส่งผลต่อการก่อหนี้เพิ่มขึ้นแทนที่อาจมีกำลังเพียงพอชำระหนี้แต่ไม่ต้องชำระนำไปใช้ก่อน หนี้ก็ยังคงอยู่ และต้องใช้หนี้ในอนาคต แต่ให้ประชาชนช่วยรัฐบาลทำให้ GDP โตก่อนจะได้ดูว่าเป็นผลงานที่ประสบความสำเร็จ

2. การให้เงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท รวมทั้งชุมชนเมืองด้วย อันนี้ก็คงเห็นภาพแล้วว่าเป็นอย่างไร ประมาทว่าร้อยละกว่า 80 ที่สมาชิกกองทุนเป็นคนกลุ่มเดียวกัน เครือญาติ หรือกลุ่มอิทธิพลชุมชน กู้แล้วไม่ได้สร้างงานสร้างรายได้อย่างแท้จริง เพราะไม่มีความพร้อมไม่รู้จะทำอะไร ก็ไปซื้อเครื่องมือ IT ที่เชื่อว่าทำให้ดูหรูหราทันสมัย แล้วก็ไปหนี้ต่อไป คินบ้าง ไม่คินบ้าง ก็คงจะหายไปกองทุนละ 1 ล้าน หรือคงอยู่ก็ไม่คุ้มค่า อย่างไรก็ตามก็ตามกองทุนที่ดีก็มีบ้าง แต่จะยั่งยืนเพียงใดก็คงต้องคำนึง

ถึงและควรติดตามดูกันต่อไป

ในเรื่องกองทุนหมู่บ้านดังกล่าวนี้ ยังมีเรื่องหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และอินเทอร์เน็ตตำบลอีกด้วย ที่รัฐพยายามชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้เครื่องมือทันสมัยที่ต้องจัดหาและใส่ข้อมูลลงไปเผยแพร่ทั่วโลก ก็ชื่นชมกันมาก ทำให้มีการจ้างงานด้าน IT อีกด้านหนึ่ง ค่าใช้จ่ายตกแก่ใครบ้าง กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองเกี่ยวข้องหรือไม่ คงพอพิจารณาได้ง่าย ปัญหาที่ตามมาให้ต้องแก้ไขยังมีอีกมาก เช่น เมื่อชาวต่างชาติติดต่อซื้อผลิตภัณฑ์ทางอินเทอร์เน็ต มีระบบรองรับเพียงใด ถ้าใช้โทรศัพท์ก็ยังมีปัญหาหนักด้านภาษากอีก (จะสำเร็จเพียงใดก็อยากเอาใจช่วย และจะพยายามใช้บทบาทของนักวิชาการ ช่วยโดยการทำวิจัยในชุมชนและเผยแพร่แก้ไขกันไป ข้อสำคัญภาครัฐโดยเฉพาะนายกรัฐมนตรี ควรเข้าใจบทบาทนักวิชาการคือผู้ชี้แนะตามหลักการทฤษฎี แม้ไม่รู้ข้อเท็จจริงทั้งหมด แต่ก็เป็นแนวทางให้ถกคิดพิจารณา ไม่มีใครเก่งคนเดียวตัดสินใจคนเดียวแล้วได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างเต็มที่)

เมื่อพูดถึงเรื่อง IT ก็อยากกล่าวพาดพิงถึงกระทรวง ICT ที่ออกมาช่วยจัดจำหน่ายเครื่องคอมพิวเตอร์ (ช่วยสร้างหนี้อีกทางหนึ่ง) ถ้าติดตามประเมินผลด้วยก็คงพอรับได้ เช่น ชาวบ้านซื้อไปแล้วใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง คุ้มค่าเพียงใด คงไม่เหมือนกับแม่บ้านซื้อโทรศัพท์มือถือไว้ใช้เพียงโทรถามลูกว่าวันนี้จะรับประทานอะไร เนื่องจากได้เห็นตัวอย่างเมื่อผู้เขียนไปตลาด พบแม่บ้านกำลังซื้ออาหารถุง เมื่อไปถึงร้านอาหารถุงช่วงเข้าประมาณ 07.00 น. ก็โทรกลับบ้านถามลูกว่าตื่นหรือยัง ลูกจะทานอะไรเช้านี้แม่จะได้ซื้อไปถูกใจ ดิฉันคิดในใจว่าทำไมไม่ถามกันให้เรียบร้อยก่อนมาตลาด หรืออีกประเภทหนึ่งใช้โทรว่าเธอถึงไหนแล้ว ฉันถึงแล้วนะ ทำไมไม่นัดกันไปเลยเวลาเท่านี้ พบกันที่ไหนให้ชัดเจนแล้วก็ไปกันให้ตรงเวลาไม่ต้องใช้โทรศัพท์ก็น่าจะดี ทั้งประหยัดและไม่เป็นหนี้หมอบประเวศบอกว่า ถ้าเราคิดออมและสามารถออมได้ 100 บาท ก็เท่ากับเรามี รายได้วันนี้ 100 บาท แน่นนอนแล้วก็ลองทำแบบนี้เรื่อยๆ ก็ออมได้ สามารถมีกำลังซื้อในอนาคต สามารถมีเวลาว่างใจ ตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าที่ดีๆ ที่เหมาะสมกับตนเองจริงๆ ในแง่เศรษฐศาสตร์มีทฤษฎีว่าถ้าเราซื้อของง่ายๆ และบ่อยๆ ความรู้สึกพอใจในสินค้า

เหล่านั้นจะน้อยลงไปเรื่อยๆ ก็แสดงว่าเราอาจซื้อของโดยไม่มีความจำเป็นอะไรไม่ใช้ประโยชน์คุ้มค่าเลย ลึกแต่ว่าซื้อจริงๆ ไม่คำนึงประโยชน์ใช้สอย ซื้อเก็บไว้จนบางคนต้องหาห้องสร้างห้องเก็บของไว้ต่างหาก ถ้ามองโดยหลักเศรษฐศาสตร์ถือว่าไม่เหมาะสมแต่ก็อาจจะมีความจำเป็นทางจิตใจในอนาคตได้บ้าง ว่ามีของมาก เก็บไว้แสดงโชว์ เป็นความอึดอัดใจก็พอได้

3. นโยบายธนาคารประชาชน เน้นการลดต้นทุนระบบ มาอยู่ในระบบ รัฐบาล มองในมุมกลับ สมัยก่อนกิจการฝากเงินกับธนาคารรัฐบาล อุ่นใจสบายใจ ไม่เสี่ยงคือฝากธนาคารออมสิน บทบาทธนาคารออมสินแต่เดิมพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ต้องการฝึกให้คนไทยรู้จักการออม จึงมีธนาคารออมสินขึ้นเป็นรูปธรรมในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ปัจจุบันก็เปลี่ยนบทบาทหน้าที่ ไปมาก ไม่เฉพาะธนาคารออมสินเท่านั้น ที่ถือเป็นธนาคารเฉพาะกิจเมื่อเริ่มก่อตั้ง เช่น ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ฯ (ธกส.) ก็ถูกเปลี่ยนบทบาทกันทั้งนั้น เป็นเหมือนธนาคารพาณิชย์ทั่วไป

การให้ปฏิบัติตามโครงการธนาคารประชาชนนี้ นักศึกษาเศรษฐศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2544 ในโปรแกรมวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เคยศึกษาพบว่า มีปัญหาตามมาอีกมาก แต่ไม่ค่อยมีการพูดถึงกัน เช่น ผู้ค้าประกันด้วยกันทะเลาะกันเอง จะถอนการค้าประกันมีปัญหาฟ้องร้องกัน ปัญหาการชำระหนี้ล่าช้า และหนี้สูญ ซึ่งก็มีการคาดการณ์ไว้ก่อนแล้วบ้าง การย้ายที่อยู่ การไม่มีที่ขายของอย่างชัดเจน เป็นต้น ดูเหมือนว่า รัฐบาลก็แก้ปัญหาแบบเดิมก็คือ ไปอยู่ที่ไหนก็จะตามไปให้ถึงนั่นคือ โครงการมหรหรรณสินเชื่อสัญญา หรือโครงการธุรกิจห้องแถวดังกล่าวแล้ว

4. การพยายามตั้งธนาคาร SME เพื่อเน้นการให้กู้แก่ธุรกิจ SME หรือสร้างรายได้ และเพิ่มการส่งออก ซึ่งเป็นนโยบายก่อนอย่างชัดเจนเช่นกันขณะนี้ตั้งสำเร็จไปแล้ว

5. การจัดตั้งบรรษัทกลางบริหารหนี้ เพื่อให้สถาบันการเงินที่เคยมีปัญหา ได้มีโอกาสกลับมาปล่อยกู้ได้อีก (นี่ก็หนีอีกนั่นแหละ)

6. พัฒนารัฐวิสาหกิจให้สามารถกอบกู้เศรษฐกิจเพื่อประชาชนจะได้ร่วมลงทุนได้

7. โครงการสุขภาพอนามัยอันเลื่องชื่อคือ โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ปฏิเสธได้หรือไม่ว่าโรงพยาบาลไม่มีภาระหนี้สินในการหาเวชภัณฑ์มารักษาคนไข้

8. การปราบปรามคอร์รัปชัน อันนี้ขอสนับสนุนเต็มที่ ซึ่งสามารถทำได้ทุกระดับ อยากฝากถึงรัฐบาลว่า ลองนำเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับล่างๆ ไปอบรม หรือสร้างสำนึกตั้งแต่แรกๆ อย่าปล่อยให้เขาได้ทันเห็นตัวอย่างจากรุ่นพี่ๆ พร้อมๆ กับปราบปรามผู้มีโอกาสคอร์รัปชันไปด้วย มิเช่นนั้นยิ่งนำเป็นตัวอย่าง เพราะคนเราเห็นอะไรซ้ำซากมักจะลืมนึกคิดเป็นขอบไปโดยปริยายก็ได้ (ผู้เขียนคุมสอบนักศึกษาได้อินอาจารย์บางคนพูดว่าคุมห้องละ 2 คน คุมสอบ 2 วัน ก็เปลี่ยนกันคุม คนละวัน แล้วเขาก็ดีอกดีใจ เขาคงลืมนึกว่าเขากำลังดีใจที่เขาได้ทำผิดระเบียบอยู่ ดิฉันก็เศร้าใจ และพยายามทำเป็นตัวอย่างสม่ำเสมอ : ยังมีอีกเยอะในสถานศึกษาบางแห่ง)

นโยบายอื่น ๆ นอกจากนั้น ก็เช่น นโยบายการคลัง การใช้นโยบายงบประมาณขาดดุล (ใช้มากกว่ารับ) ใช้โครงการ IT มาช่วยงาน (เครื่องมือ IT ก็ต้องซื้อหาอีกมาก) ปรับโครงสร้างภาษี ก็เพื่อให้ประชาชนอยากซื้อของ อยากก่อหนี้ ส่วนนโยบายการเงิน ก็เช่น ความพยายามเอื้ออำนวยให้มีการปล่อยสินเชื่อสู่ภาคเศรษฐกิจจริง ส่งเสริมการออมโดยการออกพันธบัตรของรัฐให้ประชาชนซื้อ (หมายถึงการที่รัฐก่อหนี้สาธารณะนั่นเอง) ก็คือเป็นการกู้ทั้งภาคเอกชน และรัฐกู้เอง กู้-กู้-กู้ (อาจารย์กู้ยู่ที่ไหนสะดุ้งหรือเปล่า แต่เจ้าอาวาสวัดกู้หมดโอกาสสะดุ้งไปแล้ว) นอกจากนี้ก็มีการฟื้นฟูสถาบันการเงินให้เข้มแข็งเพื่อมีศักยภาพปล่อยสินเชื่อได้ต่อไป พัฒนาตลาดเงินตลาดทุน พัฒนาตลาดตราสารหนี้

ลองหันมามองอย่างพอเพียงบ้างได้ไหม เพราะเราอยู่อย่างไม่เพียงพอมานานเกินไปแล้ว แต่ก็ยังไม่บ่ยจัด (คนทั่วไปใช้คำว่ายังไม่สายเกินไป) เน้นความมีเหตุผล เน้นการมองแบบองค์รวม (มหภาค) หาคความสมดุล (ดุลยภาพ) ไม่เน้นการสร้างรายได้โดยการแข่งขันกันด้านเดียว จะทำให้ล้มเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน และกลายเป็นปัญหาได้ เช่น แม้จะจำเป็นต้องมีรายได้ ก็คงไม่ใช่มุ่งทุ่มเทจนล้มบุตรหลาน ครอบครัว ล้มวัฒนธรรม ล้มกลับไปเยี่ยมญาติมิตร บุพการี ซึ่งคงเห็นตัวอย่างที่สลดใจกันมากแล้ว

อ่านถึงตรงนี้ท่านรู้สึกอย่างไร และถ้ลองพิจารณา

ในแง่เศรษฐศาสตร์มีทฤษฎีว่า ถ้าเราซื้อของอะไรง่าย ๆ และ
บ่อย ๆ ความรู้สึกพอใจในสินค้าเหล่านั้น จะน้อยลงไปเรื่อย ๆ
ก็แสดงว่า เราอาจซื้อของ โดยไม่มีคุณค่าอะไรไม่ใช้ประโยชน์
คุ้มค่าเลย สักแต่ว่าซื้อจริง ๆ ไม่คำนึงประโยชน์ใช้สอย

ภาระหนี้สินของชาวโลกดูบ้าง ประกอบกันอาจจะช่วยให้
ท่านสนใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และลองเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจกระแส
หลักดู ท่านก็จะเป็นผู้เห็นประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์
อย่างแท้จริง และเข้าใจอย่างถูกต้อง กว่านักการเมือง
บางคนด้วยซ้ำไป และอยากแนะนำให้ท่านไปสมัครเป็น
ที่ปรึกษา ร.ม.ต. ได้เลยทีเดียว

โลก : ข้ออ้างหรือความจำเป็นในการก่อหนี้

ถ้าวิเคราะห์ตัวทวีคูณในมุมกลับ ก็คือ ก่อหนี้วันนี้
100 บาท กลายเป็นหนี้ใหม่ 500 บาท เราจะอยู่อย่างไร
ผลิตเพิ่มก็ใช้หนี้เพิ่ม ผลผลิตที่เพิ่มกลับกลายเป็นการสร้าง
ภาระบริโภคมากเกินไป เพราะผลผลิตล้นเกิน (ทำไม
นายกรัฐมนตรีไปหาตลาดมากขึ้นคือคำตอบเรื่องนี้)
ลองมามองภาพที่กว้างขึ้นอีกหน่อย กรณีการทำงานของ
ธนาคารโลก (ธนาคารพาณิชย์นักบุญใจบาป : ผู้เขียน)
จากคำกล่าวในวงเล็บ หากมีปัญหาใดๆ ขอฝากถึงเพื่อนๆ
นักวิชาการร่วมอาชีพช่วยเหลือผู้เขียนด้วย ทั้งนี้ขอขยาย
ความว่า กระบวนการให้สินเชื่อของธนาคารโลกลักษณะหนึ่ง
เข้าท่านองว่า ถ้าพนักงานคนใดหรือทีมใด สามารถเสนอ
โครงการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศใด เช่น เสนอโครงการให้
ไทยกู้เงินสร้างเขื่อนได้ พนักงานเหล่านั้นจะได้รับโบนัส
อย่างงาม (ถามว่ามีความแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์เพียงใด)
การสร้างเขื่อน 1 แห่ง เช่นช่วงนี้มีการพูดถึงเขื่อนขนาดใหญ่
ใหญ่ที่มีฉะเชิงเทรา โดยที่มีพื้นที่คาบเกี่ยวกับไทยด้วยนั้น
หากมีการสร้าง จะมีความสูญเสียเชิงนิเวศมโหฬารเพียงใด
ประชาชนจะลำบากเดือดร้อนเท่าใด ทั้งชาวพม่าและชาวไทย
ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม สัตว์น้อยใหญ่อาจสูญพันธุ์ ทั้งๆ ที่สัตว์
บางชนิด ชาวโลกยังไม่รู้จักด้วยซ้ำ ใครจะรับผิดชอบไหว
ขณะที่มีคนกลุ่มหนึ่งสุขสบายบนความหายนะเหล่านี้ ไม่ใช่
เฉพาะไทยและพม่าดังตัวอย่างนี้เท่านั้น ที่มีการกู้เงินใน
ลักษณะการอ้างเหตุผลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแบบนี้

ประเทศด้อยพัฒนา 80% ในโลกก็อยู่ในฐานะเดียวกัน

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทฤษฎีเศรษฐกิจใหม่
ที่เสนอโดยนักเศรษฐศาสตร์อังกฤษและอเมริกากระตุ้น
ความพึงพอใจให้เรื่อยิ่งขึ้น คือให้รัฐเข้าไปมีส่วนในการวาง
แผนเศรษฐกิจ และกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ระดม
ทุนมหาศาลกระตุ้นเศรษฐกิจโดยหวังเพิ่มการจ้างงาน
ที่กลายเป็นความชอบธรรม (ท่า) ของรัฐบาลในประเทศ
ด้อยพัฒนาด้วย เกิดการรวมอำนาจและดูดความมั่งคั่งเข้า
สู่ชนชั้นปกครอง และถ้าประเทศใดมีความเป็นเผด็จการอยู่
มากก็จะยิ่งรุนแรงและได้ผลเร็วขึ้น

ธนาคารโลกดูเหมือนเป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนา
ประเทศเหล่านี้เสียเอง ซึ่งผลจากการกล่าวอ้างก็คือ
การพังทลายของชุมชน ชุมชนไม่สามารถพึ่งตนเองได้อีก
ต่อไป ตัวอย่างกรณีประเทศไทยก็เห็นอย่างชัดเจน เช่นมุง
การส่งสินค้าเกษตรออกไปยังตลาดโลก แค้นนั้นก็หาความ
แน่นอนไม่ได้แล้ว ประเทศต่าง ๆ ล้วนยกข้ออ้างมากัดกัน
สินค้าของเรามากมาย แต่ละประเทศต่างก็ผลักออกและ
กัดกันการนำเข้า ต่างคนต่างดัน เหมือนเราประมือกัน
สองคน ใครมีแรงมากก็ผลักอีกฝ่ายหนึ่งหงายท้องไป
ลูกชิ้นมาก็ประกันใหม่เรื่อยไป แต่ถ้าหันมาดูแลตนเอง ผลิตเอง
ขายเอง ซื้อกันเอง ก็เข้มแข็งเอง เหมือนเราดูแลร่างกาย
ของเรา ตรงไหนเจ็บปวดก็ดูแล ตรงไหนแข็งแรงก็ยิ่งใช้
งานได้ เมื่อสุขภาพดีก็สบายจะลูกมาประมือรอบใหม่ก็
ไม่บ้าย แต่ข้อเท็จจริงที่พบเรายังเกิดโครงสร้างการพึ่งพา
ไม่สิ้นสุด เกษตรกรต้องพึ่งยาฆ่าแมลง และเทคโนโลยี
ของประเทศผู้นำ หรือไม่รัฐบาลต้องทำกิจการที่เรียกว่า
รัฐวิสาหกิจ ยิ่งทำให้นักการเมือง นายทุน กลุ่มทหาร
ผู้เป็นกรรมการ (Board) หันมาจับมือกัน เกิดคอร์รัปชัน
ขนาดใหญ่ กลายเป็นต้นตอของปัญหาในเชิงโครงสร้าง
อำนาจในลักษณะที่ต้องพึ่งพาชาติอื่น เป็นวิกฤตอย่าง
ทุกวันนี้ส่วนหนึ่ง (ที่ค่อนข้างมาก) มาจากหนี้ของ
รัฐวิสาหกิจที่รัฐค้ำประกัน

พวกเราชาวตะวันตกวันออกมักถูกสั่งสอนมาให้คิดตามมากกว่าคิดเอง เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และสั่งลูกว่าอย่าเล่นของจะแตกเสียหาย อย่าออกไปเล่นนอกบ้าน อย่าทำบ้านเลอะเทอะ และอะไรอีกมากมายที่ไม่ค่อยบอกเหตุผลว่า ทำไมต้องมีข้อห้าม ทำให้เด็กไม่ต้องคิดอะไรมากทำตามสั่งก็พอแล้ว เมื่อเรียนหนังสือก็ถูกครูสั่งห้ามให้อะไรในกรอบอีกเช่นกัน ผู้สอนก็เรียนและจำทฤษฎีมาจากตะวันตก เราเชื่อเขาเกือบ 100% ทฤษฎีของใครที่คิดค้นคว่ำก็เพื่อประเทศหรือถิ่นที่อยู่ของเขา เพื่อประโยชน์ของเขา เรานำมาใช้ผลก็จะเกิดเป็นผลดีแก่ผู้ค้นคิดมากกว่าผู้ทำตามก็เสียประโยชน์ เช่น ธนาकरโลกบอกว่าประเทศด้อยพัฒนาควรสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานประเภท เชื้อเพลิง ถนน ไฟฟ้า โทรคมนาคม โดยอ้างว่าเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ แท้ที่จริงก็เพื่อเป็นการเตรียมการให้เอื้อประโยชน์ต่อบรรษัทข้ามชาติที่จะเข้ามา ทั่วๆที่เราเป็นหนี้และเป็นผู้เสียดอกเบี้ย แถมเรายังดีใจว่ามีเงินทุนต่างชาติเข้ามา ลองพิจารณาว่าเขาเข้ามาเพื่ออะไรถ้าไม่ใช่เพื่อนำกำไรกลับไปมากกว่าที่ผลิตหรือลงทุนในบ้านเขา เพราะจ่ายค่าปัจจัยการผลิตเช่นแรงงานในบ้านเราต่ำกว่าและยังมีของฝากเป็นมลพิษทิ้งไว้อีกมากมาย ซึ่งมีการกล่าวกันว่า โลกพบวิกฤติมาแล้วหนัก ๆ อย่างน้อย 2 รอบรอบแรกคือ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รอบสองคือวิกฤติฟองสบู่ที่มาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ส่วนอีกรอบจะเป็นวิกฤติทางสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีภาระหนี้สินพอกพูนขึ้น กลายเป็นกำแพงกั้นโอกาสของการพัฒนาที่หวังกันไว้สิ้น

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ใช้อ้างในการแก้ไขปัญห เศรษฐกิจ

เมื่อเกิดวิกฤติ คำถามคือ จะกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างไรเมื่อวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี แต่ละยุคก็จะได้คำตอบที่แตกต่างกัน แต่ไม่อาจแก้ปัญหาได้อย่างเด็ดขาด เพราะปัจจัยภายนอกใหม่ๆ มีมากมาย ถ้าไม่เข้าใจทฤษฎีจริงๆ จะแก้ไขได้ลำบาก ทางออกของแต่ละทฤษฎี สำหรับคำถามข้างต้นในสามยุคจะเป็นดังนี้

– ยุคคลาสสิก รัฐบาลอยู่ในฐานะเดียวกับธุรกิจคือประชาชนเป็นพี่มาของอุปสงค์และอุปทานต่อสินค้าในตลาดราคาจะเป็นตัวกำหนดการผลิตและผลผลิต เมื่อการแข่งขันเป็นไปอย่างเสรี ทุกฝ่ายมีข้อมูลข่าวสารครบถ้วน เศรษฐกิจจะปรับตัวได้เองจะเจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ระบบอัตโนมัติ รัฐบาลไม่ควรเข้าไปแทรกแซงเศรษฐกิจ

เพราะเชื่อว่าจะทำให้กลไกราคาทำงานไม่เต็มที่ แนวคิดนี้เริ่มเสื่อมถอยลงประมาณปลายปี 1920

– ยุคเคนส์ จากความพยายามหาแนวทางการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของคลาสสิก ด้วยการเสนอนโยบายการเงินเพื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำหวังจะกระตุ้นการลงทุน (ทุกวันนี้เรายังคงมกจ่ายใช้กันอยู่ทั่วไป) เช่นขณะนี้ประเทศไทยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากอยู่ที่ 1% ถ้าหักอัตราเงินเพื่อและภาษีดอกเบี้ยด้วย ใครที่มีเงินฝากอยู่โปรดพิจารณาด้วยว่า ดอกเบี้ยรับของท่านจะติดลบและประเทศอาจเดินตามหลังญี่ปุ่นและมีโชตรวนเงินฝืดติดตาไปด้วย มันคงทั้งหนักและเจ็บ การทำให้ดอกเบี้ยต่ำไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เคนส์จึงเสนอให้รัฐบาลเป็นผู้แก้ไขโดยใช้หลักงบประมาณขาดดุล (เหมือนประเทศอะไรอยู่ในปัจจุบัน) ซึ่งก็ยังแก้ปัญหาไม่ตก จึงหันไปเน้นอุปสงค์มวลรวมให้สูงขึ้น (คล้ายนโยบายพรรคใหญ่พรรคนั้นนั่นแหละ) และเคนส์เชื่อว่า การออมไม่ได้ชักนำให้เกิดการลงทุนเสมอไป การออมทำให้การใช้จ่ายน้อยลงไปรัฐจึงควรขยายรายจ่ายมากกว่าเอกชน แนวคิดนี้ใช้ได้ดีระยะหนึ่งในบางประเทศเท่านั้น

– ยุคการเงินนิยม โดยฟริตแมน ที่เห็นว่าเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับปริมาณเงิน (Ms) ให้ความสำคัญกับนโยบายการเงิน ที่ตรงกันข้ามกับเคนส์ที่เห็นความสำคัญของนโยบายการคลังมากกว่า ฟริตแมนกล่าวว่า การใช้นโยบายงบประมาณขาดดุลจะเป็นผลดีก็ต่อเมื่อปริมาณเงินขยายตัวด้วย แสดงว่าฟริตแมนกลับไปเห็นด้วยกับยุคคลาสสิก แต่ก็มีประเทศต่างๆ ไม่น้อยใช้ทฤษฎีของฟริตแมน แก้ปัญหา คือ กรณีมีการเปิดเสรีทางการเงิน (มีประเทศที่ท่านคุ้นเคยอยู่ด้วยหรือไม่)

นอกจากนี้ก็มีการเน้นทฤษฎีด้านอุปทาน (supply side) นับแต่ปี 1970 เป็นต้นมา คือนโยบายเกี่ยวกับการลดอัตราภาษี เพื่อกระตุ้นการผลิต (ค่อนข้างเหมือนของคลาสสิกเช่นกัน) แต่แนวคิดนี้ไม่ได้รับการยอมรับกว้างขวางนัก แนวคิดสุดท้ายที่จะกล่าวถึง คือการพิจารณาอย่างมีเหตุผลในแต่ละส่วนที่เกิดปัญหา (Rational Expectation) ซึ่งคู่ขนานกับ Supply side แต่โต้ตอบกับเคนส์ กล่าวคือ ยอมรับความจำกัดของรัฐบาล รัฐบาลควรลดการแทรกแซง ให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้เอง ปฏิเสธการมองปัญหาแบบมหภาค (macro) เชื่อว่า

ทุกอย่างเกิดในระดับจุลภาค (micro) ดูแล้วเหมือนคลาสสิกเกิดใหม่ แต่ก็คล้ายการเงินนิยมบวกกับการเน้นด้านอุปทานอยู่ด้วย

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวต่างก็มีข้อดีข้อด้อยแตกต่างกัน จึงเป็นการยากที่จะชี้ชัดว่าทฤษฎีใดจะมีความถูกต้องกว่ากัน หรือใช้แก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้ดีกว่ากัน ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีเหล่านี้มาจากทัศนคติต่อสังคมและการเมืองของผู้ริเริ่ม หรือสนับสนุนทฤษฎีนั้นๆ และนอกจากนี้ทฤษฎีดังกล่าวยังเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมและปัญหาที่แตกต่างกัน หากเราจะนำมาประยุกต์ใช้จึงต้องวิเคราะห์อย่างระมัดระวัง และควรศึกษาหาแนวทางของตนเองด้วย

อนึ่ง หากการก่อหนี้ และการบริหารหนี้เป็นก็คงมีผลดีไม่น้อย ในทัศนะผู้เขียน ที่ทำงานวิจัยกับชุมชนมากกว่าใครอีกหลายคนในท้องถิ่น พอจะสรุปได้ว่ามีประชาชนอย่างน้อยในท้องที่รอบๆ เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี และสระบุรี มีการเรียกร้องว่า ควรมีหน่วยงานหรือองค์กรมาให้ การแนะนำการใช้เงินที่ได้จากการอพยพย้ายถิ่นจากการสร้างเขื่อน เพราะเขากังวลว่าเงินที่ได้มาค่อนข้างมากสำหรับเขา เขาไม่สามารถวางแผนการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมได้ อาจเป็นเพราะไม่เคยคิดมาก่อน ไม่เคยมีเงินมากอย่างนี้มาก่อน สิ่งที่เขาทำได้คือการมุ่งสร้างบ้านใหญ่ๆ สวยๆ ในที่สุดเขาไม่สามารถเข้าไปอยู่ในบ้านอันสวยงามล้ำค่าเหล่านั้นได้ เพราะอากาศร้อนอบอ้าว ไม่เหมือนบ้านใต้ถุนสูงเป็นไม้ โลง อากาศเย็นที่เคยเป็นอยู่เดิม เขาต้องดิ้นรนติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ต้องมี ค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรต้องมียกกลับมากขึ้น ที่สำคัญกว่านั้นก็คือ ไม่มีลูกหลานอยู่ด้วยเลยต้องไปหางานทำที่อื่น ไม่สนใจการทำกินในผืนดินอีกต่อไป เรียกร้องให้มีโรงงานมาตั้ง เพราะเงินใกล้จะหมดแล้ว บางคนก็หมดไปนานแล้ว

และเมื่อสำรวจภาวะหนี้สิน ยังคงพบว่า ร้อยละ 92 ยังคงมีหนี้สินเรื้อรัง และตามมาด้วยปัญหาเสพติดชุมชนแตกแยก (เพราะการตกลงกันไม่ได้ในการแบ่งค่าทดแทนการอพยพ เกิดการอิจฉาริษยา...)

ถึงเวลาหรือยัง (ถึงนานแล้ว) และเป็นโอกาสของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นที่ต้องใส่ใจในปัญหาเหล่านี้อย่างยิ่งจริงๆ โดยเฉพาะชาวราชภัฏอย่าทำเป็นเพียงคิดว่าได้อินเสียงนกเสียงกาเท่านั้น (ข้อมูลจากการร่วมโครงการพัฒนา

ศักยภาพกองทุนหมู่บ้านฯ ก็น่าจะเป็นเหตุผลไม่น้อย)

ความจริงโลก

โลกปัจจุบันมองได้เป็นสองส่วนอย่างชัดเจน คือ ส่วนที่เจริญและส่วนที่ล้าหลัง ส่วนที่เจริญกอบโกยผลประโยชน์มาจากส่วนที่ล้าหลังแทบทั้งสิ้น จึงยังคงยากจนอยู่ต่อไป ทฤษฎีแบบเคนส์มีส่วนสร้างอารยธรรมแก่ระบบทุนศรัทธวม ซึ่งกลายเป็นปัญหาภายในโครงสร้างอำนาจในลักษณะที่พึงพาชาวต่างชาติของประเทศล้าหลัง และเป็นจุดแห่งวิกฤติการเมืองและเศรษฐกิจจนถึงทุกวันนี้

กลุ่มประเทศที่มีศูนย์อำนาจเศรษฐกิจการเมืองที่เข้มแข็งทั้งในยุโรปและอเมริกามีบรรษัทขนาดใหญ่ไปลงทุนในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา และแสวงหากำไรจากประเทศเหล่านั้น สร้างความมั่งคั่งแก่ตนเอง การเมืองได้แปรสภาพเป็นธุรกิจ โดยรัฐบาลมีงบประมาณแผ่นดินเป็นทุนก้อนโต เป็นที่ทำกินผูกขาดผลประโยชน์ ของกลุ่มคนเพียงกลุ่มเล็กๆ ของโลกเท่านั้น เช่น ในปี 1997 มีข้อมูลว่าผู้มีรายได้สูงสุดเพียง 1% ของประชากรโลกถือครองหุ้นเกือบครึ่งหนึ่งของโลก และผู้ที่ร่ำรวยที่สุด 1 ใน 10 ของ 1% เป็นเจ้าของหุ้นเกือบ 90% เรียกว่าเกิดพวกอภิมหารวย (Super Rich) ขึ้น และยังมีตัวอย่างอื่นๆ อีก เช่น (ยุค ศรีอาริยะ 2545 : 200-202)

– บรรษัทยักษ์ใหญ่ของสหรัฐอเมริกา 3 แห่ง คือ บริษัท United Fruit Castle and Cook และ Del monte จะผูกขาดและควบคุมการจัดจำหน่าย และการค้ากล้วยในประเทศฮอนดูรัส ปานามา คอสตาริกา และกัวเตมาลาเกือบ 90 เปอร์เซนต์

บรรษัทไม่เพียงแต่ผูกขาดการค้ากล้วยเท่านั้น ยังยึดครองที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง ตัวอย่างเช่น บริษัท United Fruit สามารถถือครองที่ดินถึง 2 ใน 3 ของประเทศกัวเตมาลา

บางคนคิดว่า การเข้ามาลงทุนขนาดใหญ่ของต่างชาติคือที่มาแห่งความมั่งคั่งร่ำรวยของประเทศโลกที่สาม **ไม่มีใครคิดว่าความร่ำรวยของบรรษัทข้ามชาติ กับความร่ำรวยมั่งคั่งของประเทศและประชาชนอาจจะเป็นเรื่องที่ไม่ได้ไปด้วยกัน** อีกโครงการที่โด่งดังไปทั่วโลกคือโครงการเรื่องอุตสาหกรรมชายแดนของเม็กซิโก โครงการนี้สามารถจ้างคนงานถึง 80,000 คน

สิ่งที่ถูกมองข้ามก็คือ เบื้องหลังโครงการขนาดใหญ่เหล่านี้ ก็คือการกู้เงินมหาศาลของภาครัฐเข้ามาลงทุนเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (ไฟฟ้า น้ำประปา เขื่อน และถนน) เพื่อเอื้ออำนวยต่อการลงทุนของต่างชาติ รัฐจึงต้องตกเป็นหนี้มหาศาล

- ปีค.ศ. 1998 บริษัทข้ามชาติที่ใหญ่ที่สุด 10 บริษัทได้ควบคุมตลาดโลกด้านโทรคมนาคม 86 เปอร์เซนต์ ยาฆ่าแมลง 85 เปอร์เซนต์ คอมพิวเตอร์ 70 เปอร์เซนต์ เกล็ดหอยสังข์ 60 เปอร์เซนต์ เกล็ดหอย 35 เปอร์เซนต์ เมล็ดพันธุ์พืช 32 เปอร์เซนต์

- ประเทศอุตสาหกรรมถือครองกรรมสิทธิ์ประมาณ 97 เปอร์เซนต์ ของสิทธิบัตรทั่วโลก หรืออย่าง Exxon บริษัทยักษ์ใหญ่ (เป็นที่หนึ่ง และที่สองของสหรัฐฯ) มียอดขายมากกว่าผลผลิตของประเทศต่างๆ รวมกัน ยกเว้นประเทศอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพียง 15 ประเทศเท่านั้น

ส่วนกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา (ผู้พัฒนา : ผู้เขียน) หรือกำลังพัฒนา (กำลังผู้พัฒนา) กลับเกิดวิกฤติหนักหน่วงขึ้นเรื่อยๆ อันสืบเนื่องมาจากการเป็นอาณานิคมทางปัญญาของชาติตะวันตก ชาวตะวันตกและอีกเกือบทุกประเทศที่ด้อยกว่ามหาอำนาจได้ตกเป็นผู้นำเข้าทฤษฎีตะวันตก โดยเฉพาะการทำตนให้เป็นคนทันสมัย (ที่ไร้สาระ) เชื่อว่าตะวันตกเป็นผู้เจริญกว่า จึงลอกเลียนแบบทุกอย่าง โดยเชื่อว่าจะพัฒนาความเป็นอุตสาหกรรมและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แสดงว่าประเทศเหล่านี้มองว่าวัฒนธรรมของตนเองล้าหลังไม่ดีพอ จึงนำเสนอว่า **จริงหรือที่วัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศกำลังพัฒนาไม่ดีเลย จากการพัฒนามาร่วม 1,000 ปี ไม่มีอะไรดีเลยอย่างนั้นหรือ? ขณะเดียวกันวัฒนธรรมตะวันตกดีทั้งหมด ไม่มีอะไรเลวร้ายเลยใช่ไหม?**

เราอาจจะมาวิเคราะห์ความผิดพลาดก่อนที่ไฟจะลุกลามจนไม่สามารถดับให้มอดได้ มีนักวิชาการชาวไทยหลายคนที่เสนอทางออกที่เหมาะสม แต่ดูเหมือนว่ายังคงอยู่ในตำรา หรือแม้ในผลวิจัยที่ใช้ทุนวิจัยก้อนโต แต่ผลงานกลับไม่ถูกนำมาใช้รัฐบาลแทบไม่เหลียวแล อย่างดีก็มีนักวิชาการด้วยกัน ที่แม้จะมีความเห็นด้วย แต่ก็ไม่มีพลังผลักดันเพียงพอ ขณะที่รัฐบาลกลับมองอย่างดูแคลนอย่างไรก็ตามสำหรับทางออกกรณีประเทศไทย ขอเสนอว่าศึกษาได้จากผลงานของ ประเวศ วะสี, ยุค ศรีอาริยะ, ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, วิทยากร เชียงกูล หรือ พระ

ธรรมปิฎก เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนสรุปได้สั้น ๆ ว่ารัฐบาลควรศึกษาชาวบ้านอย่างแท้จริง เปิดใจให้กว้าง ถ้าทำเองไม่ได้สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นมีศักยภาพเพียงพอที่จะช่วยได้ แต่ต้องมีความชัดเจนในนโยบาย ปัญหาที่มีอยู่มากมายและล้นแต่ซับซ้อนแก้ไขยากแต่ถ้าพยายามก็ยังแก้ไขได้ ลำคัญที่จุดเริ่มต้นต้องเริ่มจากประชาชนต้องให้ประชาชนเป็นผู้เสนอ (ไม่ใช่อยู่ ๆ ก็นำเงิน 1 ล้านบาทให้วันนี้ 21 มิ.ย. 46 ในหมู่บ้านของผู้เขียนยังตั้งกองทุนไม่ได้ เพราะไม่มีใครสนใจ ไม่ใช่ร่ำรวยแต่ไม่พร้อมมากกว่า ซึ่งเป็นตัวอย่างของปัญหาที่ไม่ได้คิดเอง) ไม่ควรนำแบบอย่างจากต่างชาติเข้ามาทุกโครงการ ควรศึกษาปัญหาจากปัญหาจริง ไม่ใช่พิจารณาข้อมูลเท่านั้นเพราะข้อมูลของไทยใครก็รู้ว่ามีความจริงไม่ถึง 10% ในบางโครงการเราจึงได้เห็นอนุสาวรีย์เสาลอยฟ้ามากมายในเมืองใหญ่หรือแม้ประติมากรรมบันไดปลาโจนที่เขื่อนปากมูล (เขื่อนข้าปาก) อันอัปยศของชาวอีสาน หยุดความสูญเสียยุติความหายนะเสียที ถึงเวลาแล้วที่จะล้ม หนทางของการพัฒนาแบบเดิม และหันไปในทิศทางตรงกันข้ามกับทางเดิมอย่างไม่ต้องสนใจเสียหลังจากกลับไปมองอีก

**เรามากู้ชาติ ด้วยการไม่กู้หนี้กันดีกว่า
เรามาเลิกกู้หนี้ เพื่อกู้ชาติกันเถอะ**

ญี่ปุ่น อรุณสวัสดิ์

(ตอน 2)

สุกิจ สุวานิช

สารคดีศึกษาดูงานประเทศญี่ปุ่น ของผศ.สุกิจ สุวานิช
ลงตีพิมพ์ตอนที่ 1 ในราชภัฏกรุงเทพฉบับที่แล้ว มีผู้ติดตาม
อ่านกันมากพอสมควร นี่เป็นตอนจบที่น่าสนใจ

บรรณาธิการ

รถและการจราจร

ผมเคยเล่าให้ฟังว่า ญี่ปุ่นมีประชากรมากกว่าไทยถึง 2 เท่า เนื่องจากพื้นที่มีแต่ภูเขา ทำให้พื้นที่ทำกิน และที่อยู่อาศัยจริงๆ มีเพียง 1 ใน 4 ของไทย แต่การจราจรของเขามองใหญ่ๆ ไม่ติดขัดเหมือนในกรุงเทพฯ หรือจังหวัดใหญ่ๆ ของเราเลย

เหตุที่เป็นเช่นนั้น เพราะว่า ระบบการขนส่งมวลชน และการใช้รถใช้ถนนของเขาดีมาก รวมทั้งคนญี่ปุ่นเองก็จัดระบบ การดำเนินชีวิตของตนให้สอดคล้องกับระบบการเดินทาง มีวินัยในการจราจรสูงถึงคนจะมาก แต่ถนนน้อย ก็ไม่มีปัญหาแบบของไทย

อันดับแรกคือ ที่พักและที่ทำงานของคนญี่ปุ่นจะอยู่ไม่ไกลมากนัก เขาจะต้องเลือกที่ทำงานใกล้ๆ บ้าน หรือไม่ก็เลือกบ้านใกล้ๆ ที่ทำงาน ดังนั้น การเดินทางจึงไม่ข้ามฟากจากเหนือไปได้ จากตะวันออกไปตะวันตก ให้มันไกลหาแบบเรา ที่บ้านอยู่อยุธยาไปทำงานกรุงเทพฯ หรืออยู่เมืองนนท์ไปทำงานแถวๆ สุขุมวิท

ประการต่อมาโรงเรียนของเขามีคุณภาพไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองยินดีให้ลูกเรียนในโรงเรียนที่ใกล้ที่สุด นึกถึงคนในกรุงเทพฯ ที่ไปส่งเมีย ส่งลูก และไปทำงานคนละทิศกัน การจราจรจะไม่จาลดลงใจไหว

เนื่องจากบ้านกับโรงเรียนหรือที่ทำงานไม่ไกลกันนัก ยานพาหนะที่ง่ายและสะดวกที่สุดคือรถจักรยาน ชีกัน ขวักไขว่ทุกถนน มีทางจักรยานโดยเฉพาะ (Bicycle way) ถนนบางสายแคบ ก็ให้ขึ้นมาวิ่งบนทางเท้าได้ ชัดเส้นชัดเจน ตอนเช้าหรือเย็นๆ จะเห็นนักเรียนขี่จักรยานกันเป็นระเบียบ ไม่มีการซ้อนท้าย หรือขี่แข่งกันแบบผาดโผน มีตำรวจจราจรให้การดูแลบ้างเล็กน้อย

ผู้ใหญ่ก็ใช้รถจักรยานยนต์ อนุญาตให้ซ้อนท้ายได้ รวมเป็นสองคนเท่านั้น ห้ามซ้อนเกินนี้ กฎจราจร

เครื่องครัวมาก ถึงไม่มีตำรวจเผ่าเขาก็ไม่ทำผิดกฎเลย คงไม่ต้องเปรียบเทียบกับบ้านเมืองเราดอกนะครับ

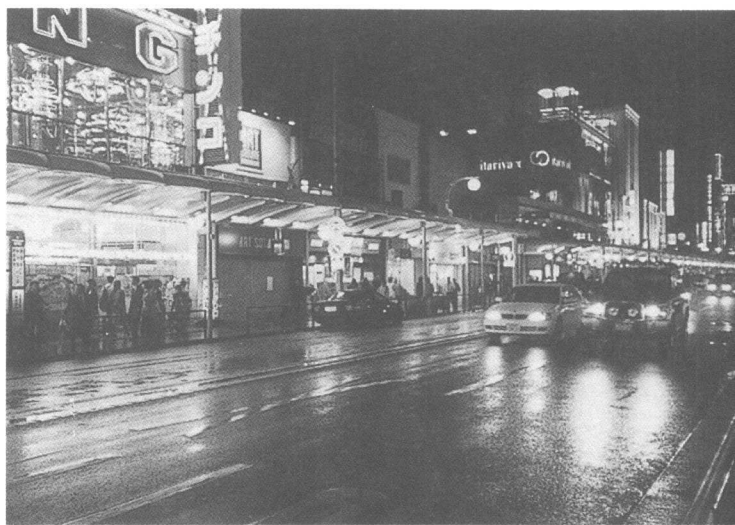
ถ้าต้องไปไกลหน่อย เขานิยมนั่งรถรางไฟฟ้าแบบเดียวกับรถ BTS ลอยฟ้าของเราในกรุงเทพฯ แต่รถของเขาอยู่บนพื้นดิน บางที่อาจจอดดิน หรือลอยฟ้าบ้างในบางโอกาส (เนื่องจากภูมิประเทศของเขาไม่ได้เป็นที่ราบอย่างเมืองเรา) รถรางไฟฟ้าญี่ปุ่นมีขนาดใหญ่กว่าบ้านเรา ขนาดราง 1.50 เมตร ช้อตัวจากตู้ขายตั๋วอัตโนมัติ จะซื้อด้วยธนบัตรกระดาษ หรือเงินเหรียญก็ได้ และจะทอนสตางค์อย่างถูกต้องทุกครั้ง ราคาต่ำสุดของเขา 60 บาท ขณะที่ราคาต่ำสุดของเรา 15 บาท และเพิ่มราคาตามระยะทาง ระบบการเข้าออกสถานีและตรวจตั๋วเป็นเช่นเดียวกับของเรา คนญี่ปุ่นส่วนมาก เดินทางไปโรงเรียนหรือไปทำงานด้วยรถรางไฟฟ้า เพราะสะดวก รวดเร็ว ประหยัด ตรงต่อเวลา รถไม่ติดสัญญาณไฟจราจร ถนนที่ติดกัน รถรางไฟฟ้าจะได้ไปก่อนรถยนต์เสมอ ศาสตราจารย์ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยบางคนไม่มีรถยนต์ส่วนตัว และไม่เห็นว่ารถยนต์ส่วนตัวเป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตเลย ระบบการขนส่งมวลชนดีมาก จนไม่จำเป็นต้องมีรถส่วนตัวให้เกะกะเต็มเมือง

รถรางไฟฟ้าของญี่ปุ่นนั้นมีเครือข่ายเหมือนใยแมงมุมกระจายไปทั่วเมือง มีสถานีเปลี่ยนขบวนรถมากมาย (BTS ของไทยมีเพียง 1 แห่ง คือ สถานีสยาม) มีทั้งรถด่วนวิ่งระหว่างเมือง และรถธรรมดาวิ่งในเมือง ถ้าขึ้นผิดขบวนละก้อ ไม่รู้จะไปโผล่ที่ไหน

มีเรื่องเล่าที่ตอนนั้นตื่นเต้นมาก และจบลงด้วยเสียงหัวเราะอย่างขำขัน ครั้นตรง

อาจารย์ศุภฤกษ์ แก้วศรีงาม (คุณโก๊ะ) อาจารย์สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเกียวโต พาพวกเราคณะอาจารย์ที่เสร็จจากภารกิจ ดูงานโรงเรียนสาธิตประถมและมัธยมแล้วไปช้อปปิ้งสินค้าราคาถูก ทุกชิ้น 100 เยน (40 กว่าบาท) เป็นที่พอออกพอใจกัน หัวหน้าก็พากันกลับที่พักของมหาวิทยาลัย โดยรถรางไฟฟ้า

อาจารย์ทุกคนต้องเดินตามคุณโก๊ะ อย่างไม่ให้คลาดสายตา เพราะถ้าพลัดหลงกันเมื่อไหร่คงลำบากแน่ พูดกับคนญี่ปุ่นไม่รู้เรื่อง ป้ายบอกทางอ่านไม่ออกเพราะเป็นภาษาญี่ปุ่นทั้งหมด สถานที่ที่จะไปเป็นภาษาญี่ปุ่นที่จำยากมาก คุณศุภฤกษ์บอกเปรยๆว่า เราจะไปที่สถานี ชูมิซูเม่ เพื่อเปลี่ยนขบวนรถกลับมหาวิทยาลัยผมนะไม่จำหรอกครับ เดินตามติดๆเลย

รศ.อภิรักษ์ ขอเข้าห้องน้ำ หลายคนรอ แต่คุณโก๊ะ ผศ.เจริญ กับผมเดินล่วงหน้าไปรอรถราง รถมาพอดีเห็นอาจารย์คนอื่นๆเดินตามคิดว่าคงขึ้นรถทัน จึงเข้าไปในรถ ประตูเลื่อนปิดทันที ขณะรถออกผมก็โบกมือ เป็นสัญญาณให้คอยอยู่กับที่ อาจารย์สี่คนที่ตกขบวน คือ รศ.อภิรักษ์ ผศ.ศิริพร ดร.วิชา อาจารย์สุภัทรา

เราที่มาก่อนก็ลงสถานีถัดไป เพื่อรอรถย้อนขึ้นไป สถานีเดิม รอไม่นานนัก เราก็ย้อนกลับไป แต่ไม่พบอาจารย์ทั้งสี่ท่านแล้ว ความหวังโยกเกิดขึ้นทันที โดยเฉพาะคุณโก๊ะ (ศุภฤกษ์) ห่วงมากที่สุด เราคาดเดาว่า อาจารย์ทั้งหมดคงจะขึ้นรถขบวนถัดจากขบวนแรกที่ขึ้นไม่ได้แต่ขบวนที่ขึ้นนั้นไม่ใช่รถท้องถิ่น เป็นรถด่วนแยกไปโอซาก้า ไม่ผ่านสถานี ชูมิซูเม่ เสียด้วยซ้ำ

คิดกันไปสารพัดแหละครับว่า พวกนั้นจะรู้ไหมหนอว่าขึ้นรถผิดขบวน กว่าที่รู้ว่าผิดขบวนคงไปไกลมากแล้ว พูดภาษาอังกฤษกับคนญี่ปุ่นจะเข้ากันแค่ไหน คินนี้ก็ตลกแล้วจะไปนอนไหนกันนี้ แล้วก็หันมาโทษกันว่า คุณโก๊ะเดินเร็วเกินไป คุณโก๊ะก็ว่าอาจารย์แต่ละคนขึ้นรถก่อนผมอีก เอ! จะไปหาตำรวจดีไหม จะบอกให้เขาช่วยยังไง ปรีक्षाกันอยู่ยาวนานสรุปแล้วคือกลับที่พัก ไปบอกอธิการบดี (บุหงา) ว่าโก๊ะทำผิดไปแล้วทำอาจารย์หายไปสี่คน

ผมปลอบใจคุณโก๊ะว่า เราอาจกังวลไปเองก็ได้ คนที่หลงทางนะ ปริญญาโท ปริญญาเอกนะ เป็นทั้ง ผศ.และรศ. เขาเก่งทุกคนโดยเฉพาะ ผศ.ศิริพร เอ.. ถ้าเป็นผมหลงทางละก้อ น่าเป็นห่วงหน่อย เพราะผมเชื่อกว่าทุกคนในคณะ

เราต่อขบวนรถ 2 ครั้ง กว่าที่จะถึงบ้านพัก แปลกใจที่ไฟเปิดทั่วบ้าน เปิดประตูเข้าไปได้ยินเสียงหัวเราะอย่างขบขัน อาจารย์ทั้งสี่คนที่เราห่วงแทบแย่ ถึงที่พักก่อนพวก

เราอาบน้ำ เตรียมเข้านอนแล้ว เราไม่ได้หลงทาง แต่เราเองหลงผิด คิดว่าเขาหลงทาง

อาจารย์ศิริพร เหล่าเมือง เล่าว่า ขึ้นขบวนรถผิดไป โอซาก้าจริง แต่ได้ยินคนโก๊ะพูดว่าเราจะไปสถานีซุมิซุเม่ จึงไปถามผู้โดยสารชาวญี่ปุ่นว่า รถขบวนนี้ผ่านซุมิซุเม่หรือไม่ เขาตกใจไล่ให้ลงสถานีต่อไป เพราะขบวนนี้ไปโอซาก้า หลังจากนั้นก็เปลี่ยนขบวนรถใหม่สองต่อ กลับบ้านพักก่อน คนที่ไปตามเสียอีก

เฮ้อ... โลงออกไปที่ คุณโก๊ะหัวเราะทั้งน้ำตา

มาเล่าเรื่องรถยนต์กันบ้าง คนญี่ปุ่นไม่สนใจที่จะเป็นเจ้าของรถยนต์ เพราะการเดินทางด้วยรถขนส่งมวลชนสะดวก ดีกว่ารถส่วนตัว สถานีรถไฟมีอยู่ทั่วไป อาจต้องเดินบ้าง ก็ยังดีกว่าเอารถส่วนตัวไป แต่ไม่มีที่จอด หรือเสียค่าจอดรถแพงมาก เพราะที่ว่างมีน้อย บ้านเดี่ยวแต่ละหลังประมาณ 60 ตารางวา ไม่มีที่จอดรถ เช่าแฟลตหรือคอนโดอยู่ก็ไม่มีที่จอดรถ ดังนั้นใครมีรถต้องเป็นคนรวย ไม่ใช่รวยเพราะมีเงินซื้อรถ (รถราคาไม่แพง) แต่รวยเพราะแสดงว่ามีที่จอดรถ

รถยนต์ส่วนตัวเป็นรถขนาดเล็ก ขนาดกระป๋องไม่เปลืองที่จอดแต่คุณภาพดีนะครับ (ไม่ใช่กระป๋องบ้านเรา) ยี่ห้อฮอนด้า โตโยต้า ทำในญี่ปุ่น ยี่ห้อ BMW เบนซ์ ฯลฯ ก็มีแต่น้อยมาก คนญี่ปุ่นขานินย่มากครับ มารยาทการขับรถดีมาก ใจเย็น สุภาพ มีน้ำใจ ให้ทางผู้อื่น รถที่เปิดไฟกระพริบ ขอออกจากประตูบ้าน จากซอย เข้าถนนใหญ่ รถวิ่งถนนใหญ่จะหยุดให้ทางเสมอ ทุกครั้งจริงๆ ผมประทับใจและสะท้อนใจทุกครั้งที่คิดถึงน้ำใจในการขับรถของคนไทย นอกจากจะไม่ให้ทางแล้ว ยังปิดทางเวลารถติดอีกต่างหาก

ผมไม่ทราบว่าจะทำไมคนญี่ปุ่นจึงขับรถด้วยกฎกติกา

มารยาทที่เคร่งครัด ทั้งรถส่วนบุคคล และรถรับจ้าง กฎจราจรก็เหมือนบ้านเรา ขับรถชิดซ้าย ห้ามคนขับกินเหล้า ถ้าใครเอารถส่วนตัวไปกินเหล้า จะต้องมีคนหนึ่งเสมอที่ไม่กินเหล้าเลย เพราะเขาจะต้องขับรถกลับบ้านอาจจะเป็นความมีวินัยในตนเอง หรือกลับถูกลงโทษถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้ ผมคิดว่าเป็นเหตุผลประการแรกมากกว่า เพราะผมไม่ค่อยเห็นตำรวจในชุมชนบ่อยนัก

ความมีวินัยของคนมันอยู่ในสายเลือด หรืออยู่ที่การสอน คนญี่ปุ่นเขาสอนอย่างจริงจังได้ผล

ผมมีโอกาสนั่งรถยนต์ของสำนักงานการท่องเที่ยวไทย ประจำเมืองฟูกูโอกะ เป็นรถโตโยต้า มีแผนที่แสดงตำแหน่งรถที่จอดคอมพิวเตอร์ บริเวณหน้าปัทมรถยนต์ด้วย

ผมเคยดูหนังเจมส์บอนด์ เมื่อหลายสิบปีมาแล้ว พระเอก 007 ขับรถมีจอคอมพิวเตอร์แสดงแผนที่ในตัวเมือง มีจุดแดงๆ แทนตำแหน่งรถที่วิ่งไปบนเส้นขาวๆ คือถนนสายต่างๆ ผมนึกว่า จอแบบนี้มีแต่ในโลกจินตนาการ พอได้เห็นจริงๆ ก็ตื่นเต้น รู้ว่าตัวเองเซย์ บ้านนอก เสียจริงๆ

รถรับจ้างก็คือ แท็กซี่ นั่งได้ 4 คน รวมทั้งคนขับรถที่นั่งได้ 7 คน รวมทั้งคนขับ รถคันไหนบรรทุกเกินจะถูกจับ คนขับรถรับจ้างแต่งกายสะอาด ใส่สูทเรียบร้อย ไว้ผมสั้นเป็นชายมีอายุ 50 ปีขึ้นไป และช่างพูดทุกคน ชอบคุยกับผู้โดยสาร คุยสารพัดเรื่องจริงๆ สงสัยว่าเวลาแกอยู่บ้านคงไม่ได้พูดกับใคร

รถตู้รับจ้างจะมีทีวีให้ผู้โดยสารด้านหลังดูและพิเศษที่เมืองไทยไม่มี คือ ราวแขวนร่ม เพราะญี่ปุ่นมีฝนตกประจำ จึงมีร่มไว้บริการผู้โดยสาร ที่ยอดเยี่ยมกว่านี้ คือ ประตูรถเปิดปิดด้วยสวิตช์อัตโนมัติ พอผู้โดยสารเข้ามานั่ง โชเฟอร์กดสวิตช์ตั้งประตูปิดและเปิดให้ผู้โดยสารลง เดินจากไปเลย ประตูรถปิดเอง รถตู้ก็เช่นกันกับผู้โดยสารไม่ต้องตั้งเปิดปิดให้เสียเวลา เสียแรง แบบนี้เมืองไทยไม่มีครับ

วันที่ 22 ตุลาคม 2543 พวกเราทั้งคณะเดินทางจากเกียวโตไปฟูกูโอกะด้วยรถไฟด่วนที่เรียกว่า ชินคันเซน หรือรถไฟหัวกระสุน (Bullet train) ผมออกจะตื่นเต้นเพราะ

ได้ยินข่าวทางทีวีว่า รถไฟชนิดนี้วิ่งเร็วมาก วิ่งด้วยความเร็ว 200 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ผมนึกเองว่า คงมองสองข้างทางไม่รู้ว่ทำอะไรเป็นอะไรกรรมัง

พอได้เห็นรถไฟด่วนจึงรู้ว่า มันมีขนาดใหญ่กว่ารถไฟเมืองไทย โอ้อ่า สะอาด สวยงาม เบาะที่นั่งใหญ่ บุนวมเอนนอนได้หัวรถไฟเป็นรูปรีๆ เหมือนหัวกระสุนปืน มีห้องน้ำสะอาด มีโทรศัพท์สาธารณะทุกตู้ ผมจดในไดอารี่ของผมว่า ค่าโดยสารครั้งนั้น คนละ 1,500 บาท รถออก 7.45 น. ถึงที่หมาย 11.15 น. รวมเวลา 3 ชั่วโมง 30 นาที

รถด่วนชินคันเซน มีประมาณ 8 ตู้ จุนโดยสารประมาณตู้ละ 80 ถึง 100 คน เข้าและออกจากสถานีเกียวโตตรงเวลาอย่างน่าแปลกใจคนญี่ปุ่นจัดการอย่างไรให้รถไฟเข้า-ออก สถานีตรงเวลาเป๊ะเช่นนี้ สุ่รถไฟเมืองไทยไม่ได้นะครับ เอื้อเพื่อผือแผ่ เห็นอกเห็นใจ ใครมาช้า 10 นาทียังขึ้นรถทัน

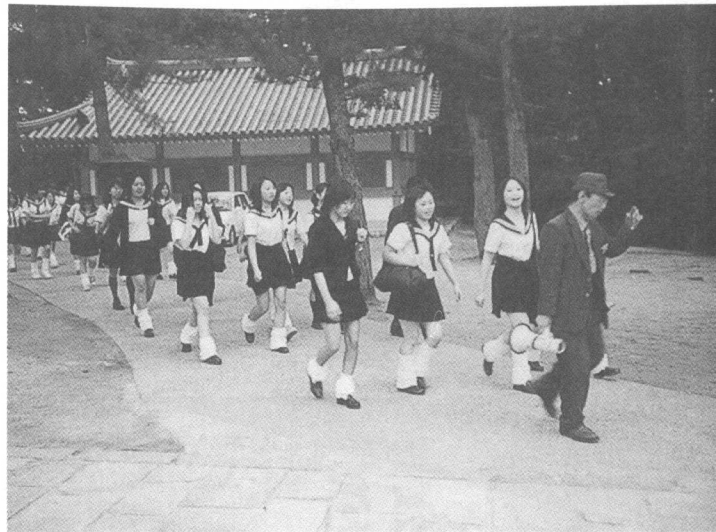
ขอออกนอกเรื่องหน่อย รถไฟไทยที่คนไทยบ่นในเรื่องมาช้า ไม่ตรงเวลา สกปรก เหม็น สารพัดปัญหานี้ เราจะรู้ว่รถไฟเรายังดีเมื่อเทียบกับรถไฟอินเดียที่แย่กว่าเรากีกรไฟอินเดีย เข้าออกสถานีสาย (rate) มาก เป็นชั่วโมงๆ จนเป็นเรื่องธรรมดา แต่อยู่มาวันหนึ่งรถไฟอินเดียเข้าสถานี มัทราขตรงเวลา 9.00 น. ผู้คนฮือฮากันมาก ต่างสรรเสริญว่เป็นมิติใหม่ของการรถไฟอินเดียที่รถไฟเริ่มตรงเวลาแล้ว

“ท่านผู้โดยสารโปรดทราบฯ” เสียงภาษาอินเดียจากลำโพงสถานี

“รถไฟขบวนนี้ไปบอมเบย์ แต่เป็นขบวนเมื่อวานนี้ ขอภัยที่เข้าช้า 24 ชั่วโมง ผู้โดยสารที่มีตัวเดินทางขบวนเมื่อวานนี้ขึ้นรถได้” สรุปว่ รถคันนี้มาช้า 1 วันเต็มๆ

ย้อนมาเล่าเรื่องรถด่วนญี่ปุ่นตอนะครับพอรถวิ่งเต็มที 200 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ความคิดที่ว่าจะมองวิวสองข้างทางไม่ทันนะ คิดผิดครับ มันปกติครับ ไม่รู้สึกว่เร็วอะไร รถขบวนนี้ผ่านเมืองนางาซากิด้วย ใครกีกเคยได้ยินชื่อนี้หรือไม่ก็คุ้นๆ เพราะเป็นเมืองที่ถูกระเบิดปรมาณูของอเมริกาถล่ม พร้อมกับฮิโรชิมา ในสงครามโลกครั้งที่ 2 จินญี่ปุ่นแพ้สงคราม มีป้ายประวัติศาสตร์ เป็นภาษาญี่ปุ่นติดจารึกไว้ที่สถานีเมืองนางาซากิด้วย

คนญี่ปุ่นคุยว่ รถด่วนชินคันเซนมีความปลอดภัยสูงสุด เพราะไม่เคยเกิดอุบัติเหตุเลย ผมก็เชื่อครับว่ เขาเก่ง แต่พอกลับเมืองไทยได้ไม่นาน ก็เห็นทีวีออกข่าวว่ ชินคันเซนตกรางมีคนตายหลายคน มันไม่แน่เสมอไปหรอก ยุ่นเอ้ย

นักเรียนญี่ปุ่น

ถ้าใครสังเกต จะเห็นว่าวัยรุ่นหนุ่มสาวเมืองไทย แต่งตัวตามสมัยนิยม แต่งสายเดี่ยวตามแฟชั่นญี่ปุ่น แต่พอไปญี่ปุ่นจริงๆกับพบว่า วัยรุ่นญี่ปุ่นไม่ได้ใส่สายเดี่ยวอย่างทีคิด ใส่ยังงั้ไวมั่นหนาวออกอย่างนั้น ถูกร้อนของเขาประมาณ 16 องศา เขาใส่เสื้อผ้ามัดติด กระโปรงนักเรียน อาจจะสั้นแต่ถุงเท้ายาวคลุม่อง และอย่างหนาเสียด้วย

สรุปแล้วเด็กไทยถูกหลอก เขาถ่ายรูปแต่งกายสวยๆ ทำผม แต่งหน้า อาหารการกิน กิจกรรมที่ทำทุกอย่างคือการจีดจาก เพื่อโฆษณาสินค้าญี่ปุ่น ดูเหมือนวัยรุ่นญี่ปุ่นจะชอบกิน ชอบเที่ยว เจ้าสำอาง หรือใช้ชีวิตอิสระเสรี ไม่ค่อยเรียนหนังสือ แต่ชีวิตจริงๆของเขา ไม่ได้เหลวไหลอย่างนั้น เขาเรียน เขาหาความรู้ เขามีระเบียบวินัยสูง ไม่อย่างนั้นประเทศเขาจะเจริญหรือครับ

ผมไปดูงานการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น ระดับตั้งแต่อนุบาล ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย และอุดมศึกษา มีข้อสังเกตที่น่าสนใจหลายประการ

1. โรงเรียนของเขาจะมีขนาดไม่ใหญ่นัก มีนักเรียนประมาณ 300 ถึง 500 คน ครูสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

2. คุณภาพของแต่ละโรงเรียนใกล้เคียงกัน ไม่มีโรงเรียนใดที่เด่นเป็นพิเศษ ผู้ปกครองจึงไม่ต้องแย่งโรงเรียนกัน

3. การเรียนการสอนจะเน้นให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีสื่อการสอนทันสมัย นักเรียนใช้ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์อย่างเต็มที่ เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติทดลอง ตั้งใจเรียน ตั้งใจทำงาน ทำกิจกรรมกลุ่ม แก้ปัญหาร่วมกัน

4. นักเรียนญี่ปุ่นจะแต่งกายในเครื่องแบบเรียบร้อย ใส่สูท หรือเสื้อผ้าหนาๆ เพราะอากาศหนาว ไม่เห็นต้องมีเครื่องลำลองแต่งหน้าทาปาก ทุกๆ 10 นาที เหมือนเด็กไทย เด็กญี่ปุ่นจึงสวยใสอย่างธรรมชาติ

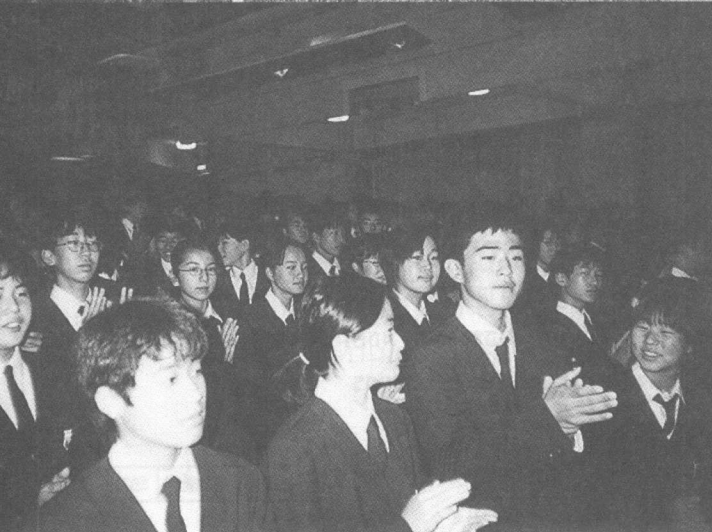
ชีวิตของหนุ่มสาวญี่ปุ่น ไม่ได้เป็นอย่างที่เราเห็นในหนังสือชนชั้นค่า ผมไม่เห็นสาวใส่สายเดี่ยวสักคนเดียว ในห้างสรรพสินค้าก็ไม่มี เด็กวัยรุ่น เดินกรีดกราย โชว์สะดือ หรือขำอ่อนอย่างในเมืองเรา ถ้าเด็กญี่ปุ่นเป็นอย่างที่เราคิด ประเทศของเขาคงไม่เจริญก้าวหน้ามากมายอย่างที่เราเห็น

น่าสงสารเด็กไทยเสียจริงๆ เป็นทาสโฆษณาสินค้า ไปดูเขาแค่เปลี่ยนออกแล้วเลียนแบบในเรื่องเหลวไหลไร้สาระ ชอบเที่ยวเตร่ เฮฮา พกพามือถือ ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายต่างๆ ที่ไม่มีรายได้อะไรเลย แบมือขอเงินพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่มีเงินก็ตามใจ จนลูกเสียคน ถ้าพ่อแม่ไม่มีเงินก็ต้องขายตัวหรือปล้นจี้ ลักขโมย ปล้นปล้น กะล่อนไปวันๆ เหมือนแมงเม่าที่หลงแสงสี บินเข้ากองไฟยังงี้ยังงั้น

อนาคตเด็กไทย คือ อนาคตของประเทศไทย

ช่วงการศึกษาดูงานที่ญี่ปุ่น คณะนักเรียนจากโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา นำโดยอาจารย์สุวพัทธ์ ปัทมะทิน และอาจารย์จรูญ รัตนกาล ไปเชื่อมสัมพันธ์มิตรไมตรีในโครงการความร่วมมือทางการศึกษากับโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยการศึกษาเกียวโตด้วย

ถ้าเด็กไทยทุกคน เก่ง และดีเหมือนเด็กสาธิตเมืองไทยก้าวไกลแน่

เที่ยววัดญี่ปุ่น

ถ้าชาวต่างประเทศมาเมืองไทย อย่างน้อยก็ต้องเข้าไปชมวัดใดวัดหนึ่ง เพราะวัดไทยมีมากมายทั่วประเทศ ไปญี่ปุ่นก็เหมือนกัน วัดญี่ปุ่นทั่วประเทศมีประมาณ 80,000 วัด เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผู้เข้าชมมากที่สุด

คุณศุภฤกษ์ (โก๊ะ) พาพวกเราไปเที่ยวแม่น้ำกุจิ และวัดเวียวโดอิง ในวันแรกที่ถึงญี่ปุ่น(เกียวโต) เป็นวัดที่มีชื่อเสียง เก้าแก่จนทางการญี่ปุ่นพิมพ์วัดนี้ไว้ด้านหลังเงินเหรียญญี่ปุ่น (คล้ายๆเราพิมพ์พระแก้ว ด้านหลังเหรียญ 1 บาท ของไทย) ค่าเข้าวัดแพงอีกโข จนเราเสียดายตั้งค้คุณโก๊ะบอกว่าดูข้างนอกก็พอ ไม่ต้องเข้าไปข้างในหรอก

วันต่อมาไปเที่ยววัดคิโยมิซุ ของลัทธิชินโต มีศาลเจ้าทำด้วยไม้ใหญ่มาก ตั้งอยู่ท่ามกลางขุนเขา มีน้ำตกจากยอดเขาไหลรินเป็นสายเล็กๆ 3 สาย คนญี่ปุ่นและนักท่องเที่ยวเอาแก้วน้ำไปรองมาดื่ม แล้วอธิษฐานตามความเชื่อของคนญี่ปุ่น น้ำตกสายที่ 1 ดื่มแล้วจะสวย/หล่อ สายที่ 2 จะมีสุขภาพดี สายที่ 3 จะมีสติปัญญาเลิศ รู้ไหมครับ ผมเลือกกินน้ำตกสายใด สายที่หนึ่งหรือครับ ไม่หรอกผมหล่อมาตั้งแต่เกิดแล้ว สายที่สามก็ผิดอีก เพราะผมโง่เกินที่จะทำให้นฉลาดได้ ผมแก่แล้วก็ต้องขอให้สุขภาพดี ดื่มน้ำที่สองครับ

อาจารย์ราชภัฏที่ไปกับผมบางคนดื่มทั้ง 3 สายเลย ทั้งเก่ง ทั้งสวย ทั้งแข็งแรง อยู่แล้วยังไม่พออีก

เวลาไปเที่ยวในที่คนเยอะๆ ใครๆก็เตือนผมว่า ระวังกระเป๋าเงินและหนังสือพาสปอร์ตไว้ให้ดี เก็บไว้ในกระเป๋ในอกเสื้อ ถ้าเงินหายจะอดตาย แต่ถ้าพาสปอร์ตหายจะกลับเมืองไทยไม่ได้ผมก็กลัวมากเลยเพราะผมเป็นคนรุ่มร่ามเป็นเชยที่สุดในคณะ

ขณะพักผ่อนบนสะพานอนาโตะ ดูวิวทิวทัศน์บริเวณวัดอยู่คนเดียว พลันสายตาก็เห็นกระเป๋าทิ้งอยู่บนพื้น

บนตอม่อใกล้ๆที่ผมยืน ผมมองไปโดยรอบไม่มีใครอยู่ใกล้ๆ ในละแวกนั้นเลย ผมเดาว่าคงมีคนมาถ่ายรูปและลืมวางไว้

ผมคิดหนัก จะไปยุ่งกับมันดีไหม ถ้าไปหยิบแล้วพอตีเจ้าของมาจะหาว่าผมลักขโมย ข้างในมีอะไรก็ไม่รู้ มองอย่างอึดอัดอยู่ครู่หนึ่ง ถ้ามีพาสปอร์ตแล้ว คนอื่นเอาไป ไ้คนนั้นช่วยแน่เลย ตัดสินใจเดินไปหยิบ เปิดซิปดูมีพาสปอร์ตของคนได้ห้วน ชื่ออ่านยาก แต่ที่ผมต้องผงะคือเงินดอลลาร์อเมริกันปีกเบ้อเร่อ ธนบัตรดอลลาร์อเมริกันฉบับละ 100 เหรียญนะครับ คะเนจากความหนาประมาณ 20 – 30 ฉบับ (หนึ่งแสนบาทเป็นอย่างน้อย) ผมใจเต้นเหมือนตึกถล่มเลย จะทำยังไงกับมันดีวะ ไม่มีใครเห็น ไม่มีใครสนใจผมเลย

นาที่นั้นผมนึกถึงลูกสาว

ลูกสาวผมเคยเก็บกระเป๋าสตางค์ได้ มีเงินเป็นหมื่นนะครับ ดูบัตรประจำตัวก็รู้ว่า เป็นอาจารย์ราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อนผมเอง ลูกสาวให้ผมเอาไปคืนแล้วบอกว่า ไม่อยากได้เงินของคนอื่น เธอจำได้ว่า ครั้งหนึ่ง ตอนเป็นเด็กอนุบาล พ่อขับมอเตอร์ไซด์ไปส่งที่โรงเรียนไม่ได้ อาจารย์คนนี้อาสาพาขึ้นรถยนต์ไปส่งให้ บุญคุณนี้ไม่เคยลืม ถ้าเงินนี้จะเป็นของเราจริง คงเป็นเงินของอนาคต เราเอาไววันนี้ เงินอนาคตก็จะได้ไปอีก

หลายคนคงงงคำว่า เงินของอนาคต แต่ผมเข้าใจดีคือ ดูการ์ตูนโดเรมอน แมวจอมยุ่งด้วยกับลูก แมวโดเรมอนสามารถพาโนบิตะ ไปอนาคตด้วยไหม้แมชชีนได้ เจ้าโนบิตะก็เอาเงินอนาคตมาใช้ในปัจจุบันก่อน อีกหลายเดือนต่อมาได้เงินทุนการศึกษาจากคุณลุง แต่ทำหายหมดเลย ไม่ได้ใช้เลยสักเยนเดียว เข้าใจเงินอนาคตหรือยังครับ ความคิดนี้แปลกๆนะครับ

ผมก็เลยเก็บกระเป๋าสตางค์ทั้งหมด ไปบอกพรรคพวก (ผศ.เจริญ ผศ.ดร.วิชา ฯลฯ) ว่าผมเก็บกระเป๋าสตางค์ได้ ไม่รู้

จะคืนใคร ผมพูดภาษาญี่ปุ่นกับเจ้าหน้าที่วัดไม่เป็น ทุกคน
ชมว่าผมซื่อสัตย์ ผมบอกว่า ผมส่งสารคนที่กระเป๋ายา
เงินแค่นี้ไม่ทำให้ผมรวยขึ้นมาหรอก ผมเป็นครูส่งสอนคนอื่น
ถ้าผมเอาเงินนี้เป็นของตนเอง ผมจะส่งสอนใครได้ คุณโกะ
ก็พาผมไปพบเจ้าหน้าที่ของวัด ไม่นานเท่าใด ก็มีคนได้หัว
หน้าตาเหมือนรูปในพาสปอร์ตชื่ออะไรผมก็ลืมแล้ว วิ่งดาตั้น
ผ่านมา ผศ.เจริญ จำได้ จึงเรียกไว้และคืนเงิน เอกสารทั้งหมด
และถ่ายรูปร่วมกันเป็นที่ระลึก ผมพูดภาษาอังกฤษไม่เก่ง
จึงบอกไปว่า I came from Thailand เท่านั้น ผมหวังเพียงว่า
เมื่อใดที่หนุ่มได้หัวพบคนไทยอีก เขาจะให้การช่วยเหลือ
ดูแลคนไทยบ้าง หรือเล่าให้ใครๆ ฟังว่า คนไทยเป็นคน
ซื่อสัตย์ไว้ใจได้

ไม่น่าเชื่อนะครับว่า อีกสองวันต่อมาผมก็ได้เงินใน
อนาคตใช้จริงๆ

คณะดูงานของเราไปมหาวิทยาลัยไดอิชิ (Daiichi
University of Economics) ที่เมืองฟูกุโอกะ ประธาน
กรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ใจดีมาก ยินดีที่คณะของเรา
จากประเทศไทยใช้ดูงาน แจกซองขาวให้คนละซอง เป็น
Pocket Money ใช้จ่ายในขณะอยู่ในญี่ปุ่น ผมกลับมาเปิดดู
ที่โรงแรม เงินเยนเป็นฟ่อน เงินอนาคตมาถึงเร็วเกินคาด
หนึ่งแสนสองหมื่นบาทกลับประเทศไทย ทั้งๆ ที่ตอนไป
ผมมีเงินแค่เจ็ดพันบาทเท่านั้น

เล่าเรื่องวัดญี่ปุ่นต่อดีกว่า คนญี่ปุ่นก็เหมือนคนเอเชีย
ทั่วไปที่มีวิวัฒนาการทางศาสนาอย่างยาวนานและซับซ้อน
ในระยะแรกคนญี่ปุ่นนับถือลัทธิชินโต ทำไมไม่เรียกว่า
ศาสนาชินโต ก็เพราะว่ามันแค่เป็นความเชื่อที่นับถือบอก
ต่อกันมา ไม่มีศาสนา ไม่มีคัมภีร์ และไม่มีหลักศีลธรรม
แต่มีการเชื่อกฎวิญญาน ลัทธิคัมภีร์ เวทมนตร์คาถา บูชา
สุริยเทวี และเทพเจ้า (คามิ) มีพิธีการขับไล่สิ่งชั่วร้าย
บริเวณที่ประกอบพิธีกรรม เรียกว่า ศาลเจ้า ที่ประตูเขต
ศาลเจ้าประกอบด้วยเสา 2 ต้นและคานโค้ง คานตรง 2 คาน
เรียกว่า โทริอิ (Torii) แปลว่าที่นกเกาะ มีรูปสุนัข
จิ้งจอกแกะสลักนั่งเฝ้าประตูทั้งสองข้าง ก่อนเข้าไปในตัว
อาคารจะต้องล้างมือ บ้วนปากให้สะอาดเสียก่อน มีรูปปั้น
แมวที่บานประตูมีสายกระดิ่งโยงลงมา ผู้เข้าประกอบพิธี
สักการะ จะต้องเขย่ากระดิ่งคอแมว และไหว้ 2 ครั้งก่อน
การขอพร พร้อมทั้งบริจาคเงินเหรียญ 5 เยน (ประมาณ
2 บาท) ลงไปในกล่อง

คำว่าห้าเอนในภาษาญี่ปุ่น ออกเสียงว่า โกะเอน

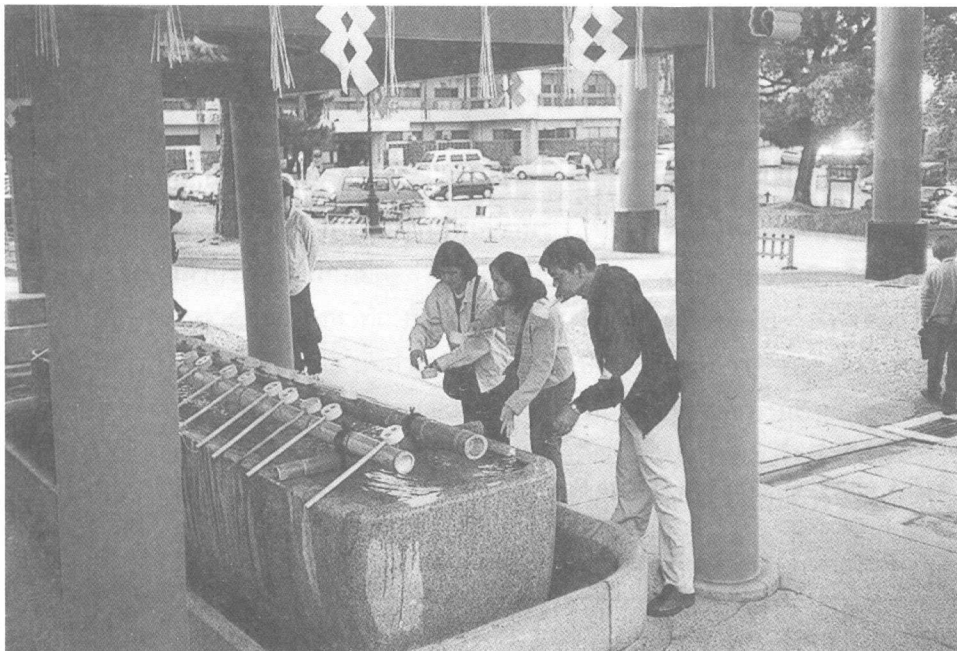

ไปพ้องกับความหมายที่แปลว่า ความสุข (เหมือนคนไทย
บริจาคเก้บาท หมายถึงความเจริญก้าวหน้านั่นเอง)

เมืองไทยใช้นางกวักวางไว้หน้าร้าน เพื่อให้ขายของ
ร่ำรวยแต่ญี่ปุ่นใช้แมวกวัก (เตะมานุกิ เนะ โกะ) แทน และ
ใช้มือซ้ายกวักนะครับ ไม่ใช่มือขวาเหมือนนางกวักของไทย

ไม่น่าเชื่อว่าชาวญี่ปุ่นที่ทันสมัยก้าวไกลด้านเทคโนโลยี
จะเชื่อถือเรื่องเทพเจ้าและขอพรต่างๆ สามภรรยาที่มีลูก
เกิดใหม่ๆ จะอุ้มลูกที่กำลังแบเบาะเข้ามาขอพรไหว้เทพเจ้า
ให้คุ้มครองลูกของตน คนญี่ปุ่นหลายระดับ หลายวัย
อยากได้อะไรก็มาเขียนตัวหนังสือลงบนผ้า บนกระดาษ ดัด
หรือแขวนไว้ที่บูชา หรือต้นไม้เต็มไปหมด ขอให้สอบเข้า
มหาวิทยาลัยได้ ขอมีสุขภาพดี ชายหนุ่มมากับหญิงสาว
เขียนบนป้ายผ้าเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า ขอให้ได้แต่งงานกับ
มินาโกะ ทำเอาหญิงสาวที่มาด้วยสะเทือนอาย เป็นการบอก
รักที่สุดแสนโรแมนติกจริงๆ ผมก็อยากเขียนขออะไรต่ออะไร
เหมือนกัน แต่เกรงว่าเทพเจ้าจะอ่านภาษาไทยไม่ออก

ศาสนาพุทธเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นราวๆ ค.ศ. 552
โดยผ่านทางจีน และเกาหลี ศาสนาพุทธก็เป็นศาสนา
ประจำชาติญี่ปุ่น ในสมัยนารา สมัยเฮอัน เริ่มมีนิกายแตก
แขนงไปมากมายผสมผสานกับความเชื่อก่อนชินโตลัทธิขงจื้อ
และเทพเจ้าลัทธิคัมภีร์ จนศาสนาพุทธเริ่มเสื่อมลงเรื่อยๆ
จนไม่ใช่ศาสนาประจำชาติอีกต่อไป วัดพุทธในญี่ปุ่นที่ใหญ่โต
และมีชื่อเสียงเกิดในสมัยแรกๆ เท่านั้น เช่น พระพุทธรูป
ไดบุตสึที่เมืองนารา

ผมไม่ทราบว่า ทำไมคนญี่ปุ่นจึงชอบด้วยกฎกติกามารยาท
ที่เคร่งครัด ทั้งรถส่วนบุคคล และรถรับจ้าง กฎจราจรก็เหมือน
บ้านเรา ชอบรถชิดซ้าย ห้ามคนขับกินเหล้า ถ้าใครเอารถส่วนตัว
ไปกินเหล้า จะต้องมีคนหนึ่งเสมอที่ไม่กินเหล้าเลย

ปัจจุบัน คนญี่ปุ่นเริ่มไม่นับถือในศาสนาใดๆ
ไม่มุ่งเน้นการหลุดพ้น หรือให้มีความสุขในโลกหน้า แต่วาง
แนวชีวิตให้มีความสุข ความเจริญงอกงามในปัจจุบันมากกว่า
เขายืนยัน รักผิดชอบ ซื่อสัตย์ รักครอบครัว เพราะมันทำให้
เขาทำงานในสังคมได้ ส่วนตายแล้ว จะไปไหนจะขึ้นสวรรค์
หรือลงนรกเขาไม่สนใจแล้ว

เพียง 7 วันในญี่ปุ่น ให้ความทรงจำที่ประทับใจผม
หลายอย่าง (โอโอะ โมยะ เตะเต้ส) ได้อิน ได้เห็น ได้สัมผัส
ได้ประสบการณ์ แปลกๆหลายอย่าง ผมหวังว่าสารคดีชุดนี้
คงให้สาระและความบันเทิงแก่ท่านผู้อ่านนะครับ

การบินไทยเที่ยวบินที่ TG 649 ชื่อศรีเมือง พาผม
และคณะจากท่าอากาศยานฟูโกะ เมื่อ 24 ตุลาคม 2543
ถึงกรุงเทพฯ 16.20 น. โดยสวัสดิภาพ สวัสดิ์ครับ

การลงทุนที่เพิ่มขึ้นในอินเทอร์เน็ต

นิป เอมรัฐ

ดร.นิป เอมรัฐ แปลจาก Putting More Now Into The Internet โดย

Peter F. Drucker

ตีพิมพ์ในนิตยสาร Forbes ฉบับประจำวันที่ 15 พฤษภาคม 2000

“...โดยการจุดประกายจากอินเทอร์เน็ต การศึกษาผู้ใหญ่แบบต่อเนื่องอาจกลายเป็นอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตสูงสุดของเรา...”

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญหลักของผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (Gross National Product–GNP) ของสหรัฐอเมริกา ผมเชื่อว่า ขณะนี้อเมริกาได้ใช้เงินประมาณหนึ่งล้านล้านเหรียญ (\$1 trillion) ไปกับการศึกษาและการฝึกอบรม ตัวเลขนี้จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ไม่ได้ให้กับสถาบันการศึกษาแบบเก่า ซึ่งปัจจุบันใช้เงินประมาณร้อยละ 10 ของ GNP (ร้อยละ 6 กับการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษา และร้อยละ 4 กับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา) จำนวนเงินที่เพิ่มมากขึ้นนี้จะถูกใช้ไปในการศึกษาผู้ใหญ่แบบต่อเนื่อง

การส่งผ่านข้อมูลแบบออนไลน์ (Online Delivery) เป็นผู้จุดประกายให้แก่การเติบโตนี้ แต่ความต้องการการศึกษาตลอดชีวิตนั้นมีสาเหตุมาจากความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ในสังคมพูดง่าย ๆ คือ ประชาชนผู้ซึ่งได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีแล้ว อีกทั้งยังประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานอย่างมาก กลับมีความรู้สึกเพิ่มมากขึ้นทุกทีว่า พวกเขา กำลังไม่อาจรักษาสถานภาพที่ดีนี้ได้

ผมสอนนักบริหารธุรกิจระดับอาวุโสหลายท่านในหลักสูตรการจัดการชั้นสูงที่ Claremont Graduate School ชั้นเรียนส่วนใหญ่ประกอบด้วยทั้งชายหญิงในวัยประมาณ

สี่สิบเศษ ซึ่งถูกเลือกส่งให้เข้าเรียนโดยบริษัทของพวกเขาเอง เขากลับเข้าชั้นเรียนอีกครั้ง เพราะต้องการวิธีใหม่ ๆ ในการมองดูสิ่งต่างๆ ซึ่งอยู่นอกเหนือจากความสามารถที่พวกเขามี เขาต้องการเรียนรู้ที่จะมองดูสิ่งต่างๆ เป็นองค์รวม ไม่แยกส่วน หลายท่านมาที่นี่เพื่อได้ตรงถึงประสบการณ์ของเขาเอง มองดูตนเองในมุมมองที่กว้างขึ้น พวกเขาจำต้องมีสิ่งนี้เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ทำให้ต้องรู้สึกพิศวงงงงวย

พวกที่เป็นวิศวกรบอกกับผมว่า เขาต้องการหลักสูตรเพื่อฟื้นความรู้ใหม่ในเรื่องที่พวกเขาสนใจเป็นพิเศษ อย่างน้อยก็ทุกๆ ปีเว้นปี นอกจากนี้ยังต้องการ พวกเขาใช้คำว่า “การอาบซ้ำความรู้” (Reimmersion) ในเรื่องพื้นฐานต่างๆ ทุกสัปดาห์เป็นอย่างน้อย ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ในสาขาอื่นๆ อีกจำนวนนับล้านคนก็มีความต้องการที่ไม่แตกต่างกัน ตลาดสำหรับการศึกษาต่อเนื่องนั้นได้เติบโตขึ้น และมีขนาดใหญ่กว่าที่คนส่วนมากคิด ผมคะเนว่า ในอเมริกาตอนนี้มันมีค่าราวร้อยละ 6 ของ GNP และจะมีค่าใกล้เคียงกันในเวลาไม่นานนับจากนี้ ในประเทศที่พัฒนาแล้วชาติอื่นๆ กล่าวได้ว่า ตลาดนี้กำลังเติบโตขึ้นมาก

ทำไมจึงเกิดการระเบิดขึ้นของอุปสงค์นี้? เราทุกคนดำเนินชีวิตอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่ซึ่งความรู้ถูกจัดให้เป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด หาใช้ดีก็อาคารหรือเครื่องจักรกลไม่เราอยู่ในที่ซึ่งผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ (Knowledge–Workers) จัดเป็นแรงงานกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ ก่อนศตวรรษที่ 20

ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นคนที่ต้องใช้กำลัง (Manual Workers) ปัจจุบันนี้ ในอเมริกา มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น ที่ทำงานใช้แรง ส่วนที่เหลือเกือบครึ่ง คือร้อยละ 40 ของแรงงานทั้งหมดของเรา เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ ในประเทศที่พัฒนาแล้วประเทศอื่นๆก็มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันนี้

ผู้ปฏิบัติงานจำต้องแสวงหาทักษะความชำนาญ (Skills) แต่ความรู้ (Knowledge) นั้นต่างจากทักษะ ทักษะเปลี่ยนแปลงช้ามาก หากโซเครตีส (Socrates) ได้มาอยู่ในโลกปัจจุบันและกลับมาประกอบอาชีพเป็นช่างก่อหินอีกครั้งหนึ่ง เขาจะยังคงรู้จักเครื่องมือทุกชิ้น และจะรู้ถึงวิธีใช้มัน งานที่เขาทำเสร็จก็จะใช้ได้ดี เหมาะกับสภาพปัจจุบัน แม้ว่าเขาจะท้อแท้ขึ้นมาจากทักษะสำหรับการดำเนินชีวิตเมื่อ 2,400 ปีก่อน ในภาษาดัช ดรึคเกอร์ (Drucker) แปลว่า ช่างพิมพ์ บรรพบุรุษชาวฮอลันดาของผมประกอบธุรกิจร้านขายรูปภาพพิมพ์อยู่ในเมืองแอมสเตอร์ดัมตั้งแต่ปี 1517 จนถึงปี 1730 ในช่วงเวลานั้นร้อยปีนั้น ไม่มีพวกเขาคนใดเลยที่ต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ในการพิมพ์ และมันเป็นเช่นเดียวกันในเกือบทุกอุตสาหกรรม อย่างในการตัดเย็บเครื่องแต่งตัว ก็ไม่มีความต้องการในทักษะใหม่ๆใดๆเลย ตั้งแต่เมื่อครั้งที่ชาวฮังการีประดิษฐ์รังดุมขึ้นในศตวรรษที่ 11

ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ผู้ปฏิบัติงานที่มีทักษะล้วนได้เรียนรู้ถึงสิ่งต่างๆที่พวกเขาจำเป็นต้องรู้เสร็จสิ้นแล้วตั้งแต่เมื่อพวกเขาเสร็จสิ้นการฝึกหัดในวัย 18 หรือ 19 ปี แต่มันไม่ได้เป็นเช่นนั้นกับผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ ในยุคปัจจุบัน แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชกรรมในห้องทดลองอายุรเวช ช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ ทนายความ และผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ แทบไม่สามารถติดตามพัฒนาการต่างๆที่เกิดขึ้นในวงความรู้ของพวกเขา นี่คือสาเหตุที่ทำให้สมาคมวิชาชีพจำนวนมากพิจารณาให้การศึกษาต่อเนื่องเป็นเรื่องที่สำคัญในลำดับต้นๆ การพัฒนาให้มีความรู้ทันกับยุคสมัยและการมองโลกทั้งใบเป็นเรื่องสำคัญน้อยในวันเวลาที่มีการจ้างงานแบบตลอดชีพ เมื่อคนหนุ่มสาวเข้าทำงานที่ Metropolitan Life หรือบริษัทโทรศัพท์ขนาดใหญ่ หรือ General Motors หรือ Royal Dutch/Shell หรือ Mitsubishi พวกเขา มักคาดหวังว่าจะอยู่ทำงานที่นั่นจนเกษียณ นึกเอาว่าบริษัทจะอยู่กับเขาไปตลอดชีวิตการทำงานของตน แต่แท้ที่จริงแล้ว มีบริษัทเพียงจำนวนน้อยที่ยังคงประสบความสำเร็จได้เกินกว่ายี่สิบถึงสามสิบปีช่วงอายุขององค์กรกำลังสั้นลงทุกที และไม่ใช่แต่ในอุตสาหกรรม

จำพวกที่ตกต่ำลงเท่านั้น ในปี 1990 บริษัท Digital Equipment จัดเป็นบริษัทใหญ่ที่สุดอันดับสองของวงการอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ เพียงสิบปีต่อมา มันกลับไม่สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ ตอนช่วงต้นทศวรรษปี 1980s ไม่มีใครที่จะประสบความสำเร็จไปมากกว่า IBM แต่ครั้นพอถึงช่วงทศวรรษปี 1990s บริษัทกลับต้องปลดพนักงานออกมากกว่า 100,000 ตำแหน่ง แล้วนี่ยังมีใครที่พอจะจำอุตสาหกรรมรถยนต์ของอังกฤษที่ครั้งหนึ่งเคยยิ่งใหญ่ได้บ้าง? จากการที่บริษัทยักษ์ใหญ่ม้วนเสื่อจากการผลิตมาสนับสนุนการจ้างให้บริษัทอื่นทำการผลิตแทน การปลดคนออกก็ยังมีมากขึ้น นับจากนี้ไป คนหนุ่มสาวที่เข้าเป็นแรงงานในปี 2000 ผู้ซึ่งอาจมีชีวิตการทำงานได้สัก 50 ปีนั้น มีความคาดหวังได้เพียงเล็กน้อยหรือแทบไม่มีหนทางเอาเลยในการทำงานให้กับบริษัทเพียงบริษัทเดียว แม้เพียงเวลาสักสิบปีก็ยังยาก ในยุคนี้ ผู้คนต้องรับผิดชอบต่ออนาคตของพวกเขาเอง เขาไม่อาจหวังแต่เพียงการเลื่อนตำแหน่งขึ้นไปตามสายบังคับบัญชาเท่านั้น

สิ่งที่ตืออย่างยิ่งเกี่ยวกับความรู้ก็คือ มันเคลื่อนที่และถ่ายโอนได้ ความรู้เป็นของท่าน ไม่ใช่ของนายจ้างของท่าน หรือของรัฐ และในวันนี้มันขายได้ราคาดีเสียด้วย

ด้วยการมีตลาดที่มีศักยภาพสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่แบบต่อเนื่อง มันจึงมีขนาดอย่างน้อยร้อยละ 40 ของแรงงานของประเทศที่พัฒนาแล้ว สถานศึกษาที่มีอยู่ตามปกติมันไม่พอเพียงอีกต่อไป สถาบันเหล่านั้นแพงเกินไป และมีไม่มากพอต่อความต้องการ ในมลรัฐแคลิฟอร์เนียตอนใต้ ที่ที่ผมสอน การจราจรติดขัดมาก ผู้ที่มีครอบครัวแล้วจะต้องทำงานเต็มวัน ลำบากเกินกว่าที่จะเดินทางไปเรียนยังสถาบันการศึกษาแบบดั้งเดิมได้ พวกเขาต้องการวิธีที่ยืดหยุ่นและเข้าถึงได้ในการเรียนรู้

ในขณะนี้ มีวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้ใส่ครูและหลักสูตรที่ดีที่สุดของพวกเขาไว้ในอินเทอร์เน็ต ผมเองก็เพิ่งจะสร้างโปรแกรมการสอนขึ้นสิบโปรแกรมทำการตลาดบนเว็บโดย Corpedia นักศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อชนิดนี้ได้จากบ้านในเวลาว่างที่พวกเขาสะดวก ไม่เช่นนั้นเราก็อาจแปลงบทเรียนเป็นข้อมูลดิจิทัล แล้วส่งไปยังศูนย์การเรียนผ่านดาวเทียม ที่นักศึกษากลุ่มเล็กๆสามารถมาพบปะกันหลังเลิกงาน

ลองหลับตานึกถึงความสามารถที่ซ่อนอยู่ของการเรียนแบบออนไลน์สำหรับประเทศยากจน ที่จะกระโดดขึ้น

จากสภาพเช่นนั้นไปตามบันไดแห่งการพัฒนา สมมุติว่า นักการเมืองในประเทศนั้นไม่ได้พยายามที่จะควบคุมเนื้อหา ของอินเทอร์เน็ตและระบบการส่งผ่านข้อมูล ประชาชนใน ประเทศที่กำลังพัฒนา จะสามารถใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้า ถึงมันสมองที่ดีที่สุดในโลกที่พัฒนาแล้ว และเข้าถึงข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อสร้างตึกเรียน และคณะทำงานจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ชายหนุ่ม หญิงสาวที่มีมันสมองดีและความทะเยอทะยานของประเทศ ที่กำลังพัฒนา จะได้รับการศึกษาอย่างดีขั้นหนึ่งโดย ไม่จำเป็นต้องจากบ้านเกิดเมืองนอน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหา สมองไหลอันเป็นการขยายช่องว่างระหว่างประเทศที่ร่ำรวย และประเทศที่ยากจนให้กว้างยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การสอนแบบออนไลน์นี้มีข้อดีไม่ เพียงแต่ในเรื่องประสิทธิภาพด้านเวลาและค่าใช้จ่ายเท่านั้น มันยังยืดหยุ่นกว่าชั้นเรียนปกติที่เมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจ ความสำคัญของบทเรียนในการเรียนครั้งเดียว ก็สามารถดู สื่อนั้นซ้ำได้ (Replay) ปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) ของ การศึกษาแบบออนไลน์ การผสมกลมกลืนกันของกราฟิก และรูปภาพเข้ากับคำบรรยาย ทำให้มันได้เปรียบห้องเรียน แบบปกติ ด้วยความสามารถในการโต้ตอบของอินเทอร์เน็ต ทำให้เราได้ผลของอัตราส่วนระหว่างครูกับผู้เรียนเท่ากับ หนึ่งต่อหนึ่ง ไม่ว่าจะอยู่ ณ ประเทศใด เราสามารถจัดตั้ง ห้องพูดคุย (Chat Room) และกลุ่มของผู้เรียนขึ้นได้โดยง่าย เพื่อสนทนาโต้ตอบถึงวิธีการที่ดีที่สุดในการนำความคิดที่ได้ จากแหล่งต่างๆทั่วโลก มาใช้กับธุรกิจในระดับท้องถิ่น หรือ องค์กรสาธารณะสุข หรือองค์กรอื่นๆ กล่าวย่อๆก็คือ ในที่สุด เราก็ได้มาซึ่งวิธีการที่จะส่งเสริมผลิตผลในการศึกษาให้ดีขึ้น จากประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา การศึกษา ต่อเนื่องแบบออนไลน์แบบใหม่ของผู้ที่ได้รับการศึกษาดีแล้วนี้ จะไม่มาแทนที่การศึกษาแบบดั้งเดิม โดยปกติช่องทางใหม่ ของการจัดจำหน่ายจะเป็นการเพิ่มและเป็นส่วนเติมเต็มให้ สมบูรณ์ขึ้น มากกว่าที่จะเข้ามาแทนที่ช่องทางเดิม คุณกรณี ของโทรทัศน์เป็นตัวอย่าง มันไม่ได้ทำให้วิทยุ หรือหนังสือ วารสาร หรือหนังสือเล่มสูญหายไป โทรทัศน์เมื่อครั้งที่ยัง เป็นสื่อใหม่นั้นเกิดขึ้นพร้อมกับความนิยมของผู้ใช้จำนวนมาก แต่ทว่าสื่ออื่นๆก็ยังคงเติบโตต่อไปและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกัน

การศึกษาต่อเนื่องแบบออนไลน์กำลังสร้างขอบเขต ทางการศึกษาใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม และมันก็เป็นอนาคต

ของการศึกษา มีตลาดผู้ซื้อจากทั่วโลกอยู่ที่นี้ ซึ่งมีมูลค่า นับแสนล้านดอลลาร์

หมายเหตุจากผู้แปล

Peter Ferdinand Drucker เกิดเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 1909 ณ กรุงเวียนนา เขาเป็นชาวอเมริกัน เชื้อสายออสเตรีย เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านการจัดการ ครู และ นักเขียน เจ้าของงานเขียนแนวจารีตนิยมสำหรับบริษัทธุรกิจ สมัยใหม่ ดรัคเกอร์ได้รับปริญญาเอกด้านกฎหมายจาก มหาวิทยาลัยฟรังก์เฟิท (University of Frankfurt) และ ทำงานเป็นนักหนังสือพิมพ์อยู่ในประเทศเยอรมัน ก่อนที่จะ หนีไปยังประเทศอังกฤษในปี 1933 หลังจากการขึ้นสู่อำนาจ ของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) เขาทำงานอยู่ในอังกฤษ จนถึงปี 1937 จึงย้ายไปยังประเทศสหรัฐ เพื่อเป็นที่ปรึกษา ให้แก่ธนาคารบริติช (British Bank) เขาทำธุรกิจที่นั่น และ เป็นผู้สื่อข่าวต่างประเทศให้กับหนังสือพิมพ์ของอังกฤษ หลายฉบับเขาแปลงสัญชาติเป็นอเมริกันและเป็นศาสตราจารย์ คณะการจัดการที่มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ตั้งแต่ปี 1950 ถึง 1972 และได้รับชื่อเสียงว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ความรู้ด้านการจัดการ

ผู้สังเกตการณ์บางท่านแบ่งหนังสือและบทความ จำนวนมากของดรัคเกอร์ออกเป็นสี่ประเภท งานในช่วงต้น ของเขา เช่น The End of Economic Man (1939) และ The New Society (1950) พูดถึงธรรมชาติของสังคมใน ทางอุตสาหกรรม หนังสือประเภทที่สอง ประกอบด้วย The Concept of the Corporation (1946) และ The Practice of Management (1954) อธิบายความคิดทั่วไป เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจสมัยใหม่ สาม งานช่วงต่อมา ประกอบด้วย America's Next Twenty Years (1957) และ Technology, Management and Society (1970) ให้การ คาดเดาถึงผลกระทบในอนาคตของการพัฒนาในฐานะที่เป็น ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และสุดท้าย มีงานเขียนที่ กล่าวถึงปัญหาของการจัดการเกี่ยวกับบริษัทในแง่ที่เป็นไปได้ ในสภาพอันแท้จริง ที่เด่นก็มี Management in Turbulent Times (1980) และ The Changing World of the Executive (1982: รวมบทความ) งานเขียนเล่มล่าสุดของเขาคือ Management Challenges for the 21st Century ซึ่งเขา เขียนขึ้นเมื่อปี 1999 นี้เอง ในขณะที่มีอายุได้เกือบ 90 ปี

ดริคเกอร์ เป็นผู้บัญญัติศัพท์คำว่า “Webucation” (ผนวกคำว่า Web Technology เข้ากับ Education) เพื่อใช้เรียกการศึกษาต่อเนื่องแบบออนไลน์ซึ่งจัดเป็นนวัตกรรมขั้นสูงใหม่ล่าสุดของการศึกษา นอกจากคำว่า Webucation ยังมี

ผู้เรียกนวัตกรรมนี้ในชื่ออื่นๆอีกหลายชื่อ เช่น elearning, eSchool, NetU, Virtual Campus, E-Education และอื่นๆ กรุณาดูข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนออนไลน์ของดริคเกอร์ได้ที่ Corpedia (<http://www.corpedia.com>)

การออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ

อรุณ วิวัฒน์ปญฺญี

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เราพูดและฟังภาษาอังกฤษไม่ได้ได้แก่การออกเสียงภาษาอังกฤษไม่ตรงตามที่เจ้าของภาษาเขาออกเสียง อาจเป็นเพราะเราเข้าใจว่าภาษาอังกฤษคล้ายกับภาษาไทยในเรื่องการสะกดคำและการออกเสียงที่สอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ อันที่จริงการสะกดคำและการออกเสียงในภาษาอังกฤษมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนภาษาไทยทั้งหมดและมีหลาย ๆ แบบประสมกัน มีทั้งสะกดต่างกันแต่ออกเสียงเหมือนกันเช่น for for four อ่านว่า /fɔ:/ ฟอ by bye buy อ่านว่า /baɪ/ บาอิ here hear อ่านว่า /hɪə/ ฮีเอะ son sun อ่านว่า /sʌn/ ซัน seen scene อ่านว่า /si:n/ ซีน seed cede อ่านว่า /si:d/ ซีด loan lone อ่านว่า /ləʊn/ โลน cell sell อ่านว่า /sel/ เซล หรือสะกดเหมือนกันแต่ออกเสียงต่าง เช่น go อ่านว่า /gəʊ/ เกอะดู แต่ do อ่านว่า /du:/ ดู chaos อ่านว่า /ˈkeɪs/ เค้อออส แต่ chore อ่านว่า /tʃɔ:/ ซอ หลายคำใช้สระเหมือนกันแต่ออกเสียงต่างกัน เช่น no อ่านว่า /nəʊ/ เนอะดู note อ่านว่า /nəʊt/ เนอะดูท แต่ not อ่านว่า /nɒt/ น็อต none อ่านว่า /nʌn/ นัน หรือสะกดเหมือนกันแต่ออกเสียงต่าง

เพราะมีความหมายต่างกัน เช่น bow อ่านว่า /baʊ/ บาว หรือ /bəʊ/ เบอะดู lead อ่านว่า /led/ เลด หรือ /li:d/ ลีด read อ่านว่า /ri:d/ รีด หรือ /red/ เรด present อ่านว่า /prɪˈzent/ พรึเซ็นท หรือ /ˈprezənt/ เพร์เซ็นท record อ่านว่า /rɪˈkɔ:d/ ริคอด หรือ /ˈrekəd/ เร้เค็ด หรือที่ยุ่งยากคือมีการออกเสียงกับสะกดคำไปคนละทาง เช่น busy อ่านว่า /ˈbɪzi/ บีซี women อ่านว่า /ˈwɪmɪn/ วีมีน ดังนั้นวิธีการออกเสียงและสะกดคำในภาษาอังกฤษจะเทียบเคียงเหมือนกับการออกเสียงและสะกดคำในภาษาไทยไม่ได้ทั้งหมด การสอนและเรียนรู้ภาษาไทยแบบแจกลูก เช่น ก-า อ่านว่า กา หรือ ม-า-ก อ่านว่า มาก ฯลฯ เหมาะกับภาษาไทยแต่ไม่เหมาะกับภาษาอังกฤษ และการสอนอ่านเป็นคำ ๆ เหมาะกับภาษาอังกฤษแต่ไม่เหมาะกับภาษาไทยเช่นเดียวกัน หากต้องการเห็นรายละเอียดการออกเสียงชัดเจน เราควรอ่านเครื่องหมายออกเสียง (Phonetic symbols) สำหรับภาษาอังกฤษได้เช่น

I e æ ʊ ʌ ʊ ə
i: ɑ: ɔ: u: ɜ:
eɪ aɪ ɔɪ aʊ əʊ
Iə eə ʊə

บทความนี้ขอเสนอเพียงประเด็นเฉพาะตัวอักษรที่เป็นสระว่าตัวอักษรตัวหนึ่งแทนได้หลายเสียง มีสระกลางเรียกว่าschwa ออกเสียง /ə/ เออะ มีบทบาทในการออกเสียงภาษาอังกฤษมากคือสระในพยางค์ที่ไม่เน้นทุกตัวสามารถปรับเป็นเสียง /ə/ ได้หมด การลดเสียงสระในการออกเสียงทำให้ลดการออกเสียงพยางค์ลง และวิธีการออกเสียงและสะกดคำให้สัมพันธ์กัน เรื่องเหล่านี้เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษให้เป็นภาษาอังกฤษที่เรียกว่า English มิใช่เป็น Thinglish แหล่งข้อมูลที่เราสามารถศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ได้ ได้แก่ Dictionaries websites คำ ราช ทาง สัทศาสตร์ ฯลฯ หรืออาจารย์สอนภาษาอังกฤษที่ถนัดและสนใจเรื่องนี้เป็นพิเศษ หากใครสงสัยหรือสนใจร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ความเห็นในเรื่องนี้ติดต่อผมได้

โปรดทำแบบฝึกหัดก่อนอ่านตอนต่อไป
คำต่อไปนี้อ่านออกเสียงอย่างไร

1. apply	1. แอปพลาย	2. เออะพลาย
2. edit	1. เอดิท	2. อีดิท
3. merry	1. เมรี	2. เมอริ
4. Mary	1. แมรี	2. แม้อะริ
5. hero	1. ฮีโร่	2. ฮีโร
6. pencil	1. เพ็นเซลล์	2. เพ็นซิล
7. very	1. เวอรี่	2. เวรี่
8. womb	1. โวม	2. วุม
9. area	1. แอเรีย	2. เอ้อะเรีย

10. atom	1. แอทัม	2. อะตอม
11. love	1. ลัฟ	2. เลิฟ
12. war	1. วา	2. วอ
13. not	1. นอด	2. โนต
14. bar	1. บา	2. บอ
15. to	1. ทู	2. โท
16. message	1. เม็สจ	2. เม็สาจ
17. business	1. บิสิเนส	2. บิสนิส
18. vegetable	1. วิเจเทอเบิ้ล	2. เว็เจเทะเบิ้ล
19. yacht	1. ยาชท	2. ยอชท
20. chocolate	1. ช็อคเคิลท์	2. ช็อคเคะเลท

อักษรที่ใช้ในภาษาอังกฤษ 26 ตัว มีชื่อเรียกทุกตัว ดังนี้ Aa /eɪ/ เออิ Bb /bi:/ บี Cc /si:/ ซี Dd /di:/ ดี Ee /i:/ อี F /ef/ เอฟ Gg /dʒi:/ จี Hh /etʃ/ เอช Ii /aɪ/ อาอิ Jj /dʒeɪ/ เจอิ Kk /keɪ/ เคอิ Ll /el/ เอล Mm /em/ เอ็ม Nn /en/ เอ็น Oo /əʊ/ เออะอุ Pp /pi:/ พี Qq /kju:/ คยู Rr /ɑ:/ อา Ss /es/ เอส Tt /ti:/ ที Uu /ju:/ ยู Vv /vi:/ วี Ww /dʌblju:/ ดับเบิลยู Xx /eks/ เอกซ Yy /waɪ/ วาย Zz /zed/ (/zi:/) เซด ตัวอักษรเหล่านี้แบ่งพยัญชนะ 21 ตัวกับสระ 5 ตัว การใช้อักษรแทนเสียงค่อนข้างสับสนมีทั้งตัวเดียวแทนเสียงเดียว เช่น k /k/ ตัวเดียวแทนหลายเสียงเช่น x /ks/ หลายตัวแทนเสียงเดียว เช่น sh /ʃ/ หลายตัวแทนหลายเสียง เช่น th /θ/, /ð/; ow /əʊ/, /aʊ/ ยกที่จะออกเสียงและสะกดตัวให้ออกต้อง โดยเฉพาะผู้เริ่มเรียนหรือผู้ไม่ชำนาญ

ตัวอักษรเดี่ยวที่ใช้เป็นสระมี 6 ตัวได้แก่ Aa /eɪ/ เออิ Ee /i:/ อี Ii /aɪ/ อาอิ Oo /əʊ/ เออะอุ Uu /ju:/ ยู และ Yy /waɪ/ วาย สำหรับ Uu /ju:/ ยู และ Yy /waɪ/ วาย เป็นได้ทั้งสระและพยัญชนะ ตัวอักษรที่เป็นสระมีชื่อกับเสียงเหมือนกันเป็นพื้นฐาน และแทนเสียงอื่นๆ ได้อีกหลายๆ เสียงโดยตัวมันเองกับควบกับสระและพยัญชนะแทนเสียงต่างๆ ได้มากมายทั้งต่างกันและเหมือนกันขึ้น

ดังนั้นจะกล่าวถึงเสียงพื้นฐานของสระเดี่ยวพร้อมกับตัวอย่างคำ

สระหนึ่งตัวออกเสียงได้หลายเสียง

1 a /eɪ/ แทนเสียงได้ 9 เสียง ได้แก่ เออิ /eɪ/ และ /æ/ อา /ɑ:/ ออ /ɔ:/ เอาะ /ɒ/ เอ /e/ เออะ /ə/ อิ /ɪ/ เออะ /ə/

เออิ /eɪ/ เช่น ape /eɪp/ เออิพ tape /teɪp/ เทอิพ male /meɪl/ เมอิล make /meɪk/ เมอิก face /feɪs/ เฟอิส taste /teɪst/ เทอิสท waste /weɪst/ เวอิสท

เอะ /æ/ เช่น at /æt/ แอท cat /kæt/ แคท mat /mæt/ แมท am /æm/ แอม pan /pæn/ แพน marry /'mæri/ แมร์รี carry /'kæri/ แคร์รี atom /'ætəm/ แอ์เท็ม

Adam /'ædəm/ แอ์เด็ม Alice /'ælis/ แอลิส

อา /ɑ:/ เช่น bath /bɑ:θ/ บาธ half /hɑ:f/ ฮาฟ class /kla:s/ คลาส arm /ɑ:m/ อาม glass /glɑ:s/ กลาส war /wɔ:/ วอ

ออ /ɔ:/ เช่น all /ɔ:l/ ออล call /kɔ:/ คอล fall /fɔ:l/ ฟอล walk /wɔ:k/ วอค

เอาะ /ɒ/ เช่น was /wɒz/ วอส wasp /wɒzp/ วอสพ wash /wɒʃ/ วอช watch /wɒtʃ/ ว็อช yacht /jɒt/ ย็อท

เอ /e/ เช่น any /'eni/ เอ็นนิ many /'meni/ แม็นนิ

เออะ /ə/ เช่น area /'eəriə/ เอ็เออะ ริเออะ Mary /'meəri/ แม็เออะริ parent /'peərənt/ เพ็เออะเร็น

อิ /ɪ/ อยู่ในพยางค์ที่ไม่เน้น เช่น orange /'ɔ:rɪndʒ/ อ็อรินจ message /'mesɪdʒ/ แม็ลิจ heritage /'herɪtɪdʒ/ เฮร์ริทิจ language /'læŋɡwɪdʒ/ แล้งกวิจ private /'praɪvɪdʒ/ พร่าอวิจ palace /'pælɪs/ แพ็ลิส image /'ɪmɪdʒ/ อ็มมิง manage /'mænɪdʒ/ แม็นนิง

เออะ /ə/ อยู่ในพยางค์ที่ไม่เน้น เช่น

woman /'wʊmən/ วูเม็น island /'aɪlənd/ อ๊าอิเล็น attendant /ə'tendənt/ เออะเท็นเด้นท distant /'dɪstənt/ คิสต์เท้นท final /'faɪnəl/ ฟ๊าอิเน็ล medal /'medəl/ เม็เด็ล Maria /mə'riə/ เมอะร็เออะ Japan /dʒə'pæn/ เจอะแพ้น global /'ɡləʊbəl/ เกล็อะอุเบ็ล

2. e /i:/ แทนเสียงเอกเสียงได้ 6 เสียง ได้แก่ อี /i:/ เอะ /e/ อีเออะ /iə/ เอาะ /ɒ/ อิ /ɪ/ เออะ /ə/

อี /i:/ เช่น we /wi:/ วี meter /'mi:tə/ มี้เทอะ species /'spi:ʃi:z/ สปีชีส์ venus /'vi:nəs/ วีเน็ส penis /'pi:nɪs/ พีนึส delete /dɪ'li:t/ คิลิส female /'fi:meɪl/ ฟีเมอิล complete /kəm'pli:t/ เค็มพลีท

เอะ /e/ เช่น pen /pen/ เพน let /let/ เลท test /test/ เทสท west /west/ เวสท edit /'edɪt/ เอ็ดิท elephant /'eləfənt/ เอ็เลอะเฟ้นท error /'erə/ เอ็เรอะ merry /'meri/ เมร์รี very /'veri/ เวร์รี Terry /'teri/ เทร์รี

อีเออะ /iə/ เช่น hero /'hiərəʊ/ ฮีเออะ เรอะอุ serious /'sɪərəs/ จีเออะริเออะส serial /'sɪəriəl/ จีเออะริเอ็ล series /'sɪəri:z/ จีเออะริส zero /'ziərəʊ/ จีเออะเรอะอุ period /'piəriəd/ พีเออะริเอ็ด material /mə'tɪəriəl/ เมอะท็เออะริเอ็ล inherent /ɪn'hɪərənt/ อินฮ็เออะเร็น cereal /'sɪəriəl/ จีเออะริเอ็ล experience /ɪk'spiəriəns/ อิกสปีเออะริเอ็นส

เอาะ /ɒ/ เช่น encore /'ɒŋkɔ:/ อ็องคอ ensemble /ɒn'sɒmbəl/ ออนซ็อมเบ็ล

อิ /ɪ/ อยู่ในพยางค์ที่ไม่เน้น เช่น eleven /ɪ'levən/ อิล็เอเว็น event /ɪ'vent/ อีเว็น edition /ɪ'dɪʃn/ อิด็ชีเช็น market /'mɑ:kɪt/ ม๊าคิท basket /'bɑ:skɪt/ บ๊าสคิท wanted /'wɒntɪd/ ว็อนทิด enamel /ɪ'næməl/ อีแน็เม็ล

เออะ /ə/ อยู่ในพยางค์ที่ไม่เน้น เช่น garden /'ɡɑ:dən/ ก๊าเด็น seven /'sevn/

เซวีน open /'ɔpən/ เอ้ออุเพิน student
/'stju:dənt/ สตยูเด็นท model /'mɒdəl/ ม้อเคิล
problem /'prɒbləm/ พล้อเบลิม system
/'sɪstəm/ ซิสเต็ม hundred /'hʌndrəd/ ฮันเด
ริด

3. i /aɪ/ แทนเสียงออกเสียงได้ 5 เสียง
ได้แก่ อาอิ /aɪ/ อิ /ɪ/ อี /i:/ อีเอะ /ɪə/ เออะ /ə/
อาอิ /aɪ/ เช่น ice /aɪs/ อาอิส nice
/naɪs/ นาอิส line /laɪn/ ลาอิน time /taɪm/ ทา
อิม light /laɪt/ ลาอิท

อิ /ɪ/ เช่น it /ɪt/ อิท sit /sɪt/ ซิท sin
/sɪn/ ซิน digit /'dɪdʒɪt/ ดิจิต limit /'lɪmɪt/ ลิม
มิท vivid /'vɪvɪd/ วีวิด finish /'fɪnɪʃ/ ฟินิช

อี /i:/ เช่น machine /mə'ʃiːn/ เมอะ
ชีน magazine /ˌmæɡə'ziːn/ แมเกอะชีน
police /pə'liːs/ เพอะลีส

อีเออะ /ɪə/ เช่น delirious /drɪ'lɪəriəs/
คิลีเออะลีเอ็ต

เออะ /ə/ อยู่ในพยางค์ที่ไม่เน้น เช่น
pencil /'pensəl/ เพ็นเซิล pupil /'pjuːpəl/ พู
เพิล

4. o /ɒ/ แทนเสียงออกเสียงได้ 9 เสียง
ได้แก่ เออะอุ /ɒ/ เออะ /ɒ/ อะ /ʌ/ อุ /ʊ/ อุ
/u:/ ออ /u:/ เออ /ɜ:/ อิ /ɪ/ เออะ /ə/

เออะอุ /ɒ/ เช่น so /sɒ/ เซอะอุ tone
/təʊn/ เทอะอุน pole /pəʊl/ เพอะอุล

เออะ /ɒ/ เช่น hot /hɒt/ ฮอท box
/bɒks/ บอกซ fox /fɒks/ ฟอกซ shop /ʃɒp/
ชอพ goft /ɡɒft/ กอฟท

อะ /ʌ/ เช่น above /ə'baʊ/ เออะบัพ
another /ə'nʌðə/ เออะน๊ะเรอะ brother
/'brʌðə/ บร๊าเรอะ come /kʌm/ คัม company
/'kʌmpəni/ คัมเปอะนิ coven /'kʌvən/ ค๊ะเวิน
cover /'kʌvə/ ค๊ะเวอะ coverage /'kʌvərɪdʒ/
ค๊ะเวอะริจ coverlet /'kʌvəlɪt/ ค๊ะเวอะลิต
covert /'kʌvət/ ค๊ะเวีทcovet /'kʌvɪt/ ค๊ะวิท
covey /'kʌvi/ ค๊ะวิดdiscover /dɪs'kʌvə/ คิส

ค๊ะเวอะ discovery /drɪ'skʌvəri/ คิสค๊ะเวอะริ
does /dʌz/ คัส done /dʌn/ ดัน double
/'dʌbl/ ค๊ะเบิ้ล dove /dʌv/ ดัพdovetail n.
/'dʌvteɪl/ ดัพเทล dozen /'dʌzn/ ค๊ะเซิ้ล
enough /ɪ'nʌf/ อินัพ front /frʌnt/ ฟรันท
glove /glʌv/ กลัพ govern /'gʌvən/ กะวัน
honey /'hʌni/ ฮะนิ hover /'hʌvə/ ฮะเวอะ
love /lʌv/ ลัพ Monday /'mʌndeɪ/ มันเดอิ
money /'mʌni/ มันนิ monger /'mʌŋɡə/ มัง
เกอะ monk /mʌŋk/ มัง monkey /'mʌŋki/
มังคิ mother /'mʌðə/ มะเทอะ none /nʌn/ นัน
nothing /'nʌθɪŋ/ น๊ะซิง one /wʌn/ วัน
onion /'ʌniən/ อันเยิน other /'ʌðə/ อ๊ะเรอะ
otherwise /'ʌðəwaɪz/ อ๊ะเรอะวาอิ oven
/'ʌvən/ อ๊ะเวิน rough /'rʌf/ รัพ shove /ʃʌv/
ชัพ shovel /'ʃʌvəl/ ชะเวิ้ล some /sʌm/ ซัม
son /sʌn/ ซัน ton /tʌn/ ดัน won /wʌn/ วัน
wonder /'wʌndə/ วันเดอะ

อุ /ʊ/ เช่น wolf /wʊlf/ วุลฟ

อุ /u:/ เช่น do /duː/ ดู to /tuː/ ทู
who /huː/ ฮู prove /pruːv/ พรูพ womb
/wuːm/ วูม move /muːv/ มูม movie
/'muːvi/ มูวี่

ออ /oː/ เช่น gone /ɡoːn/ กอน sorry
/'sɔːri/ ซ้อริ

เออ /ɜː/ เช่น colonel /'kɜːnl/ เคื่อนัล

อิ /ɪ/ เช่น women /'wɪmɪn/ วีมิน

เออะ /ə/ อยู่ในพยางค์ที่ไม่เน้น เช่น
polite /pə'laɪt/ เพอะล้าอิท today /tə'deɪ/
เทอะเค้อ actor /'æktə/ เอ็คเทอะ occure
/'ɒkɜː/ เออะเค้อ o'clock /ə'klɒk/ เออะคล็อก

5. u /juː/ แทนเสียงได้ 8 เสียงได้แก่ ยู
/juː/ ยู /jʊ/ อะ /ʌ/ อุ /u:/ อุ /ʊ/ อิ /ɪ/ เออะ /ə/
ว /w/

ยู /juː/ เช่น nude /njuːd/ นยู cute
/kjuːt/ คยู student /'stjuːdənt/ สตยูเด็นท
menu /'menjuː/ เม้นยู music /'mjuːzɪk/ มยู

สิก communicate /kə'mju:nɪkət/ เคอะมยูนี
เคท uvula /'ju:vjələ/ ยูวูละ

ย /jʌ/ เช่น vocabulary
/və'kæbjʊləri/ เวอะเค็บยูละรี occupation
/ˌɒkjʊ'peɪʃn/ ออคยู่เพ้เชิ่น

อะ /ʌ/ เช่น but /bʌt/ บัท sun /sʌn/
ชัน rug /rʌg/ รัก drug /drʌg/ ครัก
stuff /stʌf/ สตัฟ cup /kʌp/ คัพ

อู /u:/ เช่น flu /flu:/ ฟลู June
/dʒu:n/ จูน rude /ru:d/ รูด crude /kru:d/
ครูด ruby /ru:bi/ ู๊บี protude /prə'tu:d/ เพ
รอะทุ๊ด

อู /ʊ/ เช่น put /pʊt/ พุท bull /bʊl/
บุล full /fʊl/ ฟูล push /pʊʃ/ พุช pusy
/'pʊsi/ พุชี

อิ /ɪ/ เช่น busy /'bɪzi/ บีชี minute
/'mɪnɪt/ มินิท

เออะ /ə/ เช่น supply /sə'plai/ เสอะพ
ล้าอิ suggest /sə'dʒest/ เสอะเจ้สท support
/sə'pɔ:t/ เสอะพ็อท

ว /ɪ/ เช่น quick /kwɪk/ ควิก
language /'læŋɡwɪdʒ/ แล้งกวิด squid
/skwɪd/ สควิด

6. y /waɪ/ แทนเสียงได้ 5 เสียงได้แก่อย
/j/ อาทิ /aɪ/ อี /i:/ อี /ɪ/ เออะ /ə/

ย /j/ เช่น year /jɪə/ ยีเออะ yes อ่าน
ว่า /jes/ เยส yellow อ่านว่า /'jeləʊ/ เย้เลอะอู

อาอิ /aɪ/ เช่น by อ่านว่า /baɪ/ บาอิ
cry /kraɪ/ คราอิ fly /flaɪ/ ฟลาอิ type /taɪp/
ทาอิพ sky /skaɪ/ สคาอิ style /staɪl/ สตาอิล
psychology /sar'kolədʒi/ ซาอิค้อเลอะจิ

อิ /ɪ/ เช่น system /'sɪstəm/ ซี้เท็ม
symbol /'sɪmbəl/ ซิมเบิ้ล

เออะ /ə/ เช่น beryl /berəl/ เบ้เริ้ล
vinyl /'vaɪnəl/ ว้าอีนีล

schwa /ə/ เป็นสระกลางมีบทบาทใน
การออกเสียงในพยางค์ที่ลดเสียงสระให้เบา ไม่ว่าจะ

สะกดคำอย่างไรสามารถออกเสียง /ə/ ได้
Oxford /'ɒksfəd/ อ็อกสเฟ็ด น. ชื่อสถานที่
balloon /bə'lu:n/ เบอะลูน น. ลูกบอลลูน
bastard /'bæstəd/ แบ้สเติ้ด น. ลูกนอกกฎหมาย
breakfast /'breɪkfəst/ เบร้คเฟ้สท น. อาหารเช้า
Leonard /'lenəd/ เล้เน็ด น. ชื่อคน
leopard /'lepəd/ เล้เพ็ด น. เสือดาว
Richard /'rɪtʃəd/ ริ้เช็ด น. ชื่อคน
standard /'stændəd/ สแต้นเด็ด น. มาตรฐาน
wizard /'wɪzəd/ วิ้เจ็ด น. พ่อมด
captain /'kæptn/ แค้พเท็น น. ร้อยเอกผู้นำ
certain /'sɜ:tn/ เชื้อเท็น adj. แน่นอน
curtain /'kɜ:tn/ เคื้อเท็น น. ม่าน
fountain /'faʊntn/ เฟ้านเท็น น. น้ำพุ
mountain /'maʊntn/ เม้านเท็น น. ภูเขา
foreman /'fɔ:mən/ ฟ้อเม้น น. หัวหน้าคนงาน
human /'hju:mən/ ฮยู่เม้น น. มนุษย์
Longman /'lɒŋmən/ ล้องเม้น น. ชื่อคน
policeman /pə'li:smən/ เพอะลี้สเม้น น.
ตำรวจ
woman /'wʊmən/ วู้เม้น น. ผู้หญิง
island /'aɪlənd/ อ้ายเลิ่น น. เกาะ
England /'ɪŋɡlənd/ อั้งเลิ่น น. อังกฤษ
Scotland /'skɒtlənd/ สก้อดเลิ่น น. สก๊อตแลนด์

การลดพยางค์

ในการออกเสียงหลายคำมีการลดเสียงสระ
ทำให้จำนวนพยางค์ลดลง เช่น

automatically /ˌɔ:tə'mætɪkli/ อ้อเทอะเม้ดิก
ลิ adv. อย่างอัตโนมัติ

basically /'beɪsɪkli/ เบ้อสิคลิ adv. อย่างพื้นฐาน

Barbara /'bɑ:brə/ บ้าเบระ น. ชื่อผู้หญิง

business /'bɪznəs/ บี้ชเนิส น. ธุรกิจ

chocolate /'tʃɒklət/ ช้อเคลิท น. ช็อคโกแลต

colonel /'kɜ:nəl/ เคื้อเนิ้ล น. นายพัน

comfortable /'kʌmfəbəl/ คัมฟะทะเบิ้ล adj.

สะดวกสบาย

dictionary /'dɪkʃənri/ ดิ๊กเชินริ น. พจนานุกรม

general /'dʒenrəl/ เจ้นเริ้ล adj. ทั่วไป

history /'hɪstri/ อีสทริ น.ประวัติศาสตร์
 interest /'ɪntrəst/ อินเทริสท v. ทำให้สนใจ
 literature /'lɪtərətʃə/ ลิเทอะเรอะเชอะ น.วรรณคดี
 medicine /'medsən/ เม๊ดซีน น. ยา
 secretary /'sekɹətəri/ เซ็คอะทะริ น. เลขานุการ
 restaurant /'restɹɒnt/ เร็ทะรอนท น.ภัตตาคาร
 several /'sevrəl/ เซ็ฟเวิ้ล adj. หลาย
 temperature /'temprətʃə/ เท็มเพอะเรอะเชอะ น.
 อุณหภูมิ
 typically /'tɪpɪkli/ ท๊ปปิคลิ adv. โดยลักษณะเฉพาะ
 vegetable /'vedʒtəbl/ เว็ทะอะเบิ้ล น. ผัก

การลดเสียงสระบางเสียงเป็นสระกลาง

การลดเสียงสระเป็นเสียง schwa /ə/
 เออะ ซึ่งเป็นสระกลางในคำต่าง ๆ ทำให้การออก
 เสียง และการเน้นของคำนั้น ๆ เปลี่ยนแปลง เราต้อง
 สังเกตและศึกษาหรือเปิดพจนานุกรมเพื่อให้ออก
 เสียงคำได้ถูกต้อง ดังตัวอย่าง

photo /'fəʊtəʊ/ เฟอะอุโต น. ภาพถ่าย
 photograph /'fəʊtəgræf/ เฟอะอุทะอะแกรฟ
 น.ภาพถ่าย ลดเสียงพยางค์ที่สอง
 photographer /fə'tɒgrəfə/ น.เฟอะท้อทะอะอะ
 เฟอะ ช่างภาพ ลดเสียงพยางค์แรก
 photography /fə'tɒgrəfi/ น.เฟอะท้อทะอะอะฟี
 การภาพถ่าย ลดเสียงพยางค์แรก
 photographic /fə'tə'græfɪk/ adj.เฟอะอุ
 ทะอะแกรฟิค เกี่ยวกับภาพถ่าย ลดเสียงพยางค์ที่สอง
 และสี่

การสะกดและออกเสียงคำภาษาอังกฤษให้

ลัมพันธ์กัน

การสะกดและออกเสียงคำภาษาอังกฤษที่มี
 หลายพยางค์ให้ลัมพันธ์กัน ทำได้โดยการฝึกแบ่ง
 พยางค์ให้ตรงกับกรออกเสียง อาจจะฝึกทีละพยางค์
 หรือทีละสองหรือสามพยางค์ ตามความเหมาะสม
 แต่บางพยางค์ต้องควบกันสองพยางค์ เพราะแบ่งที
 ละพยางค์ไม่สะดวก บางคำอาจมีการลดเสียงหรือ
 ลดพยางค์ด้วย จะต้องสังเกตให้ดี และโปรดอย่าลืม

การออกเสียงพยางค์ที่เน้นกับพยางค์ที่ออกเสียงเบา
 เป็น อี /ɪ/ หรือ เออะ /ə/ ให้ชัดเจน หากได้ฝึกบ่อย ๆ
 ทักษะการสะกดคำและการออกเสียงของเราจะดีขึ้น
 ตัวอย่าง

คำ	การแบ่งพยางค์
bibliography	bi.bli.o.gra.phy
/ˌbɪblɪˈɒɡrəfi/	บี้ บลิ อ้อทะอะฟี
business	busi.ness
/'bɪznəs/	บ๊ช เนิส
communicate	co.mmu.ni.cate .
/kə'mjuːnɪkeɪt/	เคอะมยู่ นี เคท
communication	co.mmu.ni.ca.tion
/kə,mjuːnɪˈkeɪʃn/	เคอะมยู่ นี เค้ เซ็น
computer	com.pu.ter
/kəm'pjʊːtə/	เค็ม พยู่ เท่อ
examination	exa.mi.na.tion
/ɪɡ,zæmɪˈneɪʃn/	อิกแซ่ มิ เน้ เซ็น
faculty	fa.cul.ty
/'fækʌlti/	แฟ้ เคิ้ล ทิ
institute	in.sti.tute
/'ɪnstɪtjuːt/	อิน สติ ทยู่ท
interest	in.terest
/'ɪntrəst/	อิน เทริสท
manager	ma.ni.ger
/'mænɪdʒə/	แมน นี เจ่อ
university	u.ni.ver.si.ty
/juːnɪ'vɜːsəti/	ยู่ นี เวื่อ เซอะติ
vegetable	vege.ta.ble
/'vedʒtəbl/	เว็ทะ อะเบิ้ล

References

Quirk, Randolph.(1987) **Longman Dictionary of Contemporary English.** Harlow: Longman Group UK Limited.
 Wehmeier, Sally.(2000). **Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English.** 6 ed. Oxford : Oxford University Press.

โครงการทดลองใช้โปรแกรม ACASI และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สุพร พูลสุข

A pilot project : an application of ACASI program
and CAI on amphetamine to study drug usage
behavior among the first year RIPA's students

บทคัดย่อภาษาไทย

ชื่อโครงการ “โครงการทดลองใช้โปรแกรม ACASI และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้าเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา”

ชื่อผู้วิจัย ผศ.สุพร พูลสุข
ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาภายใต้โครงการด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติด

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ก่อนและหลังเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือโปรแกรม ACASI เป็นโปรแกรมตอบแบบสอบถามผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มี

ทั้งภาพและเสียงบรรยายที่ผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์พัฒนาขึ้นมาจากแบบสอบถามของ สุพร พูลสุข และวีรภัทร ภัทรกุล (2541) โดยใช้โปรแกรมภาษา PHP ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS PC⁺ หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และทดสอบค่า t

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลังจากเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า ความรู้ของนักศึกษาสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ก่อนการเรียนและหลังจากเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า ทักษะคติของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. หลังจากเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าเคยเสพยาบ้าเปลี่ยนไปจาก 14 คน เป็น 19 คน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ข้อมูลจากการสำรวจสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (แบบ สร.3) ปีงบประมาณ 2545 พบว่า มีจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 482 แห่ง มีจำนวนนักเรียน-นักศึกษาประมาณ 166,928 คน มีผู้ค้ายาเสพติด 14 คน และมีผู้เสพยาบ้า 234 คน สาเหตุที่ทำให้นักเรียน-นักศึกษาใช้ยาเสพติดมากที่สุดคือ เลียนแบบเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 15.03 รองลงมา มีปัญหาครอบครัว ร้อยละ 11.89 นักเรียน-นักศึกษาที่ใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า ส่วนมากเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (ม.1-ม.6) จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 52.99 รองลงมาเป็นนักเรียน-นักศึกษา ระดับปวส./ปวช. จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 47.01 (ศ.ปส.จ.อย. : 2545,1)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังมีปัญหาของยาบ้าแพร่ระบาดอยู่ แม้ว่าทางจังหวัดจะได้เข้มงวด กวดขัน และพยายามปราบปรามอย่างเต็มที่ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ทั้งภาคปกติและภาค กศ.บป. (การศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ) เป็นจำนวนมาก การที่มีนักเรียน นักศึกษาอยู่มีย่อมเป็นโอกาสของผู้ขายยาเสพติดที่ต้องการลูกค้าจะเข้ามาทำการค้าในสถาบันได้มากขึ้น ประกอบกับนักเรียน นักศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นส่วนมากโอกาสที่จะทดลองยาเสพติดจึงมีมากตามไปด้วย สถาบันจึงควรหามาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาบ้า ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เพิ่งผ่านพ้นภาวะการเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีแนวโน้มที่ถูกชักจูงให้เสพยาบ้าได้ง่าย

การที่จะให้นักศึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ยาบานั้น นักศึกษาต้องมีความมั่นใจว่าข้อมูลที่ให้ไปนั้นจะต้องเป็นความลับที่สุด นักศึกษาจะต้องมีความมั่นใจในเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การให้นักศึกษาตอบข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จะมีลายมือปรากฏทำให้ไม่แน่ใจว่านักศึกษาตอบข้อมูลตรงตามความเป็นจริงหรือไม่ แต่ถ้าให้นักศึกษาตอบข้อมูลผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีเสียงบรรยาย (ACASI) นักศึกษาจะ

มั่นใจได้มากกว่าการตอบข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เพราะจะไม่มีลายมือปรากฏทำให้ไม่สามารถทราบได้เลยว่าใครเป็นผู้ให้ข้อมูล

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer assisted instruction = CAI) สามารถเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ ซึ่งสื่ออย่างอื่น เช่น หนังสือทำไม่ได้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากเสียง ภาพประกอบทั้งภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว ทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย สามารถประเมินผลความก้าวหน้าได้ ทบทวนบทเรียนได้และทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ซึ่งเกิดจากมีโอกาสนประสบความสำเร็จในการเรียนสูง (วชิระวิชวรนนท์ : 2542,6)

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้เครื่องมือ ACASI ในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นจริงให้มากที่สุด เพราะเรื่องยาบ้าเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และต้องการเสริมความความรู้เรื่องยาบ้าให้กับนักศึกษา โดยการให้นักศึกษาได้เรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า เพราะการให้การศึกษาถือว่าเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันมิให้นักศึกษาไปเสพยาบ้า เมื่อนักศึกษามีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องยาบ้า จะได้นำไปแนะนำผู้อื่นได้อย่างถูกต้องด้วย จึงเป็นการลดจำนวนผู้เสพยาบ้าให้น้อยลงอีกด้านหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างเครื่องมือ ACASI ในการวัดพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษา
2. เพื่อสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาบ้าทั้งก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2545
2. ตัวแปรต้น คือ การสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า
3. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษา ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับยาบ้า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นแบบวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดสองครั้งก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2. ประชากรได้แก่นักศึกษาศาสนาบ้านราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งสิ้น 721 คน

3. กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาศาสนาบ้านราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 258 คน โดยคัดเลือกนักศึกษาทุกสายเป็นตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาจากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4 หมู่ จำนวน 53 คน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 5 หมู่ จำนวน 93 คน คณะวิทยาการจัดการ 4 หมู่ จำนวน 112 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีทั้งภาพและเสียงบรรยาย (ACASI) ที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์พัฒนาขึ้นมา โดยใช้โปรแกรมภาษา PHP (Professional home page) ส่วนเนื้อหาในแบบสอบถามใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดย สุพร พูลสุข และ วิรภัทร ภัทรกุล (2541) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ได้ผ่านการทดสอบแล้ว ทั้งในหมวดความรู้และทัศนคติ คำถามในหมวดความรู้เป็นข้อคำถามที่มีความยากง่าย .20 ถึง .80 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ส่วนคำถามในหมวดทัศนคติ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .55 เนื้อหาในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับยาบ้า จำนวน 15 ข้อ แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า จำนวน 15 ข้อ และแบบสอบถามพฤติกรรมในการใช้ยาบ้า จำนวน 12 ข้อ

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์เรื่องยาบ้าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ภาพนิ่ง กราฟิก ภาพเหมือนจริง มีทั้งภาพการ์ตูนและภาพเคลื่อนไหว คำบรรยายสั้น ๆ เป็นตัวหนังสือ เสียงพูดประกอบคำบรรยายและเสียงดนตรี

5. การดำเนินการวิจัย

5.1 ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากสถาบันเพื่อใช้ห้องคอมพิวเตอร์ของสถาบันในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 3 ครั้งๆ ละ 1 สัปดาห์

5.2 ก่อนการเก็บข้อมูลด้วยโปรแกรม ACASI จะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญไปติดตั้งโปรแกรมการตอบแบบสอบถามที่ห้องคอมพิวเตอร์ก่อน

5.3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยนัดหมายให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและมีเวลาว่างไปที่ห้องคอมพิวเตอร์ของสถาบัน ครั้งละ 24 คน ก่อนเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้อธิบายถึงวิธีการเก็บข้อมูล โดยใช้โปรแกรม ACASI และชี้แจงจุดประสงค์ในการเก็บข้อมูล เมื่อนักศึกษาเข้าใจดีแล้ว ให้เวลาในการตอบคำถามผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์คนละ 30 – 45 นาที ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 1 สัปดาห์

5.4 หลังจากเก็บข้อมูลในครั้งที่ 1 แล้วผู้วิจัยได้นัดหมายให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาว่างไปเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้าที่ห้องคอมพิวเตอร์ของสถาบัน ครั้งละ 24 คน ใช้เวลาในการเรียนคนละ 45–60 นาที ให้เวลาในการศึกษาบทเรียนจนครบทุกคนเป็นเวลา 1 สัปดาห์

5.5 หลังจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้าไปแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นัดหมายให้กลุ่มตัวอย่างที่มีเวลาว่างไปตอบแบบสอบถามผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีทั้งภาพและเสียงบรรยายอีกครั้งการเก็บข้อมูลเก็บได้ครั้งละ 24 คน เหมือนครั้งที่ 1 ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 1 สัปดาห์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลจะอยู่ในฐานข้อมูลซึ่งถูกส่งออกมาในแฟ้มของ SPSS ได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC+ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ใช้ค่า T – test

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 61.1) เป็นหญิง ศาสนาที่นับถือส่วนมาก (ร้อยละ 94.1) นับถือศาสนาพุทธ สภาพครอบครัวส่วนมาก (ร้อยละ 80) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน สถานที่พักอาศัยส่วนมาก (ร้อยละ 53.7) อยู่กับบิดามารดา รายได้ที่ได้รับส่วนมาก (ร้อยละ 51.1) ได้รับรายได้

เดือนละ 2,000–3,000 บาท การขอรับการปรึกษาพบว่าเป็นคนแรกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 37.8) จะปรึกษาเมื่อมีปัญหาคือมารดา

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับความรู้เกี่ยวกับยาบ้าของกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 63) ได้รับความรู้จากครูอาจารย์

3. พฤติกรรมครอบครัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 58.9) มีพฤติกรรมครอบครัวอยู่ในระดับดี และเฉพาะกลุ่มผู้สืพบพบว่าพฤติกรรมครอบครัวส่วนมาก (ร้อยละ 50) มีพฤติกรรมครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 74.4) มีความรู้ระดับถูกต้องน้อย หลังจากให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้าไปแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 49.4) มีความรู้ระดับถูกต้องปานกลาง

5. ทศนคติเกี่ยวกับยาบ้า พบว่าในการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ครั้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 79.6 และร้อยละ 78.5) มีทัศนคติในระดับกลาง ๆ

6. การปฏิบัติตนเกี่ยวกับยาบ้า พบว่าในเรื่องการซื้อและเสพยาบ้าครั้งที่ 1 กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 93.3) ไม่เคยซื้อยาบ้า ไม่มีเพื่อนเสพยาบ้า ร้อยละ 58.1 มีเพื่อนเสพยาบ้าร้อยละ 41.9 ส่วนมาก (ร้อยละ 94.8) ไม่เคยเสพยาบ้า เคยเสพยาบ้าจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ผลการวิเคราะห์ครั้งที่ 2 มีผู้ตอบว่าเคยเสพยาบ้าจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 สาเหตุในการเสพยาบ้าในการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ครั้ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 92.9 และร้อยละ 78.9) เสพเพราะอยากลอง แหล่งที่ซื้อยาบ้าส่วนมาก (ร้อยละ 66.7 และร้อยละ 76.2) ซื้อจากคนรู้จัก ส่วนมาก (ร้อยละ 92.9 และร้อยละ 100) ต้องการเลิกเสพยาบ้า

7. ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับยาบ้าของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าเคยเสพยาบ้าในการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ครั้ง พบว่าส่วนมาก (ร้อยละ 85.7 และร้อยละ 57.9) มีความรู้เรื่องยาบ้าในระดับถูกต้องน้อย

8. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าเคยเสพยาบ้า ในการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ครั้ง พบว่าส่วนมาก (ร้อยละ 85.7 และร้อยละ 84.2) มีทัศนคติในระดับกลาง ๆ

9. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ก่อนการศึกษาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า เท่ากับ 7.30

ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้หลังการศึกษาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า เท่ากับ 8.58 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

10. ค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติก่อนการศึกษาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า เท่ากับ 33.72 ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติหลังการศึกษาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า เท่ากับ 33.21 ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนมากพักกับบิดามารดา พฤติกรรมครอบครัวอยู่ในระดับดี แต่กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าเคยเสพยาบ้าในการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 จำนวน 14 คน และครั้งที่ 2 จำนวน 19 คน มีพฤติกรรมครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนอยู่ระหว่าง 24–32 คะแนน) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของขวัญเมือง แก้วดำเกิง (2541:134) ที่พบว่าพฤติกรรมครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้าเพราะครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญที่สุดและเป็นหน่วยงานของสังคมที่มีความสัมพันธ์ และใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในครอบครัว

2. ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า พบว่าในการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความรู้ถูกต้องน้อย ร้อยละ 85.7 ถูกต้องปานกลาง ร้อยละ 14.3 หลังจากได้ศึกษาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้าไปแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิม คือความรู้ถูกต้องน้อยลดลงเหลือร้อยละ 57.9 และความรู้ถูกต้องปานกลางเพิ่มเป็นร้อยละ 42.1 เมื่อนำค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับยาบ้ามาทดสอบความแตกต่างแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสายพิน นพเกตุ (2538) สมพร จันทมัตตการ (2540) และ อมรัตน์ ลิ้มจิตสมบุญ (2542) สรุปได้ว่า การนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาใช้ในการสอนไม่ว่าจะเป็นเด็กระดับใด สามารถเรียนรู้จากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ และทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงสมควรให้นักเรียน/นักศึกษาเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า เพื่อให้นักเรียน/นักศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าเพิ่มขึ้น

3. ทศนคติเกี่ยวกับยาบ้า พบว่าในการเก็บข้อมูล

ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากมีทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าในระดับกลาง ๆ มากที่สุด คือ ร้อยละ 79.6 และร้อยละ 78.5 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่า เคยเสพยาบ้า พบว่า ในการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ส่วนมากมีทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าในระดับกลาง ๆ มากที่สุด คือ ร้อยละ 85.7 และร้อยละ 84.2 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติกับพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันน้อยหรือแทบจะไม่มีความสัมพันธ์กันเลย (Ajzen & Fishbein, 1997. อ้างในประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2536 : 95) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของขวัญเมือง แก้วดำเกิง (2541 : 98) ที่พบว่า ในกลุ่มที่มีเพื่อนเคยเสพยาบ้า และเคยใช้ทักษะปฏิเสธ ในประสบการณ์จริงเมื่อถูกชวนให้เสพยาบ้า พบว่าทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้า

การทดสอบหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้า ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังจากได้รับความรู้โดยศึกษาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยาบ้า พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แม้ว่าความรู้เกี่ยวกับยาบ้า จะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความรู้ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชาร์ช (Schwartz, 1974 อ้างถึงในอัฉนา เชาว์ประยูร, 2531 : 18) ที่สรุปความสัมพันธ์ว่า ความรู้ และทัศนคติต่างทำให้เกิดการปฏิบัติได้โดยที่ความรู้ และทัศนคติไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กัน

4. การปฏิบัติตนเกี่ยวกับยาบ้า พบว่า ในการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ครั้ง มีความแตกต่างกัน คือ ในการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 มีกลุ่มตัวอย่าง ตอบว่า เคยเสพยาบ้า จำนวน 14 คน ในการเก็บข้อมูล ครั้งที่ 2 มีกลุ่มตัวอย่างตอบว่า เคยเสพยาบ้าจำนวน 19 คน แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความมั่นใจในการตอบข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการตอบแบบสอบถามผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีทั้งภาพ และเสียงบรรยาย จึงให้ข้อมูลในการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา รุมาคม และคณะ (Patchara Rumakom and others, 1999) ที่พบว่าระดับความเชื่อมั่นในความลับของข้อมูลด้วยการตอบแบบสอบถาม ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ สูงกว่าการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามึนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 เสพยาบ้าจำนวนหนึ่ง ดังนั้นสถาบันจึงควรจัดให้มีการรณรงค์ เรื่องพฤติกรรมกรรมการป้องกันการใช้ยาบ้าอย่างต่อเนื่อง และทำประกาศของสถาบันให้นักศึกษารับรู้โดยทั่วกันว่าในกรณีที่นักศึกษาเสพยาบ้าสถาบันไม่เอาโทษ และขอให้นักศึกษาไปปรึกษาตัวให้หายขาด
2. ควรนำโปรแกรม ACASI เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาบ้าไปเผยแพร่ และทดลองใช้ในสถาบันราชภัฏอื่น ๆ
3. ควรนำชุดแบบเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องยาบ้า ไปเผยแพร่ในสถานการศึกษาอื่นๆ เพื่อขยายผลในการให้ความรู้ เพราะนักเรียน นักศึกษา สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
4. ควรให้ความรู้กับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรหลาน จิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรหลาน การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจของบุตรหลานที่อยู่ในวัยรุ่น การให้ความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจแก่บุตรหลาน การยอมรับเมื่อบุตรหลานติดยาเสพติด รวมทั้งบิดา มารดา ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการดำรงชีวิต โดยไม่สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า หรือเสพยาเสพติดให้บุตรหลานเห็น

บรรณานุกรม

- ขวัญเมือง แก้วดำเกิง (2541). ปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันเสพยาบ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัฉนา เชาว์ประยูร (2531). การศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2541. สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2545). สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปีงบประมาณ 2545. อุดรธานี.
- พัชรา รุมาคม และคณะ (2539). รายงานศึกษาวิจัยความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติตัวต่อการเสพยาเสพติด (ยาบ้า) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี.
- สุพร พูลสุข และวิภากร ภักธกุล (2541). การศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2541. สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2545). สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปีงบประมาณ 2545. อุดรธานี.
- อัฉนา เชาว์ประยูร (2531). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการทดสอบการรับรู้และทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Patchara Rumakom and others. (1999). Obtaining Accurate Responses to Sensitive Questions : A comparison of Two Data Collection Techniques. Biograph.

วิเคราะห์การเล่นพื้นบ้าน รำโทน : ศึกษากรณีเฉพาะอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

อมรา กล้าเจริญ

คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบัน สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ปีการศึกษา 2545-2546

บทคัดย่อ

รำโทน เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่มีเล่นอยู่ทั่วไป แต่รำโทนของหมู่บ้านหน้าวัดโบสถ์ ตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ชาวบ้านเล่นสืบทอดกันมานาน จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการรำเป็นรูปแบบการรำแบบ “รำท่าบท” ตามคำร้องของเพลง มี โทน กรับและฉิ่งเป็นเครื่องประกอบจังหวะ แต่เนื่องจากเวลารำใช้โหนดิเป็นหลักจึงเรียกว่า “รำโทน” เนื้อหาของเพลงจะมีลักษณะเชิงเกี่ยวพาราสี หยอกเย้า บ่งบอกถึงวิถีชีวิตชาวบ้านในท้องถิ่นตามยุคสมัย ได้เป็นอย่างดี ต่อมาในสมัยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี สนับสนุนให้เล่นรำโทนอย่างแพร่หลาย และยังให้ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เล่นรำโทนโดยให้ถือเป็นนโยบายที่หน่วยราชการต้องปฏิบัติ มีการแต่งเพลงออกเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียง พร้อมสอดแทรกนโยบาย รัฐนิยม เพื่อผู้นำชาติพ้นภัยในเนื้อร้องของเพลงด้วย เมื่อรำโทนเป็นที่นิยมมากขึ้นชาวบ้านอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จึงปรับเปลี่ยนรูปแบบการรำโทนให้เข้ากับยุคสมัยของบ้านเมือง มีการแต่งเพลงรำโทนขึ้นเองในท้องถิ่น เพลงรำโทนจึงมีทั้งแบบดั้งเดิมที่ทางราชการนำมาเผยแพร่ และแบบของชาวบ้านที่ช่วยกันแต่งขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายรัฐนิยมของรัฐบาลในขณะนั้นด้วย

รัฐส่งเสริมให้ข้าราชการและประชาชน
“จำวง” เป็นเรื่องบันเทิงระหว่างการรบ.

ปัจจุบันการเล่นรำโทนอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ยังคงสืบทอดการเล่นรำโทนในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ได้จัดลำดับเพลงที่ใช้การเล่นรำโทนเริ่มตั้งแต่เพลงเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เพลงไหว้ครูด้วยเพลงชุด รัก จาก ลา ถือเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนกับรำโทนทั่วไป

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รำโทน เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่เล่นแพร่หลายในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง แต่จะก่อกำเนิดขึ้นในยุคใดสมัยใด ไม่ปรากฏแน่ชัด ทราบแต่เพียงว่า เล่นสืบทอดกันมานานหลายชั่วคน ทำรำของรำโทนที่เรียกว่า “รำใช้บท” หรือ “รำท่าบท” ด้วยเหตุที่มีลักษณะการร้องและรำเข้ากับจังหวะเสียงโหนดิที่เป็นจังหวะจึงเรียกว่า “รำโทน”

ทำรำของการรำไท่น จะมีรูปแบบท่าทาง ท่วงทีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านคิดสร้างสรรค์ขึ้นตามบทเพลงในแต่ละเพลง ถือเป็นศิลปะประจำท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น ด้วยลีลาท่ารำใช้บทจากการสังเกตและสัมผัสภายในการเก็บข้อมูลเบื้องต้น พบว่ามีกลุ่มชาวบ้าน อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ยังสืบทอดการรำไท่นและรักษารูปแบบการรำไท่นแบบดั้งเดิม เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ความเป็นไทย ตามนโยบายรัฐนิยมสมัยรัฐบาลจอมพล แปลก พิบูลสงคราม จนถึงปัจจุบัน

ในการเก็บข้อมูลรำไท่นที่อำเภอสามโก้จังหวัดอ่างทองครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ได้มีผู้รวบรวมเพลงเฉพาะเพลงรำไท่นไว้บ้างแล้ว แต่การเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กระบวนการทำรำและลำดับขั้นตอนของการแสดงในเชิงนาฏศิลป์ยังไม่มีนอกจากนั้นขั้นตอนการเล่นคล้ายผูกเป็นเรื่องเริ่มตั้งแต่เพลงเชิญชวนและเกี่ยวพาราสี ตามด้วยบทเพลงรำไท่นชุด รัก จาก ลา การจัดวางเพลง การใช้ภาษาท่าประกอบลีลาท่ารำแต่ละเพลงที่เป็นลำดับขั้นตอนการแสดงยังไม่มีรวบรวมไว้จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาและสมควรที่จะรวบรวมข้อมูลลำดับขั้นตอนการแสดง กระบวนท่ารำ วิธีการคิด การใช้ท่าในการรำใช้บท เพื่ออนุรักษ์ไว้ และสืบทอดทำรำเผยแพร่เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1. เพื่อศึกษาและรวบรวมการละเล่นพื้นบ้าน “รำไท่น” จากวิทยากรท้องถิ่นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
- 2. ศึกษาวิเคราะห์ลำดับขั้นตอนของการเล่นรำไท่น
- 3. ศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาท่า และกระบวนท่ารำที่ปรากฏในการรำไท่น
- 4. เพื่อรวบรวมกระบวนท่ารำ เพื่อการอนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่การแสดงรำไท่นให้อยู่ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

- ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้
- 1. ขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับการรำไท่น จากวิทยากรในท้องถิ่นเฉพาะที่หมู่บ้านหน้าวัดโบสถ์ ตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง เท่านั้น
 - 2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายศึกษาในเรื่องบทเพลงรำไท่น ลำดับขั้นตอนในการเล่น และการใช้กระบวนการทำรำของการรำไท่นที่ตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

กรอบแนวคิด

ปัจจัยบุคคล การรำไท่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยรำไท่นสามโก้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ จึงมีขั้นตอนในการเก็บ และรวบรวมข้อมูล เพื่อการนำเสนอ ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลปฐมภูมิจากวิทยากร
ในห้องถิ่นตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

2. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร
หนังสือ ที่เกี่ยวข้องจากสำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏเทพสตรี
ห้องสมุดศูนย์การทหารปืนใหญ่ ค่ายพหลโยธิน อำเภอมะ
เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรีและหอสมุดแห่งชาติ

3. ใช้เครื่องมือช่วยในการเก็บข้อมูลเครื่องบันทึกเสียง
และแถบเทปบันทึกเสียง เครื่องบันทึกวิดีโอและแถบบันทึก
วิดีโอ กล้องถ่ายภาพ จดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร
จากการสังเกต และการสัมภาษณ์

4. จากการบันทึกวิดีโอ นำข้อมูลมาบันทึกลงแผ่น
ซีดีอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการเก็บรักษาข้อมูลได้ถาวร และ
สามารถเผยแพร่ข้อมูลทาง INTERNET ได้

5. ถอดบทเพลงจากแถบบันทึกเสียงพิมพ์เก็บเป็น
ลายลักษณ์อักษร

6. จำแนกข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกต
การสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาเรียบเรียง แล้วนำเสนอข้อมูล
เชิงวิเคราะห์ในรูปแบบของการพรรณนา

ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ

1.1 เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เล่น
รำไท่น ทั้งผู้รำและผู้ร้อง ตลอดจนนักดนตรี ซึ่งได้แก่ผู้ที่
ตีโทน ตีฉิ่ง และตีกรับ เป็นข้อมูลที่ได้จากการเล่าเรื่อง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของประวัติที่มา สถานที่แสดงใน
ช่วงแรกๆที่มีการเล่นรำไท่นกับสภาพในปัจจุบันสถานที่ต่างๆ
มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของท้องถิ่น การเล่า
เรื่องของวิทยากรกับการมองภาพตามของผู้วิจัยอาจจะมีการ
คลาดเคลื่อนในการบันทึกข้อมูล

1.2 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตในการใช้ท่ารำ ใน
การรำ “ใช้บท” ของวิทยากรในระหว่างการสาธิตท่ารำหรือ
ในระหว่างการแสดงจริงในกรณีที่ติดตามไปดูเมื่อมีผู้หาไปแสดง
ท่ารำจะมีลักษณะเพียงคล้ายๆกัน จะไม่เหมือนหรือพร้อมกัน
เสมอไป เช่น ท่ารำที่มีความหมายว่า “ตัวเรา” ผู้รำจะใช้มือใด
ก็ได้แต่ที่บริเวณอก หรือบางทีผู้รำก็ใช้ทั้งสองมือแต่อก
เลยก็มี ดังนั้นการมองในเรื่องของการใช้กระบวนการท่ารำ
จึงต้องประมวลท่ารำจากการดูท่ารำในแต่ละเพลงจากการ
ท่ารำเวลาวิทยากรสาธิตหรือไปแสดงในงานต่างๆในภาพรวม

1.3 ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้แก่ เอกสารหรือหนังสือ
ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องมีน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพถ่าย
การรำไท่นของสามโก้ ในช่วงเริ่มแสดงในสมัยแรก ไม่ได้มี
การบันทึกภาพไว้ ดังนั้น ข้อมูลต่างๆ บางครั้งต้องอาศัย
เทียบเคียงจากบทเพลง หรือตรวจสอบทางข้อมูลอื่นๆ ซึ่ง
อยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน เช่น เรื่องการแต่งกายของการเล่น
รำไท่น ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และการแต่งกาย
ของรำไท่น ในยุครัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการศึกษาวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล
พื้นฐานในการศึกษาที่มาของการรำไท่นในเชิงประวัติศาสตร์

2. ได้แบบอย่างการละเล่นพื้นบ้าน “รำไท่น” อันจะ
เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าทางนาฏศิลป์พื้นบ้าน
ภาคกลาง

3. เป็นหลักฐานแสดงภูมิปัญญาของคนไทยในการ
สร้างสรรค์ งานศิลปะในรูปแบบของการแสดงของท้องถิ่น

4. ได้เป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยในประเภท
เดียวกัน เพื่อประโยชน์ต่อการนำไปค้นคว้าเพิ่มเติม และ
เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ประวัติที่มาของการเล่นรำไท่นมีการเล่นสืบทอดกันมา
แต่ไม่ปรากฏแน่ชัดว่ามีมาตั้งแต่เมื่อใด มีข้อสันนิษฐานแต่
เพียงว่าน่าจะมีมานานพอๆกับการละเล่นพื้นบ้านอื่นๆ เช่น
เพลงเรือ ละครชาตรี ที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

จากข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบ
ของการรำไท่น แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ของการเปลี่ยนแปลง
และการพัฒนา ดังนี้

รำไท่นช่วงที่ 1 เป็นรูปแบบของการเล่นรำไท่น
ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 รูปแบบของการเล่นรำไท่นในช่วงนี้
นิยมเล่นกันโดยทั่วไปในยามค่ำคืน หมู่สาวชาวบ้านเมื่อ
เสร็จสิ้นภารกิจจะหาโอกาสชักชวนมาร่วมสนุกสนานด้วย
การเล่นรำไท่น สถานที่รำใช้บริเวณลานกว้าง ใช้แสงสว่าง
จากดวงจันทร์ การก่อกองไฟ คบเพลิงหรือตะเกียงเจ้าพายุ
ผู้ตีโทนและเครื่องประกอบจังหวะจะนั่งกลางวง เมื่อเพลง
รำไท่นเริ่มขึ้น ฝ่ายชายจะออกไปโค้งฝ่ายหญิงมารำ เป็นการ

รำแบบ “ใช้บท หรือตีบท” เนื้อหาของเพลงรำโทนในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีลักษณะเชยชวน เกี่ยวพาราสิ การต่อว่าเชิงยั่วเย้า และเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องของวรรณกรรม เช่น เรื่องสังข์ทอง โมรา ลักษณะวางค์เป็นต้น การแต่งกาย แต่งตามความนิยมของท้องถิ่น โดยภาพรวม ฝ่ายหญิงนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อคอกลม แขนกระบอก ฝ่ายชายนุ่งกางเกงขาก๊วย หรือขายาว เสื้อคอกลม มีผ้าคาดเอว

รำโทนช่วงที่ 2 เป็นรูปแบบของการเล่นรำโทนระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนารูปแบบการเล่นรำโทนออกเป็น 2 รูปแบบ

รูปแบบรำโทนระหว่างปี พ.ศ. 2481–2488 การเล่นรำโทนได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ให้เล่นรำโทนจนได้รับความนิยมสูงสุด ทั้งในพระนคร ธนบุรี และต่างจังหวัด และสนับสนุนให้กลุ่มข้าราชการเล่นรำโทน ให้ส่วนราชการแต่งเพลงรำโทนประเภทปลุกใจสนับสนุนนโยบายรัฐนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงราชการ ทหาร ตำรวจ ให้ถือเป็นนโยบายที่ต้องปฏิบัติ ทำให้รำโทนเล่นกันแพร่หลายทั้งในเมืองหลวง และในส่วนภูมิภาค จนได้รับการเชิดชูให้เป็นศิลปะประจำชาติเกิดผลดีต่อการเข้าถึงประชาชนระหว่างข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เนื้อหาของเพลงรำโทนในยุคนี้ นอกจากจะมีเนื้อหาในเชิงเกี่ยวพาราสิแล้ว ยังมีลักษณะปลุกใจให้รักชาติปฏิบัติตามนโยบายเชื่อนำนาทำให้ชาติพ้นภัย นอกจากนี้รัฐบาลยังได้มีการเปลี่ยนแปลงการแต่งกายจะต้องแต่งกายตามรัฐนิยมทั้งหญิงและชาย รูปแบบการร้องยังคงเป็นแบบ “ใช้บท หรือตีบท”

รูปแบบรำโทนในปี พ.ศ. 2487 จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ได้มอบให้กรมศิลปากรปรับปรุงการรำโทน มีการประพันธ์บทร้องขึ้นใหม่ทั้งหมด 10 เพลง แต่ละเพลงมีทำนองซึ่งเป็นแม่ท่าในการรำแม่บทของนาฏศิลป์ไทย กำกับไว้เป็นแบบฉบับทั้ง 10 เพลง และเปลี่ยนชื่อจาก “รำโทน” มาเป็น “รำวง” การแต่งกายยังคงแต่งตามรัฐนิยม ต่อมา มีการปรับปรุงการแต่งกายตามความนิยมตามยุคสมัย ดนตรีประกอบการแสดงรำวง จะใช้วงดนตรีสากล หรือวงป๊อปปูล่า หรือวงมโหรี ประกอบการแสดงรำวงก็ได้ แต่ยังคงใช้โทนร่วมตีประกอบจังหวะในการบรรเลง รำวงในรูปแบบของกรมศิลปากรนี้ นอกจากจะใช้แสดงเพื่อความบันเทิงแล้วยังให้ถือเป็นนโยบายของชาติจัดอยู่ในหลักสูตรของการศึกษา

จนถึงปัจจุบัน

รำโทนช่วงที่ 3 เป็นรูปแบบการพัฒนารำวงในเชิงประยุกต์ มีประชาชนบางกลุ่มได้คิดประยุกต์รูปแบบการเล่นรำวงขึ้นใหม่ที่เรียกว่า “เชยร่ำวง” มีการจัดการตั้งเป็นคณะรำวง ลักษณะประกอบการเป็นอาชีพรับจ้างขึ้น คณะหนึ่งๆจะประกอบด้วย เครื่องดนตรีและอุปกรณ์ประกอบจังหวะ ผู้เชยร่ำเพลงรำวง และนางรำที่จะใช้เป็นคู่รำ โดยเฉพาะนางรำจะมีความสำคัญต่อคณะรำวงรับจ้างเป็นอย่างมาก หากคณะรำวงใดมีนางรำที่เป็นหญิงสาวสวยจะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้ผู้มาไปเล่นในงานต่างๆมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดรายได้เป็นกอบเป็นกำต่อคณะรำวงและนางรำได้เป็นอย่างดี ลักษณะการเล่น นักร้อง นักดนตรีจะช่วยกันร้องบรรเลงพร้อมกับประกาศชวนเชิญให้ชาวบ้านหรือผู้ชมซื้อตัวขึ้นมาร่วมรำกับนางรำสาวสวยที่คณะรำวงจัดเตรียมไว้ รำวงประเภทนี้ค่อนข้างจะแพร่หลายเพราะมีความสนุกสนาน ประกอบกับนางรำที่แต่งตัวสวยงาม นุ่งกระโปรงสั้น เสื้อรัดรูป การแสดงเป็นแบบรับจ้าง หรือเปิดการแสดงเองตามงานเทศกาลต่างๆ ของท้องถิ่น ต่อมารำวงประเภทนี้ถูกทางราชการควบคุมการแสดง เนื่องจากเกิดการทะเลาะวิวาทจากการแย่งนางรำ ทำให้ค่อยๆเลิกราไปคงมีแต่เฉพาะบางที่ที่ยังเปิดการแสดงรับจ้างอยู่ถึงปัจจุบัน

รำโทนของหมู่บ้านหน้าวัดโบสถ์ ตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ชาวบ้านเล่นสืบทอดกันมานานตั้งแต่ก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และยิ่งเล่นกันมากขึ้นเมื่อรัฐบาลสนับสนุนให้มีการเล่นรำโทนโดยไม่ต้องขออนุญาต เหมือนกับการละเล่นพื้นบ้านอื่นๆในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 การเล่นรำโทนช่วงนี้ไม่ได้เล่นแต่เฉพาะกลุ่มชาวบ้านเท่านั้นยังมีข้าราชการ ทหาร ตำรวจ มาร่วมเล่นพร้อมกับได้นำบทเพลงของทางราชการ ที่มีเนื้อหานอกจากความสนุกแล้วยังปลุกใจให้รักชาติบ้านเมืองและสอดแทรกนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนปฏิบัติตามด้วย การเล่นรำโทนสามโก้ได้หยุดเล่นไป ในช่วงที่รำวงประยุกต์หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “เชยร่ำวง” กำลังได้รับความนิยม แต่ต่อมามีการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ในช่วงปี พ.ศ. 2521 โดยการริเริ่มของอดีตผู้ใหญ่บ้าน นายทองอาบ ไข่แก้ว และอดีตผู้ใหญ่บ้านนายสวัสดิ์ หอมลำดวน (เสียชีวิตแล้ว) รำโทนที่ฟื้นฟูนี้มีรูปแบบการรำเหมือนกับการรำโทนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นการรำ ใช้บท หรือ ตีบท แต่ผู้รำในหมู่บ้านจะเรียกว่า “ร้องรำทำบท” รูปแบบของการเล่นจะเริ่มด้วยเพลง

เทิดทูน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ต่อด้วยเพลงรำไห่ครุ เพลงเชิฐชวนเล่นรำไท่ เพลงเกี้ยวพาราสี เพลงที่เกี่ยวกับ เหตุการณ์ที่ต้องลาจากสาวที่รักไปรบ เพลงเหตุการณ์เกี่ยวกับ สงคราม เพลงสนับสนุนรัฐบาล เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ วรรณกรรม จบการแสดงด้วยเพลงลา ดนตรีประกอบการแสดง มีกลองรำมะนา ฉิ่ง และกรับ เดิมใช้ ไท่ แต่เนื่องจาก กลองรำมะนามีเสียงดังเร้าใจกว่า ไท่ จึงใช้กลองรำมะนาตี แทนไท่ รำไท่ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จึงถือเป็น เอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นที่ไม่เหมือนกับรำไท่ทั่วไป

ปัจจุบันรำไท่สามโก้ยังมีเล่นกันอยู่ในท้องถิ่น เล่นในโอกาสงานเทศกาลประจำปี และได้รับเกียรติให้ไป แสดงในรูปแบบของการสาธิต ในงานสำคัญๆทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆหลายจังหวัดในนามของ “รำไท่ สามโก้” จังหวัดอ่างทอง

การอภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง “รำไท่สามโก้” ตำบลสามโก้ อำเภอ สามโก้ จังหวัดอ่างทอง ปี พ.ศ. 2545-2546 ก่อนการ ทำงานวิจัย รำไท่สามโก้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลงานวิจัย หลายเรื่องทั้งจากประวัติการเรียนการสอน รำไท่ ในปัจจุบัน ได้กล่าวไว้ในบทนำว่า รำไท่ สืบทอดการเล่นมาจาก รำไท่ แต่ผู้สอนบางคนไม่สามารถอธิบายได้ว่า รำไท่ รำอย่างไร แม้จะมีผู้เขียนบทความ และมีผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการ รำไท่ ไว้บ้างก็เป็นเพียงความสนใจส่วนบุคคล ซึ่งได้ กล่าวถึงเฉพาะรำไท่ที่เกิดขึ้นตามยุคสมัยเท่านั้น มิได้กล่าว ลึกถึงขั้นตอนวิธีการฟ้อนรำของการรำไท่เป็นอย่างไร ประการหนึ่ง หรืออาจเป็นเพราะผลงานการวิจัยนั้นๆได้รับการ สนับสนุนทุนในการวิจัยไม่เพียงพอจึงทำให้ไม่แพร่หลาย ไปสู่สาธารณะชนโดยเฉพาะในแหล่งที่เป็นสถานศึกษา ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูสอนนาฏศิลป์ได้เล็งเห็นคุณค่าของศิลปะ และวัฒนธรรมไทย เห็นว่า รำไท่สามโก้เป็นการรำพื้นบ้าน ที่สมควรนำออกเผยแพร่สู่สาธารณะชน เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็น สัมบัติทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น และประเทศชาติสืบต่อไป จึงได้ศึกษาและเสาะหาแหล่งข้อมูล เก็บข้อมูลจากวิทยากร ผู้สืบทอดรำไท่โดยตรงจากชาวบ้านในท้องถิ่นที่ตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง โดยการสัมภาษณ์ สังเกตวิธี การเล่น การร้องเพลงรำไท่และให้วิทยากรสาธิต รวมทั้ง ติดตามเก็บข้อมูลจากภาคสนามที่มีการแสดงรำไท่สามโก้ ในงานเทศกาลต่างๆของจังหวัดอ่างทอง จังหวัดใกล้เคียง

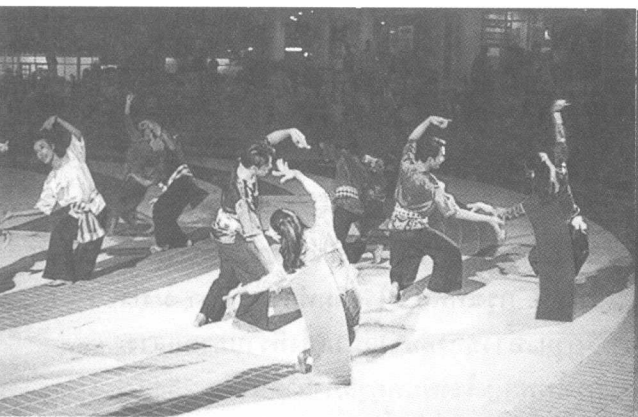
และในส่วนภูมิภาค รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 ครั้ง แต่ละครั้ง จะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลนานประมาณ 4 ชั่วโมง และ บางครั้งผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงเป็นพิธีกร แนะนำลำดับขั้นตอนวิธีการแสดงรำไท่สามโก้ ร่วมเล่น เครื่องประกอบจังหวะเป็นลูกคู่ร้องเพลงรำไท่ ทำให้เกิด ความเข้าใจและประทับใจในความตั้งใจจริงของกลุ่มวิทยากร ในท้องถิ่นที่ต้องการจะอนุรักษ์รำไท่สามโก้ไว้ได้เป็นอย่างดี

เมื่อมาถึงช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ท่านได้ใช้นโยบาย สร้างชาติและวัฒนธรรมทางการเมือง จึงประสบความสำเร็จ ในการปกครองประเทศ สามารถเปลี่ยนชื่อสยามมาเป็น ประเทศไทย และปกครองประเทศแบบเชื้อผู้นำชาติพันธุ์ ต่อมาสนับสนุนให้มีการเล่นรำไท่ โดยให้ถือเป็นนโยบาย ของทางราชการ จนได้รับความนิยมสูงสุดทั้งในส่วนภูมิภาค และเมืองหลวง เนื้อหาของเพลงรำไท่ในยุคนี้นอกจาก ความสนุกสนาน แล้วยังมีลักษณะปลุกใจให้รักชาติ และให้ ประชาชนทำตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งถือว่าเป็นนโยบาย ที่แยบยลที่จะไม่พบบ่อนักที่ผู้นำของประเทศจะเกิดความคิด เอาการละเล่นพื้นบ้านธรรมดาๆมาใช้เสริมเป็นนโยบาย ระดับชาติ จนเกิดผลดีต่อประเทศชาติ และนอกจากนี้ยังได้ มองการไกลที่จะให้การละเล่นพื้นบ้าน รำไท่ เป็นศิลปะ และวัฒนธรรมประจำชาติไทย ได้มอบให้ กรมศิลปากร ปรับปรุงการรำไท่ และประพันธ์บทเพลงขึ้นใหม่โดยใช้ ทำรำตามแบบฉบับของนาฏศิลป์ไทยที่อ่อนช้อยสวยงาม 10 เพลง และได้เปลี่ยนชื่อเรียก รำไท่ เป็น “รำวง” ตาม ลักษณะของการรำที่เย็นเป็นวงนับแต่ในช่วงนั้นมา

จากแนวนโยบาย รัฐนิยม ของ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้ รำไท่ เป็นรำวัฒนธรรมประจำชาติไทย ผู้วิจัยมีความระลึกถึงในพระคุณของท่านเป็นอย่างสูง เพราะหากมิใช่เป็นความดำริของท่าน ไม่ใช่เพราะความรัก ในวัฒนธรรมไทยของท่าน เราซึ่งหมายถึงประเทศไทย อาจจะไม่มี “รำวง” เป็นเอกลักษณ์รำไทย เป็นวัฒนธรรมไทย ที่เชิดหน้าชูตา แพร่หลายจนได้รับการยอมรับจากชาวไทย และชาวต่างประเทศมาจนถึงทุกวันนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลในการทำงานวิจัย รำไท่สามโก้ ที่หมู่บ้าน หน้าวัดโบสถ์ ตำบลสามโก้ จังหวัด อ่างทอง มีข้อมูลดังนี้

1. เป็นการเก็บข้อมูลรำโทนสามโก้ จากวิทยากร ผู้สืบทอดการเล่นรำโทนในท้องถิ่นโดยตรงขณะยังมีชีวิตอยู่ และยังมีการเล่นรำโทนกันอยู่ในปัจจุบันจึงสามารถเก็บข้อมูลที่เป็นจริง และมีความสมบูรณ์มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ไว้ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น จึงเป็นข้อคิดว่าการที่จะค้นคว้าหรือเสาะหาแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลเพื่อรวบรวมงานวิจัยจากการละเล่นพื้นบ้านอื่นๆ ควรจะมีการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เป็นแหล่งข้อมูลขณะยังมีชีวิต จะทำให้ข้อมูลที่ได้รับมาเป็นข้อมูลจริงไม่ใช่การคาดเดา

2. ประวัติที่มาของการเล่นรำโทน ไม่ปรากฏหลักฐานข้อมูลแน่ชัดว่ามีความเป็นมาอย่างไร จากข้อมูลเป็นเพียงข้อสันนิษฐานว่า รำโทน น่าจะมีการเล่นมานานพอๆกับการเล่นละครชาตรี เพราะละครชาตรีใช้โทนตีประกอบจังหวะ ชาวบ้านอาจนำโทนชาตรีมาตีประกอบการเล่นเพื่อความสนุกสนานแล้วนำมาสู่การเล่นรำโทน เช่นเดียวกับการเล่นรำโทนของตำบลสามโก้อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ไม่มีประวัติความเป็นมาที่แน่ชัด แต่ได้มีการเล่นสืบทอดกันมานาน สร้างสมภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งบทเพลง ทำนองเพลง ทำรำ และขั้นตอนในการเล่น หากขาดการ สืบทอดและรักษาไว้จะเป็นที่น่าเสียดาย ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในท้องถิ่นควรให้ความสำคัญต่อการเล่น “รำโทนสามโก้” ให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่อไป

3. ข้อมูลทำรำของ รำโทนสามโก้ มีปัญหาอยู่บ้าง เนื่องจากวิทยากรที่ให้ข้อมูลมีอายุมาก จากการบอกเล่าข้อมูลยังพอเก็บรวบรวมได้ดี แต่กระบวนการทำรำต้องใช้ระยะเวลาในการสังเกตรวบรวมพอสมควร เพราะวิธีการรำผู้รำจะมีความเป็นตัวของตัวเองมาก จดจำทำรำที่เป็น

ท่าหลักแต่มีอิสระในการรำที่จะยกมือซ้ายหรือมือขวาก็ได้ ไม่มีบังคับ ต้องดูหลายครั้งจึงจะสามารถบอกได้ว่า ในภาพรวมใช้ท่ารำอย่างไร ดังนั้นในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการละเล่น ไม่ว่ารูปแบบใด ต้องใช้เวลาพอสมควร ไม่ใช่ดูเพียงครั้งเดียวแล้วสรุป อาจจะทำให้การได้มาซึ่งข้อมูลผิดพลาดขึ้นได้

4. การรำโทนควรมีการฟื้นฟูทุกท้องถิ่นที่เคยมีเล่น โดยเฉพาะในวงการศึกษาควรจัดสอนรำโทนเสริมในหลักสูตรการเรียน “รำวง” ในทุกระดับชั้น เพื่อให้เรียนรู้รูปแบบของการเล่นรำโทน ซึ่งเป็นที่มาก่อนการเล่นรำวง

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนนาฏศิลป์ นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร บันทึกเสียง เก็บภาพเป็นภาพนิ่ง วิดีทัศน์ และซีดีแล้ว ได้พยายามถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับมาจากการวิจัยลงในกระบวนการเรียนการสอน และนำกิจกรรมการรำโทนออกเผยแพร่ นอกจากนี้ยังลงพื้นที่ในการไปเป็นวิทยากร สอนรำโทนให้กับโรงเรียนในระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาเพื่อการอนุรักษ์ และสืบสานรำโทนให้มีการเล่นอยู่ต่อไป

ข้อมูลปฐมภูมิ สัมภาษณ์

ทองอาบ ไช้แก้ว. อดีตผู้ใหญ่บ้าน ตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ผู้เริ่มรำโทนสามโก้. สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2544, 22 ตุลาคม 2544, 15 พฤศจิกายน 2544, 20 กันยายน 2545.

ลิขิต จิตต์กระจ่าง. ด้นเสียงร้องเพลงรำโทนสามโก้และตีโทนหรือรำมะนา. สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2544, 10 ธันวาคม 2544.

หยา เริ่มลึก. ผู้ประกอบพิธีไหว้ครุรำโทนสามโก้และผู้รำโทน
ฝ่ายหญิง. สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2544,
10 ธันวาคม 2544.
วันเพ็ญ ดอนตูม. ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น
นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 11 มิถุนายน 2544.
สังฆรักษ์สังเวียนโชติโก, พระครู. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุนทร
ธรรมทาน กรุงเทพมหานคร อดีตหัวหน้าคณะร่าง
ศรีสุนทร. สัมภาษณ์, 30 ตุลาคม 2545.

ข้อมูลทุติยภูมิ

ผลงานการวิจัยและข้อมูลทางตำราเอกสารที่เกี่ยวข้อง
18 เล่ม

กฤษฎา คงยิ้ม. วิเคราะห์เพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน
จากตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี. จังหวัด
นครสวรรค์ : ศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏ
นครสวรรค์, 2544.

“ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการค้าซึ่งเป็น
ที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ(ฉบับที่ 3)
พ.ศ. 2528”, (2528, 28 มิถุนายน). ราชกิจจา
นุเบกษา. เล่ม 102 ตอนที่ 84. หน้า 52-56.

คมสันต์วรรณวัฒน์ สุทนต์. รายงานการวิจัย เรื่อง รำโทน
บ้านหน้าวัดโบสถ์ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2541.

ชาลี เอี่ยมกระสินธุ์. สมุดภาพโบราณตำนานรัตนโกสินทร์.
กรุงเทพฯ: ศรีบุญอุตสาหกรรมการพิมพ์, 2536.

ปิ่นเกศ วัชรปาณ. รำวง : กรณีศึกษารำวงอาชีพ ตำบล
ห้วยใหญ่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

เต็มสิริ บุญยสิงห์ และเจือ สตะเวทิน. วิชาชุดครูประกาศ
นียบัตรक्रमมัธยมของครุสภา วิชานาฏศิลป์
(การละคร เพื่อการศึกษา). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ครุสภา, 2522.

“พระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรมทางศิลปกรรมเกี่ยวกับ
การแสดงละคร พ.ศ. 2485”, (2485, ธันวาคม).
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 59 ตอนที่ 76. หน้า 2424-
2431.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, คณะกรรมการ.

รำโทน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ม.ป.ท.

วิชาการ, กรม. อ่างทองอยู่ข้าวอยู่น้ำแห่งที่ราบภาคกลาง.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว, 2543.

ศิลปากร, กรม. รำวง. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2514.

ศูนย์การทหารปืนใหญ่ ค่ายพลโยธา จังหวัดลพบุรี.

อนุสรณ์ครบรอบ 100 ปี ฯพณฯ จอมพล ป.

พิบูลสงคราม 14 กรกฎาคม 2540. กรุงเทพฯ :

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2540.

สงบ สุริยรินทร์. ประวัตินายกรัฐมนตรีไทย: นายควง อภัยวงศ์
อดีตนายกรัฐมนตรี 4 สมัย. พระนคร : โรงพิมพ์
ประจักษ์วิทยา, 2514.

สมทรง กฤตมโนธ. “รำโทนความสนุกสนานของคนไทย
สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2”, วารสารศิลปวัฒนธรรม.
ปีที่ 14 ฉบับที่ 6 (เมษายน 2536).

สำนักงานป่าไม้จังหวัดอ่างทอง. (2545). “แผนที่แสดงที่ตั้ง
และอาณาเขต 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2545,”

(ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.angthong.com>.

อนันต์ พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม (เล่ม 1).

กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, 2540.

อนุกุล โรจสุขสมบูรณ์. การศึกษารำวงรำมะนาประกอบบท
ของหมู่บ้านห้วยกรด อำเภอสรรคบุรี จังหวัด
ชัยนาท. งานวิจัยนาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

อนงก นาวิกมูล. สมุดภาพเมืองไทย เล่ม 2. กรุงเทพ

มหานคร : สำนักพิมพ์โนรา, 2538.

อนงก นาวิกมูล. หนังสือชุดกรุงเทพฯ สองศตวรรษการ
แต่งกายรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษร
สัมพันธ์, 2525.

การศึกษาสูตรอาหาร MS (Murashige and Skoog 1962) ดัดแปลง

ที่เหมาะสมในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อไม้พะยูน

The Study on Appropriate Modified MS (Murashige and Skoog 1962) Media for Thai Rosewood (*Dalbergia cochinchinensis*, Pierre) in Vitro Propagation.

ชาญ มงคล^{1/}

Charn Mongkon

บทคัดย่อ

จากการศึกษาเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อไม้พะยูน โดยใช้ชิ้นส่วนต่างๆ ของกล้าไม้พะยูนอายุ 1 เดือนที่เพาะในสภาพปลอดเชื้อ คือ ข้อของใบเลี้ยง, hypocotyl, ใบเลี้ยงและตาแรกของยอด เป็นชิ้นส่วนในการเพาะเลี้ยงในอาหาร MS (Murashige & Skoog) ที่เพิ่มสารควบคุมการเจริญเติบโต อ็อกซิน และไซโตคินินในอัตราส่วน 0, 0.1, 1.0 และ 10 ไมโครโมล โดยเก็บขวดเพาะเลี้ยงไว้ในห้องอุณหภูมิ $25 \pm 2^{\circ}\text{C}$ สว่าง 16 ชั่วโมง และมีด 8 ชั่วโมง ผลปรากฏว่า ข้อของใบเลี้ยงผลิตยอดได้ 33 ยอดและ 100 ยอด ในเวลา 90 วัน เมื่อเพาะเลี้ยงในอาหาร MS ที่เพิ่ม 2,4-D และ BAP ในอัตรา 0.1/10 ไมโครโมล และอาหาร MS ที่เพิ่ม IAA และ BAP อัตรา 0/10 หรือ 0.1/10 ไมโครโมลตามลำดับ โดยการ sub-culture ขึ้นตาจากยอดเดิมทุกๆ 30 วัน ถ้าใช้ hypocotyl เป็นชิ้นส่วนในการเพาะเลี้ยงโดยวางชิ้นส่วนในแนวนอน hypocotyl จะพัฒนาไปเป็นแคลลัสทั้งหมดและอัตราส่วนผสม 2,4-D และ BAP ระดับ 1.0/10 หรือ 10/1.0 ไมโครโมลจะให้ปริมาณแคลลัสสูงสุด หากวางชิ้นส่วนในแนวตั้ง อัตราส่วนผสมที่มี 2,4-D ตั้งแต่ 1.0 ไมโครโมลขึ้นไปจะทำให้ hypocotyl พัฒนาไปเป็นแคลลัส แต่ถ้าอัตราผสมที่มี 2,4-D น้อยกว่า 1.0 ไมโครโมลจะทำการยอดตัดด้านบนของ hypocotyl พัฒนาไปเป็นยอด โดยที่ BAP ระดับ 10 ไมโครโมลเพียงอย่างเดียวจะทำให้เกิดยอดสูงสุด และเมื่อ sub-culture ยอดในอาหารสูตรเดิมทุกๆ 30 วัน จะได้ยอดจำนวน 7 ยอด ในเวลา 90 วัน เมื่อเพาะเลี้ยงใบเลี้ยงในอาหาร MS ที่เพิ่ม 2,4-D และ BAP อัตราผสมทุกระดับจะทำให้ใบเลี้ยงพัฒนาไปเป็นแคลลัสและอัตราผสมที่ 10/1.0 หรือ 10/10 ไมโครโมล จะให้ปริมาณแคลลัสสูงสุด เมื่อใช้ตาที่อยู่ต่ำสุดของยอดของกล้าไม้พะยูนเป็นชิ้นส่วนเพาะเลี้ยง พบว่า อาหาร MS ที่เพิ่ม BAP เพียงอย่างเดียวระดับ 0.1 ไมโครโมล จะได้จำนวนยอดทั้งหมด 168 ยอดในเวลา 90 วัน โดยการ sub-culture ขึ้นตาของยอดไม้พะยูนที่เกิดขึ้นทุกๆ 30 วัน

ABSTRACT

MS (Murashige & Skoog) medium supplemented with different combinations of auxins and cytokin was studied to culture different parts of 1 month old axenic seedlings of Thai rosewood (*Dalbergia cochinchinensis*, Pierre). The concentrations (0, 0.1, 1.0 and 10 μM) and types of both hormones were varied. The experiment was done under $25 \pm 2^{\circ}\text{C}$, 16 hours under light and 8 hours without light. The results revealed that the cotyledony nodes regenerated 33 shoots when cultured on MS supplemented with 0.1 μM 2,4-D and 10 μM BAP or 100 shoots in 90 days. when cultured on MS without or with 0.1 μM IAA and 10 μM BAP by sub-culture one bud of the shoot 30 days interval. The hypocotyls produced callus when cultured on all combinations of 2,4-D and BAP in horizontal placement position. The combinations of 1.0/10 and 10/1.0 μM 2,4-D and BAP influenced highest callus formation. If the hypocotyls were arranged in upright placement position, the concentration of 2,4-D at higher than 1.0 μM influenced callus formation. When the lower levels than 1.0 μM of 2,4-D were applied, the upper cut tips of

1/ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โปรแกรมวิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏราชนครินทร์

the hypocotyls regenerated shoots. The highest no. of shoots was produced when cultured on MS plus 10 μ M BAP alone. After subculturing one shoots on the same media 30 day interval, 7 shoots obtained in 90 days. The cotyledon regenerated callus when cultured on all combinations of 2,4-D and BAP. The cotyledon produced highest callus formations on MS plus 10 μ M 2,4-D and 1.0 or 10 μ M BAP. The lowest bud of the shoot of the seedlings regenerated 168 shoots in 90 days when cultured on MS supplemented with BAP alone at the concentration of 0.1 μ M with sub-culture one bud on the same media 30 day interval.

สรุป

จากการศึกษาการใช้ส่วนต่างๆ ของกล้าไม้พะยูนอายุ 1 เดือน เพาะเลี้ยงในอาหาร MS ที่เพิ่ม 2,4-D, IAA และ ไซโคตินิน BAP โดยใช้อัตราส่วนผสมของสารควบคุมการเจริญเติบโต 4 ระดับ คือ 0, 0.1, 1.0 และ 10 ไมโครโมล พบว่า

1. ข้อของใบเลี้ยง 1 ชิ้นส่วนจะเพิ่มปริมาณยอดได้อย่างน้อย 33 ยอด ในเวลา 90 วัน ถ้าเพาะเลี้ยงในอาหาร MS ที่เพิ่ม 2,4-D และ BAP ในระดับ 0.1/10 ไมโครโมล และจะได้ยอดประมาณ 100 ยอด ในเวลา 90 วัน หากเพาะเลี้ยงในอาหาร MS ที่เพิ่ม IAA และ BAP ในระดับ 0/10 หรือ 0.1/10 ไมโครโมล โดยการ sub-culture 1 ชิ้นตาทุกๆ 30 วัน

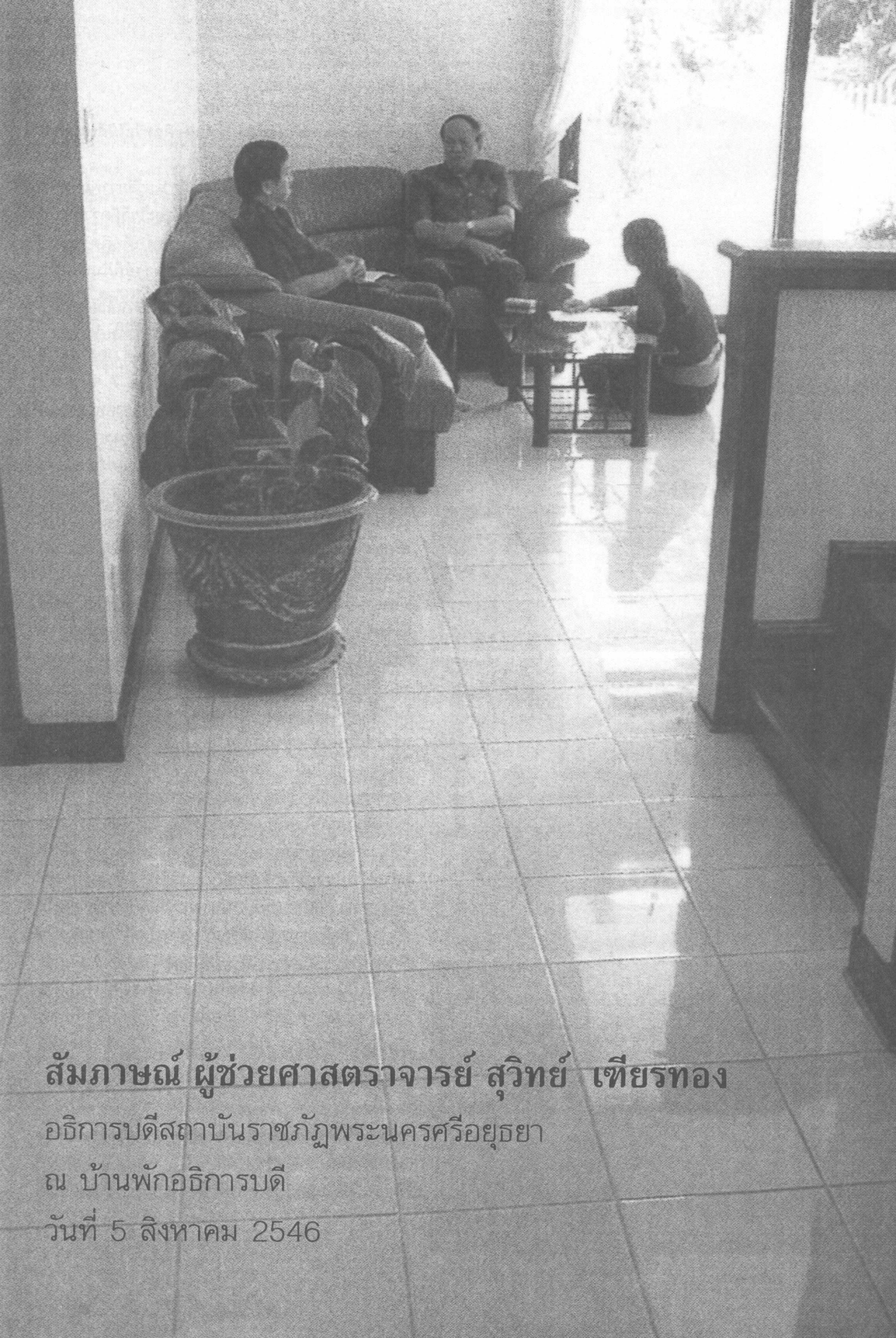
2. ในการเพาะเลี้ยงชิ้นส่วนของ hypocotyl ในอาหาร MS ที่เพิ่ม 2,4-D และ BAP โดยการวางชิ้นส่วนในแนวนอน สารควบคุมการเจริญเติบโตทุกระดับจะทำให้ hypocotyl พัฒนาไปเป็นแคลลัส และอาหาร MS ที่เพิ่ม 2,4-D และ BAP ในระดับ 1.0/10 และ 10/1.0 ไมโครโมล จะให้ปริมาณแคลลัสสูงสุด หากวางชิ้นส่วนในแนวตั้ง 2,4-D ตั้งแต่ระดับ 1.0 ไมโครโมลขึ้นไปทำให้ชิ้นส่วนพัฒนาไปเป็นแคลลัส แต่ถ้าน้อยกว่า 1.0 ไมโครโมลจะทำให้เกิดยอดขึ้นที่รอยตัดด้านบน โดยที่ BAP ระดับ 10 ไมโครโมลเพียงอย่างเดียวให้จำนวนยอดสูงสุด 1.4 ยอด ต่อชิ้นส่วนและเมื่อ sub-culture ยอดในอาหารเดิม 30 วันต่อครั้ง จะได้ยอดประมาณ 7 ยอด ในเวลา 90 วัน

3. ใบเลี้ยงจะพัฒนาไปเป็นแคลลัสเมื่อเพาะเลี้ยงในอาหาร MS ที่เพิ่ม 2,4-D และ BAP ทุกระดับความเข้มข้น และอัตราผสม 2,4-D และ BAP ในระดับ 10/1.0 หรือ 10/10

ไมโครโมลให้ปริมาณแคลลัสมากที่สุด

4. ตาที่อยู่ต่ำสุดของยอดของกล้าไม้พะยูนจะให้จำนวนยอดประมาณ 168 ยอด ในเวลา 90 วัน เมื่อเพาะเลี้ยงในอาหาร MS ที่เพิ่ม BAP อย่างเดียวในระดับ 0.1 ไมโครโมล ทั้งนี้โดยการ sub-culture 1 ชิ้นตา 30 วันต่อครั้ง

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า 2,4-D ในระดับตั้งแต่ 1.0 ไมโครโมลขึ้นไป จะทำให้ชิ้นส่วนต่างๆ ของกล้าไม้พะยูนพัฒนาไปเป็นแคลลัส การศึกษาสูตรอาหารที่ทำให้แคลลัสพัฒนาไปเป็นต้นจึงเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาต่อไป และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาสูตรอาหารที่ทำให้ยอดเกิดราก เพื่อจะได้ต้นกล้าไม้พะยูนที่สมบูรณ์

สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิทย์ เทียรทอง

อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ณ บ้านพักอธิการบดี

วันที่ 5 สิงหาคม 2546

ในชีวิตรับราชการของท่าน ท่านเคยคิดหรือไผ่ฝันมาก่อนหรือไม่ว่าจะมีโอกาสเป็นอธิการบดี

– ตอนแรกที่มาเป็นครู ก็มีความรู้สึกว่่าพ่อซึ่งเป็นครูใหญ่ติดชั้นเอก ตอนนั้นยังไม่คิดอะไรก็คิดว่าถ้าเป็นครูเหมือนพ่ออย่างน้อยต้องให้เท่าพ่อคือติดชั้นเอก จนกระทั่งพ่อกมาเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ก็ฝันเพิ่มขึ้นสมัยก่อนผู้ช่วยศาสตราจารย์ได้ถึงซี 7 ยังไม่ถึงซี 8 และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมัยก่อนใคร ๆ ก็ชอบดูถูก คือเริ่มต้นเป็นแค่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 5 แต่ก็คิดว่าคงมีโอกาสได้ติดซีที่บ่่า 4 ซีด เพราะว่าสุดท้ายก็คือซี 7 จนกระทั่งขยายมาเป็นซี 8 ที่นี้ที่ถามว่ามีความคิดหรือคาดหวังจะเป็นอธิการบดีหรือไม่ ตอนช่วงเป็นรองอธิการสมัยแรกปี 2531 ตอนนั้นก็คิดเหมือนกันแต่มั่นคิดแบบไม่ค่อยจริงจัง เพราะว่าเห็นว่่าตอนนั้นอายุยังไม่ถึง 40 เรามองว่่ายังมีคนเก่งอีกเยอะก็ไผ่คิดอะไร แต่ที่นี้เมื่อเป็นรองอธิการบดีหลายสมัยเข้า ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ก็เริ่ม ๆ คิดเราน่าจะเป็นได้ จึงพยายามประเมินตนเองว่่ามีจุดเด่นจุดด้อยอะไร พยายามที่จะทำงาน พยายามที่จะทำอะไรหลาย ๆ อย่าง ก็เริ่มคิดอย่างจริงจังแล้วว่่าในอนาคตน่าจะม่มีโอกาสเป็นอธิการบดีกับเขาบ้าง

ในชีวิตย่อมมีความฝันมากมายหลายประการ ท่านเคยฝันแล้วไผ่เป็นไปตามฝันหรือไม่

– ก็เป็นบ้าง ตอนเด็ก ๆ ดูหนังสืออยากเป็นทหาร แต่พระยะหนึ่งก็รู้ว่่าตัวเองไผ่เหมาะที่จะเป็นทหาร จึงไผ่ได้คิดจะไปสอบโรงเรียนเตรียมทหารอะไร พ่ออ่านหนังสือพลนิกรกิมหงวนก็อยากเป็น ดร.ดิเรก ณรงค์ฤทธิ์ จึงฝันอยากเป็นนักวิทยาศาสตร์อยู่ในห้องแล็บ แต่พอสักระยะหนึ่งจากการไปเรียนหนังสือ จากการเจอเพื่อนฝูงเจออะไรต่าง ๆ ก็คิดว่าเราน่าจะไปเรียนทางนิติศาสตร์ อยากจะเป็นผู้พิพากษา ทนายความ แต่ผลสุดท้ายพ่อชั้นนำบอกว่าอย่าไปเป็นเลยลูก ดำรงจทหารอะไรต่าง ๆ หรือเป็นทนายความ ทางบ้านไผ่ชอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการต้องขึ้นโรงขึ้นศาล ก็เลยมาเรียนทางเกษตร สอบติดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในฐานะที่ท่านเป็นอธิการบดี ท่านคิดว่าตัวท่านเองมีจุดเด่นตรงไหน

– ในยุคปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูประบบราชการ

อย่างนี้ คิดว่าจุดเด่นของเราน่าจะเป็นเรื่องของการยอมรับ ความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น และพยายาม สร้างทีมงาน ให้เกียรติผู้ร่วมงาน นำองค์กรไปพร้อม ๆ กัน นำคนรุ่นใหม่มาช่วยคนรุ่นเก่า ยินดียอมรับการประเมิน เพื่อแก้ไขในสิ่งที่บกพร่อง

ท่านรู้สึกอย่างไรที่ได้รับการสรรหาให้เป็นอธิการบดี โดย ได้คะแนนสูงสุดในส่วนของคณาจารย์และในส่วนของ คณะกรรมการสภาประจำสถาบัน

– รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งเพราะสถาบันราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับ ของสังคมภายนอก มีความเก่าแก่เพราะจะมีอายุครบ 100 ปี ในอีก 2 ปีข้างหน้า ดังนั้นการที่เราทำงานจน ประชาคมและสังคมยอมรับ จึงรู้สึกเป็นเกียรติยศสูงสุด ของผู้ที่ได้เข้ามาจากอาจารย์ตัวเล็ก ๆ คนหนึ่ง

ท่านมีปรัชญาชีวิต หรือปรัชญาในการทำงานหรือไม่ ถ้ามี ปรัชญาทั้งสองเป็นปรัชญาเดียวกันหรือไม่

– ปรัชญาชีวิตกับปรัชญาการทำงานของผมค่อนข้าง พัวพันกัน คือว่าในการดำเนินชีวิต ห้ว ๆ ไปของผม นั้น ผมจะใช้ชีวิตที่ไม่ซีเรียสนัก เพราะฉะนั้นเวลาทำงานก็จะ ทำงานอย่างไม่มีซีเรียส แล้วก็เปิดรับความคิดของคนอื่น แต่ก็ยังถือหลักอย่างหนึ่งว่างานคืองาน และสามารถแยก เรื่องส่วนตัวออกจากงานได้ แต่ที่ก็ไม่หายอย่างหนึ่งก็คือ เวลาทำงานถ้าหากว่ามีปัญหาอะไรต่าง ๆ เข้ามา มันก็จะ ติดอยู่ในหัว ทำให้เรานอนไม่หลับคือกังวล ถ้างานไม่มี ปัญหา ก็จะรู้สึกสนุก ปลอดโปร่ง หลับสบาย เคยมีคนบอก ว่าเวลาทำงานแล้วพอมาถึงบ้านแล้วสลัดทิ้งเรื่องงานจากสมอง อย่างผมทำไม่ได้ ถ้ามันมีปัญหาก็จะค้างคาไปถึงเวลานอน ทำให้นอนไม่หลับ ไม่สามารถจะปิดสวิทช์อะไรได้ เราจริงจังกับงาน มันก็จะติดค้างอยู่ในหัว กรณีที่มีอะไร เครียด ๆ

ท่านรู้สึกว่าชีวิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ทั้งทางด้าน ความรับผิดชอบและทางด้านจิตใจหลังจากที่มารับ ตำแหน่งอธิการบดี ซึ่งถือว่าเป็นหัวเรือใหญ่สุดขององค์กร

– จิตใจนี้เหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แต่ความ รับผิดชอบสูงขึ้น เพราะมีความรู้สึกว่า เรามีภาระที่เรา จะต้องดูแลสถาบัน ต้องดูแลอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ดูแล

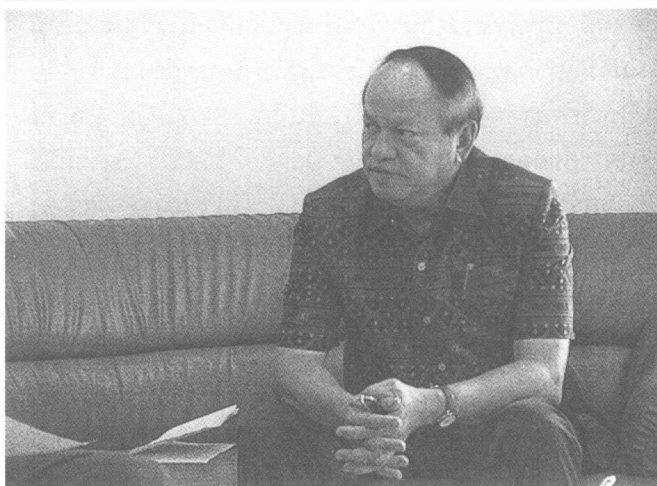
นักศึกษา มีความรู้สึกว่าเป็นภาระที่เราไม่เคยรับมาก่อน ก็ต้องปรับตัว แต่ว่าในเรื่องจิตใจก็เหมือนเดิม ไม่ถึงกับ เครียดอะไร เพราะทุกคนที่อยู่ที่นี่เราคุ้นเคยกันมาแล้ว เคยเป็นมาอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น

ท่านมีหลักในการวางตัวอย่างไร

– ก็พยายามทำตัวเหมือนเดิม คุยกับเพื่อนและ ผู้รู้จักมักคุ้นเสมอว่าไปมาหาสู่กันได้ ไปเยี่ยม ไปเยือน ไปเยี่ยมที่ห้องอธิการบดีบ้าง แต่ก็แยกแยะอันไหนคืองาน อันไหนคือเรื่องส่วนตัว เพื่อนฝูงที่เคยคบหากันมาก็ยังคง คบหาเหมือนเดิม ยังไปสนทนาปราศรัย ยังไปพบเพื่อน ๆ ถึงที่ทำงาน ไม่ได้มีอะไรเปลี่ยนแปลงในส่วนนี้ แต่เพื่อน ๆ นั้นแหละจะรู้สึกเกรงใจ ไม่ค่อยอยากมาหา

ท่านเคยพูดอยู่เสมอว่าจะบริหารงานโดยการ “สานงานต่อก่อนใหม่” หมายความว่าอย่างไร

– งานเก่าที่อธิการบดีท่านก่อน ๆ ทำมา โดยเฉพาะอธิการบดี บุญหา วัฒนะ มีผลงานที่ดีหลายอย่างเป็นแบบอย่าง เป็นที่ยอมรับ เช่น วารสารราชภัฏกรุงเก่า เป็นวารสารที่ได้รับการเผยแพร่ไปมาก เวลาผมไปไหนต่อไหนคนก็จะพูดให้ฟังเสมอว่าหนังสือพิมพ์ดีมีมาตรฐาน รูปเล่มสวยงาม เนื้อหาสาระดี ก็เป็นจุดเด่นเป็นงานเก่าที่เรา ต้องมาทำต่อ ทำให้ดียิ่งขึ้นหรืออย่างน้อยๆ ก็ต้องเสมอตัว คือเหมือนเดิม แต่น่าจะต้องทำให้ดีขึ้น เพราะว่าเป็นเรื่อง ที่เป็นความภาคภูมิใจของสถาบัน งานอื่นๆ อย่างเช่น เรื่องการส่งเสริมคุณวุฒิศรบาอาจารย์ โดยการให้ทุน ไปศึกษาต่อชั้นปริญญาเอก หรือการส่งเสริมการทำผลงาน วิชาการ จัดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำกับผู้ที่ทำ ผลงานวิชาการ นี่ก็เป็นเรื่องที่ดี เพราะฉะนั้นก็เป็นสิ่งที่เรา ต้องสานงานต่อไป นี่เป็นตัวอย่าง ยังมีสิ่งอื่นอีกมากที่เรา ต้องเก็บเอามาคิด เอามาต่อ เอามาทำ ส่วนในเรื่องงานใหม่ ผมก็มีแนวคิดหลายด้าน อย่างในเรื่องบุคลากรของเราก็ถือเป็นเรื่องสำคัญ เราก็คิดถึงว่าในอีก 3-4 ปีข้างหน้า อาจารย์ของเราจะทยอยกันเกษียณอายุราชการ เราจะมีการสร้างคนใหม่ๆ ขึ้นมาได้อย่างไร ในขณะที่เดียวกัน คนเก่าๆ ที่จะเกษียณไปต้องหาวิถีทางที่จะเชิญชวนเขาให้มา ช่วยงานต่อ ผมก็มีโครงการคลังสมองที่จะพัฒนาที่จะให้ กำลังใจกับอาจารย์รุ่นเก่าที่จะเกษียณอายุ ในขณะที่เดียวกัน เราก็จะดูอาจารย์ที่เข้ามาใหม่ รวมทั้งเด็กที่เรียนเก่งระดับ

เกียรตินิยมต่างๆ เด็กพวกนี้เราจะพัฒนาได้ไหม ถ้าเราพัฒนาได้ก็จะต้องหาวิธีหรือตั้งโครงการที่จะให้ทุนนักศึกษาที่จบจากเรา ศิษย์เก่าเราไปเรียนต่อเพื่อที่ว่าในวันข้างหน้าพอเรามีอัตราตำแหน่งว่าง เราก็จะดึงคนเก่งที่เราเตรียมไว้ รวมทั้งอัตราจ้างด้วยที่เราเห็นว่าฝีมือ เราจะหาวิธีพัฒนาส่วนงานอื่น ๆ เช่น การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น เช่น สจ. สท. อบต. อะไรอย่างนี้ ต่อไปต้องได้ปริญญา ทุกวันนี้นักคณคณพวกนี้พยายามหาที่เรียนแต่ว่าการเรียนของพวกเขาติดขัดตรงที่เขาต้องทำงานเยอะ เวลาไม่ค่อยมี แต่ในขณะที่เดียวกันเขามีประสบการณ์มาก ทางสถาบันก็จะจัดทำโครงการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น โดยจัดเป็นโครงการพิเศษขึ้นมา แล้วก็มีการเทียบโอนประสบการณ์ คิดว่าโครงการนี้เราจะจัดทำขึ้นมาเพื่อที่จะรับใช้สังคมท้องถิ่น เพราะอยุธยาเรามี 16 อำเภอ นครนายกก็ดี อ่างทองก็ดี ผู้นำท้องถิ่น สจ. สท. อบต. มีมากมาย ขณะนี้ต้องไปเรียนที่สถาบันอื่น ถ้าเขามาเรียนที่เราจะใกล้กว่า สะดวก และเราได้รับใช้ท้องถิ่นในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ส่วนงานอื่น ๆ ก็จะมีจัดระบบการบริหารจัดการให้ดีขึ้นเพื่อความสะดวก เพื่อให้ได้คุณภาพ เช่น ระบบการจัดซื้อจัดจ้างของเรานี้ทุกวันนี้ก็กระจัดกระจาย เบี้ยวแตก หัวแหลก เราคิดว่าจะทำในลักษณะของการรวมกันในการจัดซื้อจัดจ้าง แล้วคณะค่อยเอาส่วนของตนเองไป เช่น กระดาษ ปีหนึ่งเราเสียเงินไปเยอะ ถ้าเราใช้ระบบประมูลทางอินเทอร์เน็ต หรือว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาควบคุมพวกวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เหล่านี้ก็จะทำให้เราประหยัดแล้วเราก็ได้มีเงินเหลือมาพัฒนานักศึกษาให้มากขึ้น ในเรื่องของนักศึกษาก็เช่นเดียวกันต่อไปเราจะมีวิธีการประชาสัมพันธ์ มีการจูงใจนักเรียนในท้องถิ่นว่าควรจะมาเรียนที่สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยเราจะแสดงศักยภาพของเราว่ามีจุดเด่นอะไรบ้าง และจะเปิดโปรแกรมใหม่ๆ ที่เด็กอยากเรียน เพื่อที่จะชักจูงเด็กให้มาเรียนในท้องถิ่น ไม่ต้องไปที่ไกลๆ เพราะ 4-5 ปีที่ผ่านมา นักศึกษาเราไม่เข้าเป้า เราต้องหาวิธีดึงนักศึกษาให้เข้าเป้า โดยเปิดหลักสูตรที่นักศึกษาอยากเรียน และเรามีศักยภาพพร้อมโดยการหาทุนให้นักเรียนที่เรียนเก่งเข้ามาเรียน โดยการให้ทุน คล้ายๆ แบบทุนครูทายาท แต่ในเรื่องตำแหน่งนั้นเราอาจจะไม่ได้ประกันว่าเราจะหาตำแหน่งได้ แต่ถ้าเด็กคนไหนเก่งเพียงพอเข้าสเปกเรา เราก็จะส่งเรียนต่ออะไรทำนองนี้ นี่คือนโยบายใหม่ที่จะทำและก็ยังมียกหลายประการ เช่น การสร้างแพลตฟอร์มให้อาจารย์และข้าราชการที่มี

อยู่เพียงพอ เป็นต้น ขณะนี้ผู้บริหารเราทำงานค่อนข้างหนัก ช่วยกันคิดงาน ผู้บริหารระดับคณะ ศูนย์หรือสำนักเราจะประชุมกันทุก 2 สัปดาห์ แต่ระดับรองอธิการบดีเราจะประชุมกันทุกสัปดาห์

ขอทราบรายละเอียดในเรื่องโครงการคลังสมอง ว่าขณะนี้มีความก้าวหน้าเป็นรูปธรรมเพียงใด

- คลังสมองเป็นเพียงการริเริ่มในช่วงแรก เราคงให้ขวัญและกำลังใจก่อนว่าสถาบันไม่ได้ทอดทิ้ง แล้วเราก็จะเชิญอาจารย์สอนในวิชาที่ตัวเองมีศักยภาพ ขณะนี้บางวิชาเราต้องใช้อาจารย์พิเศษ อาจารย์จ้างข้างนอกพอสมควร ทำไมเราไม่ใช้อาจารย์เรา ซึ่งมีความสามารถยังพอทำงานได้ ถ้าถามว่าเป็นรูปเป็นร่างหรือยัง ก็คือยังไม่เป็นรูปเป็นร่าง เราเพิ่งจะคิดและเริ่มต้นทำ

สถาบันได้มีการกำหนดให้หน่วยงานไหนรับผิดชอบเรื่องธนาคารคลังสมองหรือเปล่า

- อธิการบดีดูแลเอง ยังอยู่ในขั้นคุยกับกรรมการบริหารยังไม่ได้ตั้งใครดูแล

ภารกิจต่าง ๆ ของสถาบัน ค่อนข้างมาก เพราะเป็นช่วงรอยต่อที่จะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ท่านจะมีวิธีการอย่างไรที่จะให้บุคลากรของสถาบันมาร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อประโยชน์สถาบันให้มากที่สุด

- อาศัยการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ การติดต่อสื่อสาร เช่น การที่อธิการบดีไปประชุมอะไรมา ก็จะเขียนมาเล่าให้ฟัง เผยแพร่ไปตามคณะ สำนัก แล้วเราก็มีโครงการว่าในภาคการศึกษาหน้า ก็จะเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ เช่น การปฏิรูประบบราชการในยุคปัจจุบันหรือผู้ที่มีความรู้ด้านพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ เช่น ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล นิติไกรพจน์ เราก็จะเชิญมา และที่เร็วๆ นี้เราก็ส่งอาจารย์ไปฟังคุณหมอประเวศ วะสี ดร.สุรพล ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เราเชื่อแน่ว่าทำให้อาจารย์ของเรา ร่วมมือร่วมใจและพร้อมที่จะไปกับเรา ไม่ใช่ว่าผู้บริหารรู้แต่อาจารย์ไม่รู้เรื่อง เราอยากให้รู้ ให้ตระหนัก ให้รู้รอบรู้หนว รู้ว่ามันมีการเปลี่ยนแปลง บางครั้งการเปลี่ยนแปลงต้องมีความเจ็บปวดอะไรบ้าง เราพยายามจะทำให้เห็นว่าเราต้องร่วมมือกันช่วยเหลือกัน ภาษาหนึ่งกำลังภายใน มีสุขร่วมเสพ มีทุกข์ร่วมต้าน

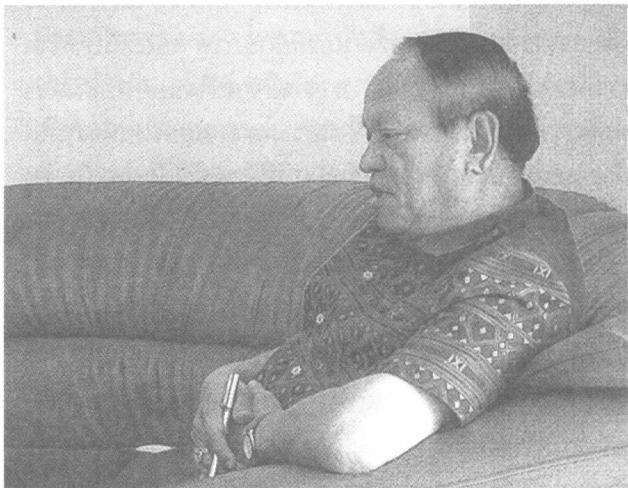
ท่านมีความวิตกกังวลหรือไม่ที่ต้องรับผิดชอบความก้าวหน้าสถาบัน เพราะท่านเป็นหัวหน้าสถานศึกษา

- ที่หนักใจก็เป็นความหนักใจทั่ว ๆ ไป ของสถานศึกษาคือเรื่องบุคลากร ที่กำลังจะเกษียณอายุไป เป็นเรื่องที่หนักใจมากเป็นอันดับหนึ่งเพราะว่าในปีพ.ศ. 2546 จะมีคนเกษียณไป 8 คน ปี พ.ศ. 2547 ก็จะมีมากขึ้น ไปจนกระทั่งปี พ.ศ. 2551-2552 คนที่อายุเลย 50 กว่าไปขณะนี้ก็จะเกษียณเกือบหมด เพราะฉะนั้นจุดนี้เป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อที่เราจะต้องสร้างคนใหม่ขึ้นมาแทนอย่างไรก็ตาม ผมก็ยังเบาใจว่าปัญหานี้คือปัญหาร่วมกันของสถาบัน ราชภัฏทุกแห่ง เป็นปัญหาร่วมกันของอุดมศึกษาไม่ว่าจะสังกัดใด ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัย จะเจอปัญหาที่มีผู้เกษียณอายุ ซึ่งในอนาคตหรือในขณะนี้รัฐบาลก็พยายามที่จะแก้ปัญหานี้ เช่น การออกกฎหมายในเรื่องของบำเหน็จบำนาญ ให้ข้าราชการเกษียณช้าลงไป มีการเพิ่มอัตราตั้งอัตราในการรับพนักงานหรือข้าราชการแบบใหม่ ซึ่งจะเป็นการรับและให้ปฏิบัติงานโดยมีการประเมินทุก 3 ปี 5 ปี และมีการเพิ่มเงินเดือนขึ้น อันนี้เป็นส่วนหนึ่งในการจูงใจให้คนมาทำงาน ปัจจุบันเราไม่มีระเบียบนี้ เช่น อัตราจ้างเราจ้างปริญญาโท ก็ในอัตราเดิมซึ่งไม่มีการขึ้นเงินเดือนให้ ความมั่นคงทางจิตใจ ความมั่นคงทางทรัพย์สินก็ไม่มี เพราะฉะนั้นก็ไม่สามารถดึงดูดอาจารย์ได้ นี่คือสิ่งที่เราหนักใจ ส่วนเรื่องอื่นๆ นั้นก็ไม่ลู่จะหนักใจอะไรนัก เพราะว่าโครงสร้างพื้นฐานสถาบันราชภัฏที่นี้ตั้งอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นสถานที่มีที่ตั้งที่เหมาะสม อยู่ในทำเลที่ดี ครูอาจารย์มีความตั้งใจในการทำงานสูง ผมอยู่ที่นี้มา 25 ปี อาจารย์เราที่นี้ส่วนใหญ่มีความตั้งใจทำงาน เพื่อเด็ก เพื่อประเทศชาติ เพราะฉะนั้นปัญหาต่าง ๆ ไม่น่าจะเกิด ถ้าถามว่าหนักใจไหม ไม่หนักใจ ส่วนที่วิตกกังวลก็เรื่องอัตรากำลังที่ลดน้อยลงไป แต่ก็เชื่อว่าปัญหานี้ไม่ใช่ปัญหาเกิดที่เราแห่งเดียว เพราะฉะนั้นก็คงมีส่วนอื่นที่มาช่วยเสริม ช่วยกันแก้ปัญหานี้ เพราะมันเป็นปัญหาระดับชาติ

ให้ท่านพูดถึงบุคลากรในสถาบันของเรา ให้มีโอกาสรับรู้ความในใจของท่าน

- ก็คงจะบอกว่าสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นความหวังของคนอยุธยา เพราะฉะนั้นเมื่อผมเข้ามารับตำแหน่งนี้ก็ต้องทำทุกวิถีทางให้องค์กรนี้ขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างดี อย่างสง่างาม รักษาคุณงามความดีที่คนรุ่นเก่าบรรพบุรุษของสถาบันได้ก่อร่างสร้างตัวมา ผมจะ

พยายามนำพาสถาบันไปสู่ความเจริญก้าวหน้า และเชื่อว่า
บุคลากรทั้งหลายในนี้ก็พร้อมที่จะเคียงคู่ไปกับผม ทำงาน
เคียงคู่กันไปเพื่อความเจริญก้าวหน้าของสถาบัน

สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ รัตนพานุสร
อาจารย์บุญญเลขา บุญมาก
ถ่ายภาพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพนธ์ ทวีกาญจน์

ประวัติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง

เกิด วันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2492 ณ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

อายุปัจจุบัน 54 ปี

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 สังกัด โปรแกรมวิชาเกษตรศาสตร์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บิดา-มารดา นายเต็ม-นางสว่าง เทียรทอง

อาชีพรับราชการครู และแม่บ้าน

ภรรยา ผศ.กริสุตา เทียรทอง (ดลยจินดา)

อ.บ. (ภาษาอังกฤษ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ) มหาวิทยาลัยมหิดล

ประกาศนียบัตรบัณฑิตอาสาสมัคร (มธ.)

ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บุตร-ธิดา มีบุตร-ธิดา 2 คน

1. นายปริญญวัฒน์ เทียรทอง

วศ.บ. (อุตสาหกรรม) จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตำแหน่ง วิศวกรหัวหน้าส่วนผลิต บริษัท โมดูลาร์ คอมพิวเตอร์ จำกัด

2. นางสาวชญานิษฐ์ เทียรทอง

บธ.บ.(การตลาด) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด บริษัท โมดูลาร์ คอมพิวเตอร์ จำกัด

การศึกษา

- ประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดบ้านกร่าง “เมธีประสิทธิ์” อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข” จังหวัดสุพรรณบุรี
- มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนอานวยศิลป์พระนคร กรุงเทพมหานคร
- วท.บ. (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- น.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วท.ม. (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- Cert.in Agricultural Technology จาก University of Missouri Columbia
มลรัฐมิสซูรี ประเทศสหรัฐอเมริกา

อายุราชการ อายุราชการปัจจุบัน 31 ปี 4 เดือน

(เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2515)

ประวัติการรับราชการ

- พ.ศ. 2515 อาจารย์ตรีวิทยาลัยครูสวนดุสิต ช่วยราชการวิทยาลัยครูเพชรบุรี
- พ.ศ. 2516 อาจารย์ตรี วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- พ.ศ. 2517 อาจารย์โท วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- พ.ศ. 2518 อาจารย์ 1 ระดับ 3 วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- พ.ศ. 2518 อาจารย์ 1 ระดับ 4 วิทยาลัยครูเพชรบุรี

- พ.ศ. 2521 อาจารย์ 1 ระดับ 4 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2524 อาจารย์ 1 ระดับ 5 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2526 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 5 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2528 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 6 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2531 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2533 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2538 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตำแหน่งบริหาร

- พ.ศ. 2518 หัวหน้าฝ่ายธุรการ วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- พ.ศ. 2528 รองหัวหน้าสำนักกิจการนักศึกษา วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2530 หัวหน้าสำนักกิจการนักศึกษา วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2531-2532 รองอธิการ สมัยที่ 1 (รศ.ธง รุญเจริญ เป็นอธิการ)
- พ.ศ. 2532-2534 รองอธิการ สมัยที่ 2 (ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง เป็นอธิการ)
- พ.ศ. 2535-2536 หัวหน้าภาควิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2536-2538 รองอธิการ สมัยที่ 3 (รศ.วิทยา รุ่งอดุลพิศาล เป็นอธิการ)
- พ.ศ. 2539-2542 รองอธิการบดี สมัยที่ 1 (รศ.ดร.บุหงา วัฒนะ เป็นอธิการบดี)
- พ.ศ. 2542-2546 รองอธิการบดี สมัยที่ 2 (รศ.ดร.บุหงา วัฒนะ เป็นอธิการบดี)

การดำรงตำแหน่งสำคัญของสถาบัน

1. กรรมการวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา 2 สมัย พ.ศ. 2523-2524 และ พ.ศ. 2527-2528
2. กรรมการผู้แทนผู้บริหารในสภาประจำสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2541-2542
3. นายกสโมสรอาจารย์ 2 สมัย พ.ศ. 2527-2529 และ พ.ศ. 2535-2537
4. ประธานคณะกรรมการจัดหาผลประโยชน์จากหน่วยงาน และโครงการหารายได้ของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ตามระเบียบสภาประจำสถาบันฯ พ.ศ. 2545

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ

- พ.ศ. 2538 ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)
- พ.ศ. 2540 เหรียญจักรพรรดิมาลา (ร.จ.พ.)

ตำแหน่งทางสังคมในปัจจุบัน

1. กรรมการสมาคมกีฬากรงเท้า
2. กรรมการสมาคมเปตองแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยมี ชพณฯ พลอากาศตรี กำธน สินธวานนท์ องคมนตรี เป็นนายกสมาคม
3. คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามข้าราชการตำรวจ (กต.ตร.) ท้องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. ที่ปรึกษาทางการเกษตรด้านการศึกษาเกษตร สมาคมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
5. ประธานชมรมนักเรียนเก่าอำนวยการศิลป์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. ประธานชมรมนิสิตเก่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ

1. สมาชิกครูสภาตลอดชีพ
2. สมาชิกสมาคมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ตลอดชีพ
3. สมาชิกสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทยตลอดชีพ
4. สมาชิกชมรมวิทยาการการเกษตรแห่งประเทศไทย

มองผ่านเลนส์

กล้องถ่ายภาพ คือเครื่องมือสำหรับบันทึกภาพ ถ้าต้องการเพียงการบันทึกภาพกล้องราคาถูกลงๆทั่วไปก็ย่อมกระทำได้ แต่ถ้าต้องการคุณภาพของภาพจำเป็นต้องอาศัยกล้องที่สามารถเก็บรายละเอียดได้สูง โดยการปรับหน้ากล้อง ปรับความไวแสงให้สัมพันธ์กับความต้องการของผู้ถ่ายได้หลายรูปแบบ ปัจจุบันกล้องดิจิทัลที่บันทึกด้วยแผ่น Memory Stick มีความละเอียดตั้งแต่ 1-5 ล้านพิกเซล ทั้งยังนำไปตกแต่งในคอมพิวเตอร์ ก่อนพิมพ์ออกมา ทำให้คุณภาพของงานที่พิมพ์ออกมา สอดคล้องความต้องการของผู้ถ่ายได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม กล้องยังคงเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง แม้คุณภาพของกล้องจะเลอเลิศเพียงใดก็ตาม หากการมองเห็นของผู้ถ่าย ไม่ได้พัฒนาการมองเห็น ในด้านความงาม เขาก็ไม่อาจเก็บภาพผ่านเลนส์ให้อย่างงดงามเชิงศิลปะได้

ผลงานเหล่านี้เป็นผลงานของนักศึกษาศิลปะ ที่อาศัยกล้องแทนสีและพู่กัน สร้างงานภาพถ่ายตามการรับรู้ ความงามของแต่ละคน แม้บางภาพจะตีพิมพ์เป็นภาพสีเดียว แต่คุณค่าของความงามที่พวกเขาบันทึกมา ยังปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนโดยไม่ต้องใช้คำบรรยาย

นิพนธ์ ทวีกาญจน์

ภาพ : นันทพร ภูระหงษ์

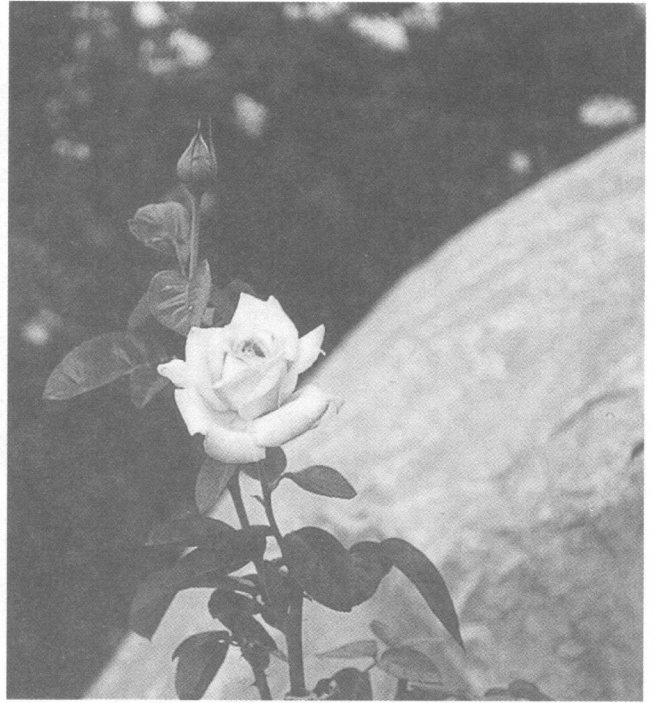
ภาพ : ประสิทธิ์ชัย แก่นจันทร์

ภาพ : วณิดา ไชยรังษี

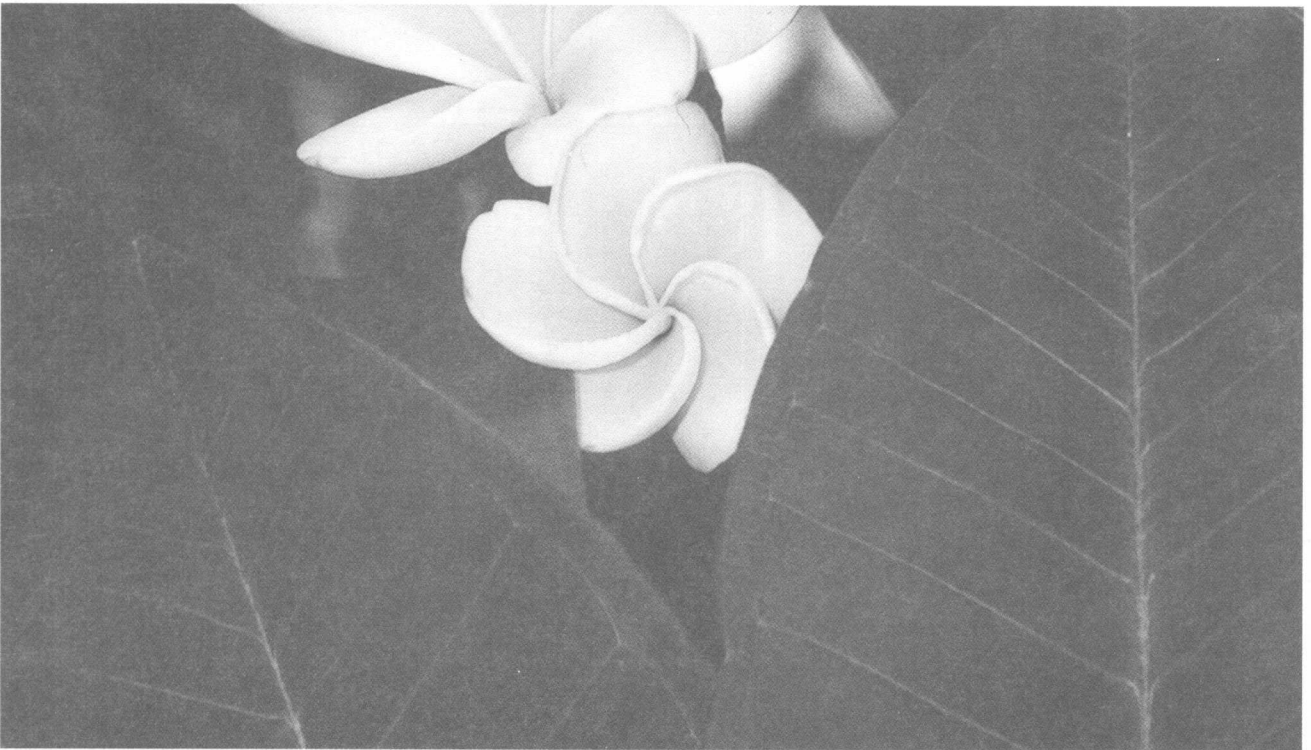

ภาพ : จูติ ศาสตร์ศิริ

ภาพ : วนิตา ไชยรังษี

ภาพ : ไพจิตร ข้องเกี้ยวพันธุ์

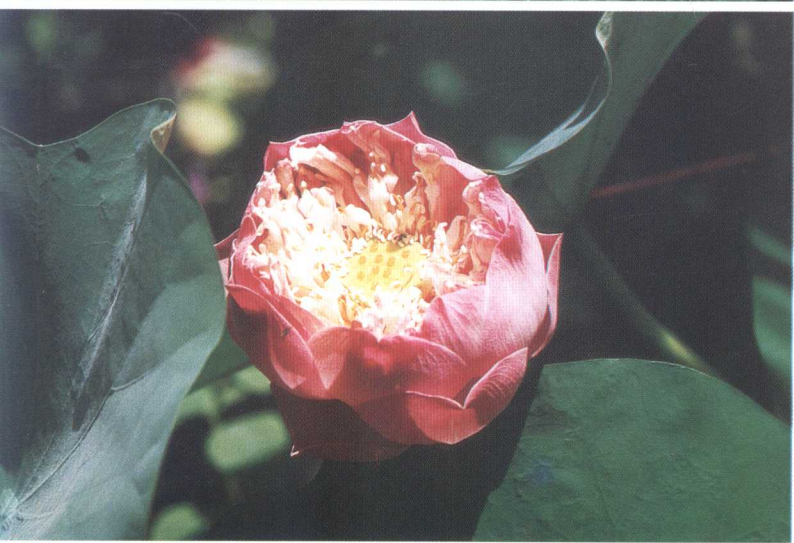

ภาพ : ศักดิ์เฉลิม เจริญประทุม

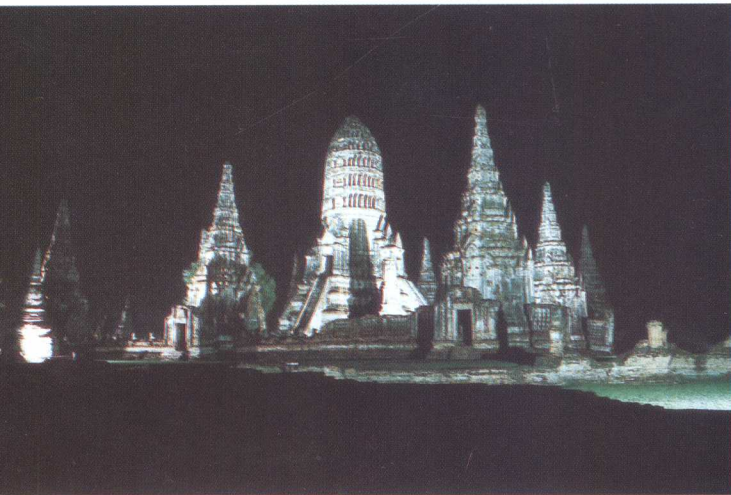
3

4

1. สุรสิทธิ์ แก้วหวาน
2. เอกรัฐ เมฆรักษากิจ
3. จิรัชย์ อุไรรุ่งโรจน์
4. รุติ ศาสตร์ศิริ

1

1. เกษตร วงศ์สมานจิต
2. คักดีเฉลิม เจริญประทุม
3. นันทพร ภูระหงษ์
4. อธิษฐ์ ภาวครคุณ

1

2

3

4

1. นันทพร ภูระหงษ์
2. วณิดา ไชยรังษี
3. เอกรัฐ เมฆรักษากิจ
4. ภัทร วงษ์เฉลิม

1. มนัส สลามซอ
2. ศุภชัย สอนวิภา
3. คณินิจ ฉ่ำชื่น
4. ศุภชัย สอนวิภา
5. ไพจิตร ช้องเกียรติ

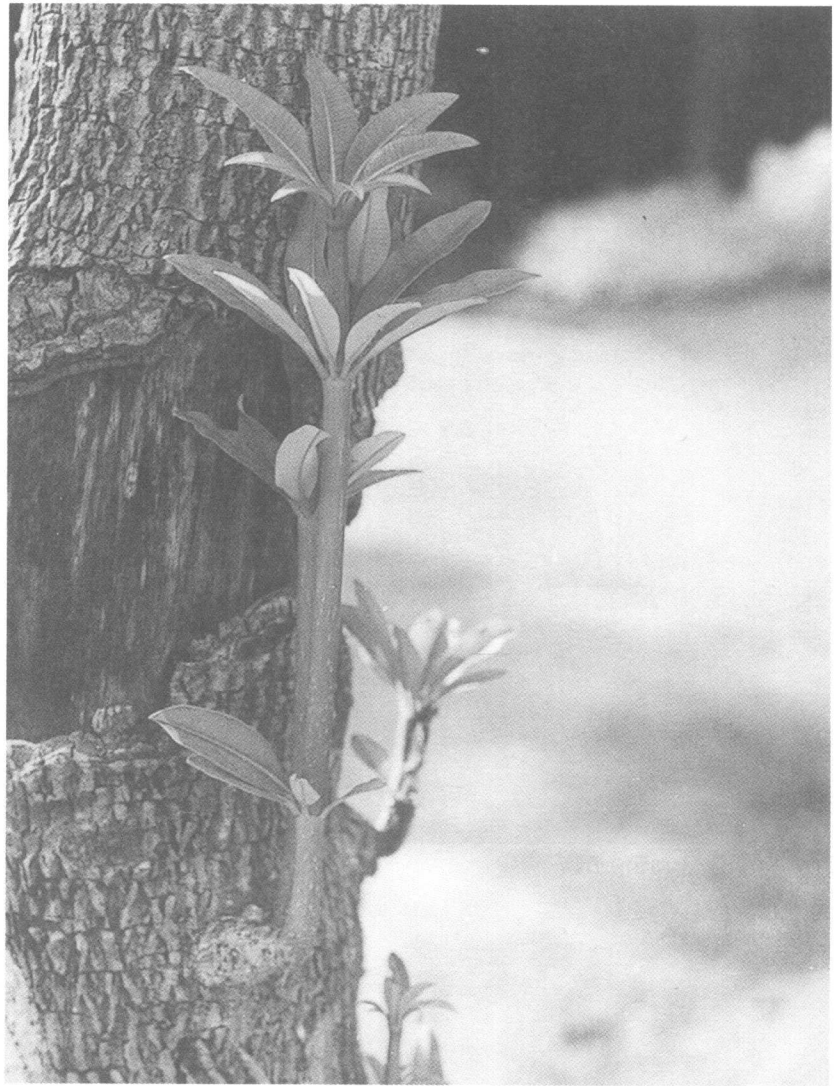

ภาพ : มณีนุช มหาเอี่ยม

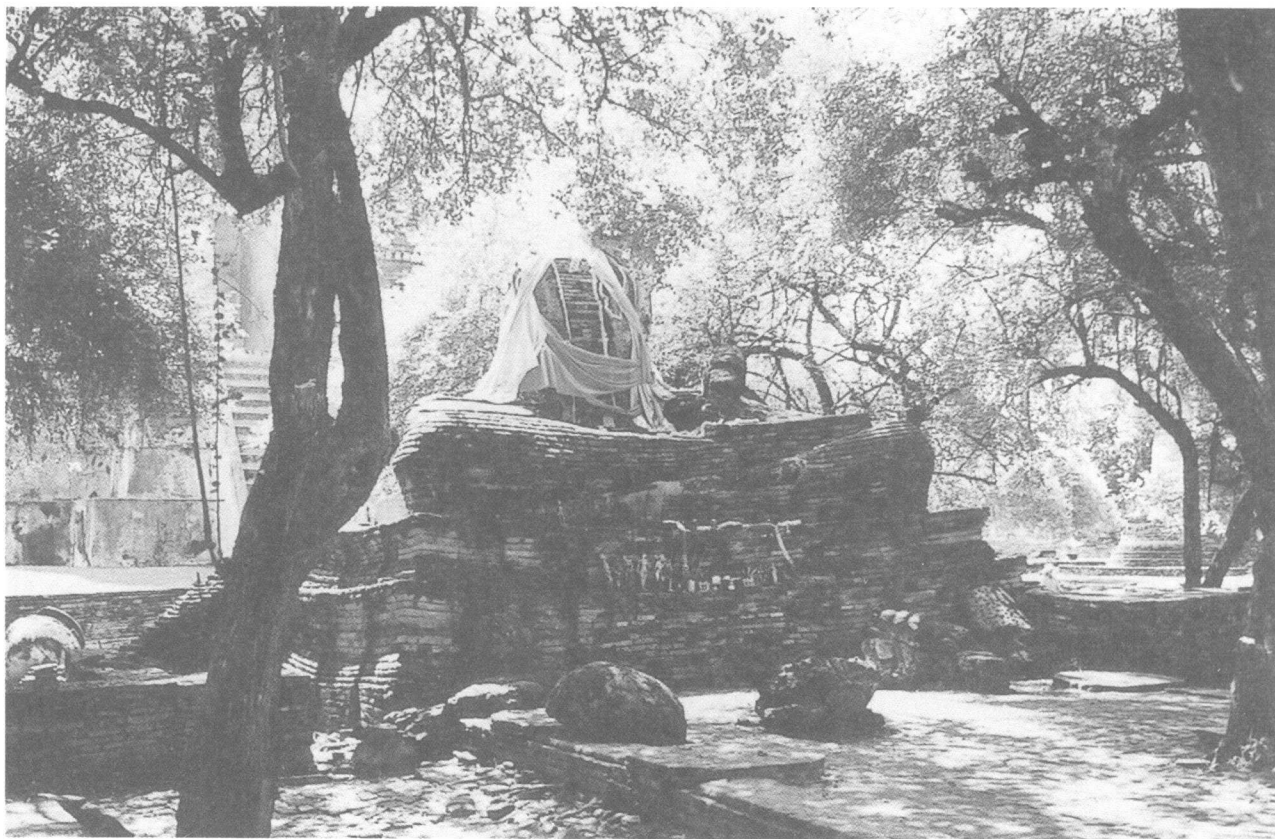
ภาพ : สุรสิทธิ์ แก้วหวาน

ภาพ : ชัชชัย เขียวหวาน

ภาพ : จิรัชัย อุไรรุ่งโรจน์

ภาพ : เอกรัฐ เมฆรักชากิจ

ภาพ : บัญชา ไพรเถื่อน

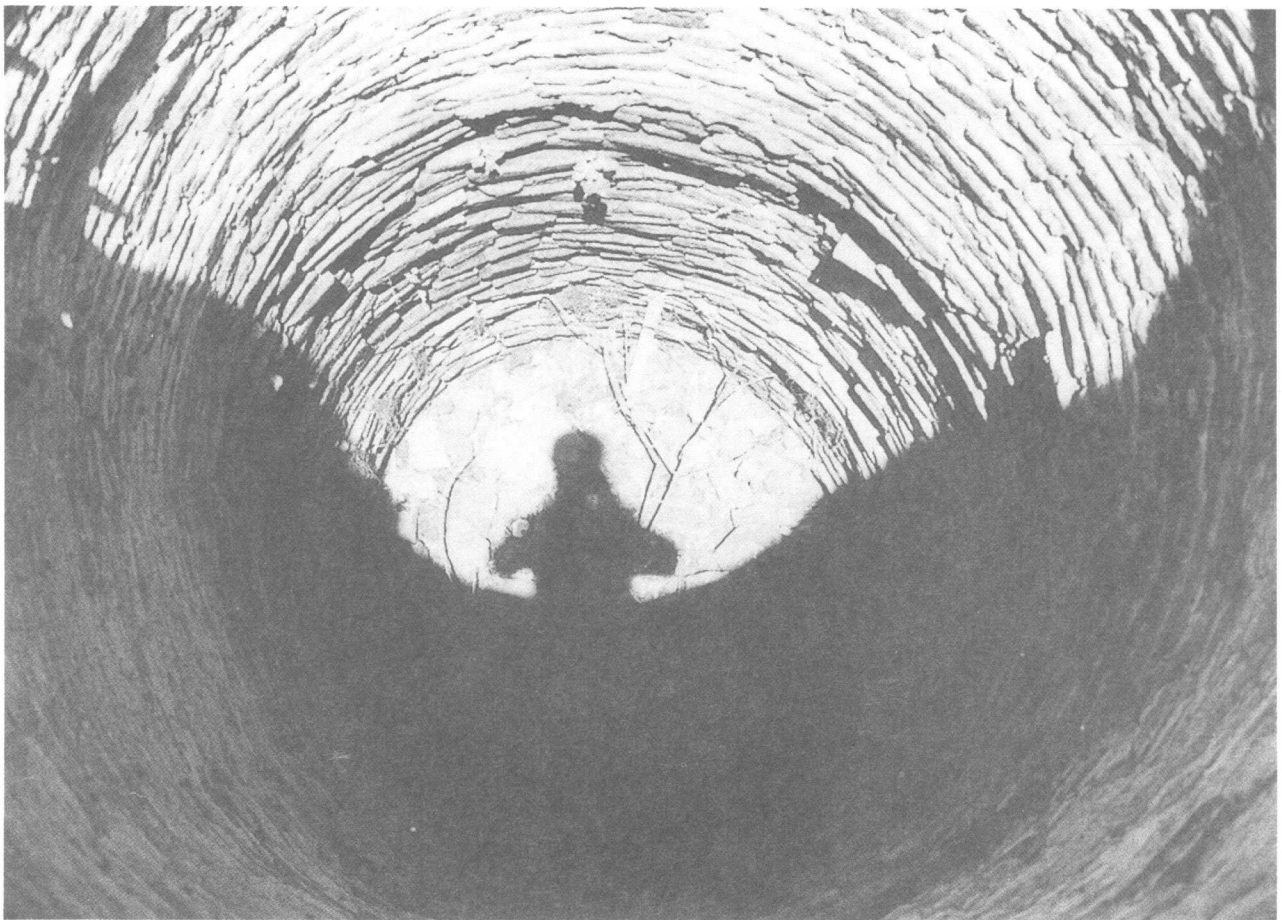
ภาพ : นเรนทร์ ขวัญเรือน

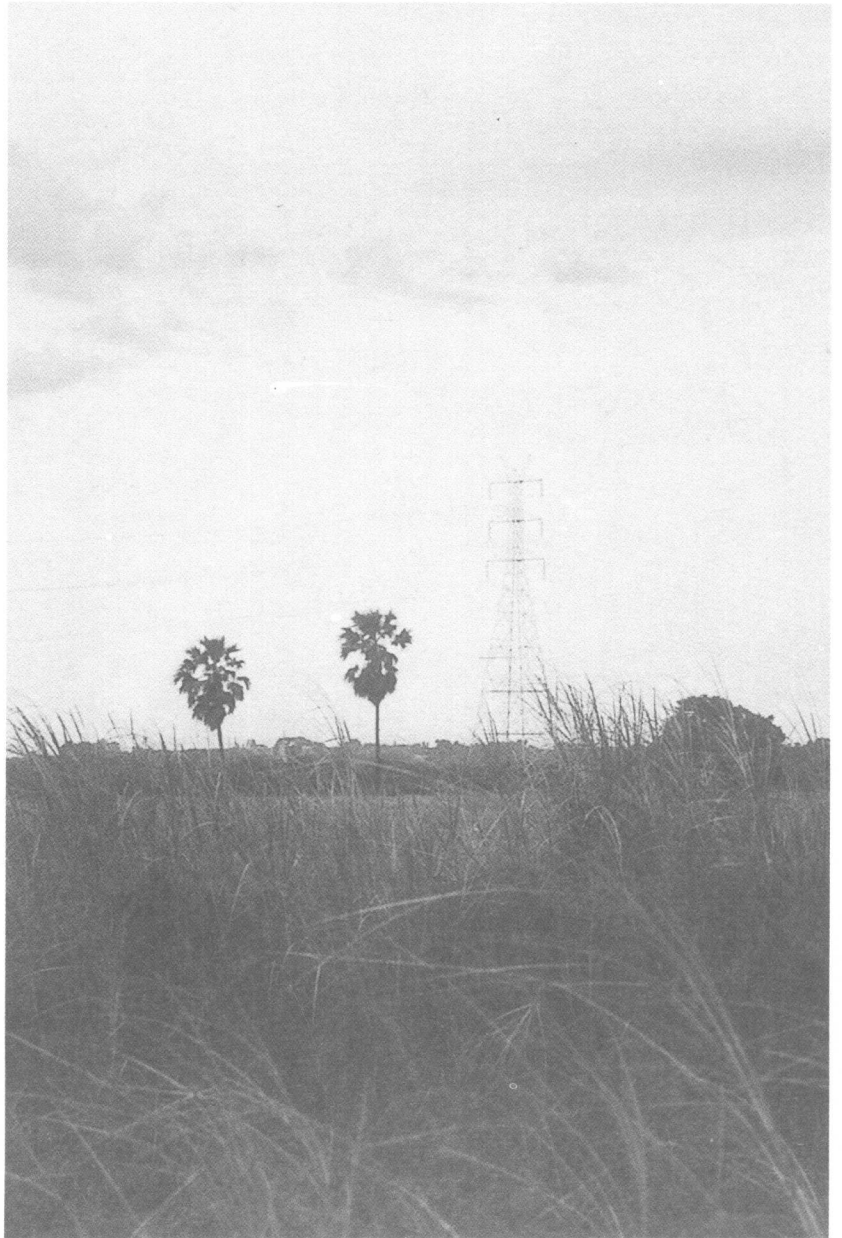
ภาพ : อธิษฐ์ ภาวีครุณ

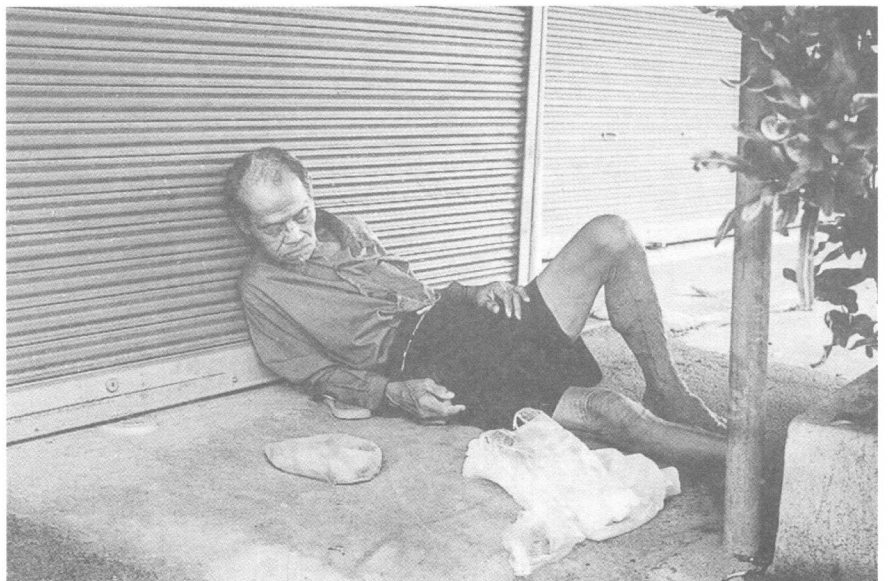
ภาพ : บัญชา ไพรงเื่อน

ภาพ : มนัส สลามซอ

ภาพ : ศักดิ์เฉลิม เจริญประทุม

ภาพ : ภัทร วงษ์เฉลิม

ภาพ : ศุภชัย สอนรัชต์

ภาพ : กนกวดี อุบลวัตร์

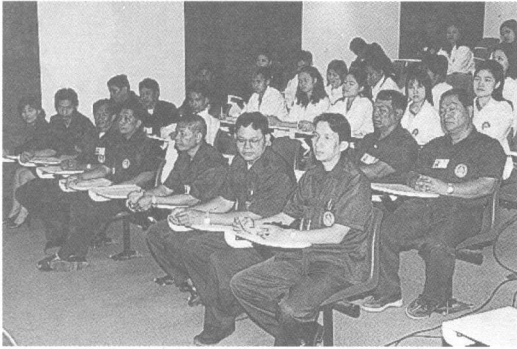
ย้อนเวลา

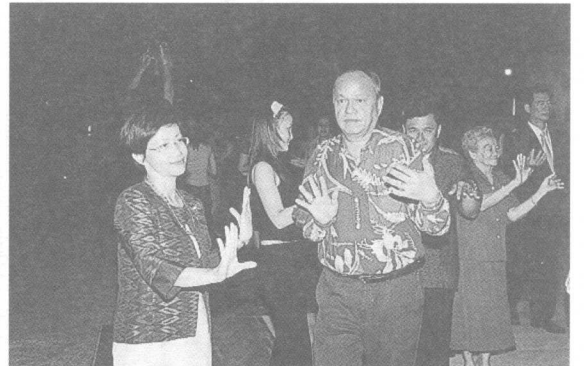
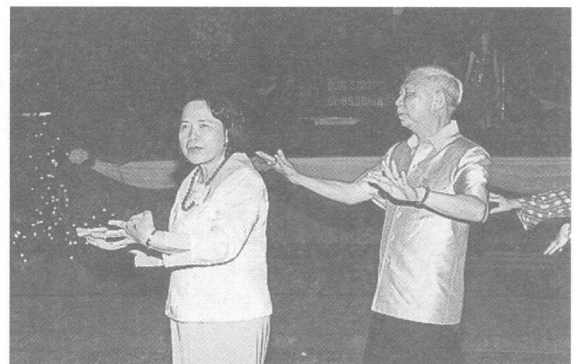
พิธีเปิดแถลงข่าว
การแข่งขันเปตองชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย
ครั้งที่ 23 ของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทย
ณ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
วันที่ 24 มีนาคม 2546

พิธีเปิดการแข่งขันเปตองชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 23 ของสมาคมเปตองแห่งประเทศไทย ณ สนามกีฬาสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วันที่ 28-30 มีนาคม 2546

บุคลากร เจ้าหน้าที่ ของสถาบันต้อนรับบุคลากรเจ้าหน้าที่ของสถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ที่มาศึกษาดูงาน วันที่ 8 เมษายน 2546

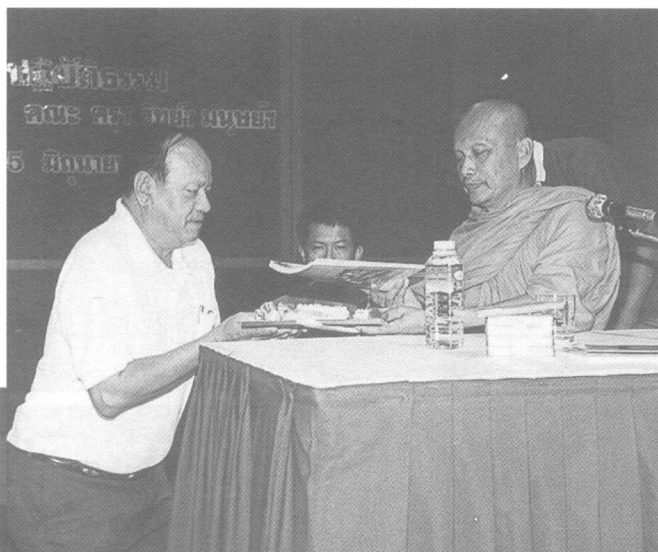

งานฉลองบัณฑิตของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ณ สนามฟุตบอลของสถาบันฯ คืนวันที่ 18 พฤษภาคม 2546

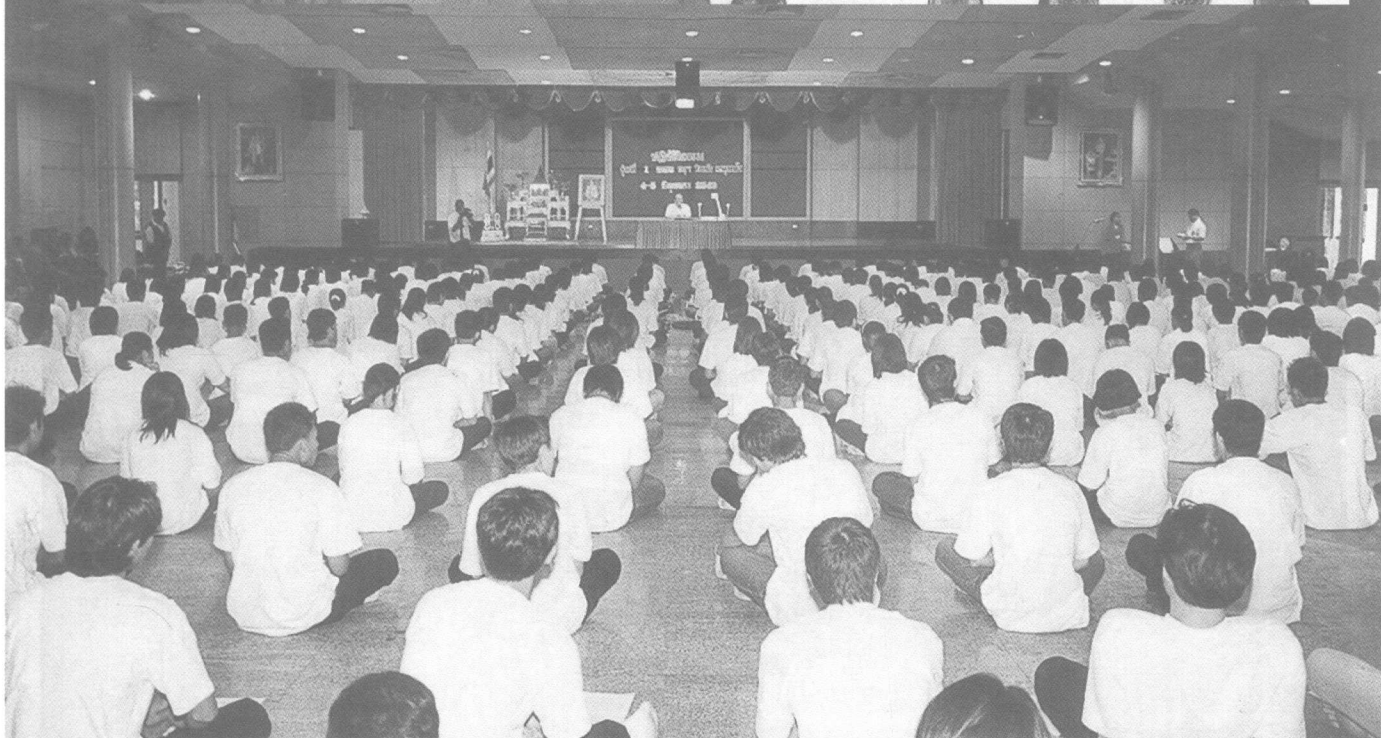

บัณฑิตสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ณ สวนอัมพร วันที่ 20 พฤษภาคม 2546

นักศึกษาใหม่สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเข้าค่ายคุณธรรม
ณ หอประชุมสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วันที่ 4-7 มิถุนายน
2546

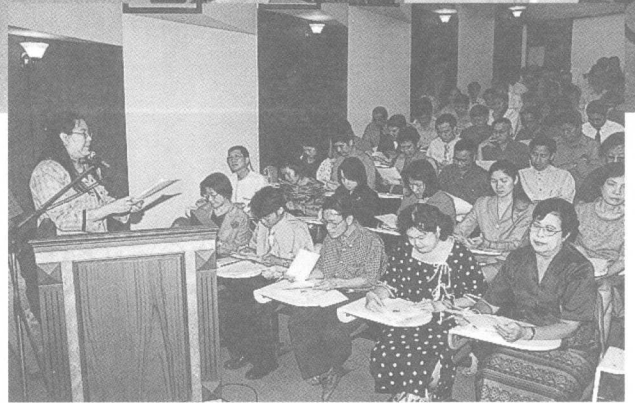

พิธีการเปิดเป็นประธานเปิดการอบรมหลักสูตรภาษาไทย ครูประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ณ ห้องประชุม 317 วันที่ 7-8 มิถุนายน 2546

ประชุมอาจารย์และข้าราชการสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ก่อนเปิดภาคเรียน ปีการศึกษา 2546 ณ ห้องประชุม 317 วันที่ 9
มิถุนายน 2546

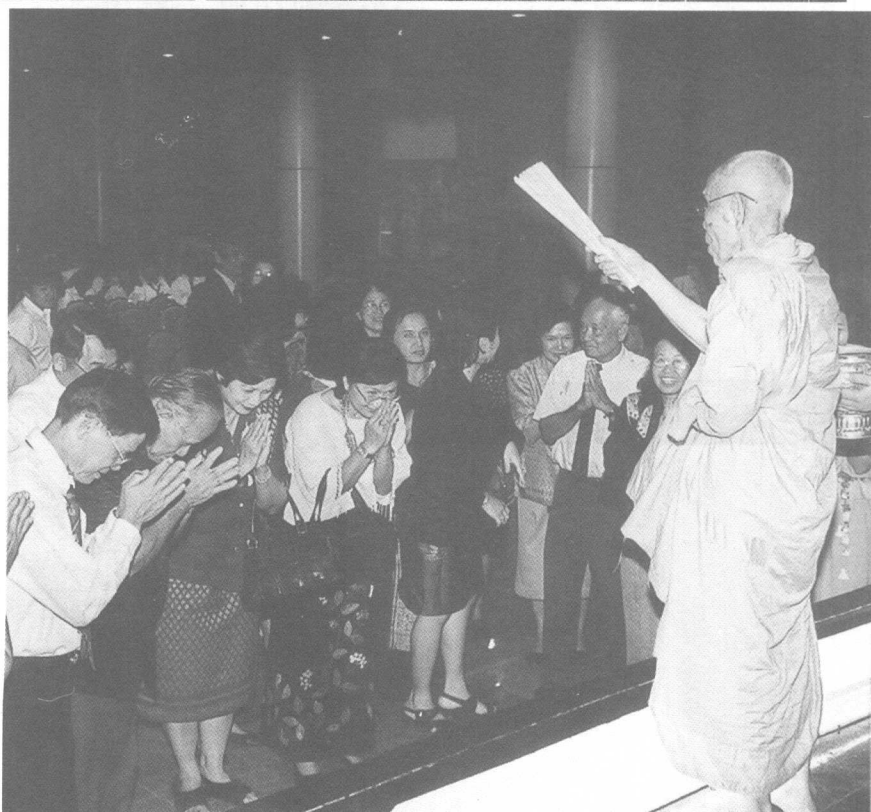
อธิการบดี เป็นประธานพิธีไหว้ครูของนักเรียนโรงเรียนสาธิต สถาบัน
ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ณ หอประชุมสถาบันราชภัฏพระนครศรี
อยุธยา วันที่ 19 มิถุนายน 2546

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานประดับชัตเครื่องหมาย
ให้แก่นัน ผู้ใหญ่บ้าน ณ หอประชุมสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
วันที่ 28 มิถุนายน 2546

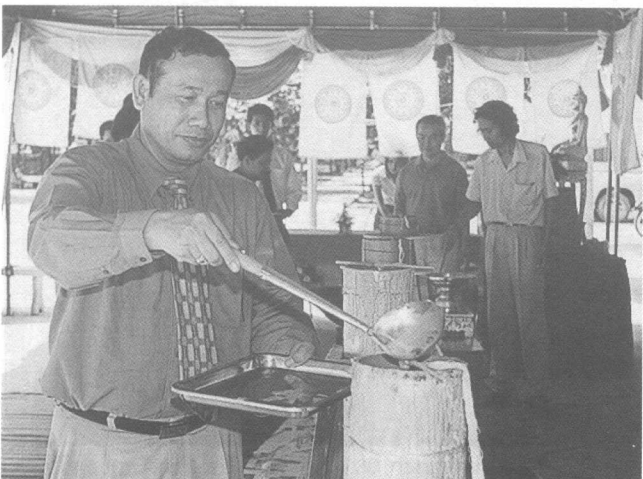

สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จัดงานทำบุญ
วันครบรอบ 98 ปี ณ หอประชุมสถาบันฯ
วันที่ 1 กรกฎาคม 2546

อธิการบดีเป็นประธานมอบประกาศนียบัตร บัณฑิตวิชาชีพครู ณ อาคารบัณฑิตวิทยาลัย วันที่ 1 กรกฎาคม 2546

พิธีหล่อเทียนพรรษาของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ณ หอประชุมสถาบันฯ วันที่ 4 กรกฎาคม 2546

อธิการบดีเป็นประธานพิธีไหว้ครูของนักศึกษาสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ณ หอประชุมสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วันที่ 17 กรกฎาคม 2546

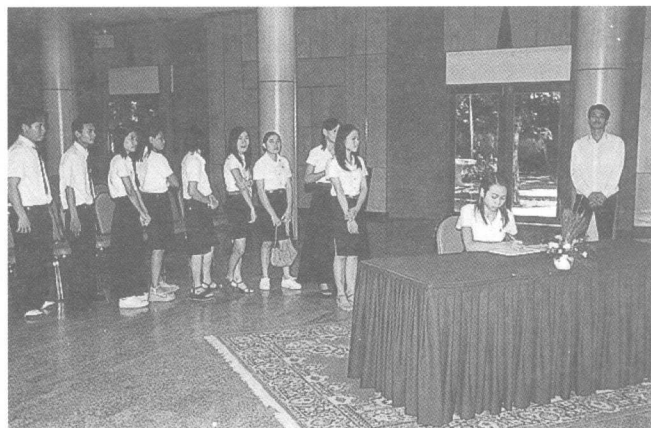
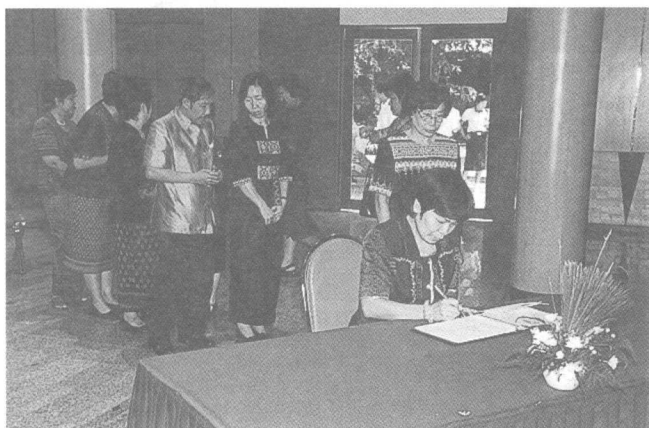

สโมสรข้าราชการสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จัดงานต้อนรับอาจารย์ใหม่ วันที่ 17 กรกฎาคม 2546 ณ หอประชุมสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาร่วมใจเฉลิมพระเกียรติ 51 พรรษามหาอริยวงศธร 28 กรกฎาคม 2546 ณ หอประชุมสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

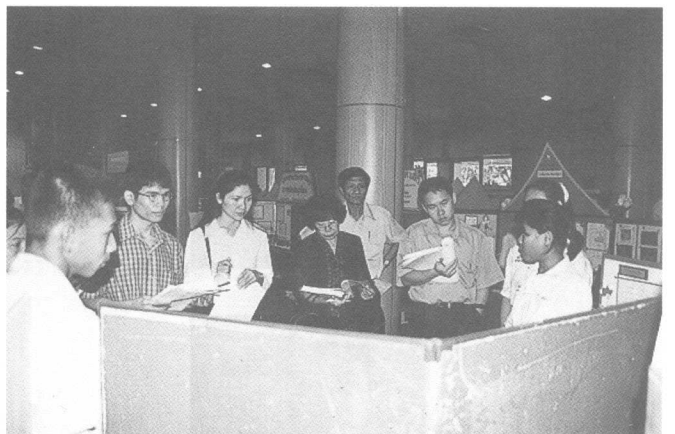
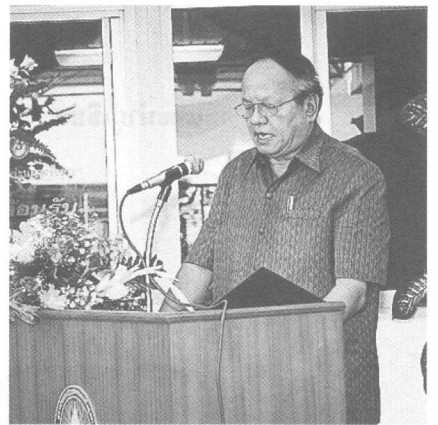

สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ ณ โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ วันที่ 29 - 30 กรกฎาคม 2546

สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจัดงานส่งเสริมโครงการอนุรักษ์สืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทยครั้งที่ 1
วันที่ 2 สิงหาคม - 28 กันยายน 2546 ณ ศาลาเอกะหมัด

งานสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ วันที่ 16-18
สิงหาคม 2546 ณ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

แนะนำผู้เขียน

นิป เอมรัฐ

ดร.คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
กศ.บ.(ศิลปศึกษา), กศ.ม.(เทคโนโลยีทางการศึกษา)
Ph.D. (Development Education)

บรลือ กันทะวงษ์

อาจารย์โรงเรียนวัดบ้านแพน อำเภอสนา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ค.บ. (การประถมศึกษา)

บุญญเสชา มากบุญ

อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
วส.บ.(วิทยุโทรทัศน์)
M.A.(Communication Radio-TV-Film)

มงคล ชาวเรือ

อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ผู้อำนวยการสำนักงานวางแผนและพัฒนา
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
กศ.บ.(สังคมศึกษา), ศศ.ม.(พัฒนาลังคม)

นิพนธ์ ทวีกาญจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
วอ. กศ.บ., กศ.ม. (ศิลปศึกษา)

แนะนำผู้เขียน

ลำยอง ปลั่งกลาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เพลินตา โมสกุล

นักสถิติ 6 ว สำนักรวบรวมและพัฒนา
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
วท.บ. (สถิติประยุกต์)
ป.บัณฑิต (วิชาชีพครู)

สุกิจ สุวานิช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ค.บ.(คณิตศาสตร์-ฟิสิกส์), ค.ม.(สถิติการศึกษา)

สุพร พูลสุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ค.บ.(การพยาบาลแม่และเด็ก)
วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์)

สุพหล กาญจนะจิตรา

ดร. ผู้อำนวยการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Ph.D.(Cornell) สหรัฐอเมริกา

แนะนำผู้เขียน

สุรศักดิ์ หลาบมาลา

รองศาสตราจารย์ ดร.
ผู้เชี่ยวชาญสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

อดิสร ภูสาระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการ
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
วท.บ.(ภูมิศาสตร์), ป.บัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร)
กศ.ม.(ภูมิศาสตร์)

อนันต์ รัตนานุสร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
กศ.บ.(คณิตศาสตร์), ค.ม.(สถิติการศึกษา)

อมรา กล้าเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ค.บ.(ภาษาไทย), ศศ.ม.(นาฏศิลป์ไทย)

อรุณ วิวัฒนปรีดิ์

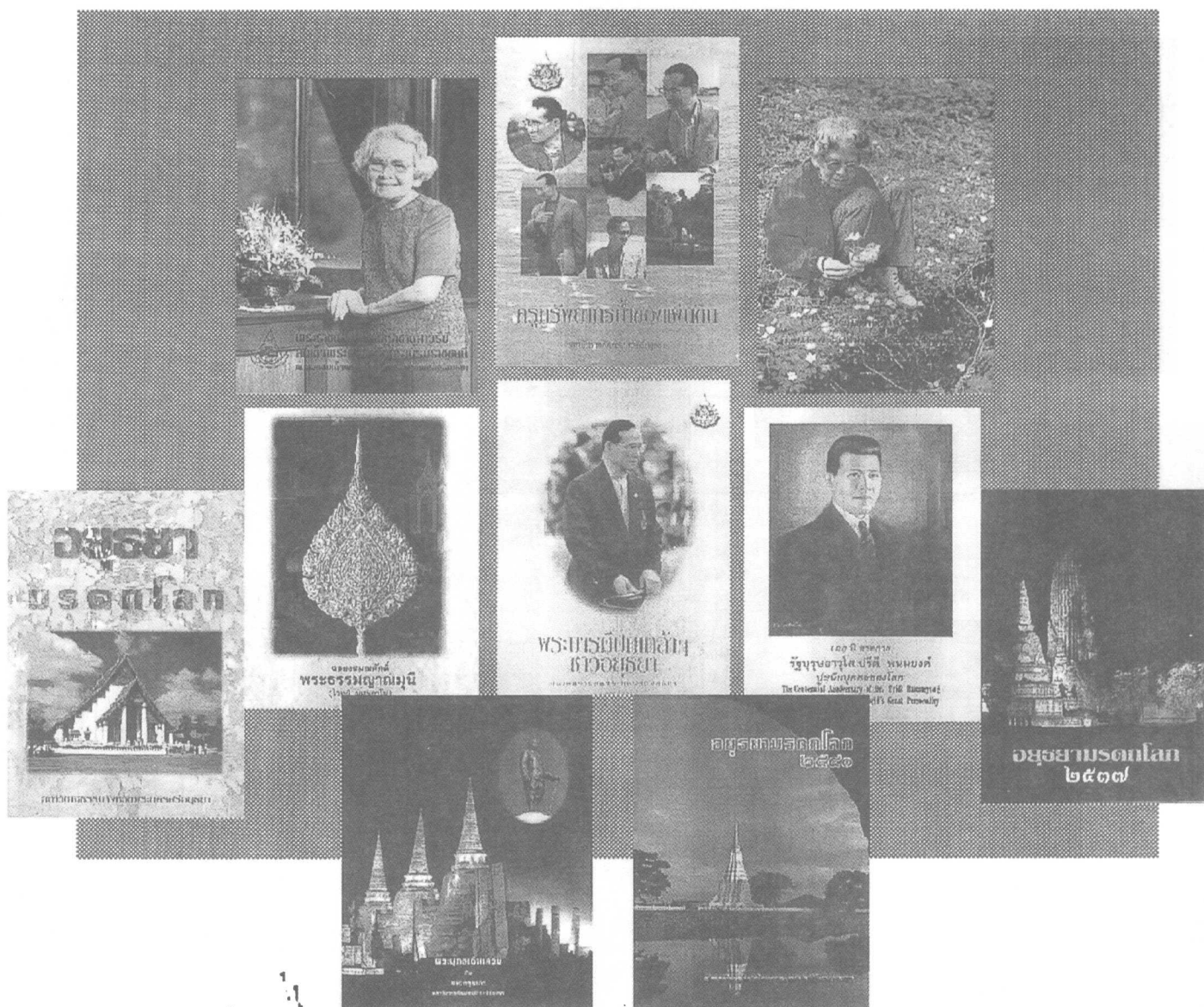
อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รองผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการวิชาการ
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
กศ.บ.(ภาษาอังกฤษ), ค.ม.(การอุดมศึกษา)
Cert. Communicative English, Cert. in TESOL

วารสารทางวิชาการที่ได้รับรางวัล

จากสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ และ คณะกรรมการพิจารณาผลงานสื่อมวลชนดีเด่นเพื่อเยาวชน

ปีพุทธศักราช 2546

สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา RAJABHAT INSTITUT PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PUBLISHER

โทร. / โทรสาร 0-3532-2950

รับออกแบบ พิมพ์งานด้วยระบบ Laser Print, Copy print, Off-set, Silk Screen

หนังสือ นิตยสาร วารสาร จุลสาร รายงาน แผ่นพับ โปสเตอร์ การ์ด

ตัดและเข้าเล่มเอกสารทุกชนิด รวดเร็ว ตรงเวลา ราคายุติธรรม

ผู้อำนวยการ ผศ.นิพนธ์ ทวีกาญจน์

ผู้จัดการ ผศ.รัตนา รักสกุลพาณิชย์

ใหม่! ล่าสุด พิมพ์นามบัตรตัวหนา 4 สี ด้วย Laser print ที่มีตัวเคลือบมันโดยเฉพาะ
พิมพ์ปก 4 สี ขนาด A 4 เข้าเล่ม เทียบเท่า Off-set เพื่อขอผลงานทางวิชาการที่สมบูรณ์แบบ

ที่นี่ไม่ใช่แค่งานพิมพ์... แต่เป็นเรื่องคุณภาพงานพิมพ์

ปฏิรูปการเรียนรู้

ปฏิรูปให้เหมาะสมกลมกลืนยิ่ง
ต้องเห็นพ้องร่วมกันสานศรัทธา
การเรียนรู้คือการเรียนเพียรเพื่อรู้
ในหลักการให้รู้ชัดจัดเจนจริง
ปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ที่ไหน
จุดหมายที่มุ่งมั่นหมั่นทบทวน
ด้วยเพราะการปฏิรูปการเรียนรู้
ปฏิรูปการศึกษาก้าวหน้าไกล
หลายรูปแบบวิธีการในวันนี้
ให้เก่ง ดี มีความสุข ทุกเวลา
ยึดผู้เรียนว่าสำคัญนั่นที่สุด
แต่ผู้ที่มีบทบาทมากคือครู
สอนเรียนรู้ความเป็นไปในชีวิต
พัฒนาทุกด้านได้ไม่ตีบตัน
จะบรรลุจุดหมายปลายทางได้
ปฏิรูปได้แท้จริงสิ่งทั้งมวล

นำแต่สิ่งที่เกื้อกูลเพิ่มพูนค่า
เพื่อนำพาให้ก้าวไกลได้แท้จริง
และนำสู่การเปลี่ยนแปลงแต่ละสิ่ง
ไม่เจยนิ่งประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม
และคือใครที่ต้องสร้างอย่างครบถ้วน
หลากหลายส่วนต้องร่วมมือคือหัวใจ
จะนำสู่กระบวนการอันยิ่งใหญ่
แก่นหัวใจต้องเข้มแข็งแห่งศรัทธา
แนวทางที่จะสร้างสรรค์การศึกษา
พัฒนาให้ดีเลิศหมายเชิดชู
ให้เป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้
และผู้อยู่รอบข้างต่างสำคัญ
รู้จักคิดบูรณาการอย่างสร้างสรรค์
แหล่งเรียนนั้นจัดหลากหลายให้เหมาะสม
ต้องร่วมใจด้วยตั้งใจในทุกส่วน
ทุกคนล้วนต้องผลักดันร่วมกันเอย